

İNCİ KÜPELİ KIZ

TRACY CHEVALIER

•v

Çeviren Gökçen Ezber

K

BİLGE

koçtur

SANAT

Annem, geleceklerini bana söylemedi. Benim heyecanlı görünmemi istememiş. Buna şaşırmıştım, çünkü beni iyi tanıdığını sanıyordum. Yabancılar benim sakın biri olduğumu düşünürlerdi. Bebekken ağlamaz-mışım. Çenemdeki gerilmeyi, zaten büyük olan gözlerimin irileşmesini yalnızca annem fark edermiş.

Evimizin ön kapısından gelen sesleri duyduğumda, mutfakta sebze doğruyordum. Gelen sesler, cilalanmış pirinç gibi parlak bir kadın sesi ve üzerinde çalıştığım masanın tahtası gibi küt ve karanlık bir erkek sesiydi. Bunlar, evimizde çok az duyduğumuz türden seslerdi. Seslerinde zengin halıları, kitapları, incileri ve kürkleri duyabiliyordum.

Ön kapıdaki basamakları sıkıca ovaladığıma sevinmiştim.

Ön kapıdan, annemin, içinde yemek pişen bir tencereyi, bir şarap testisini andıran sesi işitildi. Mutfığa geliyorlardı. Doğramakta olduğum pırasaları yerlerine ittim, bıçağı masanın üzerine koydum, ellerimi önlüğüme sildim ve düz durmaları için dudaklarımı birbirine bastırdım.

Annem kapıda göründü, gözleri birer uyarıydı. Arkasındaki kadın, boyu uzun olduğu için kapıdan geçerken eğilmek zorunda kalmıştı; kadın, peşinden gelen adamdan daha uzun boyluydu.

Bizim ailemizde herkes, babam ve erkek kardeşim bile, ufak tefek insanlardı.

Havanın sakın olmasına karşın, kadının rüzgâr çarpmışa benzer bir hâli vardı. Şapkası yana kaymıştı ve altından çıkan

8 Tracy Cheualier

küçük, sarı saç bukleleri, birkaç kere elinin tersiyle uzaklaştırmaya çalıştığı arılara benziyordu. Yakasının düzeltilmesi gerekiyordu ve gerektiği gibi düz ve ütülü değildi. Gri mantosunu omuzlarından aşağı doğru itti ve o anda, koyu mavi elbisesinin altında bir bebeğin büyümekte olduğunu gördüm. Yılın sonuna doğru ya da daha önce doğacak gibiydi.

Kadının yüzü oval bir servis tabağı gibiydi, kimi zaman ışıldıyor, kimi zaman da donuklaşıyordu. Gözleri, açık kahverengi iki düğmeyi andırıyordu, sarı saçlı birinin bu renk gözlere sahip olması ender

bir durumdu. Dikkatle beni izliyormuş gibi görünmeye çalıştı, ama dikkatini benim üzerimde yoğunlaştıramıyor, gözleri odanın içinde dolaşıyordu.

"Demek kız bu," dedi aniden.

"Bu benim kızım Griet," diye yanıtladı annem. Adama ve kadına başımı eğerek saygıyla selâm verdim.

"Pekâlâ. Pek iri değil. Yeteri kadar güçlü mü?" Kadın yanındaki adama bakmak için döndüğünde, mantosunun bir kıvrımı, az önce kullandığım bıçağa değdi ve bıçak dönerek yere düştü.

Kadın çığlık attı.

"Catharina," dedi adam sakince. Kadının adını söylerken sanki ağzında tarçın vardı. Kadın durdu ve sakinleşmeye çalıştı.

Öne eğilip bıçağı yerden aldım ve yeniden masanın üzerine koymadan, ucunu önlüğüme sildim. Bıçak, doğradığım sebzelere değdi. Bir havuç parçasını tekrar yerine yerleştirdim.

Adam beni izliyordu, gözleri deniz grisiydi. Uzun, kemikli bir yüzü vardı ve bir mum alevi gibi titreşen eşinin tersine, dingin bir ifadeye sahipti. Sakalı ya da bıyığı yoktu ve bu ona temiz bir görüntü verdiği için bundan hoşnut kalmıştım. Omuzlarının üzerinde siyah bir pelerin vardı. Ayrıca beyaz bir gömlek giymiş ve dantel işlemeli güzel bir yaka takmıştı. Yağmurda ıslanmış kırmızı tuğla rengindeki saçlarının üzerine şapkası duruyordu.

İnci Küpeli Kız 9

"Burada ne yapıyordun Griet?" diye sordu.

Bu soru beni şaşırtmıştı, ama bunu gizlemem gerektiğini biliyordum. "Sebze doğruyordum efendim. Çorba için."

Doğradığım sebzeleri, tıpkı birer pasta dilimi gibi, her birini ayrı gruplar hâlinde, bir daire biçiminde yerleştirdim. Beş dilim vardı: Kırmızı kabak, soğanlar, pırasalar, havuçlar ve şalgamlar. Dilimleri biçimlendirmek için bir bıçağı kullanmıştım ve tam ortaya, disk biçiminde bir havuç dilimi yerleştirmiştim.

Adam parmağıyla masaya vurdu. "Bunlar, çorbaya girecekleri sıraya göre mi dizildiler?" diye sordu daireye bakarak.

"Hayır efendim." Duraksadım. Sebzeleri neden öyle yerleştirdiğimi bilmiyordum. Onları, öyle dizilmeleri gerektiğini hissettiğim için öyle yerleştirmiştim, başka bir neden yoktu. Fakat bunu bir beyefendiye söylemekten korkuyordum.

"Beyazları ayırmışsın," dedi şalgamlara ve soğanlara bakarak. "Ve sonra turuncu ve mor, bir arada değiller. Neden?" Eline bir parça kabak ve bir parça havuç alarak, avucunda zar gibi salladı.

Hafifçe başını sallayan anneme baktım.

"Renkler yan yana geldiklerinde savaşıyorlar, efendim."

Kaşlarını kaldırdı, böyle bir yanıt beklemiyor gibiydi. "Ve çorba yapmadan önce renkleri düzenleyip ayırmak için çok zaman harcıyor musun?"

"Ah, hayır efendim," diye yanıtladım şaşkın bir biçimde. Tembel biri olduğumu düşünmesini istemiyordum.

Gözümün ucuyla bir hareket gördüm. Kız kardeşim Ag-nes kapı girişinden beni izliyordu ve yanıtımı duyunca başını sallamıştı. Genelde yalan söylemezdim. Başımı öne eğdim.

Adam hafifçe başını çevirdi ve Agnes ortadan kayboldu. Havuç ve kabak parçalarını yerlerine koydu. Kabak parçasının bir bölümü havuçlara kaymıştı. Uzanıp onu yerine yerleştirmek istedim. Bunu yapmadım, ama o yapmak istediğimi biliyordu. Beni deniyordu.

10 Tracy Chevalier

"Bu kadar gevezelik yeter," diye bildirdi kadın. Adamın bana gösterdiği ilgiden sinirlense de, kadının kaşlarını çattığı kişi bendim. "O hâlde yarın?" Arkasından onu izleyen annemle odadan çıkmadan önce adama baktı. Adam, çorbanın malzemelerine birkez daha baktı, sonra bana başını salladı ve kadınları izledi.

Annem döndüğünde, sebze tekerleğimin yanında oturuyordum. Onun konuşmasını bekledim. Mevsim yaz olmasına ve mutfak da sıcak olmasına karşın, soğuk bir kış rüzgârı esi-yormuşçasına omuzlarını çökertmişti.

"Yarından itibaren onların hizmetçisi olacaksın. Eğer iyi çalışırsan sana günde sekiz stuiver verecekler. Onlarla birlikte yaşayacaksın."

Dudaklarımı birbirine bastırdım.

"Bana öyle bakma Griet," dedi annem. "Baban işini kaybetti ve bunu yapmak zorundayız." "Nerede oturuyorlar?"

"Oude Langendijck'te, Molenpoort ile kesiştiği yerde." "Katolik Köşesi'nde mi? Onlar Katolik mi?" "Pazar günlerin boş olacak. Bunu kabul ettiler." Annem, avucuyla şalgamları aldı; kabak ve soğanların bir bölümüyle birlikte, parçalan ateşin üzerindeki suya attı. Büyük bir özenle yaptığım pasta dilimleri bozulmuştu.

Babamı görmek için merdivenlerden çıktım. Tavanarası-nın önündeki pencerenin yanına oturmuştu, buradan yüzüne ışık geliyordu. Görmeye en çok yaklaştığı an buydu.

Babam bir seramik ressamıydı, beyaz seramik karoların üzerlerine periler, kızlar, askerler, gemiler, çocuklar, balıklar,

inci Küpeli Kız 11

çiçekler ve hayvanlar çizen, bu seramikleri sırlayan, pişiren ve satan elleri hâlâ mavi lekelerle kaplıydı. Bir gün fırını patladı ve gözleriyle işini kaybetti. Yine de şanslıydı; çünkü yanındaki iki adam ölmüştü.

Yanına oturup elini tuttum.

"Duydum," dedi ben bir şey söylemeden. "Her şeyi duydum." Gözlerini kaybettiğinden bu yana, duyma yetisi çok güçlenmişti.

Sesimdeki sitemi hissettirmeyecek bir söz bulamadım.

"Üzgünüm Griet. Senin için daha iyisini yapmak isterdim." Gözlerinin bulunduğu ve doktorun dikerek kapattığı yerler üzgün görünüyordu. "Ama o iyi ve adil bir beyefendidir. Sana iyi davranacaktır." Kadın hakkında hiçbir şey söylemedi.

"Bundan nasıl emin olabilirsin Baba? Onu tanıyor musun?"

"Onun kim olduğunu bilmiyor musun?"

"Hayır."

"Birkaç yıl Önce Belediye Binası'nda gördüğümüz resmi anımsıyor musun? Resmi, onu satın alan van Ruijven sergiliyordu hani? Rotterdam'dan Schiedam Kapıları'na dek uzanan bir Delft manzarasıydı. Resmin büyük bir bölümünde gökyüzü vardı ve bazı binaların üzerine güneş ışığı vuruyordu."

"Binalardaki tuğlaların ve çatıların sert bir görünüm kazanması için boyaya da kum katılmıştı," diye ekledim. "Ve suyun üzerinde uzun gölgeler vardı. Resmin bize en yakın kısmındaki kıyıda da küçük insanlar duruyordu."

"İşte o resim." Babamın göz çukurları, içlerinde sanki hâlâ birer göz varmış gibi genişledi. Yine o resme bakıyor gibiydi.

Resmi iyi anımsıyordum, birçok kereler resmin yapıldığı yerde durmuş ve Delft'i hiç ressamın gözleriyle görmediğimi düşünmüştüm.

"Gelen adam van Ruijven miydi?"

12 Tracy Cheuaüer

"Koruyucusu mu?" Babam kıkırdadı. "Hayır, hayır çocuğum, o değil. Gelen ressamdı. Vermeer. Gelenler Johannes Vermeer ve eşiydi. Onun stüdyosunu temizleyeceksin."

Yanımda götüreceğim birkaç parça eşyaya, annem bir şapka, yaka ve önlük ekledi. Böylece her gün birini yıkayıp ötekini giyecek ve hep temiz görünecektim. Bana bir de, kaplumbağa kabuğundan yapılmış, deniz kabuğu biçiminde, büyük annemden kalma ve bir hizmetçinin takamayacağı kadar güzel, işlemeli bir toka ve çevremdeki Katolik dünyadan kaçmak istediğimde okuyabileceğim bir dua kitabı verdi.

Birlikte eşyalarımı toplarken, bana neden Vermeer ailesi için çalışacağımı açıkladı. "Biliyorsun, yeni efendin St Luke Loncası'nın yöneticisi. Baban geçen yıl kaza geçirdiğinde de Loncanın başında o vardı."

Böyle bir sanatçının hizmetinde olacağım için hâlâ şaşkınlık içindeydim ve anneme başımı salladım.

"Lonca, kendi üyelerine elinden geldiğince bakmaya çalışıyor. Babanın yıllarca para verdiği o kutuyu anımsıyor musun? O para, bizim şu anda olduğumuz gibi gereksinimi olan ustalara gider. Ama bunun da bir ölçüsü var, biliyorsun, özellikle Frans daha bir çırak ve evimize para girmiyor. Başka bir seçeneğimiz yok. Eğer yardım olmadan ayakta durabiliyor-sak, yardım almayacağız. Sonra baban, yeni

efendinin, stüdyosunda hiçbir şeyi oynatmadan temizlik yapabilecek bir hizmetçi aradığını duydu ve seni önerdi. Loncanın başı olan ve içinde bulunduğumuz durumu bilen Vermeer'in bize yardım etmek isteyebileceğini düşündü."

Annemin söylediklerini tek tek aklımdan geçirdim. "Bir oda, içindeki eşyaları oynatılmadan nasıl temizlenir?"

"Eşyaları elbette oynatmalısın, ama bunu öyle bir biçimde yapmalısın ki, eşyaları tekrar yerlerine koyduğunda sanki hiçbir şeye dokunulmamış gibi dursun. Babanın gözlerini kaybettiğinden bu yana yaptığın gibi."

inci Küpeli Kız 13

Babamın geçirdiği kazadan sonra, eşyaları hep onun bildiği yerlere koymaya özen gösterir olmuştuk. Fakat bunu gözleri görmeyen bir adama yapmak başka, ressam gözlerine sahip birine yapmak başkaydı.

Bu ziyaretten sonra Agnes bana hiçbir şey söylemedi. O gece yanına yattığımda sessiz kaldı, ama sırtını bana dönmedi. Gözlerini tavana dikmişti. Mumu söndürdüğümde ortalık o kadar karardı ki, hiçbir şey göremez oldum. Ona doğru döndüm.

"Ayrılmak istemediğimi biliyorsun. Ama buna zorunluyum."

Sessizlik.

"Paraya ihtiyacımız var. Babam çalışmadığı için hiçbir şeyimiz yok."

"Günde sekiz stuiver o kadar çok bir para değil." Ag-nes'in sesi, boğazı sanki örümcek ağlarıyla kaplıymışçasına boğuk çıkıyordu.

"En azından ailemiz ayakta duracak. Bir parça peynir. Bu o kadar da az değil."

"Yalnız kalacağım. Beni yapayalnız bırakıyorsun. Önce Frans, sonra sen."

Geçen yıl Frans evden ayrıldığında, içimizde buna en çok üzülen Agnes olmuştu. İkisi, kedi köpek gibi durmadan kavgaya ederdiler, ama Frans gittiğinde Agnes günlerce surat asmıştı. On yaşındaki Agnes en küçüğümüzü ve Frans ile ben hep onun yarandaydık.

"Annemle babam hâlâ burada olacak. Ve Pazar günleri sizi ziyaret edeceğim. Ayrıca Frans'ın gitmesi de son derece doğaldı." Erkek kardeşimizin, on üç yaşına bastığında çırak olmak üzere yanımızdan ayrılacağını yıllardır biliyorduk. Babamız, çıraklık ücretini biriktirmek için çok çalışmıştı ve Frans'ın seramik işinin başka ayrıntılarını da öğrenip eve döndükten sonra, onunla birlikte bir seramik fabrikası açacaklarından söz edip durmuştu.

14 Tracy Chevalier

Fakat babam şimdi pencerenin önünde oturuyor ve gelecekte hiç söz etmiyordu.

Kazadan sonra Frans iki günlüğüne eve gelmişti. O günden beri de bizi ziyaret etmemişti. Onu en son, kasabanın karşı tarafında çıraklık yaptığı fabrikaya gittiğimde görmüştüm. Yorgun görünüyordu ve kollarında, seramik karolarını fırından çıkarırken oluşan yanık izleri vardı. Güneşin doğuşundan

akşamın geç saatlerine kadar aralıksız çalıştığını ve kimi zamanlar yemek yiyemeyecek kadar yorulduğunu söyledi. "Babam, bu kadar kötü olacağını bana hiç söylemedi," diye mırıldandı sitemli bir sesle. "Bana hep, kendisini kendisi yapanın çıraklık olduğunu söyledi."

"Belki de doğrudur," dedim. "Şu anda ne durumda olduğu belli."

Ertesi sabah evden ayrılmak için hazırlandığımda, el yordamıyla duvara dokunarak ön kapıdan içeri girdi. Anneme ve Agnes'e sarıldım. "Pazar günü göz açıp kapayıncaya kadar gelecek," dedi annem.

Babam bana mendile sarılı bir şey uzattı. "Sana evi hatırlatması için," dedi. "Bizi hatırlaman için."

Bu, onun en sevdiğim seramik karosuydu. Onun yaptığı ve evde tuttuğumuz karoların çoğunda bir kusur vardı -yüzeyleri çentikli, pürüzlü ya da fırın çok sıcak olduğu için üzerlerindeki resimler bulanık olurdu. Fakat bu karoyu babam özellikle bizim için saklardı. Küçük bir oğlan çocuğu ile ondan biraz büyük bir kızın basit bir resmiydi. Karo resimlerindeki çocukların tersine bunlar oyun oynamıyor, yalnızca yan yana yürüyorlardı ve Frans ile birlikte yürüdüğümüz anları anımsatıyordu. Babam bu resmi yaparken kesinlikle bizi düşünmüş olmalıydı. Oğlan, kızdan bir iki adım öndeydi, ama bir şey söylemek için arkaya doğru dönmüştü. Yüzünde haylaz bir ifade vardı ve saçları dağınıktı. Kız, şapkasını, şapkalarının

inci Küpeli Kız 15

uçlarını çenelerinin altında ya da boyunlarının arkasında bağlayan öteki kızlar gibi değil, tıpkı benim gibi takmıştı. Ben, yüzümü iki yandan genişçe kapatan beyaz bir şapka takardım. Böylece saçım tamamen kapanır ve her iki yandan bakıldığında da yüzümdeki ifade görünmezdi. Şapkamı patates kabuklarıyla kaynatarak, sert olmasını sağladım.

Bir bohça içinde toplanmış eşyalarımın evimizden ayrıldım. Hâlâ erkendi -komşularımız kapılarının önlerine ve sokağa kovalarla su dökerek evlerinin önlerini temizliyordu. Öteki birçok işimle birlikte, bu işi de artık Agnes yapacaktı. Sokakta ve kanalların yanında oynamak için fazla zamanı kalmayacaktı. Onun da yaşamı değişiyordu.

Önlerinden geçtiğim insanlar başlarını sallayıp merakla beni izlediler. Kimse nereye gittiğimi sormadı ya da bana bir iki hoş söz söylemedi. Bunu yapmalarına gerek yoktu -erkek işini kaybettiğinde bir ailenin başına nelerin geldiğini iyi biliyorlardı. Bu, daha sonra tartışacakları bir konuydu- genç Gri-et bir hizmetçi oldu, babası ailesini küçük düşürdü. Fakat bu duruma sevinmezlerdi. Aynı şey onların da başına gelebilirdi.

Bu sokaktan tüm yaşamım boyunca geçmiştım, fakat hiç bu kadar yoğun bir biçimde evime sırtımı döndüğümün bilincinde olmamıştım. Fakat sokağın sonuna varıp da evimizin görüş alanından çıktığımda, biraz daha emin adımlarla yürüyüp çevreme bakınabildim. Sabah hâlâ serindi; gökyüzü, Delft'in üzerine çekilmiş gri ve beyaz renkli düz bir çarşaf gibiydi. Yaz güneşi henüz bu griliği dağıtacak kadar yükselme-mişti. Yanından yürüdüğüm kanal, içine hafiften yeşilin karıştığı beyaz bir ışığı yansıtan bir ayna gibiydi. Güneş parlamaya başladıkça, kanalın rengi de koyu yosun yeşiline dönüşecekti.

Frans, Agnes ve ben bu kanalın kıyısına oturur, içine bir Şeyler fırlatırdık -çakıl taşları, sopalar, bir keresinde de kırık bir seramik karosu- ve dibe indiklerinde nelere dokunduklarını hayal ederdik -

bunlar balık değil, düşgücümüzün ürünü, bir sürü gözleri olan, derileri pullarla kaplı yüzgeçli canavarlardı.

16 Tracy ChevaUer

İçimizde en çok korkan Agnes idi. Varolmayan şeyleri düşün-mektense, varolanlar üzerinde düşünmemiz gerektiğini savunan ben, hep oyuna ilk son veren kişi olurdum.

Kanalın üzerinde, Pazar Meydanı'na doğru ilerleyen birkaç tekne vardı. Bugün Pazar kurulmuyordu, fakat bazen kanalın üzerinde o kadar çok tekne oluyordu ki, su görünmüyordu. Kanaldaki teknelerden biri, Jeronymous Köprüsü'ndeki tezgâhlara balık taşıyordu. Tuğlalarla yüklü başka bir gemi de, iyice suya gömülmüştü. Tekneyi kullanan adam bana bir selâm verdi. Hafifçe başımı eğerek ben de onu selâmladım, yine şapkam yüzümü örtüyordu.

Kanalın üzerindeki bir köprüden geçtim ve günün bu erken saatinde bile ortalıkta dolaşan insanlarla - Et Tezgâhlarından et ya da fırıncıdan ekmek satın alanlarla ve Tartı Tez-gâhlan'nda tartılması için odun taşıyanlarla- dolu Pazar Meydanı'na yöneldim. Çocuklar anne babalarının, çıraklar ustalarının, hizmetçiler de efendilerinin kendilerine verdikleri işleri yapıyordu. At nallan ve arabalar taşların üzerinde tıkırdı-yordu. Sağımda, altın yaldızlı kapısı ve pencerelerinin üzerinden aşağı bakan mermer yüzleriyle Belediye Binası duruyordu. Sağımda da, on altı yıl önce vaftiz edildiğim Yeni Kilise vardı. Uzun ve ince kulesi bana taştan bir kuş kafesini anımsatıyordu. Babam bir keresinde bizi oraya götürmüştü. Yukarıdan gördüğüm Delft manzarasını hiç unutamam; her bir tuğla ev, sivri kırmızı çatı, aradan geçen yeşil su yolu ve şehir kapısı ayrı ayrı belleğime kazınmış gibidir. Her bir ayrıntı küçücük, fakat netti. Babama, bütün Hollanda kentlerinin böyle görünüp görünmediğini sormuştum, fakat bunu bilmiyordu. Başka bir kente hiç gitmemişti, hatta yürüyerek iki saat uzaklıkta bulunan Hague kentini bile görmemişti.

Meydanın ortasına yürüdüm. Meydanın tam orta yerine, taşlarla, bir dairenin ortasına sekiz köşeli bir yıldız döşenmişti. Yıldızın her bir köşesi, Delft kasabasının değişik bir bölümünü gösteriyordu. Bu yıldızı, kentin ve kendi yaşamımın

inci Küpeli Kız 17

tam merkezi olarak düşünürdüm. Frans, Agnes ve ben, koşarak pazara gelebilecek kadar büyüdüğümüzden beri bu yıldızın çevresinde oynardık. En sevdiğimiz oyun da, her birimiz yıldızın ayrı bir köşesini seçip onu adlandırır -leylek, kilise, el arabası, çiçek ve seçtiğimiz köşenin doğrultusunda koşarak, adını verdiğimiz nesneyi bulmaya çalışırdık. Bu yolla Delft kentinin birçok yerini keşfetmiştik.

Fakat kentin bir bölgesine hiç gitmemiştik. Katoliklerin yaşadığı Katolik Köşesi'nden hep uzak durmuştuk. Çalışmaya gittiğim ev, bizim evden yalnızca on dakikalık bir uzaklıktaydı. Bir kap suyun kaynaması için yeterli bir zaman dilim-ciği, fakat buraya daha önce hiç gelmemiştim.

Katolik bir tanıdığım yoktu. Delft'te çok Katolik bulunmazdı ve bizim yaşadığımız sokakta ya da alışveriş yaptığımız dükkânlarda ise hiç yoktu. Onlardan uzak durmuyorduk, aksine kendilerini ayrı tutan onlardı. Delft'te hoşgörülle karşılanırlardı, ama dinlerini açıkça sergilemeleri istenmezdi. İbadetlerini belli etmeden, dışarıdan bakıldığında kiliseye benzemeyen yerlerde yaparlardı.

Babam Katoliklerle çalışmıştı ve bana, bizden farklı olmadıklarını söylemişti. Bir fark varsa, o da belki bizim kad?r ağırbaşlı olmamalarıydı. Yemek yemeyi, içki içmeyi, şarkı söylemeyi ve oyun oynamayı seviyorlardı. Babam bunları, onlara özeniyor muş gibi anlattı.

Sonunda yıldızın köşesinden ilerlemeye başladım, meydandaki herkesten daha yavaş yürüyordum, çünkü oranın tanıdık havasından uzaklaşmak istemiyordum. Kanalin üzerindeki köprüden geçtim ve Oude Langendijck üzerinden sola döndüm. Solumda kalan kanal, sokağa paralel biçimde uzanıyor ve burayı Pazar Meydanı'ndan ayırıyordu.

Molenpoort kavşağında, bir evin açık kapısı önündeki sırada dört küçük kız oturuyordu. Hemen hemen Agnes'in yaşında olan Gn büyüğünden, büyük olasılıkla dört yaşında olan en küçüğüne doğru, yaşlarına göre sıralanmışlardı. Ortadaki kızlardan biri, ku-

18 Tracy Cheualier

cağında bir bebek tutuyordu -büyük olasılıkla emeklemeyi bilen ve yakında yürümeye başlayacakmış gibi duran büyük bir bebek. Beş çocuk, diye düşündüm. Ve bir tane daha bekleniyor. İçlerinden en büyüğü, içi oyuk bir çubuğun ucuna yerleştirilmiş bir deniztarağı kabuğunun arasından üfleyerek baloncuklar çıkarıyordu. Bu oyuncağın bir benzerini babam bize de yapmıştı. Ötekiler de, uçuşan baloncukların arasında koşuşturup zıplıyordu. Kucağında bebek olan kız fazla hareket edemiyor ve balonu üfleyen kızın yanında oturduğu için ancak bir iki baloncuk yakalayabiliyordu. En küçükleri, en sonra ve en uzakta oturuyordu ve baloncuklara ulaşma şansı yoktu. İkinci küçük çocuk ise en hızlı olanıydı ve baloncukların peşinden koşarak ellerini çırpıyordu. Dört çocuk içinde, en parlak saçlı olanı oydu, saçlarının rengi, arkasındaki duvarın tuğlaları gibi kırmızıya çalan bir kıızıldı... Kucağında bebeği tutan kızla içlerinden en küçük olanının saçları ise, an-nelerinininki gibi sarı renkli ve kıvrıkcıktı. En büyük kızın saçla-rıysa, babasınıninki gibi koyu kıızıldı.

Açık kızıl saçlı kızın, eliyle baloncuklara vurmasını izledim, baloncuklar, evin önüne köşegenler hâlinde dizilmiş ıslak, gri ve beyaz renkli yer karolarının üzerine düşer düşmez onları patlatıyordu. Ele avuca sığmaz bir çocuk olduğunu düşündüm. "Baloncukları yere düşmeden patlatırsan daha iyi olur," dedim. "Yoksa yerleri yeniden fırçalamak gerekir."

En büyük kız, baloncuk üflediği çubuğunu indirdi. Hepsinin de kardeş oldukları konusunda insanda kuşku bırakmayan dört çift göz aynı anda bana baktı. Her birinde, anne ve babalarının çeşitli özelliklerini görüyordum - şurada gri gözler, orada açık kahverengi gözler, kemikli yüzler, sabırsız hareketler. "Sen yeni hizmetçi misin?" diye sordu en büyük kız. Ben yanıt veremeden, "Bize seni beklememizi söylediler," diye araya girdi açık kızıl saçlı kız.

"Cornelia, git ve Tanneke'yi getir," dedi en büyük kız ona seslenerek.

İnci Küpeli Kız 19

Cornelia, geniş gri gözleriyle hareket etmeden bana bakan en küçük kıza "Sen git Aleydis," diye buyurdu.

"Hayır, ben giderim." Cornelia sıçrayarak yerinden kalktı ve ablasının önünden koştu. Ben de, onlardan daha sakin olan iki küçük kızla baş başa kaldım.

Kızın kucağında kıpırdanan bebeğe baktım. "Bu kız kardeşin mi, erkek kardeşin mi?"

"Erkek kardeşim," diye yanıtladı küçük kız, kuştüyü bir yastığa benzeyen yumuşak sesiyle. "Adı Johannes. Ama ona sakın Jan deme." Bu son sözcükleri, ağzının alışık olduğu bir nakaratmış gibi söyledi.

"Anlıyorum. Peki senin adın?"

"Lisbeth ve bu da Aleydis. En küçükleri bana gülümsedi. Hepsi de, beyaz önlükleri ve başlıkları olan kahverengi elbiseler giymişti.

"Peki ya ablan?"

"Maertge. Ona asla Maria deme. Büyük annemizin adı Maria. Maria Thins. Bu onun evi."

Bebek sızlanmaya başladı. Lisbeth, onu dizinde yukarı aşağı hafifçe salladı.

Eve baktım. Kuşkusuz bizim evden daha büyüktü, ama korktuğum kadar da büyük değildi. İki katlıydı ve bir de çatı katı vardı, oysa bizim ev yalnızca bir katlıydı ve küçük bir tavan arası vardı. Evin hemen yanından Molenpoort akıyordu ve sokağın en sonunda yer aldığı için, sokaktaki öteki evlerden biraz daha genişti. Sık diziler hâlinde yan yana sıralanmış, bacalan ve sivri çatılarıyla kanalın yeşil sulanna yansıyan Delft'teki öteki evlere göre daha az sıkışmış görünüyordu. Evin zemin kat pencereleri oldukça yüksekti ve ilk katta ise, sokaktaki pencereleri öteki evlerden farklı olarak, birbirine çok yakın duran üç pencere vardı.

Evin önünden, kanalın karşısındaki Yeni Kilise'nin kulesi görülebiliyordu. Bunun, Katolik bir aile için tuhaf bir manzara olduğunu düşündüm. İçine asla girmeyecekleri bir kilise.

20 Tracy Cheuher

"Demek hizmetçi sensin, öyle mi?" diye duydum arkamdan. Kapı eşiğinde duran kadının, geçirdiği eski bir hastalığın izlerini taşıyan geniş bir yüzü vardı. Burnu kocaman ve bi-çimsizdi; kalın dudakları birbirine kenetlenerek küçük bir ağız oluşturuyordu. Gözleri açık maviydi, sanki gökyüzünü onların içine hapsedmişti. Üzerine beyaz bir gömlek ve gri kahverengi bir elbise giymişti. Başına beyaz bir başlık bağlamıştı ve üzerindeki önlüğü de benimkisi kadar temiz değildi. Kapının önünü tıkayarak öylece duruyordu ve dışarı çıkmak için itişerek onun yanından geçen Maertge ile Cornelia, kollarını önlerinde kavuşturup meydan okurcasına bana baktılar.

Daha şimdiden beni bir tehdit olarak görüyor, diye düşündüm. Eğer izin veririm bana zorbalık yapabilir.

"Benim adım Griet," dedim yüzüne terbiyeli bir biçimde bakmaya çalışarak.

Kadın, bedeninin ağırlığını bir kalçasından ötekine kaydırdı. "O hâlde içeri girsen iyi edersin," dedi bir süre sonra. Evin içindeki gölgeli karanlığa girdi ve böylece kapının önü açıldı. Eşikten içeri adım attım.

Girişteki hole ilk adımımı atmamla ilgili aklımdan hiç çıkmayan anılarımı resimler oluşturuyor. Elimdeki bohçamı sıkıca tutarak kapının önünde durdum ve öylece baktım. Daha önce resim görmüştüm, fakat bu kadar çoğunu tek bir odada görmemiştim. On bir tane resim saydım. Tabloların en büyüğünde, neredeyse çıplak denebilecek iki adam birbiriyle güreşiyordu. Bana İncil'den bir öykü gibi gelmedi ve belki de bir Katolik konusu olduğunu düşündüm. Öteki resimler daha bildikti: Meyveler, doğa manzaraları, denizde giden gemiler, portreler. Birkaç farklı ressam tarafından

yapılmış gibi görünüyordlardı. İçlerinden hangilerinin benim efendim tarafından yapıldığını merak ettim.

Daha sonra, bu resimlerin hepsinin başka ressamı tarafından yapıldığını öğrendim -kendi yaptıklarını evinde pek

inci Küpeli Kız 21

tutmuyordu. Ressam olmasının yanında bu işin ticaretini de yapıyordu ve evin her yerinde resim asılıydı, benim yattığım odada bile. Tamamı elliden fazlaydı, fakat alıp sattıkça sayıları değişiyordu.

"Haydi gel, öyle gözünü dikip oyalanmana gerek yok." Kadın aceleyle, evin bir yanından en uç kısmına giden uzunca bir koridordan geçti. Aniden dönüp soldaki bir odaya girdi ve ben de onu izledim. Tam karşımdaki duvarda, benden daha büyük olan bir tablo asılıydı. Bu, Bakire Meryem, Tövbekar Mary ve Aziz John ile çevrilmiş olan İsa'yı, çarmıha gerilmiş hâlde betimleyen bir tabloydu. Resme bakmamaya çalıştım, ama büyüklüğü ve konusu beni çok şaşırtmıştı. Babam bana, "Katolikler bizden çok farklı değiller," demişti. Ama bizim evlerimizde, kiliselerimizde ya da başka bir yerde böyle resimlerimiz yoktu. Artık bu resmi her gün görecektim.

O odayı her zaman, Çarmıha Gerilme odası olarak düşünecektim. Orada hiç rahat olamadım.

Resim beni o kadar şaşırtmıştı ki, köşedeki kadını ancak konuştuğunda fark edebildim. "Pekâlâ kızım," dedi. "Bu yeni gördüğün bir şey." Rahat bir sandalyede oturmuş pipo içiyordu. Piponun ucunu tutan dişleri kahverengileşmişti ve parmaklarında da mürekkep lekesi vardı. Bunun dışında her yeri lekesizdi -siyah elbisesi, dantel yakası ve kolalı beyaz başlığı. Yüzünün hatları sert olsa da, açık kahverengi gözleri muzipçe bakıyordu.

Yaşlı kadın, herkesten daha çok yaşayacakmış izlenimi uyandırıyor.

Catharina'nın annesi, diye düşündüm birden. Kızına ben-2eyen tek özellikleri, gözlerinin rengi ve tıpkı kızında olduğu Sibi başlığının altından taşan grileşmiş kıvrıkcık saç lüleleri de-Si di. Kendisinden daha güçsüz olanlardan sorumlu olan biri-!ır.n.. vasını taşıyordu - Catharina'dan sorumluydu. Neden

 nce kızıyla değil de onunla tanıştırıldığını anlamıştım.

22 Tracy Chevalier

Bana öylesine bakıyor gibiydi, ama bakışları dikkatliydi. Gözlerini kıstığında, düşündüğüm her şeyi bildiğini anladım. Başlığımın yüzümü gizlemesi için başımı çevirdim.

Maria Thins piposundan bir nefes alarak kıkırdadı. "Pekâlâ kızım. Burada düşüncelerini kendine saklarsın. Evet, burada kızım için çalışacaksın. şu anda dışarıda, alışverişte. Tan-neke sana evi gösterir ve görevlerini söyler." Başımı salladım. "Peki, madam."

Yaşlı kadının yanında durmakta olan Tanneke hızla yanımdan geçti. Onu izledim, Maria Thin'in gözleri arkamdan beni süzüyordu. Yine kıkırdadığını duydum.

Tanneke beni önce, yemeklerin pişirildiği, bulaşıkların yıkandığı mutfakların ve iki kilerin bulunduğu evin arka tarafına götürdü. Çamaşırların ve bulaşıkların yıkandığı mutfak, kurumakta olan beyaz çamaşırlarla dolu olan küçük bir avluya açılıyordu.

"ilk olarak bunların ütülenmesi gerek," dedi Tanneke. Bir şey söylemedim, fakat sanki çamaşırlar öğle güneşinde yeteri kadar beyazlamış görünmüyordu.

Beni tekrar içeri soktu ve kiler odalarından birinin zemininde bulunan bir deliği işaret etti. Delikten aşağıya bir merdiven uzanıyordu. "Eşyalarını şimdi oraya at, daha sonra düzenlersin."

Elimdeki bohçamı isteksizce karanlık delikten aşağı bıraktım. Aklıma, Agnes ve Frans ile birlikte canavarları bulmak için kanala attığımız taşlar geldi. Bohçam tok bir ses çıkartarak yere düştü. Kendimi, meyvesini yitiren bir elma ağacı gibi hissettim.

Tanneke'nin peşinden tekrar, tüm odaların açıldığı koridordan geçtim -bizim evdekinden çok daha fazla oda vardı. Maria Thins'in oturduğu Çarmıha Gerilme odasının yanında, çocukların yataklarının, lazımlıkların, küçük sandalyelerin ve üzerinde çeşitli çanak çömleklerin, şamdanların, enfiye

İnci Küpeli Kız 23

kutularının ve elbiselerin karmakarışık bir hâlde durduğu küçük bir masanın olduğu daha küçük bir oda vardı.

"Kızlar burada uyuyor," diye mırıldandı Tanneke, belki de dağınıklıktan utanmıştı.

Yeniden koridora döndü ve geniş bir odaya açılan bir kapıyı açtı. Ön taraftaki camlardan, kırmızı ve gri karolarla kaplı yere güneş ışığı süzülüyordu. "Büyük oda," diye mırıldandı. "Beyefendi ve hanımefendi burada uyurlar."

Yatağın çevresinde yeşil ipek perdeler asılıydı. Odanın içinde başka mobilyalar da vardı -abanoz kakmalı büyük bir dolap, pencerelerin yanına itilmiş açık renkli ahşap bir masa ve bunun çevresine dizilmiş İspanyol tarzı deri kaplı birkaç sandalye. Ama dikkatimi çeken yine resimler oldu. Burada, öteki odalardan daha fazla resim asılıydı. İçimden on dokuza kadar saydım. Çoğu portreydi -her iki ailenin üyeleri gibi görünüyordu. Ayrıca Bakire Meryem ve Bebek İsa'ya tapınan üç kraldan birinin resmi de vardı. Her ikisine de endişeyle baktım.

"Şimdi yukarı." Dik basamaklardan, önce Tanneke çıktı, sonra da parmaklarından birini dudağına götürdü. Elimden geldiğince sessiz bir biçimde yukarı çıktım. Üst kata vardığımda çevreme bakındım ve kapalı kapıyı gördüm. Kapının ardında, ona ait olduğunu bildiğim bir sessizlik vardı.

Gözlerim kapıya dikilmiş bir hâlde öylece durdum, kapı açılır da o dışarı çıkar diye, hareket etmeye cesaret edemiyordum.

Tanneke bana doğru eğilip fısıldadı: "Orayı da temizleyeceksin, küçük hanımefendi sana daha sonra açıklayacak ve ou odalar -" evin arka tarafındaki odaları gösterdi - "Hanımefendimin odaları. O odalara temizlik yapmak için yalnızca ben girerim."

Yeniden sessizce aşağı kata indik. Bulaşıkların yıkandığı Mutfağa geldiğimizde Tanneke şöyle dedi: "Evin çamaşırlara ilgileneceksin. "Eliyle bir çamaşır yığınınını işaret etti - yı-nrnayalı çok uzun zaman olmuş gibi görünüyordardı. İşlere

yetişmek için elimden geleni yapacaktım. "Yemeklerin piştiği mutfakta bir sarnıç var, fakat suyunu kanaldan alırsan daha iyi edersin -kentin bu tarafında yeteri kadar temiz."

"Tanneke," dedim alçak bir sesle. "Tüm bu işleri tek başına mı yapıyordun? Evin yemekleri, çamaşırları ve temizliği?"

Doğru sözcükleri seçmiştim. "Ve alışverişin de bir bölümü." Tanneke, kendi çalışkanlığı karşısında gururlandı. "Alışverişin çoğunu elbette küçük hanımefendi yapıyor, ama hamile olduğunda, ki bu da çok sık oluyor, etler ve balıklarla ilgilenemiyor." Küçük hanımın çok sık hamile kaldığını fısıldayarak söylemişti. "Et Pazarına ve balık tezgâhlarına da sen gideceksin. Görevlerinden biri de bu olacak."

Bunları söyledikten sonra beni çamaşırlarla baş başa bıraktı. Benimle birlikte evde artık on kişiydik ve bu on kişiden biri, herkesten daha çok kirli çamaşır çıkartacak olan bir bebektir. Her gün çamaşır yıkayacaktım, ellerim su ve sabun yüzünden çatlayacak, buharın yanında durmaktan yüzüm kızaracak ve kollarım ütü yanıklarıyla dolacaktı. Fakat yeniydim ve gençtim -en zor işlerin bana verilmesi beklenmedik bir durum değildi.

Çamaşırları yıkayabilmem için, bir gün önceden ısıtılması gerekiyordu. Bodrum kata çıkan kiler odasında, iki kalay kap ve bir bakır güğüm buldum. Kapları yanıma alıp, uzun koridordan geçerek ön kapıya gittim.

Kızlar hâlâ sıranın üzerinde oturuyordu. Baloncukları şimdi Lisbeth çıkartıyor ve Maertge de bebek Johannes'e sütle yumuşatılmış ekmek veriyordu. Cornelia ve Aleydis ise baloncukları yakalamaya çalışıyordu. Kapıda görüldüğümde \ hepsi de işlerini bırakıp merakla bana baktılar.

"Sen yeni hizmetçisin," dedi açık kızıl saçları olan kız. "Evet, Cornelia."

Cornelia yerden bir çakıl taşı alıp, onu yolun karşısındaki kanala attı. Kolunda uzun çizikler vardı -evin kedisini rahatsız ediyor olmalıydı.

inci Küpeli Kız 25

Lapalı parmaklarını önlüğüne silen Maertge, "Sen nerede yatacağın?" diye sordu.

"Bodrum katında."

"Biz orayı çok severiz," dedi Cornelia. "Haydi gidip orada oynayalım!"

Hızla evin içine girdi, ama fazla uzaklaşmadı. Peşinden kimse gelmeyince, öfkeli bir yüzle yeniden dışarı çıktı.

"Aleydis," dedim elimi en küçük kıza uzatarak, "Bana kanalın neresinden su aldığınızı gösterebilir misin?"

Elimi tuttu ve başını kaldırıp bana baktı. Gözleri, parlak birer gri para gibiydi. Sokağın karşı tarafına geçtik, Cornelia ve Lisbeth de bizi izliyordu. Aleydis bana, suya inen basamakları gösterdi. Aşağıya bakarken, yıllar önce Frans ve Ag-nes ile suyun kenarına geldiğimizde yaptığım gibi, Aleydis'in elini daha sıkı tuttum.

"Suyun kenarına fazla yaklaşma," dedim. Aleydis uysal bir biçimde bir adım geri çekildi. Fakat elimdeki kaplan basamaklardan aşağı indirirken, Cornelia tam arkamdan beni izledi.

"Cornelia, suyu taşımama yardım mı edeceksin? Eğer et-meyeceksen kardeşlerinin yanına git."

Bana baktı ve en kötüsünü yaptı. Eğer söylenseydi ya da bağırıyordu, ona sözümü geçirebildiğimi anlardım. Ama o bunların yerine güldü.

Uzandım ve ona bir tokat attım. Yüzü kızardı, fakat ağlamadı. Koşarak basamaklardan yukarı çıktı. Aleydis ve Lisbeth, yukarıdan ciddi bir biçimde bana baktılar.

Sonra bir şeyi anladım. Annesiyle de böyle olacak, diye düşündüm. Ama ona tokat atamayacaktım.

Kapları doldurdum ve onları yukarı çıkardım. Cornelia ortadan kaybolmuştu. Maertge hâlâ Johannes ile oturuyordu. Kapardan birini içeri taşıdım ve mutfağa getirdim. Burada ateşi ya-'P bakır güğümü doldurdum ve suyu ısınmaya bıraktım.

26 Tracy Chevalier

Dışarı çıktığımda Cornelia gelmişti, yüzü hâlâ kızarıktı. Kızlar, gri ve beyaz karoların üzerinde topaçlarıyla oynuyorlardı. Hiçbiri bana bakmadı.

Dışarıda bıraktığım kap yerinde yoktu. Kanala baktığımda, kabın, basamakların ötesinde suyun üzerinde yüzmekte olduğunu gördüm.

"Evet, elinizden çekeceğim var," diye mırıldandım. Kabı sudan çıkartmak için ortalıkta bir sopa aradım, ama bulamadım. Kızlar görmesin diye başımı çevirerek, öteki kabı tekrar doldurdum ve içeri taşıdım. Kabı, güğümün yanına ateşin üzerine yerleştirdim. Sonra yeniden dışarı çıktım, bu sefer elimde bir süpürge vardı.

Cornelia, büyük olasılıkla onu batırmak için, kabın üzerine taş atıp duruyordu.

"Eğer durmazsan sana yine vururum." "Ben de anneme söylerim. Hizmetçiler bize vurmaz." Cornelia bir taş daha attı.

"Ne yaptığını büyük annene söyleyeyim mi?" Elindeki taşları bıraktı.

Kanalın üzerinde, Belediye Binası'nın oradan gelen bir tekne geçiyordu. Kürek çeken adam, sabah gördüğüm adamdı -taşıdığı tuğlaları teslim etmişti ve teknesi oldukça yükselmişti. Beni gördüğünde sırttı.

Yüzüm kızardı. "Beyefendi," diye söze başladım, "şu kabı almama yardım eder misiniz lütfen?"

"Ah, demek benden bir şey istediğin için şimdi yüzüme bakıyorsun, öyle mi? İşler değişmiş!" Cornelia merakla beni izliyordu. Yutkundum. "Kaba buradan uzanamıyorum. Belki siz-" Adam uzandı ve kabı aldı, içindeki suyu boşalttı ve bana uzattı. Basamaklardan aşağı inip kabı ondan aldım. "Teşekkür ederim. Çok incesiniz."

inci Küpeli Kız 27

Kabı elinden bırakmadı. "Bana vereceğin şey tek bir teşekkür mü? Bir öpücük yok mu?" Bana doğru uzanıp elbisemin kolunu çekti. Kolumu hızla geri çekerek kabı çekiştirdim.

"Şimdi olmaz," dedim elimden gelen en alçak sesle. Bu tür konuşmalarda hiç iyi değildim.

Adam güldü. "Artık buradan geçerken hep suya düşmüş bir kap arayacağım, öyle değil mi küçük bayan?" Cornelia'ya göz kırptı. "Kaplara ve öpücükler." Küreğini alıp uzaklaştı.

Basamaklardan çıkıp yeniden sokağa geldiğimde, ilk kattaki orta pencerede bir hareket görür gibi oldum, onun olduğu odada. Başımı kaldırıp baktım, ama gökyüzünün yansımasından başka bir şey görmedim.

Çamaşırları arkadaki avluya indirirken Catharina geldi. Önce, anahtarlarının koridordaki şingirtisini duydum. Birbirine bağlanmış bir yığın anahtar belinin hemen altında asılıydı ve kalçasına çarpıp duruyordu. Bana rahatsız ediyorlarmış gibi görünse de, onları büyük bir gururla takıyordu. Sonra mutfığa girdiğini duydum, Tanneke'ye ve çarşıdan aldıklarını taşıyan çocuğa emirler veriyordu. Her ikisiyle de sert bir biçimde konuşuyordu.

Avluda asılı çamaşırları indirip, yatak çarşaflarını, peçeteleri, yastık yüzlerini, masa örtülerini, gömlekleri, yelekleri, önlükleri, mendilleri, yakaları ve başlıkları katlamaya devam ettim. Dikkatsizce asılmışlardı, yer yer üst üste bindikleri için bazı yerleri hâlâ ıslaktı. Ayrıca asılmadan önce silkelennemişler-di, bu yüzden her taraflarında kırışık vardı. Bunları düzeltmek için günün büyük bir bölümünü ütü yaparak geçirecektim.

Kapıda, güneş henüz en tepeye çıkmamış olmasına kar-Ş]n, terlemiş ve yorgun görünen Catharina göründü. Mavi elbisesinin üzerine giydiği yelege dağınık bir biçimde kaba-nk görünüyordu ve yeleğinin üzerine geçirdiği yeşil sabahlı da kırışık. Sarı saçları, özellikle başlığını takmadığı için

28 Tracy Chevalier

her zamankinden daha kıvrık görünüyordu. Saçının bukleleri, tepesindeki topuzu tutan tokalarla savaş içindeydi.

Sanki kanalın yanında birkaç dakika oturup, suyun görüntüsüne bakarak sakinleşmeye gereksinimi varmış gibi görünüyordu.

Ona nasıl davranmam gerektiği konusunda emin değildim - daha önce hizmetçilik yapmamıştım ve evimizde de hiç hizmetçi olmamıştı. Sokağımızdaki öteki evlerde de hiç hizmetçi yoktu. Kimsenin buna verecek parası yoktu. Katladığım çamaşırları bir sepete yerleştirdim ve ona bakıp başımı salladım. "Günaydın hanımefendi."

Kaşlarını çattı ve konuşması için ona öncelik tanımam gerektiğini anladım. Onun yanında daha dikkatli olmam gerekecekti.

"Tanneke sana evi gösterdi mi?" "Evet hanımefendi."

"Güzel, o hâlde ne yapacağını biliyorsun ve bunları yapacaksın." Duraksadı, sanki ne diyeceğini bilmiyor gibiydi ve anladım ki, ben hizmetçilikten ne kadar anlıyorsam, o da hanımefendilikten ancak o kadar anlıyordu. Tanneke büyük olasılıkla Maria Thins tarafından yetiştirilmişti ve Catharina ona ne söylerse söylesin hâlâ onun emirlerini dinliyordu. Ben, Catharina'ya hizmet ediyormuş gibi

görenecektim. "Tanneke bana, çamaşırların dışında benden et ve balık alma işini üstlenmemi istediğini de söyledi hanımefendi," dedim kibarca.

Catharina neşelendi. "Evet. Buradaki işini bitirince seni pazara götürür. Sonra da her gün tek başına gideceksin ve seni başka işler için de dışarı gönderdiğim zamanlar olacak," diye ekledi.

"Evet hanımefendi." Bekledim. Başka bir şey söylemeyin-ce, ipe asılı keten bir erkek gömleğini almak için uzandım.

inci Küpeli Kız 29

"Yarın," dedi ben gömleği katlarken, "sana yukarıda temizleyeceğin odayı göstereceğim. Erkenden, sabah yapman gereken ilk iş." Ben yanıt veremeden içeride gözden kayboldu.

Çamaşırları içeri getirdikten sonra ütüü buldum, onu temizledim ve ısınması için ateşin üzerine yerleştirdim. Tanneke yanıma gelip bana bir alışveriş sepeti uzattığında ütüye yeni başlamıştım. "Şimdi kasaba gidiyoruz," dedi. "Ete ihtiyacım olacak." Yan mutfaktaki takırtıyı duydum ve kızarmakta olan yabanhavuçlarının kokusunu aldım.

Catharina ön tarafta sıranın üzerine oturmuştu, ayağının yanındaki bir taburede Lisbeth duruyor, Johannes ise bir beşiğin içinde uyuyordu. Catharina Lisbeth'in saçını tarıyor ve bit arıyordu. Yanında, Cornelia ve Aleydis örgü örüyordu. "Hayır Aleydis," diyordu Catharina, "İpi sıkı çek, bu çok gevşek. Ona sen göster Cornelia."

Hepsinin bir arada bu kadar sakin olabileceğini hiç düşünmemiştim.

Maertge kanalın oradan koşarak yanımıza geldi. "Kasaba mı gidiyorsunuz? Ben de gidebilir miyim anne?"

"Tannake'nin yanında durup onun sözünü dinleyeceksen evet."

Maertge'nin bizimle gelmesine sevinmiştim. Tanneke benden hâlâ sakınıyordu; fakat Maertge neşeli, canlı ve hareketliydi ve bu da dostça davranmamızı kolaylaştırıyordu.

Tannake'ye, Maria Thins için çalışalı ne kadar zaman olduğunu sordum.

"Ah, çok uzun yıllardır çalışıyorum," dedi. "Beyefendi ve küçük hanımefendi evlenip buraya yerleşmeden birkaç yıl önce başlamıştım. İşe başladığımda senin kadardım. Sahi, kaç yaşındasın?"

"On altı."

'Ben on dört yaşındayken başladım." Tanneke bunu gurur-d söylemişti. "Yaşamımın yarısını burada çalışarak geçirdim."

30 Tracy Cheualier

Ben, böyle bir şeyden gururla söz etmezdim. Yaptığı iş onu öylesine yıpratmıştı ki, yirmi sekiz yaşından çok daha yaşlı görünüyordu.

Et Pazarı, Belediye Binası'nın hemen arkasındaydı. Pazar Meydanı'nın güneyi ve batısında yer alıyordu. İçeride otuz iki tezgâh vardı -Delft kentinde kuşaklardır hep otuz iki kasap olmuştu. Ortalık;

etleri seçen, takas yapan, aileleri için alışveriş yapan ev hanımları ve oradan oraya boğazlanmış hayvanları taşıyan adamlarla doluydu. Yerlere dökülmüş talaşlara kan bulanmıştı ve ayakkabılarla elbiselerin eteklerine bulaşıyordu. Havada, bir zamanlar oraya her hafta gitmeme ve kokuya alışmış olmama rağmen beni her zaman ürperten bir kan kokusu vardı. Yine de tanıdık bir yerde bulunduğum için mutluydum. Tezgâhların arasından geçerken, babamın kaza geçirmesinden önce alışveriş yaptığımız kasap bana seslendi. Ona gülümsedim, tanıdık bir yüz görmek beni sevindirmişti. Bu, o günkü ilk gülümsememdi.

Bir sabah içinde bu kadar çok yeni insanla tanışmak ve bir sürü yeni şey görmek, tüm bunların da yaşamımı oluşturan tüm tanıdık şeylerden uzakta gerçekleşmesi tuhaftı. Eskiden, yeni birisiyle tanıştığımda çevremde hep ailem ve komşularım olurdu. Yeni bir yere gittiğimde yanımda Frans, annem ya da babam olurdu ve kendimi tehlikede hissetmezdim. Yeni, eskinin içine dokunurdu, tıpkı bir çorabın içten örülmesi gibi.

Frans bana, çırak olarak işe başlamasından kısa bir süre sonra neredeyse kaçıp gideceğini söylemişti. Bunun nedeni ağır işler değil, çevresindeki tuhaf yeniliklere katlanamam v maşıydı. Onu orada tutan şey, babamın tüm parasını onurif çıraklık ücretini karşılamak için harcaması ve eğer eve dö-jf nerse onu hemen yeniden işine göndereceğini bilmesiydi. | Hem başka bir yere giderse, çok daha fazla yabancılık çenş keceğini biliyordu.

"Yalnız olduğumda gelip sizi göreceğim," diye fısıldadım ka-; saba. Sonra da Tanneke ve Maertge'ye yetişmek için koştum.

inci Küpeli Kız 31

Az ilerideki bir tezgâhın önünde durmuşlardı. Oradaki kasap, aklaşmaya başlamış sarışın bukleleri ve parlak mavi gözleri olan yakışıklı bir adamdı.

"Pieter, bu Griet," dedi Tanneke. "Artık eti bizim için o alacak. Her zamanki gibi hesabımıza ekleyeceksin."

Gözlerimi onun yüzüne odaklamaya çalıştım, ama bakışlarım elimde olmadan kan lekeleriyle dolu önlüğüne takıldı. Bizim kasabımız satış sırasında her zaman temiz önlük takardı ve kanlandığı zaman önlüğünü hep değiştirirdi.

"Ah!" Pieter, sanki fırında pişirmeye niyetlendiği tombul bir tavukmuşum gibi bana baktı. "Bugün ne istersin Griet?"

Tanneke'ye döndüm. Bir buçuk kilo pirzola ve yarım kilo dil," dedi.

Pieter gülümsedi. "Siz ne dersiniz küçük hanım?" diye Maertge'ye sordu. "Delft'te en iyi dili ben satarım, öyle değil mi?"

Maertge başını salladı ve tezgâha dizilmiş iri et parçalarına, pirzolalara, dillere, domuz ayaklarına ve sosislere bakarak kıkırdadı.

"Griet, pazardaki en iyi etin ve en dürüst terazinin bende olduğunu göreceksin," dedi Pieter, dilleri tartarken. "Benden hiç şikâyetin olmayacak."

Önlüğüne baktım ve yutkundum. Pieter, tarttığı pirzoları ve dilleri elimdeki sepete koydu, bana göz kırptı ve bir sonraki müşteri ile ilgilenmek için döndü.

Daha sonra, Et Pazarının hemen yanındaki balık tezgâhlarına gittik. Martılar, balıkçıların kanala attığı balık kafaları ve atıklarını bekleyerek tezgâhların üzerinde uçuşuyordu. Tanneke beni, her zaman alışveriş ettikleri balıkçı ile tanıştırdı -bu da bizim balıkçı değildi. Her gün sırayla bir et, bir de balık alacaktım.

Pazardan ayrıldığımızda, eve geri dönmek, sırada oturan atnarına ve çocuklarla karşılaşmak istemişyordum. Kendi evime

32 Tracy Chevatier

gitmeyi arzuluyordum. Annemin mutfağına gidip, elimdeki etleri ona vermek istiyordum. Aylardır et yememiştik.

Döndüğümüzde, Catharina Cornelia'nın saçını tarıyordu. Bana aldırmadılar. Tanneke'ye akşam yemeğinde yardım ettim; ızgaranın üzerindeki eti çevirdim; büyük salondaki masayı kurdum ve ekmeğı kestim.

Yemek hazır olduğunda kızlar içeri girdi. Ötekiler salondaki masaya otururken, Maertge Tanneke'nin peşinden mutfağına geldi. Pazardan aldığımız dili, kilerdeki et fişlarından birine yerleştirmiştım - Tanneke onu dışarıda bırakmıştı ve kedinin elinden zor kurtarmıştım- ve tam o anda o geldi. Uzun koridorun sonunda, başında şapkası ve omzunda pelerini ile duruyordu. Hareket etmeden durdum ve o da durdu, arkasından gelen ışık, yüzünü görmemi engelliyordu. Koridorun ucundan bana bakıp bakmadığını bilmiyordum. Bir süre sonra, büyük salona girerek gözden kayboldu.

Ben Çarmıha Gerilme odasında bebekle ilgilenirken, Tanneke ve Maertge servis yaptılar. Tanneke işini bitirdiğinde yanıma geldi ve biz de, ailenin yediklerinden yiyip, içtiklerinden içtik - pirzola, yabanhavucu, ekmek ve bira. Pieter'in eti bizim kasabamızın etinden daha iyi değildi, fakat uzun bir süre et yemediğim için, tadı yine de hoş gelmişti. Ekmek çavdardan yapılmıştı, bizim aldığımız daha ucuz olan kepekli ekmekten değildi ve bira da çok sulu değildi.

O akşam yemeğinde sofranın başında durmadım ve onu görmedim. Ara sıra sesini duydum, Maria Thins ile konuşuyordu. Seslerinin tonundan, iyi anlaştıkları açıkça belli oluyordu.

Yemek bitince Tanneke ile ortalığı temizledik ve mutfakla kiler odasının yerlerini paspasladık. Her iki mutfağın duvarları da beyaz karolarla kaplıydı ve şömine ise, bir tarafı kuşlar, bir yanı gemiler ve başka bir tarafı askerlerle süslenmiş mavi ve beyaz Delft karoları ile kaplanmıştı. Her birini dikkatle inceledim, ama hiçbirini babam yapmamıştı.

inci Küpeli Kız 33

Günün geri kalanını mutfakta ütü ve çamaşırlarla geçirdim; arada bir ateşli canlandırmak için ara verdim; odun getirdim ya da sıcaktan bunaldığım için avluya biraz hava almaya çıktım. Kızlar evin içinde ve dışında oyunlar oynuyor, bazen beni izlemek ve ateşli kurcalamak için içeri giriyor, bazen de mutfağın yanındaki odada, ayağının dibinde emekleyen Johannes ile uyuyakalmış olan Tanneke ile dalga geçiyorlardı. Benden biraz sakınıyorlardı -belki onlara vuracağımı düşünüyorlardı. Cornelia bana kaşlarını çattı ve odada fazla durmadı, fakat Maertge ve Lisbeth ütilediğim giyecekleri alıp, onları

benim için büyük odadaki dolaba götürdüler. Anneleri orada uyuyordu. Tanneke, "Bebeğin doğmasından önceki son ay, günün büyük bir bölümünü, yastıkların arasında uyuyarak geçirecek," diye açıkladı.

Maria Thins akşam yemeğinden sonra üst kata çıkmıştı. Fakat bir ara koridorda onun sesini duydum ve başımı kaldırıp baktığımda, kapının önünde dikilip beni izlediğini gördüm. Bir şey söylemedi; ben de ütü işime geri döndüm ve orada yokmuş gibi davrandım. Bir süre sonra, gözlerimin ucuyla, onaylarcası-na başını salladığını ve oradan ayrıldığını gördüm.

Yukarıda bir konuğu vardı -yukarı çıkan iki erkek sesi duydum. Daha sonra aşağı indiklerini duyduğumda, kapının kenarından bakarak dışarı çıkmalarını izledim. Yanındaki adam tombuldu ve şapkasına uzun beyaz bir tüy takmıştı.

Hava karardığında mumları yaktık ve Tanneke ile Çarmıha Gerilme odasında çocuklarla birlikte birayla ekmek ve peynir yedik; diğerleri büyük salonda dil yiyordu. Sırtım Çarmıha Genime sahnesine dönük oturmaya özen gösteriyordum. O kadar yorulmuştum ki, doğru dürüst düşünemiyordum. Kendi evimde ae bu kadar iş yapıyordum, ama her şeyin yeni olduğu, her an Sergin ve ciddi olduğum yabancı bir evde işler daha yorucu olu-y°rdu. Evdeyken annemle, Agnes'le ya da Frans'la gülebiliyor-Um- Burada birlikte gülebileceğim biri yoktu.

34 Tracy CheuaUer

Gecelerimi geçireceğim bodrum katına daha inmemiştim. Yanıma bir mum aldım, ama bir yatak, bir yastık ve battaniye aramanın ötesinde çevreme bakamayacak kadar yorgundum. Bodrum katının kapağını, içeri taze ve serin hava girsin diye açık bıraktım. Ayakkabılarımı, başlığımı, önlüğümü ve elbisemi çıkarttım, kısa bir dua okudum ve yattım. Tam mumu söndürecektim ki, ayağımın dibinde asılı olan resmi gördüm. Doğrularak baktım; uykum tamamen kaçmıştı. Bu, İsa'yı çarmıha gerilmiş hâlde gösteren başka bir resimdi, yu-karıdakinden daha küçüktü ve en az onun kadar rahatsız ediciydi. İsa başını acı içinde geriye atmıştı ve Mary Magdale-ne'nin gözleri acı içinde kıvranıyordu. Büyük bir dikkatle yeniden uzandım, gözlerimi resimden ayıramıyordum. Bu resmin asılı olduğu bir odada uyuyabileceğimi düşünemiyordum. Resmi duvardan indirmek istiyordum, ama buna cesaret edemiyordum. Sonunda mumu söndürdüm, bu yeni evdeki ilk günümde bana verilen mumu boşa harcamak istemiyordum. Karanlığın içinde yatarken, gözlerimi, resmin asılı olduğunu bildiğim yerden ayıramıyordum.

O gece, yorgun olmama karşın iyi uyuyamadım. Sık sık uyanıp resmin olduğu yere baktım. Duvar da hiçbir şey göre-mesem de, resmin her ayrıntısı belleğime kazınmıştı. Sonunda hava aydınlanmaya başladığında, resim yeniden göründü. Bakire Meryem'in eğilip bana baktığından emindim.

Sabah kalktığımda resme bakmamaya çalıştım; bunun yerine, üzerimdeki kiler kapısından aşağı süzülen loş ışıkta, bodrumun içinde neler olduğuna baktım. Pek bir şey yoktu -üst üste yığılmış üzerleri örtülü birkaç sandalye, birkaç kırık iskemle, bir ayna ve duvara dayanmış duran, iki natürmort tablo. Yatağımın başındaki Çarmıha Gerilme resmini bu natürmortlardan biri ile değiştirsem, acaba farkına varan olur muydu? Cornelia anlardı ve annesine söylerdi.

inci Küpeli Kız 35

Catharina'nın -ya da ötekilerden birinin- benim Protestan olmam hakkında ne düşündüğünü bilmiyordum. Bunun ayır-dında bir tek benim olmam tuhaf bir duyguydu. Daha önce hiç azınlıkta kalmamıştım.

Sırtımı resme döndüm ve merdiveni tırmandım. Evin ön tarafında Catharina'nın anahtarları şingirdiyordu ve onu bulmaya gittim. Sanki yarı uykudaymışçasına yavaş hareket ediyordu, fakat beni gördüğünde kendine çeki düzen vermeye çalıştı. Yavaşça tırmanarak beni üst kata çıkardı; koca gövdesini kaldırmak için sıkıca tırabzana tutunuyordu.

Stüdyonun önüne geldiğimizde anahtarlarını karıştırdı ve kapıyı açtı. Oda karanlıktı, kepenkler kapalıydı - aralardan sızan ışıktaki çok az şey görebildim. Odada, temiz ve keskin bir beziryağı kokusu vardı; bu koku bana, akşamları fabrikadan eve dönen babamın kokusunu anımsattı. Tahta ve yeni kesilmiş saman kokusuna benziyordu.

Catharina kapı eşiğinde durdu. Ondan önce odaya girmeye cesaret edemedim. Anlık bir duraksamadan sonra emir verdi, "Pekâlâ, kepenkleri aç. Soldaki pencere kapalı kalsın. Yalnızca ortadakini ve köşedekileri. Orta pencerenin de yalnızca alt kepenkleri açılacak."

Odaya girdim ve bir şövale ile sandalyenin yanından geçerek ortadaki pencerenin yanına geldim. Şövalenin üzerindeki resme bakmadım, Catharina kapı eşiğinde beni izlerken olmazdı.

Sağdaki pencerenin yanına bir masa çekilmişti ve köşeye de bir sandalye yerleştirilmişti. Sandalyenin sırtı ve tabanı, sarı çiçekler ve yapraklarla işlenmiş deriyle kaplıydı.

Oradaki hiçbir şeye dokunma!" diye beni uyardı Catha-nna. "Onun resmini yapıyor."

Ayak parmaklarımın üzerine bassam bile, üstteki pence-eye ve kepenklere ulaşamayacak kadar kısaydım. Sandalye-In U2enne çıkmalıydım, ama Catharina'nın önünde bunu

Pmak istemiyordum. Kapının orada öylece durup benim ata yapmamı beklemesi, beni rahatsız ediyordu.

36 Tracy Chevalier

Ne yapacağımı düşündüm.

Beni kurtaran bebek oldu -alt katta ağlamaya başlamıştı. Catharina kalçalarının üzerinde bir o yana bir bu yana kımıldandı. Ben duraksayınca sabırsızlandı ve sonunda Johannes ile ilgilenmeye gitti.

Hızla yukarı çıktım ve büyük bir dikkatle sandalyenin tahta çerçevesinin üzerinde durmaya çalışarak üst pencereyi açtım ve dışarı uzanıp kepenkleri araladım. Pencereden aşağıdaki sokağa baktığımda, evin önündeki karoları fırçalayan Tanneke'yi gördüm. O beni görmedi, fakat ıslak taşların üzerinden geçen bir kedi durdu ve yukarı baktı.

Pencerenin alt tarafındaki kepenkleri de açtım ve sandalyeden indim. Önümde bir şey hareket etti; donup kaldım. Hareket durdu. Bu, iki pencere arasında asılı duran bir aynada benim kendi yansımamdı. Kendime baktım. Endişeli ve suçlu bir ifadem olsa da, yüzüme ışık vuruyordu ve parlıyordu. Şaşkınlık içinde bakakaldım sonra da oradan çekildim.

Yalnız olduğum için odayı biraz inceledim. Geniş, kare biçiminde bir odaydı, aşağıdaki büyük salon kadar büyük değildi. Pencereleler açık olduğunda aydınlık ve havalıydı, beyaza boyanmış duvarları, gri karoların kare biçiminde haçlar oluşturduğu gri ve beyaz mermer yer karoları vardı. Yerler paspas yapılırken kirlenmesinler diye, duvarların dibi, üzerinde aşk meleklerinin olduğu bir dizi Delft karosu ile kaplanmıştı. Bunlar da babamın yaptığı karolar değildi.

Büyük bir oda olmasına karşın içinde az mobilya vardı. Orta pencerenin önünde şövale ve sandalye duruyordu ve sağ köşedeki pencerenin önüne de masa yerleştirilmişti. Üzerine çıktığım sandalyenin yanında başka bir sandalye daha vardı. Pirinç çivilerle tutturulmuş düz bir deri ile kaplıydı ve sandalyenin üst tarafındaki kolları, birer arslan başı biçiminde oyulmuştu. Arka taraftaki duvarda, sandalye ve şövalenin arkasında, küçük bir dolap vardı. Çekmeceleri kapalıydı

inci Küpeli Kız 37

üzerinde, birkaç temiz paletin yanına dizilmiş birkaç fırça ve elmas biçiminde kesilmiş ucu olan bir bıçak duruyordu. Dolabın yanında, üzerinde kâğıtlar, kitaplar ve baskılar duran bir yazı masası vardı. Kapının yanındaki duvara, arslan başlı iki sandalye daha yerleştirilmişti.

Düzenli bir odaydı, günlük yaşamın kargaşasından uzakta. Evin öteki bölümlerinden farklı görünüyordu, neredeyse tamamen başka bir eve aitti. Kapı kapandığında, çocukların bağırışlarını, Catharina'nın anahtar şingirtilerini ve bizim süpürgelerin seslerini duymak güçleşiyordu.

Süpürgeyi, su kovamı ve toz bezimi alıp temizlemeye başladım. Resmi yapılan köşeden başladım, burada hiçbir şeye dokunmamam gerektiğini biliyordum. Sandalyenin üzerinde diz çökerek, az önce açmaya çalıştığım pencerenin ve pencerenin bir tarafındaki köşede toplanmış sarı perdenin tozunu aldım. Perdenin kıvrımlarını bozmamak için ona çok yavaş dokunuyordum. Pencerenin çerçeveleri kirliydi ve ılık suyla fırçalanmaları gerekiyordu, ama onların temiz olmasını istediğinden emin değildim. Bunu Catharina'ya sormalıydim.

Sandalyelerin tozunu aldım ve pirinç çivilerle arslan başlarını parlattım. Masa uzunca bir süre temizlenmemiş gibi görünüyordu. Birisi masadaki nesnelerin -bir pudra fırçası, kalay bir kap, bir mektup, siyah seramik bir kap, bir köşeye yığılmış ve masanın kenarından aşağı sarkan mavi bir kumaş-tozunu almıştı, fakat masanın gerçekten temizlenmesi için oradan kaldırılmaları gerekiyordu. Annemin söylediği gibi, nesneleri yerinden oynatıp sonra da onları hiç dokunulmamış gibi eski yerlerine koymanın bir yolunu bulmalıydim.

Mektup, masanın köşesine yakın bir yerde duruyordu. Eğer başparmağımı mektubun bir kenarına, ikinci parmağı-mı da öteki kenarına koyarsam ve en küçük parmağımı da basanın kenarına dayarsam, mektubu kaldırıp masanın tozunu alabilir ve mektubu tekrar yerine yerleştirebilirdim.

38 Tracy Chevalier

Parmaklarımı kâğıdın kenarlarına koydum ve derin bir soluk aldım, sonra mektubu çektim, tozunu aldım ve hemen yerine koydum. Bunu neden bu kadar hızlı yapmam gerektiğini hissettiğimi bilmiyordum. Masanın yanından geriye çekildim. Mektup doğru yerde görünüyordu, ama gerçek yerinde durup durmadığını yalnızca o bilebilirdi.

Yine de, eğer bu bir sınavsa, bu sınavdan geçmek zorundaydım.

Mektuptan sonra, yine elimle ölçerek pudra fırçasının yanına gittim ve birkaç parmağımı fırçanın yanına yerleştirdim. Fırçayı yerinden kaldırıp tozunu aldım ve mektupla arasındaki uzaklığı ölçerek tekrar yerine koydum. Kap için de aynı şeyi yaptım.

Görünürde hiçbir şeyi yerinden oynatmadan işte böyle temizliyordum. Her bir nesneyi, çevresindeki nesnelere ve aralarındaki uzaklıklara göre ölçüyordum. Masanın üzerindeki küçük nesneler kolaydı, mobilyalar daha zordu -sandalyeler için ayaklarımı, dizlerimi bazen de omuzlarımı ve çenemi kullanıyordum.

Masanın üzerine öylesine atılmış olan mavi kumaşla ne yapacağımı bilmiyordum. Eğer onu yerinden oynatırsam kıvrımlarını eski hâline getiremezdim. Şimdilik onu bıraktım ve onu temizlemenin bir yoluna bulana kadar bunun farkına varmayacağını umdum.

Odanın geri kalanını daha rahat temizleyebilirdim. Toz aldım, süpürdüm ve fırçaladım -yerler, duvarlar, pencereler, mobilyalar- temizlenmesi gereken bir odada gerekli işleri yaptığımdan mutluluk duyuyordum. Uzak bir köşede, masanın ve pencerenin karşısında, depoya açılan bir kapı vardı. İçerisi resimler, tuvaler, sandalyeler, sandıklar, kaplar, yatak sürgüleri, askılık ve bir sıra kitapla doluydu. Bu odayı da temizledim ve içindeki eşyaları düzene sokarak biraz daha yer açtım.

inci Küpeli K\z 39

Bu arada, şövalenin çevresini temizlemeyi sürekli gecikti-dum. Neden bilmiyordum, fakat üzerindeki resme bak-

ktan çekiniyordum. Fakat sonunda yapacak başka bir • n kalmamıştı. Şövalenin önündeki sandalyenin tozunu aldım ve sonra resme bakmamaya çalışarak şövalenin kendisini temizlemeye başladım.

Fakat gözüme sarı saten ilişince durmak zorunda kaldım.

Maria Thins konuştuğunda hâlâ resme bakıyordum.

"Alışıldık bir görüntü değil, öyle değil mi?"

İçeri geldiğini duymamıştım. Güzel siyah bir elbise giymiş ve dantel bir yaka takmıştı, hafif kambur bir biçimde kapının yanında duruyordu.

Ne söyleyeceğimi bilemedim ve buna engel olamadım -başımı yeniden resme çevirdim.

Maria Thins güldü. "Onun resimleri önünde görgü kurallarını unutan tek kişi sen değilsin kızım." Odanın içine girip yanımda durdu. "Evet, bunu güzel yaptı. Bu, van Ruijven'in eşi." Bu isim, babamın sözünü ettiği müşterinin ismiydi. "Kadın güzel değil, ama o güzel gösteriyor," diye ekledi. "İyi para getirecek."

Bu, onun gördüğüm ilk resmi olduğu için, onu diğerlerinden, hatta ilk astar boyalarını ve son rötuşlarını gördüğüm resimlerden bile çok daha iyi anımsıyordum.

Masanın önünde bir kadın duruyordu, yüzünü, duvarda ası 1 bir aynaya döndüğü için profilden görünüyordu. Kenar-n beyaz ermin işlemeli, zengin bir sarı saten manto giyiyor-k ^saçında, o günlerde moda olan beş kenarlı, kırmızı bir İh h 6 ta^1'lyc'L Sol tarafındaki pencereden üzerine ışık ge-lativ a yüzünü ve alnının ince kıvrımlarıyla burnunu aydın-tuttt°~ Boynuna taktığı inci kolyeyi

deniyordu, kurdeleleri lenm'SK havadaydı- Aynadaki kendi görüntüsünden büyüğü^ ."" hâlde, herhangi birisinin ona baktığının farkında de-sıbl Sörünüyordu. Arkasındaki aydınlık beyaz duvarın

40 Tracy Chevaier

üzerinde eski bir harita asılıydı ve masanın karanlık tarafında, az önce tozlarını aldığım mektup, pudra fırçası ve öteki nesneler duruyordu.

O mantoyu giymek ve inci kolyeyi takmak istiyordum. Bu kadının resmini yapan adamı tanımak istiyordum. Az önce aynaya baktığımı anımsadım ve utandım. Maria Thins yanımda durup resmi incelemekten hoşnut görünüyordu. Resme, kendi ortamında bakmak tuhaftı. Aynı nesnelerin az önce tozlarını aldığımdan, masanın üzerinde duran her şeyi ve birbirleriyle olan ilişkilerini biliyordum - köşedeki mektup, kabın yanına öylesine konmuş pudra fırçası ve kabın çevresini saran mavi kumaş. Her şey gerçekleriyle tamamen aynı görünüyordu; yalnız daha temiz ve parlak bir görünümüleri vardı. Az önce yaptığım temizlikle dalga geçer gibiydiler. Sonra bir fark gördüm. Derin bir soluk aldım.

"Ne oldu?"

"Resimde, kadının yanındaki sandalyenin arslan başları

yok," dedim.

"Hayır. Eskiden o sandalyenin üzerinde bir lavta duruyordu. Birçok değişiklik yapar. Yalnızca gördüklerinin değil, uyum sağlayacak şeylerin de resmini de yapar. Söyle bakalım, sence bu resim bitmiş mi?"

Maria Thins'e baktım. Bu sorusu bir tuzak olmalıydı, ama bu durumu değiştirecek bir şey bulamadım. "Bitmemiş mi?" dedim titrek bir sesle. Maria Thins homurdandı. "Bunun üstünde üç aydır çalışıyor. İki ay daha bununla uğraşacağını düşünüyorum. Bazı şeyleri değiştirecek. Göreceksin." Çevresine baktı. "Temizliğini bitirdin, değil mi? Pekâlâ, o zaman git bakalım - git ve öteki işlerini yap. Birazdan nasıl temizlediğini görmeye gelecek."

Resme son bir kez baktım, fakat o kadar dikkatle bakıyordum ki, bir şeylerin yitip gittiğini hissettim. Bu, gece gökyüzünde bir

İnci Küpeli Kız 41

yıldıza bakmak gibiydi -eğer yıldıza dosdoğru bakarsam onu güçlkle görebiliyordum, fakat gözümün ucuyla baktığımda çok daha parlak oluyordu.

Süpürgemi, kovamı ve toz bezimi aldım. Odadan ayrıldığımda, Maria Thins hâlâ resmin önünde duruyordu.

Kapları kanalda doldurup onları ateşin üzerine koydum ve sonra Tanneke'yi bulmaya gittim. Kızların yattığı odadaydı, Cornelia'ya giyinmesinde yardımcı oluyordu, Maertge ise Aleydis'e yardım ediyor ve Lisbeth kendi başına giyiniyordu. Tanneke'nin morali yerinde değildi ve ona bir şey söylemeye çalışırken bana bakmasına karşın ben orada yokmuşum gibi davrandı. Sonunda onun tam önünde durdum ve bana bakmak zorunda kaldı. "Tanneke, balık tezgâhlarına alışverişe gideceğim. Bugün ne istersin?"

"Bu kadar erken mi gidiyorsun? Biz genelde daha geç gideriz." Tanneke hâlâ bana bakmıyordu. Cornelia'nın saçın-daki beyaz kurdeleleri beş köşeli yıldız biçiminde bağlıyordu.

"Sular ısınırken işim olmadığı için şimdi gidip geleyim diye düşünmüştüm," dedim hemen. Kasap ya da balıkçı bize malın iyisini ayıracağını söylediye de, en iyilerinin sabahları alınabileceğini söylemedim. Bunu bilmeliydi. "Ne istersin?"

"Bugün balık almayalım. En iyisi kasaba gidip koyun eti al" Tanneke kurdeleleri bağlamayı bitirdi ve Cornelia yerinden sıçrayarak yanımdan geçti. Tanneke arkasını dönüp bir Çekmece açtı ve bir şey aradı. Bir süre geniş kalçalarına baktım; gri-kahverengi elbisesi üzerine yapışmış duruyordu.

Beni kıskanıyordu. Kendisinin girmesine izin verilmediği sudyoyu temizlemiştim. Görünüşe göre stüdyoya benden ve

dr'a Thins'ten başkasının girilmesine izin verilmiyordu. "d nne^e elinde bir bone ile doğrulduğunda şöyle dedi:

yerendi bir keresinde benim resmimi yapmıştı. Ben bir

a süt dökerken. Herkes bunun, onun en iyi resmi olduğu-nu Eylemişti."

42 Tracy ChevaUer

"Onu görmek isterim," diye yanıt verdim. "Hâlâ burada mı?" "Ah, hayır, van Ruijven onu satın aldı." Bir süre düşündüm. "Demek ki Delft'in en zengin adamlarından biri, her gün senin resmine bakmaktan keyif alıyor." Tannake sırttı, lekeli yüzü giderek daha da genişledi. Doğru sözcükler onun moralini anında düzeltmişti. Bu doğru sözcükleri bulmak da bana kalmıştı.

Yine eski hâline dönmeden, gitmek için arkamı döndüm. "Ben de seninle gelebilir miyim?" diye sordu Maertge. "Ya ben?" diye ekledi Lisbeth.

"Bugün olmaz," dedim kararlı bir sesle. "Bir şeyler yiyip Tanneke'ye yardım edin" Dışarı her çıktığımda kızların bana eşlik etmelerindense, bu hakkımı, sadece bana iyi davrandıklarında bir ödül olarak kullanmak istiyordum.

Ayrıca, bildiğim sokaklarda tek başıma yürümek istiyordum, yanı başımda bana yeni yaşamımı hatırlatacak birini istemiyordum. Katolik Köşesi'ni arkamda bırakıp Pazar Mey-danı'na geldiğimde derin bir soluk aldım. Ailenin yanında hep kendimi sıkarak durduğumu anlamamıştım.

Pieter'in tezgâhına gitmeden önce, tanıdığım kasabın önünde durdum. Adam beni görünce neşelendi. "Sonunda merhaba demeye karar verdin! Ne oldu, dün benim gibi birine selâm verme gereği duymamıştın?" diye dalga geçti.

Ona yeni durumumu açıklamaya başladım, ama sözümü kesti. "Elbette biliyorum. Herkes konuşuyor - Seramikçi Jan'ın kızı ressam Vermeer'in evinde çalışmaya gitti ve ertesi gün o kızı gördüğümde, eski dostlarına selâm vermeyecek kadar gururlu davranıyor!"

»J

"Gurur duymam için bir neden yok, hizmetçi oldum. Ba\* | bam utanıyor."

î|

"Baban şanssız, hepsi o kadar. Kimse onu suçlamıyor, | Ayrıca utanman için hiçbir neden yok tatlım. Ama bundarîf' sonra benden et almayacak olman üzücü elbette." ffv

inci Küpeli Kız 43

"Korkarım başka bir seçeneğim yok. Buna hanımım karar veriyor."

"Ah, öyle değil mi? Yani Pieter'den et alıyor olmanın onun yakışıklı oğluyla bir ilgisi yok, öyle mi?" Kaşlarımı çattım. "Onun oğlunu görmedim." Kasap güldü. "Göreceksin, göreceksin. Haydi git bakalım. Anneni gördüğünde ona bana bir uğramasını söyle. Ona bir şeyler ayıracağım."

Teşekkür edip tezgâhların önünden geçerek Pieter'in yerine yürüdüm. Beni gördüğüne şaşırmış gibiydi. "Demek geldin, öyle mi? O dilden daha almak için bekleyemedin, değil mi?"

"Bugün biraz koyun eti istiyorum lütfen."

"Söyle bakalım Griet, yediğin en güzel dildi, öyle değil mi?"

Benden istediği övgüyü ona vermeyecektim. "Onu beyefendi ve hanımefendi yedi. Bu konuda bir şey söylemediler."

Pieter'in arkasında genç bir adam göründü -tezgâhın arkasındaki bir masanın üzerinde bitfek kesiyordu. Kasabın oğlu olmalıydı, çünkü babasından daha uzun boylu olmasının yanında, aynı parlak mavi gözlere sahipti. Sarı saçları uzun ve kıvrımlıydı; aklıma kayısıları getiren bir yüzü sarmalıyorlardı. Gözüme çirkin görünen tek yanı, üzerindeki kanlı önlüğüydü.

Gözleri, bir çiçeğe konan kelebek gibi benim üzerimde durdu ve yüzümün kızarmasına engel olamadım. Bir kez daha koyun eti istediğimi söyledim ve yüzümü babasına çevirdim. Pieter etleri karıştırarak benim için bir parça seçti ve tezgâhın üzerine koydu. İki çift göz bana bakıyordu.

Etin kenarları grileşmişti. Kestiği parçayı kokladım. "Bu taze değil," dedim sözümü sakınmadan. "Hanımefendi, ona "Öyle bir et göndermenizden hiç hoşnut kalmayacak." Se-Slrn, beklediğimden daha sert çıkmıştı. Belki de öyle olması Serekiyordu.

44 Tracy Cheualier

Baba ve oğul bana bakakaldılar. Oğlunu görmezden gelip, bakışlarımı babasına diktim.

Sonunda Pieter oğluna döndü. "Pieter, bana el arabasının kenarında duran parçayı getir."

"Ama o parçayı -" Oğul Pieter sustu. Gözden kayboldu ve bana sunulandan daha iyi olduğu hemen göze çarpan başka bir parça getirdi. Başımı salladım. "Bu daha iyi."

Oğul Pieter eti sarıp sepetime koydu. Ona teşekkür ettim. Gitmek için arkamı dönerken, baba ve oğul arasındaki bakış gözüme çarptı. Her nasılsa, daha o anda bunun ne anlama geldiğini biliyordum, bu bakışın benim için ne anlama geldiğini biliyordum.

Döndüğümde, Catharina sıranın üzerinde oturmuş Jo-hannes'in mamasını yediriyordu. Ona aldığım eti gösterdim^ ve başını salladı. İçeri girmek üzereyken alçak bir sesle, "Ko-| cam stüdyoyu inceledi ve temizliğin hoşuna gittiğini söyledi." | Bunları söylerken yüzüme bakmadı. ,j

"Teşekkür ederim hanımefendi." İçeri girdim, meyveler\ ile bir ıstakozdan oluşan natürmorta baktım ve düşündüm;;! "Demek gerçekten kalacağım." '|||,'

Günün geri kalanı, nasıl başladıysa öyle geçti ve bundan sonraki günler de böyle geçecekti. Stüdyodaki temizliği bitir-( diğimde ve balık tezgâhlarından ya da Et Pazarı'ndan döndü-! ğümde, yeniden çamaşırların başına dönerdim, bir gün yıka»-nacakları ayırır, ıslatır ve lekelerle uğraşır; öteki gün çitiler; beyazlatır, kaynatır ve öğle güneşinde beyazlamaları ve kurumaları için ipe asmadan önce sularını sıkar; başka bir gün de ütüler; sökükleri diker ve katlardım. Her öğle yemeğinde ara verip Tannake'ye sofrayı hazırlamasında yardım ederdim. Sonra birlikte sofrayı toplayıp bulaşıkları yıkardık ve bundan sonra evin önündeki sırada ya da arka avluda oturup dikiş diyecek ve biraz soluklanacak az bir boş zamanım kalırdı. Sonra da,

inci Küpeli Kız 45

sabah yapmakta olduğum işi bitirir ve akşam yemeği için Tanneke'ye yardım ederdim. Gün içinde yaptığımız en son iş, ertesi gün taze ve temiz olması için yerleri bir kez daha paspaslamak olurdu.

Gece, o gün giydiğim önlüğü Çarmıha Gerilme resminin üzerine astım. Böyle daha iyi uyudum. Ertesi gün önlüğümü yıkanacakların arasına koydum.

İkinci sabah, Catharina stüdyonun kapısını açarken, ona camları temizleyip temizlemeyeceğimi sordum.

"Neden olmasın?" diye yanıt verdi sert bir biçimde. "Böyle önemsiz şeyleri bana sormana gerek yok."

"Işık yüzünden, hanımefendi," diye açıkladım. "Eğer camları silersem resmi değiştirebilir, öyle değil mi?"

Bu konuda hiçbir fikri yoktu. Resme bakmak için odaya girmiyor ya da giremiyordu. Stüdyoya daha önce hiç girmemiş gibi görünüyordu. Tanneke'nin moralinin iyi olduğu bir anda ona bunu sormalıydim. Catharina ona sormak için aşağı indi ve bana seslenerek camları bırakmamı söyledi.

Stüdyoyu temizlediğimde, onun burada bulunduğuna yönelik hiçbir belirti göremedim. Hiçbir şey yerinden oynatıl-mamıştı, paletler temizdi ve resmin kendisi de farklı görünmüyordu. Ama onun burada bulunduğunu hissediyordum.

Oude Langendijk'teki evde geçirdiğim ilk iki gün onu Pek fazla görmemiştim. Bazen onu merdivenlerde, koridorda, çocuklarıyla kıkırdarken ve Catharina ile fısıldayarak konuşurken duyuyordum. Onun sesini duyduğumda, sanki bir kanalın kenarında, adımlarımdan emin olmadan yürüyor gibi oluyordum. Kendi evinde bana nasıl davranacağını, onun Mutfağında doğradığım sebzelerle ilgilenip ilgilenmeyeceğini Emiyordum.

Daha önce bir beyefendi benimle böyle ilgilenmemişti.

Evdeki üçüncü günümde onunla yüz yüze geldim. Akşam yemeğinden hemen önce Lisbeth'in dışarıda bıraktığı bir tabağı getirmeye gittim ve kucağında Aleydis ile koridordan geçerken neredeyse ona çarpıyordum.

Geri çekildim. O ve Aleydis bana aynı gri gözlerle baktılar. Gülümsemiyordu ve bana da gülümsememişti. Doğrudan gözlerine bakmak çok zordu. Yukarıdaki resimde, boynuna inci kolye takan, sarı saten elbise giyen ve aynada kendine bakan kadını düşündüm. O, bir beyefendiye bakarken benim gibi sıkılmazdı. Sonunda ona bakmak için gözlerimi kaldırdığımda, o artık bana bakmıyordu.

Ertesi gün kadının kendisini gördüm. Kasaptan dönerken, Oude Langendijck üzerinde, önümde bir erkek ve kadın yürüyordu. Kapımıza geldiklerinde adam kadına dönüp başını eğdi ve sonra yoluna devam etti. Adamın şapkasında uzun beyaz bir tüy vardı -birkaç gün önce gelen ziyaretçi olmalıydı. Profilinden yakaladığım kısa bir bakışla, bir bıyığı ve cüssesine uyan tombul bir yüzü olduğunu gördüm. Güzel, fakat sahte bir iltifatta bulunacakmışçasına gülümsedi. Kadın, ben yüzünü göremeden eve girdi, ama yine de saçındaki beş köşeli kurdeleyi görmüştüm. Geride durdum ve onun yukarı çıkmasını bekledim.

Günün ilerleyen saatlerinde, büyük odadaki dolaba çamaşır yerleştirirken kadın aşağı indi. İçeri girdiğinde ayağa kalktım. Kollarında sarı mantoyu taşıyordu. Kurdele hâlâ saçındaydı.

"Ah!" dedi. "Catharina nerede?"

"Annesiyle Belediye Binası'na gitti hanımefendi. Aile işi."

"Anlıyorum. Neyse, onu başka bir gün görürüm. Bunu onun için buraya bırakıyorum." Mantoyu katlayarak yatağın üzerine koydu ve inci kolyeyi de üzerine attı.

"Peki hanımefendi."

Gözlerimi ondan alamıyordum. Sanki onu görüyor, ama öte yandan göremiyordum. Bu tuhaf bir duyguydu. Maria Thins'in söylediği gibi, resimde yüzüne ışık vurduğu hâli gibi

inci Küpeli Kız 47

güzel değildi. Ama yine de güzeldi, bunun tek nedeni onu öyle anımsıyor olmam olsa bile. Yüzünde şaşkın bir ifadeyle bana baktı, sanki ona böyle dikkatle baktığım için beni tanıması gerektiğini düşünüyordu. Gözlerimi indirmeyi başardım. "Ona aradığınızı söyleyeceğim hanımefendi."

Başını salladı, fakat tedirgin görünüyordu. Mantonun üzerine koyduğu incilere baktı. "Sanırım bunları stüdyoda ona bıraksam daha iyi olur," dedi ve kolyeyi aldı. Bana bakmadı, ama hizmetçilere incilerin teslim edilmeyeceğini düşündüğünü biliyordum. Odadan çıktıktan sonra, yüzü bir parfüm gibi havada asılı kaldı.

Cumartesi günü, Catharina ve Maria Thins, Tanneke ile Maertge'yi alarak meydandaki pazara gittiler. Bir haftalık sebze, erzak ve ev için başka şeyler alacaklardı. Annemi ve kız kardeşimi görebileceğimi düşünerek onlarla birlikte gitmeyi arzuladım, fakat kızlarla ve bebeklerle evde kalmam söylendi. Onların peşinden pazara gitmemeleri için kızları tutmak zor oldu. Onları pazara kendim götürürdüm, ama evi boş bırakmaya cesaret edemedim. Bunun yerine, hep birlikte kanaldan geçen tekneleri

izledik. Pazara çeşitli mallar taşıyorlardı: Kabaklar, domuzlar, çiçekler, odun, un, çilek, at nalları. Geri dönerken yüklerini boşaltmış oluyorlardı, teknedeki adamlar ya para sayıyor ya da içki içiyorlardı. Kızlara Agnes ve Frans ile oynadığım oyunları öğrettim ve onlar da bana kendi oyunlarını öğrettiler. Ben kucağımda Johannes ile sırada otururken, onlar köpükten baloncuk çıkardılar; bebekleriyle oynadılar; çember çevirdiler.

Cornelia, tokadı unutmuşu benziyordu. Neşeli ve arkadaş canlısıydı, Johannes'e bakarken bana yardım ediyor ve sözümü dinliyordu. Komşuların sokakta bıraktığı bir fıçının üzerine tırmanmaya çalışırken, "Bana yardım eder misin?" diye sordu. Açık kahverengi gözleri iri ve masumdu. Kendimi

48 Tracy Chevalier

onun tatlı görünümüne kaptırdığımı hissettim, ama ona gü-venemeyeceğimi de biliyordum. Kızların içinde en ilginç olabilirdi, ama aynı zamanda en değişken olanıydı - en iyi ve en kötü, kendini aynı anda gösteriyordu.

Eve geldiğinde, çocuklar dışarı çıkarttıkları deniz kabuklarını düzenliyor, onları renklerine göre gruplara ayırıyorlardı. Kucağımdaki bebeği sıktım ve ellerimle kaburgalarını hissettim. Ci-yakladı ve yüzümü gizlemek için burnumu kulağına gömdüm.

"Baba, seninle gelebilir miyim?" diye bağırdı Cornelia. Yerinde sıçrayıp durdu ve onun elini tuttu. Yüzündeki ifadeyi göremi-yordum -başının eğimi ve şapkasının kenar yüzünü gizliyordu.

Lisbeth ve Aleydis, oynadıkları deniz kabuklarının başından kalktılar. "Ben de gelmek istiyorum!" diye bağırdılar hep bir ağızdan ve öteki elini tuttular.

Başını salladı ve o anda yüzündeki şaşkın ifadeyi görebildim. "Bugün olmaz -eczaneye gidiyorum."

"Boya mı alacaksın baba?" diye sordu hâlâ onun elini tutan Cornelia.

"Ve başka şeyler."

Bebek Johannes ağlamaya başladı ve yüzünü bana çevirdi. Kendimi tuhaf hissederek, bebeği kucağımda zıplattım. Bir şey söyleyecekmiş gibi görünüyordu, ama bunun yeri-| ne kızlardan kurtuldu ve Oude Langendijk'ten aşağı yürüdü. Sebzelerin rengini ve biçimini tartıştığımızdan bu yana benimle tek bir kelime konuşmamıştı.

Pazar günü çok erken uyandım, çünkü eve gideceğim için heyecanlıydım. Ön kapıyı açması için Catharina'yı beklemek zorunda kaldım, fakat kapının açıldığını duyup da dışarı çıktığımda, karşımda, elinde anahtarlarla Maria Thins'i buldum.

"Kızım bugün yorgun," dedi benim dışarı çıkabilmem için kenara çekilirken. "Birkaç gün dinlenecek. O olmadan işleri yürütebilir misin?"

inci Küpeli Kız 49

"Elbette hanımefendi," dedim ve sonra ekledim, "Hem bir sorun olursa her an size danışabilirim."

Maria Thins kıkırdadı. "Ah, çok kurnaz bir kızsın. Kime ne söyleyeceğini çok iyi biliyorsun. Neyse, biraz aklımızı kullanarak buradaki işlerin üstesinden gelebiliriz." Bana biraz para verdi, çalıştığım günlerin ücreti. "Haydi git bakalım, artık annene uzun uzun bizi anlatırsın herhalde."

Başka bir şey söylemesine izin vermeden oradan ayrıldım. Yeni Kilise'ye ayine gidenlerin yanından Pazar Meydanı'nı geçtim ve koşar adımlarla evime giden sokak ve kanallardan ilerledim. Sokağımıza girdiğimde, bir haftadan daha kısa bir süreden sonra bile gözüme ne kadar farklı görüldüğünü hissettim. Sokağa vuran ışık daha parlak, kanal ise daha geniş görünüyordu. Kanalin kenarındaki çınar ağaçları kusursuz bir hareketsizlik içindeydiler, sanki beni bekleyen nöbetçiler gibi.

Agnes, evimizin önündeki sırada oturuyordu. Beni gördüğünde içeri seslendi, "Geldi!" ve sonra yanıma koşup kolumu tuttu. Bir merhaba bile demeden "Nasıldı?" diye sordu. "İyi insanlar mı? Çok çalışıyor musun? Evde hiç kız var mı? Ev güzel mi? Nerede uyuyorsun? Yemeklerini güzel tabaklardan mı yiyorsun?"

Güldüm ve annemi kucaklayıp babama selâm verene kadar sorularından hiçbirini yanıtlamadım. Çok fazla olmasa da, elimdeki parayı anneme verirken gurur duydum. Ne de olsa çalışmamın amacı buydu.

Babam bizimle oturmak ve yeni yaşamımı duymak için dışarı yanımıza geldi. Ön taraftaki basamaktan geçerken onun elini tuttum. Sıraya oturduğunda, başparmağıyla avuç içlerini ovuşturdu. "Ellerin çatlamış," dedi. "Çok sert ve yıpranmış. Ağır çalışmanın izleri hemen belirmiş."

"Endişelenme," dedim alçak bir sesle. "Daha önce işlere yetişemedikleri için, beni bir sürü çamaşır bekliyordu. Yakında düzene girer ve kolaylaşır."

50 Tracy CheuaUer

Annem ellerimi inceledi. "Yağın içine biraz ebegümece koyacağım. Bu ellerini yumuşatır. Agnes ile gidip toplarız." "Haydi anlat artık!" dedi Agnes. "Bize onlardan söz et." Onlara anlattım. Yalnızca birkaç şeyden söz etmedim -geceleri ne kadar yorgun olduğumdan; yatağımın başında asılı duran Çarmıha Gerilme tablosundan; Cornelia'ya nasıl tokat attığımdan, Maertge ve Agnes'in aynı yaşta olduklarından. Bunların dışında onlara her şeyi anlattım.

Kasabamızın anneme gönderdiği mesajı verdim. "Çok dü-şünceliymiş," dedi annem, "Ama et almaya paramız olmadığını biliyor ve böyle bir yardımı kabul edemeyiz."

"Bunu yardım etmek için söylediğini sanmıyorum." diye açıkladım. "Bence dostluk adına yapıyor."

Annem bir şey söylemedi, ama kasaba gitmeyeceğini biliyordum.

Aile için alışverişe gittiğim yeni kasaptan ve oğlundan söz ettiğimde, annem kaşlarını kaldırdı, ama bir şey demedi.

Daha sonra, her yanımın tanıdık yüzler ve sözcüklerle çevrili olduğu kilisemize gittik. Agnes ve annemin arasında otururken, sıraya dayanan sırtımın dinlendiğini ve yüzümün, bütün bir hafta boyunca taktığım sıkı maskeden kurtulduğunu hissettim. Ağlayacak gibi oldum.

Eve döndüğümüzde, annem ve Agnes akşam yemeğinin hazırlanmasına benim yardım etmemi kabul etmediler. Evin önündeki sırada, güneşin altında babamla oturdum. Yüzünü güneşin ılıklığına kaldırmıştı ve konuşurken başını hep böyle tuttu.

"Şimdi Griet," dedi. "Bana yeni efendinden söz et. Onun hakkında hemen hemen hiçbir şey anlatmadın."

"Onu fazla görmedim." Bu konuda yalan söylemek zorunda değildim. "Ya onu kimsenin rahatsız etmemesi gereken stüdyosunda oluyor ya da dışarıda."

"Sanırım Lonca işleriyle ilgileniyor. Ama sen stüdyosuna girdin -bize orayı temizlediğini ve eşyaların yerlerini ölçtüğünü

inci Küpeli Kız 51

anlattın, ama üzerinde çalıştığı resim hakkında hiçbir şey söylemedin. Bana resmi anlatsana."

"Onu sana, kafanda canlandırabileceğin bir biçimde nasıl anlatacağımı bilemiyorum."

"Bir dene. Artık anılarımdan başka düşünecek bir şeyim yok. Zihnimde ancak çok zayıf bir kopyasını yaratabilsem de, bir ustanın resmini düşünmek bana keyif verir."

Böylece, boynuna inci kolye takan kadını anlatmaya çalıştım, havada duran ellerini, aynada kendine bakışını, pencereden yüzüne vuran aydınlığı, sarı mantosunu ve onu bizden ayıran, resmin karanlık ön plânını.

Babam büyük bir ilgiyle dinledi, ama, "Arka duvardaki aydınlık o kadar ılık ki, ona baktığında yüzüne vuran güneşin ılıklığını hissediyorsun," diyene kadar yüzünde bir duygu belirtisi görülmedi.

Başını salladı ve gülümsedi, sonunda anladığı için mutluydu.

"Yeni yaşamında en çok sevdiğin şey bu." dedi. "Stüdyoda bulunmak."

Tek şey, diye düşündüm, ama bunu söylemedim.

Yemeğimizi yediğimizde, onu Katolik Köşesi'ndeki evin yemekleriyle karşılaştırmamaya çalıştım, ama ete ve kaliteli çavdar ekmeğine çoktan alışmıştım. Annem Tanneke'den daha iyi bir aşçı olmasına karşın, siyah ekmek kuruydu ve içine lezzet verecek bir yağ katılmayan sebze yemeği tatsızdı. Yemek yediğimiz oda da farklıydı -mermer karolar, kalın ipek perdeler ve işlemeleri deri kaplı sandalyeler yoktu. Her şey basit ve temizdi, fazladan süs yoktu. Tüm bunları seviyordum, çünkü hepsi bildikti, ama artık sıradanlıklarının farkına varmıştım.

Günün sonunda ailemle vedalaşmak çok zordu -ilk ayrılmamızdan daha zordu, çünkü bu defa nereye gittiğimi biliyordum. Agnes, Pazar Meydanı'na kadar benimle geldi. Yal-nız kaldığımızda, ona nasıl olduğunu sordum.

52 Tracy Cheualier

"Yalnız," dedi, on yaşındaki bir kız için hüznü bir sözcük. Gün boyunca çok canlıydı, ama şimdi dingin bir hâli vardı.

"Her Pazar geleceğim," diye söz verdim. "Belki hafta içleri de, et ya da balık almaya çıktığımda şöyle bir merhaba demek için uğrayabilirim."

"Ya da sen alışverişe çıktığında ben de seni görmeye gelebilirim," diye önerdi neşelenerek.

Et Pazarı'nda birkaç kere buluşabildik. Onu gördüğüme hep seviniyordum, elbette yalnız olduğum zamanlarda.

Oude Langendijck'teki eve yavaş yavaş alışıyordum... Catharina, Tanneke ve Cornelia zaman zaman zorluk çıkartıyordu, ama genelde işimi yaparken tek basmaydım. Bunda, Maria Thins'in etkisi olmalıydı. Kendince benim yararlı olduğuma karar vermiş ve ötekiler de, hatta çocuklar bile, onun görüşünü kabul etmişlerdi.

Belki de ben geldikten sonra çamaşırların daha temiz ve daha beyaz, benim seçtiğim etlerin daha yumuşak ya da temiz bir stüdyoda kendisinin daha mutlu olduğunu hissetmişti. Bunlardan ilk ikisi doğrudu. Ama sonucundan emin değildim. Sonunda onunla konuştuğumuzda, konuştuğumuz şey stüdyonun temizliği değildi.

Ev işlerini daha iyi yaptığım için bana yöneltilen övgüleri başka yöne çevirme konusunda dikkatli davranıyordum. Düşman edinmek istemiyordum. Eğer Maria Thins eti sev-diye, eti Tanneke pişirdiği için öyle olduğunu söylüyordum. Eğer Maertge, önlüğünün eskisinden daha beyaz olduğunu söylese, bunu, şu günlerde özellikle güçlü olan yaz güneşine bağlıyordum.

Catharina ile elimden geldiğince karşılaşmamaya çalışıyordum. Annemin mutfağında sebzeleri doğrarken karşılaştığımız andan itibaren benden hoşlanmadığı çok açıktı. Karnında taşıdığı bebek de onu daha huysuzlaştırıyor ve hamileliğin

inci Küpeli Kız 53

verdiği kilolar, onu, olmayı arzuladığı, evin alımlı hanımefendisi görüntüsünden daha da uzaklaştırıyordu. Üstelik sıcak bir yazdı ve bebek de çok hareketliydi. Karnı daha da büyüdükçe, evin içinde yorgun ve acı çeken bir yüzle dolaşmaya başladı. Yatağın içinde her geçen gün daha uzun kalıyordu. Bu nedenle anahtarları Maria Thins aldı ve stüdyoyu sabahları bana o açtı. Tanneke ve ben, onun işlerini daha çok yapmaya başladık -kızlara bakmak, ev için alışveriş yapmak, bebeğin altını değiştirmek.

Tanneke'nin keyfinin yerinde olduğu bir gün, ona, işleri kolaylaştırmak için neden daha fazla hizmetçi almadıklarını sordum. "Böylesine büyük bir evleri var ve hanımefendinin serveti ile beyefendinin resimleriyle," diye ekledim, "bir hizmetçi daha tutamıyorlar mı ya da bir aşçı?"

"Pöh," dedi Tanneke yüzünü buruşturarak. "Senin paranı bile zor ödüyorlar."

Şaşırmıştım -her geçen hafta, elime verilen paralar daha da azalıyordu. Catharina'nın dolabında özensizce katlayıp sakladığı sarı manto gibi güzel bir şey satın almam için yıllarca çalışmam gerekirdi. Para sıkıntısı çekmeleri olası gözüküyordu.

"Elbette bebek doğduğunda birkaç aylığına bir sütanne tutmak için para bulacaklar," diye ekledi Tanneke. Bunu, onaylamıyormuş gibi söyledi.

"Neden?"

"Bebeği emzirsin diye."

"Hanımefendi bebeğini kendisi emzirmeyecek mi?" diye sordum aptalca.

"Eğer kendisi emzirseydi bu kadar çok çocuğu olmazdı. Biliyorsun, bebeğini kendin emzirdiğinde daha az çocuğun olur."

Aa!" Bu tür konularda kendimi çok bilgisiz hissettim, '-aha çocuk istiyor mu?"

54 Tracy Cheualier

Tanneke kıkırdadı. "Bazen, evi istediği kadar çok hizmetçiyle dolduramadığı için bu kadar çok çocuk doğurduğunu düşünüyorum." Sesini alçattı. "Beyefendi, daha fazla hizmetçi tutmaya yetecek kadar fazla resim yapmıyor, anlıyor musun? Genellikle yılda üç resim yapar. Bazen de yalnızca iki. Bununla zengin olunmuyor."

"Daha çabuk yapamıyor mu?" Bu soruyu sorduğum anda, yanıtın hayır olduğunu biliyordum. Resimlerini, her zaman kendi istediği hızda yapıyordu.

"Büyük hanımefendi ve kızı bazen tartışırlar. Küçük hanımefendi onun daha fazla resim yapmasını ister, ama hanımım, hızlı yaparsa resimlerinin bir şeye benzemeyeceğini söyler."

"Maria Thins çok akıllı." Maria Thins'i övdüğüm sürece Tanneke'nin önünde kendi görüşlerimi bildirebileceğimi öğrenmiştim. Tanneke, hanımına ateşli bir bağlılık duyuyordu. Fakat Catharina'ya dayanamıyordu ve keyfinin yerinde olduğu zamanlarda, bana onunla nasıl baş edebileceğimi anlatırdı. "Söylediklerine aldırma," diye salık verdi. "O konuşurkem; yüzün ifadesiz olsun, sonra da işleri kendi bildiğin gibi yap ya\* | da büyük hanım sana nasıl söylerse öyle. O asla kontrol et-f. mez ve farkına da varmaz. O bize yalnızca emir verir, çünkü | bunu yapmak zorunda olduğunu hisseder. Ama biz, gerçel^ hanımımızın kim olduğunu biliriz, elbette o da bilir." İŞ

Tanneke genelde bana kötü davranırsa da, bunun üzerind&f fazla durmamam gerektiğini anladım, çünkü bu olumsuz ta\* vırları asla uzun sürmüyordu. Tavırlarının bu kadar değişken olmasının nedeni belki de, yıllardır Maria Thins ve Catharina arasında kalmasıydı. Catharina'nın sözlerine aldırmanımı söylerken kendinden çok emindi. Fakat Tanneke bu konuda kendi önerilerini uygulayamıyordu. Catharina'nın sert konuşmaları moralini bozuyordu ve Maria Thins, her zaman adil olmasına karşın, Tanneke'yi Catharina'dan korumuyordu.

inci Küpeli Kız 55

Maria Thins'in kızını bir kez bile azarladığını duymamıştım, oysa Catharina'nın bazen bunu hak ettiği oluyordu.

Bir de Tanneke'nin ev işleri konusundaki tutumu vardı. İşleri yarım yamalak yapmasının nedeni belki de, hanımına duyduğu bu bağlılığı -paspaslanmamış köşeler, dışı yanan ve içi çiğ kalan etler, doğru dürüst temizlenmemiş yemek kapları. Stüdyosunu temizlemeye çalıştığında neler yapmış olabileceğini çok merak ediyordum. Maria Thins Tanneke'yi çok az azarlasa da, her ikisi de bunun olması gerektiğini biliyordu ve bu da, Tanneke'yi kendini savunma konusunda kararsız ve atılgan yapıyordu.

Sonunda anladım ki, kurnaz görünümüne karşın Maria Thins, en yakınlarına çok yumuşak davranıyordu. Yargıları, görüldüğü kadar akıllıca değildi.

Dört kız içinde, davranışları önceden en kestirilemez olanı, daha ilk sabah gösterdiği gibi, Cornelia idi. Lisbeth ve Aleydis iyi, sakın kızlardı ve Maertge, ev işlerini yavaş yavaş öğrenecek kadar büyümüştü; bu da onu olgunlaştırıyordu -fakat arada sırada öfke nöbetlerine kapılıp, bana annesi gibi bağırđığı oluyordu. Cornelia bağırılmıyordu, ama zaman zaman ele avuca sığmaz oluyordu. İlk günümde ona karşı kullandığım Maria Thins'in öfkesi bile her zaman işe yaramıyordu. Bir an neşeli ve şakacı olabiliyor, hemen sonrasındaysa, kendisini okşayan eli ısırın, mırıldayan bir kediye dönüşebiliyordu. Kız kardeşlerine bağlı olsa da, onları çimdikleyip bağirtmaktan geri kalmıyordu. Cornelia konusunda dikkatli davranıyordum ve onunla, ötekilerle kurduğum yakın ilişkiyi kuramıy ordum.

Stüdyoyu temizlerken hepsinden kaçabiliyordum. Maria Thins kapıyı benim için açar ve kimi zamanlar birkaç dakika durup, sanki ilgilenmekte olduğu hasta bir çocukmuşçasına, resmin ne durumda olduğuna bakardı. Fakat o gider gitmez °da yalnızca bana kalırdı. Çevreme bakınıp herhangi bir şeyin

56 Tracy Cheualier

değişip değişmediğini kontrol ederdim. İlk günlerde, odada bir değişiklik göremezdim, ama gözlerim odanın ayrıntılarına alıstıkça, küçük şeyler dikkatimi çekmeye başladı -dolabın üstünde duran fırçaların yeni düzeni, aralık kalmış çekmecelerden biri, şövalenin kenarına dayanmış palet, kapının yanından biraz yana itilmiş sandalye.

Ama resmi yaptığı köşede hiçbir şey değişmiyordu. Oradaki eşyaların yerlerini değiştirmeme konusunda çok dikkatliydim, ellerimle ölçme yöntemime hemen alışmıştım ve orayı da, odanın öteki köşeleri gibi büyük bir güvenle ve hızla temizleyebiliyordum. Başka kumaş parçaları üzerinde yaptığım denemelerden sonra, masanın üzerindeki koyu mavi kumaşı ve sarı perdeyi de, tozlarını almak için ıslak bir bezi dikkatlice üzerlerine bastırıp, kıvrımlarını bozmadan temizleyebiliyordum.

Ne kadar dikkatli bakarsam bakayım, resimde bir değişiklik göremiyordum. En sonunda bir gün, kadının kolyesine bir inci daha eklenmiş olduğunu gördüm. Bir sonraki gün, sarı perdenin gölgesi daha büyümüştü. Ayrıca kadının sağ elindeki parmakların da biraz yerinden oynadığını düşünüyordum.

Saten manto o kadar gerçekçi görünmeye başlamıştı ki, elimi uzatıp ona dokunmak istiyordum.

Van Ruijven'in eşi onu yatağa bıraktığı gün, gerçeğine neredeyse dokunacaktım. Tam elimi uzatıp kürklü yakasına dokunacaktım ki, başımı kaldırdığımda kapıda Cornelia'yı gördüm. Öteki kızlardan biri olsa, bana ne yaptığımı sorardı, ama Cornelia yalnızca izlemişti. Bu, herhangi bir sorudan çok daha kötüydü. Elimi aşağı indirdiğimde, o da gülümsemişti.

Evde çalışmaya başlamamdan birkaç hafta sonra, bir sabah balıkçılara giderken Maertge benimle gelmek için ısrar etti. Pazar Meydanı'nda koşturmaktan, tezgâhları seyretmekten atları sevmekten, çocukların oyunlarına katılmaktan ve tezgâhlardaki buğulanmış balıkların tadına bakmaktan keyif

I

inci Küpeli Kız 57

alıyordu. Ben ringa balığı alırken arkamdan dürterek "Griet bak, şu uçurtmaya bak!" diye bağırđı.

Üzerimizdeki uçurtma, uzun kuyruklu bir balık biçimindeydi; rüzgârda, havada yüzüyormuş gibi görünüyordu ve çevresinde martılar uçuşuyordu. Gülümserken, yanımda dolaşan Agnes'i gördüm, gözlerini Maertge'ye dikmişti. Ag-nes'e, çalıştığım evde onunla yaşıt bir kız olduğundan henüz söz etmemiştim -buna üzüleceğini düşünmüştüm, yerine başka birisinin geldiğini hissedebilirdi.

Ailemi ziyaret etmek için evimize gittiğimde, onlara bir şey anlatmaya çekinirdim. Yeni yaşamım, eskisini yutuyordu.

Agnes bana baktığında, Maertge'nin göremeyeceği bir biçimde hafifçe başımı salladım ve balıkları sepetime koymak için arkamı döndüm. Tezgâhın önünde oyalandım -kardeşimin yüzündeki incinmiş ifadeyi görmeye dayanamazdım. Agnes benimle konuşursa Maertge'nin ne yapacağını bilmiyordum.

Yeniden arkamı dönüp baktığımda, Agnes gitmişti.

Pazar günü onu gördüğümde ona açıklarım diye düşündüm. Artık iki ailem var, bunlar birbirine karışmamalıydı.

Daha sonra, kız kardeşime sırtımı döndüğüm için hep pişmanlık duyacaktım.

Avluda çamaşırları yıkıyordum ve her bir çamaşırı gergince ipe asmadan önce güzelce silkeliyordum. O anda, derin soluklar alıp veren Catharina görüldü. Kapının yanındaki sandalyeye oturdu, gözlerini kapadı ve iç geçirdi. Sanki onun benim yanımda oturması normalmiş gibi yaptığım işe devam ettim, ama çenem gerilmişti.

"Artık gittiler mi?" diye sordu birdenbire. "Kim, hanımefendi?"

"Onlar, aptal kız. Kocam ve -git bak bakalım, üst kata akmışlar mı?"

5g Tracy Cheuher

Dikkatlice koridora adım attım. İki çift ayak basamaklardan yukarı çıkıyordu.

Onun, "Bunu yapabilir misin?" dediğini duydum.

"Evet, evet, elbette. Çok ağır değil, biliyorsun," diye yanıtladı başka bir adam, kuyu gibi derinden gelen bir sesi vardı. "Yalnızca biraz hantal."

Üst kata çıktılar ve stüdyoya girdiler. Kapının kapandığını duydum.

"Gittiler mi?" diye sordu Catharina tıslarcasına. "Stüdyodalar hanımefendi," diye yanıtladım. "Güzel. Şimdi kalkmama yardım et." Catharina ellerini uzattı ve onu ayağa kaldırdım. Giderek daha da irileşmesine karşın hâlâ nasıl yürüdüğünü anlayamıyordum. Koridorda, yelkenleri şişmiş bir gemi gibi yürüdü; ses çıkarmamaları için kalçasına bağlı anahtarlarını tutmuştu; arkasından büyük salona girip gözden kayboldu.

Daha sonra Tanneke'ye, Catharina'nın neden gizlendiğini sordum.

"Ah, van Leeuwenhoek buradaydı," diye yanıtladı kıkırdayarak. "Beyefendinin bir arkadaşı. Hanımefendi ondan korkar."

"Neden?"

Tanneke daha güçlü güldü. "Onun kutusunu kırdı! Kutunun içine bakıyordu ve onu devirdi. Ne kadar sakar olduğunu bilirsin."

Mutfağımızda, annemin yere düşen bıçağını anımsadım.

"Ne kutusu?"

"Arasından bakabildiğin ve bir şeyler gördüğün tahta bir kutusu var."

"Nasıl şeyler?"

"Her türlü şey!" diye yanıt verdi Tanneke sabırsızca. Kutu hakkında konuşmak istemediği belliydi. "Küçük hanım onu kırdı ve van Leeuvvenhoek artık onunla görüşmüyor."

inci Küpeli Kız 59

Beyefendinin, kendisi orada olmadıkça onun stüdyoya girmesine izin vermemesinin nedeni de bu. Belki de bir resmini de devirebileceğini düşünüyordur!"

Kutunun ne olduğunu ertesi sabah keşfettim, bana anlamamın aylar sürdüğü şeyler anlattığı o gün.

Stüdyoyu temizlemeye geldiğimde, şövale ve sandalye bir kenara çekilmişti. Yerlerine, üzerindeki eşyalar kaldırılarak küçük yazı masası konmuştu. Üzerinde, içine giysilerin konduğu bir sandık boyunda olan tahta bir kutu vardı. Bir tarafına, içinden yuvarlak bir nesnenin çıktığı daha küçük bir kutu iliştilmişti.

Ne olduğunu anlamamıştım, ama ona dokunmaya cesaret edemiyordum. Sanki ne olduğunu birden anlayacakmışım gibi arada sırada ona bakarak temizliğime devam ettim. Köşeyi temizledim, sonra da odanın geri kalanını, bezi neredeyse hiç dokundurmadan kutunun tozunu aldım. Kiler odasını temizledim ve yerleri paspasladım. İşimi bitirdiğimde, kollarımı birbirine kavuşturup kutunun önünde durdum ve çevresinde dolanıp onu inceledim.

Sırtım kapıya dönüktü, ama aniden onun orada durduğunu anladım. Dönüp konuşsa mıydım, yoksa konuşması için onu mu bekleseydim, emin değildim.

Bilerek kapıyı gıcırdatmış olmalıydı, çünkü ancak o zaman arkamı dönüp ona bakma cesaretini buldum. Günlük giyeceklerinin üzerine uzun siyah bir pelerin takmıştı ve kapının eşiğine dayanmıştı. Merakla beni izliyordu, ama kutusuna zarar vermemden endişe duyar gibi bir hâli yoktu.

"Ona bakmak ister misin?" diye sordu. Haftalar önce sebzeler hakkında sorular sormasından bu yana, benimle ilk kez doğrudan konuşuyordu.

"Evet, efendim. İsterim," dedim kabul ettiğim şeyin ne olduğunu bilmeden. "Bu nedir?"

Onun adı camera obscura."

Sözcüklerin benim için bir anlamı yoktu. Kenara çekildim ve bir sürgüyü kaldırıp kutunun üst kısmını kaldırmasını izledim. Kapağa benzeyen bu kısım iki parçaydı ve bir menteşeyle tutturulmuştu. Kapağı sonuna kadar açmadı ve hafif meyilli bıraktı. Altta bir cam parçası vardı. Eğildi; kapakla kutu arasındaki boşluğa baktı ve sonra küçük kutudaki yuvarlak parçaya dokundu. Bir şeye bakıyor gibiydi, ama kutunun içinde bu kadar ilgi çekebilecek bir şey olduğunu sanmıyordum.

Doğruldu ve büyük bir dikkatle temizlediğim köşeye baktı, sonra uzanıp ortadaki pencerenin kepenklerini kapattı ve odaya yalnızca köşedeki pencerenin ışığı girdi. Sonra pelerinini çıkarttı. Yerimde huzursuzca kımıldandım.

Şapkasını çıkartıp şövalenin yanındaki sandalyeye koydu ve yeniden kutuya eğilerek, siyah pelerinini başının üzerine geçirdi. Geriye adım atıp arkamdaki kapıya baktım. Catharina bugünlerde üst kata çıkma konusunda zaten isteksizdi, ama Ma-ria Thins, Cornelia ya da başka biri bizi gördüğünde ne düşünürdü merak ediyordum. Başımı yeniden odaya çevirdiğimde, bir önceki gün cilaladığım ayakkabılarının parıltısına baktım.

Sonunda doğruldu ve pelerini başından çekti, saçları dağılmıştı. "İşte Griet, hazır oldu. Şimdi bakabilirsin."

Kutunun yanından çekilerek yaklaşmam için bana işaret etti. Ben, durduğum yere çakılmış gibiydim. "Efendim -"

"Pelerini benim yaptığım gibi başının üzerine koy. Böylece imge daha canlı olur ve ona şu açıdan bak ki, ters görmeyesin. Ne yapacağımı bilmiyordum. Üzerimin bu pelerin ile kaplanacağı, çevremi göremeyeceğim ve bu arada onun bana bakacağı düşüncesi beni bayıltacak gibi yapıyordu.

Ama o benim efendimdi. Onun söylediklerini yapmam gerekiyordu.

inci Küpeli Kız 61

Dudaklarımı birbirine bastırdım ve kutuya doğru ilerledim. Kapağın kaldırıldığı tarafta durdum. Eğildim ve içerideki, kare biçiminde kesilmiş beyazımsı cama baktım. Canım üzerinde, bir şeyin silik bir resmi vardı.

Pelerini hafifçe üzerime örttü ve böylece çevredeki ışıkların önü kesildi. Pelerinde hâlâ onun sıcaklığı vardı ve güneşte ısınmış tuğlaların kokusunu andırıyordu. Sakinleşmek için ellerimi masaya dayadım ve bir an gözlerimi kapattım. Kendimi, akşam biramı çok hızlı içmiş gibi hissediyordum.

"Ne görüyorsun?" dediğini duydum.

Gözlerimi açtım ve resmi, içindeki kadın olmadan gördüm.

"Aa!" Öylesine hızlı doğruldum ki, basımdaki pelerin yere düştü. Geri adım atarak kutudan uzaklaştım ve bu arada pelerinin üzerine bastım.

Ayağımı çektim. "Özür dilerim efendim. Pelerininizi bu sabah yıkarım."

"Pelerini boş ver Griet. Ne gördün?"

Yutkundum. Çok şaşırmıştım ve biraz da korkmuştum. Kutuda gördüğüm şey, şeytanın bir oyunu gibiydi ya da anlayamadığım Katolik bir şey. "Resmi gördüm efendim. Ama içinde kadın yoktu ve daha küçüktü. Ayna zamanda eşyalar, tersine dönmüştü."

"Evet, imge ters yansıyor ve sağ ile sol yer değiştiriyor. Kutunun içinde bunu ayarlayan aynalar var."

Söylediklerini anlamadım.

"Ama -"

"Ne oldu?"

"Anlamıyorum, efendim. Resim oraya nasıl girdi?"

Pelerini yerden aldı ve silkeledi. Gülümsüyordu. gülümseyişinde, yüzü bir pencere gibi açılıyordu.

62 Tracy Chevalier

"Bunu görüyor musun?" Küçük kutudaki yuvarlak nesneyi gösterdi. "Bu bir mercek. Özel biçimde kesilmiş bir cam parçası. O sahnedeki ışık" -eliyle köşeyi gösterdi- "Bunun arasından geçip kutuya girdiğinde, imge buraya yansıyor ve onu görüyoruz." Bulutumsu camı tıklattı.

Anlamak için yüzüne öyle büyük bir dikkatle bakıyordum ki, gözlerim sulanmaya başladı.

"İmge nedir efendim? Bu bildiğim bir sözcük değil." Yüzünde bir şey değişti, sanki omzumun üzerinden bana bakıyordu da, şimdi doğrudan yüzüme bakıyordu. "İmge bir resimdir, bir tablo gibi."

Başımı salladım. Onun söylediklerini anladığımı düşünmesini her şeyden çok istiyordum. "Gözlerin çok iri," dedi sonra. Yüzüm kızardı. "Öyle derler, efendim." "Yeniden bakmak ister misin?"

İstemiyordum, ama böyle söyleyemeyeceğimi biliyordum. Bir an düşündüm. "Yeniden bakarım efendim, ama tek başıma kalırsam."

Buna şaşırmış göründü, sonra gülümsedi. "Pekâlâ," dedi. Bana pelerinini uzattı. "Bir iki dakika sonra geri döneceğim ve içeri girmeden önce kapıyı tıklatacağım."

Odadan çıktı ve arkasından kapıyı kapattı. Ellerim titreyerek pelerinini tuttum. Bir an için yalnızca bakmış gibi yapmayı ve o geldiğinde baktığımı söylemeyi düşündüm. Ama yalan söylediğimi anlardı.

Üstelik merak da ediyordum. O beni izlemediği için bunu yapmak daha kolay görünüyordu. Derin bir soluk aldım ve kutunun içine baktım. Camın üzerinde, köşedeki sahnenin silik bir görüntüsünü görebiliyordum. Pelerini başımın üzerine geçirdiğimde, imge, onun söylediği gibi, giderek daha belirginleşti - masa, sandalyeler, köşedeki sarı perde, üzerinde

inci Küpeli Kız 63

haritanın asılı olduğu arka taraftaki duvar, masanın üzerindeki parlak seramik kap, küçük kurşun leğen, pudra fırçası, mektup. Hepsi oradaydı, gözlerimin önünde düz bir yüzeyin üzerinde, henüz resim olmayan bir resim. Dikkatle cama dokundum -düz ve soğuktu, üzerinde boya lekesi yoktu. Pelerini üzerimden çektim ve imge yeniden silikleşti, ama hâlâ oradaydı. Pelerini yeniden üzerime

çektim ve ışığın gelmesini engelledim, mücevherimsi renkleri yeniden izledim. Köşede durduklarından daha parlak ve daha renkli görünüyordular.

Tıpkı inci kolyeli kadının resmini ilk gördüğümde olduğu gibi, kendimi bu sefer de kutunun içine bakmaktan alamıyordum. Kapıdaki tıkırtıyı duyduğumda hemen doğruldum ve o içeri girmeden üzerimdeki pelerini çektim.

"Yeniden baktın mı Griet? Düzgün bakabildin mi?"

"Baktım efendim, ama ne gördüğümünden pek emin değilim." Başlığımı düzelttim.

"Şaşırtıcı, öyle değil mi? Arkadaşım bana ilk kez gösterdiğinde senin kadar şaşırmıştım."

"Ama ona neden bakıyorsunuz efendim? Kendi resminize bakabilirsiniz."

"Anlamıyorsun." Parmaklarıyla kutuyu tıklattı. "Bu bir araç. Görmemde bana yardımcı oluyor ve böylece resmimi yapabiliyorum."

"Ama -insanlar görmek için gözlerini kullanırlar." "Doğru, ama gözlerim bana her zaman doğruyu söylemez." Gözlerim köşeye kaydı, sanki daha önce benden gizlenmiş olan bir şey keşfedecektim - pudra fırçasının arkasında ya da mavi kumaşın kıvrımları arasında.

"Söylesene Griet," diye devam etti, "Sence ben yalnızca O köşede gördüklerimin resmini mi yapıyorum?"

Soruya yanıt veremedim ve resme baktım. Sanki benimle "Vun oynanıyordu. Ne söylersem söyleyeyim yanlış olacaktı.

64 Tracy Chevalier

"Camera obscura, benim farklı bir biçimde görmemi sağlıyor." diye açıkladı. "Orada olandan daha fazlasını."

Yüzümdeki şaşkın ifadeyi gördüğünde, benim gibi birine bu kadar çok şey söylediği için pişmanlık duymuş olmalıydı. Arkasını dönüp kutunun kapağını hızla kapadı. Pelerini alıp ona uzattım.

"Efendim -" "Teşekkür ederim Griet," dedi pelerini elimden alırken.

"Buradaki temizliğini bitirdin mi?"

"Evet efendim."

"O hâlde gidebilirsin."

"Teşekkür ederim efendim." Temizlik malzemelerimi çabucak toplayıp oradan çıktım, kapı arkamdan kapandı.

Söylediklerini düşündüm, kutu sayesinde nasıl daha fazlasını görebildiğini. Nedenini anlayamasam da, haklı olduğunu biliyordum, çünkü bunu kadının resminde ve hatırladığım Delft tablosunda görebiliyordum. Önceleri, resimde yalnızca küçük değişiklikler bulmuştum. Şimdi çok belirgin bir değişiklik vardı -kadının arkasındaki duvarda asılı olan harita, hem resimden hem de sahnenin kendisinden çıkartılmıştı. Duvar şimdi çıplaktı. Bu, resmi daha da güzelleştirmişti -daha yalındı,

kahverengiye çalan beyaz duvarın önündeki kadının hatları daha belirgindi. Ama değişiklik beni şaşırtmıştı -çok aniydi. Bunu ondan beklemiyordum.

Stüdyodan ayrıldıktan sonra kendimi rahatsız hissettim ve Et Pazarı'na giderken her zaman yaptığım gibi çevreme ba-kınmadım. Eski kasabımıza elimi sallayıp selâm verdim, fakat bana seslenmesine karşın tezgâhında durmadım.

Genç Pieter tek başına tezgâh ile ilgileniyordu. O ilk günden sonra onu birkaç kez görmüştüm, ama hep babasıyla-dı. Baba Pieter müşterilerle ilgilenirken, o arka tarafta dururdu. Şimdi doğrudan bana sesleniyordu: "Merhaba Griet. Ne' zaman geleceğini merak ediyordum."

inci Küpeli Kız 65

Et almaya her gün aynı saatte geldiğim için, bu söylediklerini çok aptalca buldum.

Doğrudan gözlerime bakmıyordu.

Söylediklerini duymazdan gelmeye karar verdim. "Bir kilo güveçlik biftek, lütfen. Bir de, babanızın geçen gün verdiği o sosislerden daha var mı? Kızlar çok sevdi de."

"Ne yazık ki onlardan kalmadı."

Yanıma bir kadın geldi ve sırasını beklemeye koyuldu. Pieter ona baktı. "Bir dakika bekleyebilir misin?" dedi bana alçak sesle.

"Beklemek mi?"

"Sana bir şey sormak istiyorum."

Kadına hizmet edebilmesi için kenara çekildim. Kendimi böylesine rahatsız ederken bunu yapmak hoşuma gitmiyordu, ama başka bir seçeneğim yoktu.

Pieter işini bitirince ve yeniden yalnız kaldığımızda şöyle sordu: "Ailen nerede yaşıyor?"

"Oude Langendijck'te, Katolik Köşesi'nde."

"Hayır, hayır, senin ailen."

Yaptığım hata karşısında yüzüm kızardı. "Rietveld Kana-lı'nda, Koe Kapısı'nın yakınlarında. Neden soruyorsun?"

Sonunda gözlerini doğrudan gözlerime dikti. "O bölgede veba salgını olduğu yönünde söylentiler var."

Geriye doğru bir adım attım, gözlerim irileşti. "Karantinaya alındı mı?"

Henüz değil. Bugün alınacağını söylüyorlar."

^ Daha sonra, beni başkalarına sormuş olduğunu anladım.

9er ailemin nerede yaşadığını önceden bilmeseydi, bana ve-

aflan söz etme gereğini de duymazdı.

aradan nasıl ayrıldığımı anımsamıyorum. Pieter eti sepeti-

koymuş olmalıydı, fakat anımsadığım tek şey, eve gittiğim,

66 Tracy ChevaUer

sepeti Tanneke'nin ayağının dibine bıraktığım ve "Hanımefendiyi görmem gerek," dediğimdi.

Tanneke sepetin içini karıştırdı. "Sosis yok, üstelik onun yerine başka bir şey de almamışsın! Senin neyin var? Hemen Et Pazarı'na geri dön!"

"Hanımefendiyi görmem gerek," diye yineledim. "Ne oldu?" Tanneke kuşkulananmaya başladı. "Yanlış bir şey mi yaptın?"

"Ailem karantina altına alınabilir. Onlara gitmeliyim." "Aa!" Tanneke huzursuzca kıpırdandı. "Bunu ben bilmem. Sorman gerek. Küçük hanımla birlikte içeride."

Catharina ve Maria Thins, Çarmıha Gerilme odasındaaydı. Maria Thins piposunu içiyordu, tçeri girdiğimde konuşmalarını kestiler. 4, "Ne oldu kızım?" diye homurdandı Maria Thins. 'i "Hanımefendi," dedim Catharina'ya dönerek, "Ailemin |> oturduğu sokağın karantina altına alınabileceğini duydum"! Gidip onları bir görmek istiyorum." ş. "Ne? Sonra da geri gelip vebayı buraya getireceksin, öy|ş mi?" diye kestirip attı. "Kesinlikle olmaz. Sen çıldırdın mı?" \i' Maria Thins'e baktım ve bu Catharina'yı daha da öfkelen;?, dirdi. "Sana hayır dedim," dedi kararlı bir sesle. "Ne yapv\$ ne yapamayacağına ben karar veririm. Bunu unuttun mu??t "Hayır hanımefendi." Gözlerimi yere indirdim. ^ "Güvenli olana dek Pazar günleri evine gitmeyeceksin. Şimdi git, yanımızda olmanı gerektirmeyen önemli şeyler konuşuyoruz."

Çamaşırları avluya çıkarttım ve sırtımı kapıya dayayarak yere oturdum, böylece kimseyi görmek zorunda kalmayacaktım. Maertge'nin elbiselerinden birini çitilerken ağladım. Maria Thins'in piposunun kokusunu aldığımda gözlerimi sildim, ama başımı çevirmedim. ;!"

inci Küpeli Kız 67

"Aptal olma, kızım," dedi Maria Thins arkamdan sessizce. "Onlar için bir şey yapamazsın ve kendini de korumak zorundasın. Sen akıllı bir kızsın, bunu anlayabilirsin."

Yanıt vermedim. Kısa bir süre sonra piposunun kokusu gitti.

Ertesi sabah stüdyoyu süpürürken o içeri girdi.

"Griet, ailenin başına gelenler için üzgünüm," dedi.

Başımı süpürgemden kaldırdım. Gözlerinde iyilik vardı ve ondan rica edebileceğimi hissettim. "Beyefendi, sokağın karantinaya alınıp alınmadığını bana söyleyebilir misiniz?"

"Evet, dün sabah aldılar."

"Bana söylediğiniz için teşekkür ederim."

Başını salladı ve tam ayrılacaktı ki, şöyle dedim: "Size başka bir şey daha sorabilir miyim, efendim? Resim hakkında."

Kapı eşiğinde durdu. "Nedir?"

"Kutuya baktığınızda, size haritayı resimden çıkartmanız gerektiğini mi söyledi?"

"Evet, öyle." Yüzü, yakalayabileceği bir balık gören leyleğin-ki gibi aydınlanmıştı. "Haritanın gitmesi seni memnun etti mi?"

"Artık daha iyi bir resim." Başka bir zaman olsa, ona böyle bir şey söylemeye cesaret edebileceğimi sanmıyordum, ama ailemin içinde bulunduğu tehlike gözümü karartmıştı.

Gülümsemesi, elimdeki süpürgeyi daha sıkı tutmama neden oldu.

Artık rahat çalışmıyordum. Yerleri en güzel nasıl temiz-

eyeceğim ya da çarşafaları nasıl beyazlatacağım konusunda

e9u, ailem için endişeleniyordum. Daha önce kimse ev işle-

' ne kadar iyi yaptığım konusunda tek bir söz söylememiş-

' akat şimdi herkes ne kadar dikkatsiz olduğumu söyleyip

y°rdu. Lisbeth, önlüğündeki bir lekeden yakındı. Tanneke,

'9' süpürken, kaplan toza buladığımı söyledi. Catharina

68 Tracy Chevalier

birkaç kez bana bağırdı -gömleğinin kollarını ütölemeyi unuttuğum, ringa yerine morina aldığım ve ilgilenmediğim ateş

söndüğü için.

Maria Thins, koridorda yanımdan geçerken söylendi, "Kızım, kendini toparla."

Yalnızca stüdyoda eskisi gibi temizlik yapabiliyor ve onun gerek duyduğu kusursuzluğu sağlayabiliyordum.

Eve gitmeme izin verilmediği o ilk Pazar günü ne yapacağımı bilemedim. Kilisemize de gidemezdim, çünkü o da karantinaya alınan bölgedeydi. Fakat evde kalmak istemiyordum. Katolikler Pazar günleri her ne yapıyorlarsa, onların arasında bulunmak istemiyordum.

Molepnpoort'taki köşede bulunan Cizvit kilisesine gitmek için birlikte evden çıktılar. Kızlar en güzel elbiselerini giymişlerdi; Tanneke bile, sarıya çalan kahverengi bir yün elbise giymişti ve kucağında Johannes'i taşıyordu. Kocasının koluna giren Catharina yavaş yürüyordu. Maria Thins arkasından kapıyı kilitledi. Onlar giderken evin önündeki yer karolarında durmuş, ne yapacağımı düşünüyordum. Önümdeki Yeni Kilise'nin çanları çalmaya başladı ve saati bildirdi.

Orada vaftiz olduğumu düşündüm. Ayın sırasında içeri girmeme elbette izin verirlerdi.

Kendimi, zengin bir adamın evinde gizlenen bir fare gibi hissederek o koca yapının içine girdim. İçerisi serin ve loştu, pürüzsüz kesilmiş yuvarlak sütunlar yukarı uzanıyordu, üzerimdeki tavan o kadar yüksekti ki, neredeyse gökyüzü gibiydi. Papazın arkasındaki sunakta, Orange'lı William'ın

mezarı vardı.

Tanıdığım birini görmedim, ortalıkta yalnızca, benim asla giymeyeceğimi bildiğim güzel ve kaliteli giysileri içinde insanlar vardı. Ayini izlemek için bir sütunun arkasına gizlendim, fakat birisinin yanıma gelip burada ne aradığı->mı sormasından o kadar endişeliydim ki, ayinin sözlerin

inci Küpeli Kız 69

dinleyemedim. Ayin sona erdiğinde, yanıma kimse yaklaşmadan hemen dışarı çıktım. Kilisenin çevresinde dolanıp, kanalın karşısındaki eve baktım. Kapı hâlâ kapalı ve kilitliydi. Katolik ayinlerinin bizimkilerden daha uzun sürdüğünü düşündüm.

Ailemin evine olabildiğince yaklaşarak yürüdüm ve ancak, bir bariyerin başında dikilen askerin yolu tıkadığı yere kadar gelebildim. Askerin gerisindeki sokaklar çok sessiz görünüyordu. "Orada durum nasıl?" diye sordum askere. Omuzlarını silktiler ve yanıt vermedi. Üniforması ve şapkasının içinde terlemiş görünüyordu, oysa güneş henüz tam yükselmemişti ve hava ılıktı.

"Bir liste var mı? Ölenlerin yanı?" Sözcükler ağzımdan güçlükle çıktı. "Henüz değil."

Buna şaşırmamıştım -listeler hep geciktirilirdi ve genelde eksik olurdu. Ağızdan ağıza yayılan bilgiler genelde daha doğru olurdu. "Şey, seramikçi Jan hakkında bir şey biliyor musunuz? Onunla ilgili bir şey duyduunuz mu?"

"Oradaki hiç kimseyi tanımıyorum. Beklemek zorundasın." Asker, yanına benzer sorularla başka insanlar yaklaştığında arkasını döndü.

Başka bir sokağın başındaki bariyerde duran bir askerle daha konuşmayı denedim. Bu asker daha dost canlısı olmasına karşın, bana ailem hakkında bir şey söyleyemedi. "Bunu soruşturabilirim, ama karşılıksız yapmam," diye ekledi. İstedığının para olmadığını göstermek için, gülümseyerek beni baştan aşağı bir süzdü.

"Kendinden utanmalısın," dedim öfkeyle. "Üzüntü içinde olan insanlardan yararlanmayı nasıl düşünebilirsin?"

Fakat hiç de utanmış görünmüyordu. Askerlerin, genç bir kadın gördüklerinde tek bir şey düşündüklerini unutmuştum.

70 Tracy Chevaier

Oude Langendijk'e döndüğümde, evin kapısını açılmış görünce çok rahatladım. Sessizce içeri girdim ve öğleden sonrayı, elimde dua kitabımla arka avluda gizlenerek geçirdim. Akşam olunca, Tanneke'ye midemin rahatsız olduğunu söyleyip, yemek yemeden yatağıma kıvrıldım.

Kasaba gittiğimde, babası başka biriyle ilgilenirken, genç Pieter beni bir kenara çekti. "Ailenden haber aldın mı?"

Başımı salladım. "Kimse bana bir şey söyleyemedi." Gözlerimi bakışlarından kaçırdım. Bana gösterdiği ilgi, beni tuhaf bir biçimde etkilemişti, sanki bir tekneden yeni inmiştim ve ayaklarımın altındaki yer hareket ediyor gibiydi.

"Senin için bunu araştıracağım," dedi Pieter. Sesinin tonundan, bunu onunla tartışamayacağım belliydi.

"Teşekkür ederim," dedim uzun bir süre sessiz kaldıktan sonra. Eğer bir bilgi edinirse, benim ne yapacağımı düşündüm. Askerin istediği gibi bir şey istemiyordu, ama ona borçlu olacaktım. Ben kimseye borçlu olmak istemiyordum.

"Birkaç gün sürebilir," diye mırıldandı Pieter, babasına elindeki inek ciğerini uzatmadan önce. Ellerini önlüğüne sildi. Gözlerim ellerinde, başımı salladım. Tırnaklarının ve parmaklarının arası kanla doluydu.

Bu görüntüye alışmak zorunda kalacağımı düşündüm. Günlük alışveriş saatinin gelmesini, stüdyoyu temizlemekten daha fazla arzular olmuştum. Fakat bir yandan da bundan korkuyordum, özellikle genç Pieter beni görüp de başını işinden kaldırdığında ve ben onun yüzünde bir ipucu ararken. Bilmek istiyordum, ama bilmediğim sürece de umut edebiliyordum.

Ondan et almamın ya da balık aldıktan sonra onun tezgâhının yanından geçmemin ve onun yalnızca başını sallamasının üzerinden birkaç gün geçti. Sonra bir gün başını kaldırdı ve bakışlarını benden kaçırdı. Ben ne söyleyeceğini anladım. Yalnızca kim olduğunu bilmiyordum.

İnci Küpeli K\z 71

Birkaç müşteri ile ilgilenmesini beklemek zorunda kaldım. O kadar kötü hissediyordum ki, oturmak istedim, ama yerler kanlıydı.

Sonunda Pieter önlüğünü çıkardı ve yanıma geldi. "Kız kardeşin Agnes," dedi alçak bir sesle. "Çok hasta."

"Peki annemle babam?"

"Onlar şimdilik iyi."

Bu bilgileri edinebilmek için ne yapmak zorunda kaldığını sormadım. "Teşekkür ederim Pieter," diye fısıldadım. Bu, onun adını ilk söyleyişimdi.

Gözlerinin içine baktım ve orada iyilik gördüm. Ama korktuğum şeyi de gördüm -beklenti.

\* \* \*

Pazar günü erkek kardeşimi ziyaret etmeye karar verdim. Karantina ya da Agnes'le ilgili ne bildiği hakkında bir fikrim yoktu. Evden erkenden çıktım ve şehir surlarının dışında, Rotterdam Kapısı'na yakın olan fabrikasına yürüdüm. Vardığımda, Frans hâlâ uyuyordu. Frans'ı sorduğum kapıdaki kadın güldü. "Daha saatlerce uyur," dedi. "Pazar günleri çıraklar bütün gün uyur. Boş günleridir."

Sesinin tonundan da, söylediklerinden de hoşlanmamış-tım. "Lütfen onu uyandırıp kız kardeşinin geldiğini söyleyin," diye ısrar ettim. Sesim Catharina gibi çıkmıştı.

Kadın kaşlarını kaldırdı. "Frans'ın, burunlarını böyle kaldırabilecek kadar önemli bir aileden olduğunu bilmiyordum." Gözden kayboldu ve Frans'ı gerçekten uyandırıp uyandırmayacağını merak ettim. Beklemek için alçak bir duvarın üzerine oturdum. Yanımdan, kiliseye giden bir aile geçti. Çocuklar, iki kız ve iki oğlan, anne ve babalarının önünden koşuyordu, tıpkı bizim yaptığımız gibi. Gözden kaybolana dek onları izledim.

12 Tracy Cheuher

Sonunda Frans görüldü, uykusunu dağıtmak için yüzünü ovuşturuyordu. "Ah, Griet", dedi. "Gelenin sen mi Agnes mi olduğunu bilmiyordum. Sanırım Agnes tek başına bu kadar uzağa gelmezdi."

Bilmiyordu. Bunu ondan gizleyemezdim, alıştırma alıştırma bile söyleyemezdim.

"Agnes vebaya yakalandı," dedim pat diye. "Tanrı ona ve ailemize yardım etsin."

Frans yüzünü ovuşturmayı bıraktı. Gözleri kıpkırmızıydı.

"Agnes?" dedi şaşkınlık içinde. "Bunu nereden biliyorsun?"

"Birisi benim için soruşturdu."

"Onları görmedin mi?"

"Karantina kuruldu."

"Karantina mı? Ne zamandır?"

"On gün oluyor."

Frank sinirli bir biçimde başını salladı. "Bu konuda hiçbir şey duymadım! Her gün bu fabrikada tıklıp kalıyorum, gördüğüm tek şey beyaz karolar. Çıldıırabilirim."

"Şu anda düşünmen gereken Agnes."

Frans mutsuz bir hâlde başını öne eğdi. Onu aylar önce gördüğümde bu yana boyu uzamıştı. Sesi de kalınlaşmıştı.

"Frans, kiliseye gidiyor musun?"

Omuz silkti. Onu daha fazla sorgulayamadım.

"Şimdi, hepsi için dua etmeye gidiyorum," dedim daha fazla soru sormak yerine. "Benimle gelir misin?"

Gelmek istemiyordu, ama onu ikna etmeyi başardım -yabancı bir kiliseye yeniden tek başıma gitmek istemiyordum. Yakınlarda bir kilise bulduk ve ayın beni rahatlatmasa da, ailem için bir sürü dua okudum.

Daha sonra, Frans ile Schie ırmağı boyunca yürüdük. Çok az konuştuk, ama ikimiz de birbirimizin ne düşündüğünü biliyorduk -vebaya yakalanıp da iyileşen birini hiç duymamıştık.

Bir sabah, Maria Thins benim için stüdyoyu açarken şöyle dedi, "Pekâlâ kızım. Bugün o köşeyi temizle." Resmini yaptığı yeri gösterdi. Ne demek istediğini anlamadım. "Masanın üzerindeki her şey kiler odasındaki dolaba konacak," diye devam etti. "Yalnızca kap ve Catharina'nın pudra fırçası kalacak." Masanın yanına gidip, haftalardır yerlerinden oynatmamak için büyük özen gösterdiğim iki nesneyi aldı.

Yüzümü gördüğünde, Maria Thins güldü. "Endişelenme. Resmi bitirdi. Artık buna gereksinimi yok. İşini bitirdiğinde, tüm sandalyelerin tozunu iyice al ve onları orta pencerenin oraya yerleştir ve bütün kepenkleri aç." Kurşun kabı kollarına alarak odadan ayrıldı.

Kap ve fırça kalktığında, masanın üzeri, bilmediğim bir resme dönüştü. Mektup, örtü ve seramik kap tüm anlamlarını yitirmişti, sanki birisi onları masanın üzerine öylesine koymuştu. Yine de onları yerinden oynatmaya cesaret edemiyordum.

Öteki işlerden başlayarak bunu geciktirdim. Tüm kepenkleri açtım; bu, odayı çok aydınlık ve tuhaf bir hâle soktu, sonra da masa dışında her yerin tozunu alıp sildim. Bir süre resme baktım ve onu artık tamamlayan şeyin ne olduğunu bulmaya çalıştım. Son birkaç gün içinde resimde bir değişiklik görmemiştim.

Odaya girdiğinde hâlâ düşünüyordum. "Griet, henüz temizliğin bitmemiş. Biraz acele et - sana masayı kaldırmada yardım etmeye geldim."

"Bu kadar yavaş olduğum için özür dilerim efendim. Ama-" Bir şey söylemek istediğimi görünce şaşırıldı, "-eşyala-nn yerlerine o kadar alışmıştım ki, onları kaldıramıyorum."

"Anlıyorum. O hâlde sana yardım edeyim." Masanın üzerindeki mavi kumaş parçasını kaldırdı. Elleri çok temizdi. Elleme dokunmadan kumaşı ondan aldım ve silkelemek için pencereye gittim. Sonra da katlayıp, dolaptaki çekmecelerden

74 Tracy Chevalier

birine yerleştirdim. Masanın yanına geri geldiğimde, mektubu ve siyah seramik kabı kaldırmıştı. Masayı odanın öte yanına çektik ve ben sandalyeleri orta pencerenin önüne dizerken, o da şövaleyi ve resmi, resmi yapılan köşeye çekti.

Resmi, üzerinde betimlenen sahnenin içinde görmek tuhaftı. Haftalar süren dinginlik ve sessizlikten sonra bu ani hareket de çok tuhaftı. Ona hiç yakışmıyordu. Nedenini sormadım. Ona bakmak, ne düşündüğünü tahmin etmek istiyordum, ama gözlerimi süpürgemin üzerinde tuttum ve mavi bezin üzerinden düşen tozu temizledim.

Beni bırakıp odadan çıktı ve ben de hemen işimi bitirdim. Stüdyoda oylanmak istemiyordum. Burası artık rahatlatıcı bir yer değildi.

O öğleden sonra van Ruijven ve eşi ziyarete geldi. Tan-neke ile evin önündeki sırada oturuyorduk ve bana, dantel yakaların nasıl onarılacağını gösteriyordu. Kızlar Pazar Meydanı'na gitmiş ve Yeni Kilise'nin yanında, onları görebileceğimiz bir uzaklıkta uçurtma uçuruyorlardı. Maertge ipin ucunu tutuyor, Cornelia ise uçurtmayı havalandırmaya

çalışıyordu.

Henüz bizden epey uzaktalarken, Van Ruijvenler'in geldiğini gördüm. Yakınlaştıklarında, kadının, benimle çok az konuşmuş olan resimdeki kadın olduğunu anladım ve yanındaki adam da, kadını bir keresinde kapımıza kadar getiren, şapkasında beyaz tüy olan, bıyıklı ve yılışık gülümsemesi olan adamdı.

"Bak Tanneke," diye fısıldadım. "Her gün senin resmine bakan adam geldi."

"Ah!" Tanneke onları gördüğünde yüzü kızardı. Başlığını ve önlüğünü düzeltti ve alçak sesle, "Hanımefendiye gidip geldiklerini söyle," dedi.

İçeri koştum ve Maria Thins ile Johannes'i kucağında uyutan Catharina'yı Çarmıha Gerilme odasında buldum. "Van Ruijvenler geldi," dedim.

inci Küpeli Kız 75

Catharina ve Maria Thins, başlıklarını çıkartıp yakalarını düzelttiler. Catharina masaya dayanıp ayağa kalktı. Odadan çıkarlarken, Maria Thins uzanarak Catharina'nın saçındaki bağa tokalardan birini düzeltti. Catharina bu tokaları yalnızca özel günlerde takardı.

Ben koridorda dururken, onlar konuklarını ön kapıda karşıladılar. Merdivenlerden yukarı çıkarlarken van Ruijven beni gördü ve bir an durdu.

"Bu da kim?"

Catharina bana bakıp kaşlarını çatı. "Yalnızca hizmetçilerden biri. Tanneke, biraz şarap getir lütfen."

"Şarabı bize iri gözlü hizmetçi getirsin," diye buyurdu van Ruijven. "Gel tatlım," dedi eşine ve birlikte yukarı çıktılar.

"Haydi bakalım!" diye bağırdı Catharina bana. "Ne dediğini duydun. Şarabı getir." Maria Thins'in arkasından hantal hantal yukarı çıktı.

Kızların yattığı küçük odaya gidip bardakları buldum. Önlüğümle beş tanesini parlattım ve bir tepsinin üzerine yerleştirdim. Sonra da mutfakta şarabı aradım. Nerede saklandığını bilmiyordum, çünkü çok sık şarap içmezlerdi. Tanneke ise öfkelenerek ortadan kaybolmuştu. Şarabın dolapların birinde kilitli olmasından korkuyordum ve bu da Catharina'dan herkesin önünde anahtarları istemem gerekeceği anlamına geliyordu.

Neyse ki, Maria Thins bunu önceden tahmin etmiş olmalıydı. Çarmıha Gerilme odasında, içi şarapla dolu, kurşun kapaklı cam bir sürahi bırakmıştı. Sürahiyi tepsiye yerleştirdim ve stüdyoya çıktım. Önce, ötekilerin yaptığı gibi, başlığımı, yakamı ve önlüğümü düzelttim.

İçeri girdiğimde, hepsi de resmin önünde duruyorlardı. Yine bir mücevher," diyordu van Ruijven. "Hoşuna gitti mi, tatlım?" diye sordu eşine.

"Elbette," diye yanıt verdi kadın. Pencereleden yüzüne aydınlık vuruyordu ve neredeyse güzel görünüyordu.

Elimdeki tepsiyi, o sabah beyefendi ile yerinden kaldırdığımız masanın üzerine yerleştirdiğimde, Maria Thins yanıma geldi. "Ben alırım," diye fısıldadı. "Şimdi git. Hemen!"

Van Ruijven, "O iri gözlü kız nerede? Yoksa hemen gitti mi? Ona doğru dürüst bir bakmak istiyordum," derken ben basamaklardan aşağı iniyordum.

"Boş verin, buna değmez!" diye seslendi Catharina neşeli bir sesle. "Siz şu resme bakın!"

Ön kapıdaki sıraya gittim ve Tanneke'nin yanına oturdum. Bana hiçbir şey söylemedi. Elimizde yakalar, yukarıdaki pencerelerden süzülen sesleri dinleyerek sessizce oturduk. Yeniden aşağı indiklerinde köşeden yan tarafa geçtim ve sırtımı Molenpoort'un güneşte ılışmış bir duvarına dayayarak, onlar gidene kadar bekledim.

Daha sonra onların evinden bir erkek hizmetçi geldi ve

stüdyoya girdi. Gittiğini görmedim, çünkü kızlar gelmiş ve

içinde elma pişirmek için benden ateşi yakmamı istemişlerdi.

Ertesi sabah resim yerinde yoktu. Ona son bir kez bakma

fırsatım olmamıştı.

O sabah Et Pazarı'na geldiğimde, önümde duran bir adamın karantinanın kaldırıldığını söylediğini duydum. Aceleyle Pieter'in tezgâhına gittim. Baba ve oğul tezgâhta birlikteydiler ve birkaç müşteri bekliyordu. Onları görmezden gelip doğruca genç Pieter'in yanına gittim. "Benim etimi hemen verebilir misin?" dedim. "Ailemin evine gitmem gerek. Bir kilo dil ve üç sosis."

Elindeki işi bıraktı ve ben gelmeden önce ilgilendiği yaşlı kadının söylenmelerini duymazdan geldi. Pieter paketleri bana uzatırken, yaşlı kadın, "Sanırım genç olsaydım ve sana gülümseyeydim, benim için de her şeyi yapardın," diyerek onu azarladı.

İnci Küpeli Kız 77

"O gülümsemiyor," diye yanıtladı Pieter. Babasına baktı ve bana daha küçük bir paket daha uzattı. "Ailen için," dedi alçak bir sesle.

Ona teşekkür bile etmedim - paketi kaptım ve koştum.

Yalnızca hırsızlar ve çocuklar koşar.

Eve kadar bütün yol boyunca koştum.

Annemle babam, başlan öne eğik bir hâlde sıranın üzerinde yan yana oturuyorlardı. Yanlarına geldiğimde babamın elini tuttum ve ıslak yanağıma götürdüm. Yanlarına oturdum ve hiçbir şey söylemedim.

Söylenecek hiçbir şey yoktu.

Sonrasında, her şey anlamsızlaştı. Önceden bir anlamı olan her şey -çamaşırların temizliği, gündelik sokak işleri, sessiz stüdyo- önemlerini yitirdi. Ama hâlâ oradaydılar, derinin altında lekelerle dönüşen yaralar gibi.

Kız kardeşim öldüğünde yaz sonuydu. O sonbahar yağmurlu geçti. Zamanımın çoğunu, evin içine kurulan çubukların üzerine çamaşır sermekle geçiriyordum. Onları ateşe yaklaştırıyor ve ateşte yakmadan ve küflenmelerine izin vermeden kurutmaya çalışıyordum.

Agnes'i duyduklarında, Tanneke ve Maria Thins bana iyi davrandılar. Tanneke birkaç gün sinirini kontrol etmeyi başardı, ama sonra yeniden söylenmeye ve azarlamaya başladı. Onu yatıştırmak yine bana kalmıştı. Maria Thins az konuşuyordu, ama Catharina beni azarladığında konuyu değiştiriyordu.

Catharina ise kız kardeşim hakkında hiçbir şey bilmiyormuş gibi görünüyordu, belki de bildiğini belli etmiyordu. Yakında yatağından kalkamayacaktı. Tanneke'nin tahmin ettiği Sibi, zamanının çoğunu yatakta geçiriyordu ve bebek Johan-nes ile Maertge ilgileniyordu. Johannes ortalıkta emeklemeye başlamıştı ve bu da kızları meşgul ediyordu.

78 Tracy Chevaier

Kızlar, bir kız kardeşim olduğunu bilmiyorlardı ve onun ölmüş olabileceğini de anlayamazlardı. Yalnızca Aleydis bir sorun olduğunu sezinlemiş gibi görünüyordu. Bazen gelip yanıma oturur ve ısınmak için annesinin tüylerine sokulmaya çalışan bir köpek yavrusu gibi bedenini benimkine bastırırdı. Beni, kimsenin yapamayacağı basit bir biçimde rahatlatıyordu.

Bir gün Cornelia, çamaşırları astığım avluya geldi. Bana eski bir bebek uzattı. "Bununla artık oynamıyoruz," dedi. "Aleydis bile oynamıyor. Bunu kız kardeşine vermek ister misin?" Gözlerini irileştirip masum görünmeye çalıştı ve birilerinin Ag-nes'in ölümünden söz ettiğini duymuş olduğunu anladım.

Söyleyebildiğim tek şey, "Hayır, teşekkür ederim," oldu. Neredeyse ağlayacaktım.

Gülümsedi ve yanımdan ayrıldı.

Stüdyo boş duruyordu. Yeni bir resme başlamadı. Zamanının çoğunu evin dışında geçiriyordu ya Lonca'da ya da Meche-len'de, annesinin meydanın karşısındaki hanında oluyordu. Yine de stüdyoyu temizliyordum, ama öteki işlere benzemeye başlamıştı, tozu alınacak ve paspaslanacak başka bir oda.

Et Pazarı'na gittiğimde, genç Pieter ile göz göze gelmek beni rahatsız ediyordu. İyiliği bana acı veriyordu. Ona bunun karşılığını vermeliydim, ama vermedim. Dikkatinin üzerimde olmasını istemiyordum. Bana babasının hizmet etmesini yeğliyordum, o benden bir şey istemiyor ve yalnızca şakalaşarak, etini dikkatle incelememi bekliyordu. O sonbahar hep taze ve iyi et yedik.

Pazar günleri bazen Frans'ın fabrikasına gidiyor ve onu benimle gelmesi için ikna etmeye çalışıyordum. İki kere geldi ve ailemi biraz neşelendirdi. Daha bir yıl önce, evde üç çocukları vardı. Şimdi hiçbiri yanlarında değildi. Ben ve Frans orada olduğumuzda, onlara eski günleri anımsatıyorduk. Hatta bir keresinde annem güldü, ama hemen başını salladı ve sustu. "İyi talihimize şükretmediğimiz için Tanrı bizi cezalandırdı," diyordu. "Bunu unutmamalıyız."

inci Küpeli Kız 79

Evi ziyaret etmek kolay değildi. Karantina sırasında evden birkaç hafta üst üste uzak kaldığımda, evimizin tuhaf bir yer olduğunu hissetmeye başladım. Annemin bazı eşyaları nereye koyduğunu, şöminemizin üzerinde nasıl karoların olduğunu, günün farklı saatlerinde hangi odaya nereden güneş vurduğunu unutmaya başlıyordum. Yalnızca birkaç ay geçmesine karşın, Katolik Köşesi'ndeki evi, kendi evimden daha iyi betimleyebiliyordum.

Evi ziyaret etmek özellikle Frans'ın zoruna gidiyordu. Fabrikada geçen uzun günler ve gecelerden sonra, gülümsemek, gülmek, şakalaşmak ya da en azından uyumak istiyordu. Ailemizi yeniden bir araya getirmek için ona diller döküyordum. Fakat bu olanaksızdı. Babamın kazasından sonra farklı bir aile olmuştuk.

Bir Pazar, ailemi ziyaretten geri döndüğümde, Cathari-na'nın doğum sancıları başlamıştı. Ön kapıdan içeri girdiğimde inlemelerini duydum. Gözümün ucuyla, her zamankinden daha karanlık olan büyük odaya baktım -Catharina'nın rahat etmesi için pencerelerin alt kepenkleri kapanmıştı. Maria Thins, Tanneke ve ebe ile içerideydi. Maria Thins beni gördüğünde, "Gidip kızlara bak - oynamaları için onları dışarı gönderdim. Fazla uzun sürmez. Bir saat içinde geri gelin," dedi.

Evden ayrılacağıma sevindim. Catharina çok gürültü yapıyordu ve onu bu durumdayken dinlemek yerinde bir davra-nışmış gibi görünmüyordu. Ayrıca kendisinin de beni orada istemeyeceğini biliyordum.

Kızları, en sevdikleri yerde aradım, canlı hayvanların satıldığı, evin hemen köşesindeki Hayvan Pazarı'nda. Onları bulduğumda, misket oynuyor ve birbirlerini kovalıyorlardı. Bebek Johannes ise onların arkasında ayakta durmaya çalışıyordu - ayaklarının üzerinde durmaya çalışıyor, yarı yürüyor,

80 Tracy Chevalier

yan emekliyordu. Bu, bir Pazar günü bizim oynamamıza izin verilecek türden bir oyun değildi, ama Katolikler'in farklı görüşleri vardı.

Aleydis yorulduğunda yanıma oturmaya geldi. "Annemin bebeği doğurmasına az mı kaldı?" diye sordu.

"Büyük annen öyle söyledi. Birazdan gidip göreceğiz."

"Babam mutlu olacak mı?"

"Sanırım sevinir."

"Bir bebek daha olduğu için artık resimlerini daha hızlı yapar mı?"

Yanıt vermedim. Küçük bir kızın ağzından Catharina'nın sözcükleri dökülüyordu. Daha fazla dinlemek istemedim.

Eve döndüğümüzde o kapıda duruyordu. "Baba, şapkan!" diye bağırdı Cornelia. Kızlar onun yanına koşup, başındaki tüylü babalık şapkasını almaya çalıştılar. Şapkanın kurdeleleri, kulaklarından aşağı sallanıyordu. Aynı anda hem gururlu hem utanmış görünüyordu. Şaşırmıştım -beş kez daha baba olmuştu ve artık buna alışmış olması gerektiğini düşünüyorum\* dum. Utanması için bir neden yoktu.

Çok çocuk sahibi olmak isteyen Catharina idi. Bebeklerin\* nasıl yapıldığını biliyordum. Bunda onun da bir rolü vardı ve bu rolü isteyerek oynamış olmalıydı. Catharina ne kadar huysuz olursa olsun, çoğu kereler onu eşine bakarken, omzuna dokunurken ve alçak bir sesle balla işlenmiş sözler söylerken görüyordum.

Onu böyle, eşiyile ve çocuklarıyla düşünmek istemiyordum. Stüdyosunda yalnız olduğu zamanları seviyordum ya da yalnız değil, ama yalnızca benimle.

"Bir erkek kardeşiniz daha oldu kızlar," dedi. "Adı Fran-ciscus. Onu görmek ister misiniz?" Ben kucığımda Johan-nes ile sokakta dikilirken, o, kızları içeri aldı.

Tanneke, büyük odanın alt kepenklerini açtı ve dışarı baktı.

inci Küpeli Kız 81

"Hanımefendinin durumu iyi mi?" diye sordum.

"Ah, evet. Çok şamata yapıyor, ama hepsi yersiz. O bebek doğurmak için yaratılmış -bebekleri, kabuğundan çıkan bir kestane gibi kolayca doğuruyor. Şimdi içeri gel, beyefendi bir şükran duası okumak istiyor."

Rahatsız olsam da, onlarla birlikte dua etmeliydim. İyi bir doğumdan sonra, Protestanlar da aynı şeyi yapardı. Kucığımda Johannes ile büyük odaya girdim, artık aydınlanmıştı ve içerisi insanlarla doluydu. Johannes'i bıraktığımda, yatağın çevresinde duran kız kardeşlerine doğru yürümeye çalıştı. Perdeler geriye çekilmişti ve Catharina yastıklara dayanmış, bebeğini sallıyordu. Yorgundu, ama gülümsüyordu, bir anlığına da olsa mutluydu. Beyefendi onun yanı başında durmuş, yeni oğluna bakıyordu. Aleydis onun elini tutuyordu. Yeni hemşire yatağın yanında beklerken, Tanneke ve ebe, etraftaki kapları ve kanlı bezleri topluyordu.

Maria Thins, elindeki tepsiye yerleştirdiği şarap ve üç bardakla mutfaktan çıktı. Maria Thins tepsiyi bıraktığında, Aleydis onun elini bıraktı, yatağın yanından uzaklaştı. Maria Thins ile o yatağın önünde diz çöktüler. Tanneke ve ebe de yaptıkları işi bırakıp, onlarla birlikte diz çöktüler. Sonra da hemşire, çocuklar ve ben diz çöktük. Lisbeth'in kolundan tutup oturtmaya zorladığı Johannes, kımıldanıp duruyor ve dışarı çıkmaya çalışıyordu.

Beyefendi bir dua okuyarak, Franciscus'un rahat doğumu ve Catharina'nın sağlıklı oluşuna şükretti. Duasına, anlamadığım bazı Latince sözler de ekledi, ama anlamamam önemli değildi -dinlemekten hoşlandığım, yumuşak ve yatıştırıcı bir sesi vardı.

Duayı bitirdiğinde Maria Thins üç bardak şarap doldurdu ve hep birlikte bebeğin sağlığına kadeh kaldırdılar. Catharina daha sonra bebeği emzirilmesi için hemşireye verdi.

Tanneke bana işaret etti ve ebe ile kızlara ekmek ve buğulanmış ringa getirmek için odadan çıktık. "Şimdi de doğum

82 Tracy Cheualier

ziyafeti için hazırlık yapacağız," dedi Tanneke birlikte yiyecekleri hazırlarken. "Küçük hanım bu ziyafetlerin büyük ve gösterişli olmasını ister. Her zamanki gibi başımızı kaşıyacak zamanımız olmayacak."

Doğum ziyafeti, o evde tanık olacağım en büyük kutlamaydı. Ziyafeti hazırlamak için on günümüz vardı, on gün süren bir temizlik ve yemek işi. Maria Thins, yemek işlerinde Tanneke'ye, temizlik işlerinde de bana yardım etmeleri için bir haftalığına iki kız kiraladı. Benim yardımına gelen kız pek akıllı değildi, ama ona ne yapacağını söylediğim ve ba- f şında durduğum sürece iyi çalışıyordu. Bir gün, temiz olup oU |, madıklanna bakmadan, ziyafet için gerekli olacak tüm mas\$ | örtülerini ve peçeteleri ve bunun yanında evdeki tüm çama> | şırlan yıkadık - gömlekleri, elbiseleri, pelerinleri, başlıkları yakalan, mendilleri, önlükleri. Çarşaflara da ayrı bir gün ayır\* dik. Sonra da bütün bira bardaklarını, kadehleri, toprak ka^ lan, sürahileri, kalay kapları, krep kaplarını, ızgaraları, kaşıkları, kepçeleri ve komşuların ziyafet için ödünç verdikleri başka kapları yıkadık. Evdeki tüm bakır, kalay ve gümüş eşyaları parlattık. Perdeleri çıkartıp dışarıda silkeledik ve bütün halılarla yastıkların tozunu aldık. Yatak başlarını, dolapları, sandalyeleri ve masaları, pencere pervazlarını, her biri ışı ışı

olana kadar cilaladık.

İşler bittiğinde ellerim çatlamıştı ve yer yer kanamaya başlamıştı.

Ziyafet için her şey temizlenmişti. Maria Thins, koyun ve dana eti, bütün bir domuz, tavşan, sülün ve horoz eti, istiridye, istakoz, havyar, ringa, tatlı şarap, en iyisinden bira ve fırıncının bizim için hazırladığı özel tatlı keklerden sipariş etmişti.

Maria Thins'in siparişlerini Baba Pieter'a ilettiğimde, elle' rini ovuşturdu. "Demek ki beslenecek bir boğaz daha geldi, dedi. "Bizim için hava hoş!"

inci Küpeli Kız 83

Gouda ve Edam'dan, Hollanda'nın en güzel top peynirleri, enginarlar, portakallar, limonlar, üzüm, erikler, bademler ve fındıklar geldi. Maria Thins'in zengin bir kuzeni, bir ananas bile göndermişti. Daha önce hiç ananas görmemiştım, fakat sert ve kırçılı yüzeyi hiç de içimi açmamıştı. Zaten benim yemem için gönderilmemişti. Tanneke'nin bize azıcık tattırdıkları dışında, yiyeceklerden hiçbirini bizim için değildi. Bir keresinde, lüks bir yiyecek olmasına karşın hoşuma gitmeyen havyardan biraz tatmıştım ve bir de, harika bir biçimde tarçınlanmış tatlı şaraptan içmiştim.

Avluya fazladan turba ve odun yığıldı ve komşulardan ızgara şişleri ödünç alındı. Avluda ayrıca fıçılar dolusu bira vardı ve domuz burada pişirildi. Maria Thins, domuzu pişirmeye başladıktan sonra tüm gece canlı durması gereken, evdeki ateşlerle ilgilenmesi için genç bir oğlan tuttu.

Hazırlıklar devam ederken, Catharina, hemşirenin ilgilendiği Franciscus ile yatağında kaldı. Bir kuğu gibi sakindi. Ama yine bir kuğu gibi, uzun bir boynu ve keskin bakışları vardı. Ondan uzak durdum.

Yabani tavşanı hazırlarken ve ben camları silmek için su kaynatırken, Tanneke, "Evin işte her gün böyle olmasını ister," diye homurdandı. "Çevresinde bir sürü hareket olsun ister. Yatak kraliçesi!" Onu itaatsizlik konusunda yüreklendirmemem gerektiğini bilsem de, onunla birlikte neşe içinde kınadım.

O» hazırlıklar boyunca uzakta durdu, ya stüdyosuna ka-

Pandi ya da Loncaya kaçtı. Onu yalnızca bir kere, ziyafetten

ç 3ün önce gördüm. Lisbeth beni bulmaya geldiğinde, yeni

ulan kızla birlikte mutfakta şamdanları parlatıyorduk. "Ka-

p Seni görmek istiyor," dedi. "Ön kapıda."

, ezi bırakıp ellerimi önlüğüme sildim ve onun peşinden

ora çıktım. Gelenin genç Pieter olduğunu biliyordum.

84 Tracv CheuaUer

Beni Katolik Köşesi'nde daha önce hiç görmemişti. En azından, çamaşır buharı yüzünden yüzüm her zamanki gibi kırmızı ve çatlak içinde değildi.

Genç Pieter, içinde Maria Thins'in sipariş ettiği etlerle dolu bir el arabası ile evin önünde duruyordu. Kızlar merakla arabanın içine bakıyordu. Yalnızca Cornelia arabayla ilgilenmedi. Kapıya geldiğimde Pieter bana gülümsedi. Sakinliğimi korudum ve yüzüm kızarmadı. Cornelia bizi izliyordu.

Bizi izleyen yalnızca o değildi. Arkamda onun varlığını hissediyordum -koridorda arkamdan gelmişti. Arkamı dönüp ona baktığımda, Pieter'm yüzündeki gülümsemeyi ve beklentiyi görmüş olduğunu anladım.

Gri gözlerini bana çevirdi. Bakışları soğuktu. Oturduğum yerden aniden kalkmışçasına başım döndü. Arkamı döndüğümde, Pieter'in gülümsemesi deminki kadar sıcak değildi. Başımın döndüğünü görmüştü.

İki adam arasında kalmıştım. Bu hoş bir duygu değildi. Beyefendinin geçmesi için yana çekildim. Bir şey söylemeden ve bir daha bana bakmadan Molenpoort'a doğru gitti. Pieter ve ben, sessizce onun gidişini izledik.

"Siparişleri getirdim," dedi Pieter sonra. "Nereye bırakmamı istersin?"

O Pazar ailemi görmeye eve gittiğimde, onlara yeni bir bebeğin doğduğunu söylemek istemiyordum. Bu onlara Ag-nes'in ölümünü anımsatabilirdi. Fakat annem haberi pazarda duymuştu ve doğum, doğum sonrasında edilen şükran duası ve ziyafet hazırlıkları ile ilgili her şeyi anlatmak zorunda kaldım. Annem ellerimin durumu için endişelendi, ama en zor işlerin bittiğini söyleyerek onu rahatlattım.

"Peki ya resim?" diye sordu babam. "Yeni bir resme baş' ladı mı?" Ona hep yeni bir resim anlatmamı umuyordu.

inci Küpeli Kız 85

"Hiçbir şey yok," dedim. O hafta stüdyoda çok az zaman harcamıştım. Hiçbir değişiklik olmamıştı.

"Belki de tembel biridir," dedi annem.

"Tembel değil," diye yanıt verdim hemen.

"Belki de görmek istemiyordur," dedi babam.

"Ne istediğini bilmiyorum," dedim. Sesim, istediğimden daha sert çıkmıştı. Annem şaşkınlık içinde bana baktı. Babam oturduğu yerde kıpırdandı.

Onun hakkında daha fazla konuşmadım.

Ziyafet gününde, konuklar öğle saatinde gelmeye başladı. Akşam olduğunda evin içinde ve dışında, avluya ve sokağa taşmış belki de yüz kişi vardı. Her tür insan davet edilmişti -zengin tüccarlar, fırıncımız, terzi, ayakkabı tamircisi, eczacı. Komşularımız, beyefendinin annesi ve kız kardeşi ve Maria Thins'in kuzenleri de oradaydı. Ressamlar ve başka Lonca üyeleri de gelmişti. Van Leeuvenhoek ve van Ruijven ile eşi de davetliler arasındaydı.

Hatta Pieter'in babası bile oradaydı, kan lekeli önlüğü üzerinde değildi, ben elimdeki tepsile baharatlı şarap servisi yaparken, başını sallayıp bana gülümsüyordu. Bardağına biraz şarap doldururken, "Griet, akşamı seninle geçirdiğim için oğlum çok kıskanacak," dedi.

"Sanmıyorum," diye mırıldandım. Utanarak onun yanından uzaklaştım.

Catharina tüm ilginin odağıydı. Henüz incelmemiş beline

Söre yeniden ayarlanmış yeşil bir ipek elbise giymişti. Elbise-

nın üzerinde, van Ruijven'in eşinin resim için poz verirken

9'ydığı kenarı ermin işlemeli sarı manto vardı. Onu başka bir

âdının omuzlarında görmek tuhaftı. Sahibi kendisi olmasına

. arŞ'n, mantoyu onun giymesinden hoşlanmıyordum. Ayrıca

Cl bir kolye ve küpeler takmıştı ve sarı bukleleri güzelce süs-

^ıştı. Doğumun yorgunluğunu üzerinden çabuk atmıştı,

86 Tracy Cheuaher

çok mutlu ve alımlı görünüyordu. Ne de olsa, aylardır bede- < ninde taşıdığı yükten kurtulmuştu. Bir odadan ötekine rahat- <: ça yürüyor, konuklarıyla birlikte içip gülüyor, mumlar yakı-.,-; yor, yiyecek getirilmesini istiyor ve insanları bir araya getiri-f yordu. Yalnızca Franciscus'un emzirilme saati geldiğinde her;, şeyi bırakıyor ve telâş yapıyordu.

Efendim daha sessizdi. Zamanının çoğunu, büyük odada, bir köşede, van Leeuwenhoek ile konuşarak geçirdi, amÖL'V gözleriyle sürekli, konukları arasında dolaşan Catharina'yı iz-f ledi. Siyah kadifeden güzel bir ceket ve babalık şapkasını giy\* misti. Rahat görünüyordu, ama partiyle ilgilendiği yoktu. Eşf gibi büyük kalabalıklardan hoşlanmıyordu.

Akşamın ilerleyen saatlerinde, elimde bir şarap tepsisi ve mumla koridordan geçerken, van Ruijven beni köşeye sıkıştırdı. "Ah, iri gözlü kız!" diye bağırdı bana doğru eğilerek. Eliyle çenemi tuttu ve öteki eliyle mumu yüzüme tuttu. Bana bakışından hiç hoşlanmamıştım.

"Onun resmini yapmalısın," dedi arkasına bakıp. Efendim oradaydı. Kaşlarını çatıyordu. Van Ruijven'e bir şey söylemek ister gibiydi, ama söyleyemiyordu.

"Griet, bana biraz daha şarap getir." Pieter'in babası Çarmıha Gerilme odasından çıkmış ve elindeki kadehi bana uzatıyordu.

"Peki efendim." Çenemi van Ruijven'in elinden kurtardım ve hemen baba Pieter'in yanına gittim. Arkamdan, iki çift gözün bana baktığını hissedebiliyordum.

"Aa! Özür dilerim efendim, ama sürahi boşalmış. Mutfaktan doldurup hemen geliyorum." Sürahiyi, dolu olduğu anlaşılmış diye karnıma bastırarak aceleyle mutfığa gittim.

Bir iki dakika sonra geri döndüğümde, yalnızca duvara yaslanmış bekleyen Pieter'in babası duruyordu. Kadehini doldururken alçak bir sesle, "Teşekkür ederim efendim," dedim.

inci Küpeli Kız 87

Bana göz kırptı. "Böylece bana efendim dediğini duydum. Bunu bir daha duymayacağım, tamam mı?" Kadehini alay edercesine havaya kaldırdı ve şarabını içti.

Ziyafetten sonra kış bastırdı, ev soğuk ve cansız bir hale geldi. Uzun süren temizlik işlerinden başka, gerçekleşmesini bekleyeceğimiz hiçbir olay kalmamıştı. Kızlar, hatta Aleydis bile huysuzlaştı ve sürekli ilgi bekler oldular. Eskisi gibi işlerde yardım da etmiyorlardı. Maria Thins, üst kattaki kendi odasında her zamankinden daha fazla zaman geçirir oldu. Ziyafet sırasında hep sessiz kalan Franciscus rüzgârdan rahatsız oldu ve neredeyse aralıksız ağlamaya başladı. Evin her tarafından duyulan tiz bir ses çıkartıyordu -avluda, stüdyoda ve hatta bodrum katında bile sesi işitiliyordu. Catharina, mizacına göre bebek konusunda şaşırtıcı derecede sabırlıydı, fakat onun dışında herkesi azarlıyordu, kocasını bile.

Ziyafet hazırlıkları sırasında Agnes'i aklımdan çıkartmayı biraz başarmıştım, ama sonrasında, anılar her zamankinden güçlü bir biçimde geri döndü. Artık düşünecek zamanım olduğu için çok düşünüyordum. Temizlemek için yaralarını yalayan, ama onları daha da derinleştiren bir köpek gibiydim.

Hepsinden kötüsü, o bana kızgındı. Van Ruijven'in beni köşeye sıkıştırdığı günden beri, belki de Pieter'in bana gü-lümsediği andan bu yana, benden daha uzaklaşmıştı. Sık sık dışarı çıksa da -biraz da Franciscus'un ağlamalarından kaçmak için- o evden çıkarken ben hep alışverişten yeni dönmüş oluyor, ben aşağı inerken o yukarı çıkıyor ya da o Maria Thins'i ararken Çarmıha Gerilme odasını süpürüyor oluyordum. Bir gün Catharina'nın bir işi için dışarı çıktığımda, Pazar Meydanı'nda bile karşılaştık. Her karşılaşmamızda başıyla hafif bir selâm verir ve yüzüme bakmadan kenara çekilerek bana yol verirdi.

Onu kırmıştım, ama bunu nasıl yaptığımı bilmiyordum.

Stüdyo da cansız ve soğuk bir hâl almıştı. Önceleri çok canlı ve amacı olan bir odaydı - resimlerin yapıldığı yerdi.

88 Tracy Cheualier

Ama şimdi, biriken tozları hemen silsem ve temiz tutsam da, yalnızca tozlanmayı bekleyen boş bir oda hâline gelmişti. Buranın hüznü bir yer olmasını istemiyordum. Başta olduğu gibi, buranın sığınabileceğim bir yer olmasını arzuluyordum. Bir sabah Maria Thins kapıyı benim için açmaya geldiğinde onu çoktan açık bulduk. Yan karanlığın içine baktık. Başları kollarında, sırtı kapıya dönük bir

biçimde masada uyuyordu. "Bebeğin ağlamaları yüzünden buraya gelmiş olmalı," dedi Maria Thins hemen. Yeniden içeri bakmaya çalıştım, ama Maria Thins önümü kapıyordu. Kapıyı yavaşça kapattı. "Onu rahat bırak. Burayı daha sonra temizlersin."

Ertesi sabah stüdyodaki pencerelerin tüm kepenklerini açtım ve odaya bakıp, yapabileceğim bir iş bulmaya çalıştım, dokunduğum zaman onu sinirlendirmeyecek, yerini değiştirdiğimde farkına varmayacağı bir şey aradım. Her şey yerli yerindeydi -masa, sandalyeler, üzeri kitaplar ve kâğıtlarla kaplı olan yazı masası, fırçaların ve bıçağın özenle dizili durduğu dolap, duvara dayanmış şövale ve yanındaki temiz paletler. Resmini yaptığı nesneler ya küçük kilere kaldırılmıştı ya da evin içinde yeniden kullanılmaya başlanmıştı.

Yeni Kilise'nin çanlarından biri saati bildirdi. Dışarı bak? mak için pencerenin yanına gittim. Çan altıncı kere çaldığında, ne yapacağımı bulmuştum.

Ateşte biraz su ısıttım ve biraz sabunla bez alıp stüdyoya getirerek camları silmeye başladım. Pencerelerin üst kısımlarına yetiştirmek için masanın üzerine çıkmam gerekmişti.

Odaya girdiğini duyduğumda son camı siliyordum. Başımı çevirip sol omzumun üzerinden ona baktım, gözlerim her zamanki gibi iriydi. "Efendim," diye söze başladım endişeyle. Camları neden temizlediğimi nasıl anlatacağımı bilmiyordum.

"Dur."

Dondum, isteği dışında bir şey yaptığım için çok korkmuştum.

"Hareket etme."

İnci Küpeli Kız 89

t

Sanki stüdyosuna aniden bir hayalet girmiş gibi bana bakıyordu.

,

"Özür dilerim, efendim," dedim elimdeki bezi su kovaasına i

atarak. "Önce size sormalıydım. Ama şu sırada bir resim )

yapmıyorsunuz ve -" K\

Bir an şaşırdı, sonra başını salladı. "Ah, pencereler. Ha- ,'

yır, işine devam edebilirsiniz." J

Temizliğe onun yanında devam etmek istemezdim, ama V

orada öylece dikildiği için başka çarem yoktu. Bezimi suya "}

hatırdım, suyunu sıktım ve camların içini ve dışını yeniden sil- i'

meye başladım. /"

Sonunda pencerenin tüm camlarını sildiğimde geri çekilip ,  
sonuca baktım. Camın üzerinde saf bir ışık parlıyordu. I  
Hâlâ arkamda duruyordu. "Hoşunuza gitti mi, efendim?" "  
diye sordum. •

"Bana yeniden omzunun üzerinden bak."

1

Dediğini yaptım. Beni inceliyordu. Yeniden benimle ilgile- I;  
niyordu. II  
"Işık," dedim. "Artık daha berrak." '<  
"Evet," dedi. "Evet." t

Ertesi sabah, masa yeniden resmin yapıldığı köşeye çekil- !  
misti ve üzerine kırmızı, sarı ve mavi renkli bir masa örtüsü '  
serilmişti. Arka duvara bir sandalye dayanmış ve üzerine bir  
harita asılmıştı.

Yeniden başlamıştı.

k

Babam benden resmi bir kez daha anlatmamı istedi. "Ama onu son gördüğümde bu yana hiçbir şey değişmedi," dedim.

"Yeniden dinlemek istiyorum," diyerek ısrar etti ve oturduğu yerde, ateşe yaklaşmak için öne eğildi. Frans'ın, güveç kabında yiyecek hiçbir şey kalmadığını söylediğimiz zamanki hâlini anımsatıyordu. Mart aylarında babam genelde sabırsız olurdu, kışın bitmesini, soğukların gitmesini ve güneşin yeniden görünmesini beklerdi. Mart, sürprizlerle dolu bir aydı, ne olacağını önceden kestirmek olanaksızdı. Ilık günler, şehir yeniden buzların ve gri gökyüzünün altında kalana dek herkese umut verirdi.

Mart, benim doğduğum aydı.

Kör olması nedeniyle, babam kıştan daha da nefret ediyordu. Öteki duyuları güçlenmişti, soğuğu derinden hissediyor, evin bayat kokusunu alıyor ve kaynamış sebzelerin yavan tadını annemden daha çok hissediyordu. Kış uzun sürdüğünde, acı çekiyordu.

Onun için üzülyordum. Bazen, Tanneke'nin mutfağından ona küçük sürprizler aşırıyordum -vişneler, kuru kayısılar, soğuk bir sosis ve bir keresinde de Catharina'nın dolabından kurumuş gül yaprakları.

"Pencerenin olduğu aydınlık bir köşede fırıncının kızı du-ruyor," diye başladım sabırla. "Yüzü bize dönük, ama sağındaki pencereden dışarı bakıyor. Üzerinde, siyah çizgileri olan San renkli, ipek ve kadifeden yapılmış dar bir korsaj, koyu

94 Tracy Cheualier

mavi bir etek ve iki köşesi çenesinden aşağı sarkan beyaz bir

başlığı var."

"Senin başlığın gibi mi?" diye sordu babam. Kadının başlığını her zaman aynı biçimde anlatmış olsam da, bunu daha önce hiç sormamıştı.

"Evet, benimki gibi. Başlığa dikkatle baktığında," diye ekledim aceleyle, "Onu yalnızca beyaza değil, aynı zamanda mavi, eflatun ve sarıya da boyadığını görüyorsun." "Ama onun beyaz bir başlık olduğunu söyledin." "Evet, tuhaf olan da bu. Üzerinde bir sürü renk var, ama baktığında beyaz olduğunu düşünüyorsun."

"Seramik karoları boyamak çok daha kolay," diye homurdandı babam. "Yalnızca mavi renk kullanırsın, hepsi bu. Ana hatlar için koyu mavi, gölgeler için açık mavi. Mavi mavidir."

Ve karo karodur, diye düşündüm, karolar onun resimlerimi ne kesinlikle benzemiyordu. Babama, beyazın yalnızca beyaz! olmadığını anlatmaya çalışıyordum. Bunu beyefendiden öğrenmiştim.

"Kadın ne yapıyor?" diye sordu bir an durduktan sonra. "Bir eliyle masanın üzerinde duran kalay kabı tutuyor ve öteki eliyle de yarısına kadar açık duran pencereyi. Kalay kabı yerinden alıp içindeki suyu pencereden aşağı dökmek üzere, fakat yaptığı işin tam ortasında durmuş ve düş görür ya da pencerenin dışındaki bir şeye bakar gibi bir hali var. "Peki bunlardan hangisini yapıyor?" "Bilmiyorum. Bazen biri, bazen de öteki belirginleşiyor." Babam kaşlarını çatarak arkasına yaslandı. "Önce başlığın beyaz olduğunu söylüyorsun, sonra da beyaz olmadığını. Sonra da kızın ne yaptığını kesin olarak söylemiyorsun. Aklımı karıştırıyorsun." Baş ağrımışçasına alnını ovaladı.

"Üzgünüm baba. Resmi sana olduğu gibi anlatmaya çalışıyorum."

inci Küpeli Kız 95

"Ama resimdeki öykü ne?"

"Onun resimlerinde bir öykü yok."

Yanıt vermedi. Kış boyunca huysuz olmuştu. Eğer Agnes yanında olsaydı onu neşelendirebilirdi. Onu nasıl güldüreceğini çok iyi bilirdi.

"Anne, ayak ısıtıcılarını yakayım mı?" diye sordum. Babama sinirlenmişim ve bunu gizlemek için anneme dönmüştüm. Kör olduğundan bu yana, eğer isterse, yanındaki insanların ruh hâllerini de kolaylıkla sezebiliyordu. Resmi görmeden onun hakkında eleştirel olmasına ya da onu kendi yaptığı seramik karolarla karşılaştırmasına dayanamıyordum. Ona, resmi bir kere görse, resimde kafa

karıştırıcı hiçbir şeyin olmadığını anlayacağını anlatmaya çalışıyordum. Resimde bir öykü olmayabilirdi, ama yine de insanın bakmaktan kendisini alamadığı bir resimdi.

Babamla konuştuğumuz süre boyunca, annem çevremizde dolanıp ev işleriyle uğraştı, yemeği karıştırdı, ateşe odun attı, masaya tabaklarımızı ve bardaklarımızı yerleştirdi ve ekmeği kesmek için bir bıçağı biletti. Soruma yanıt vermesini beklemeden ayak ısıtıcılarını toplayıp, onları turbaların bulunduğu arka odaya götürdüm. Isıtıcıları doldururken, babamı azarladığım için kendi kendime kızdım.

Isıtıcıları geri getirip, şöminedeki ateşle onları yaktım. Onları masanın altına yerleştirdiğimde, babamı sandalyesinden kaldırıp masaya getirdim. Annem de sebze yemeğini tabaklarımıza koyup biralarımızı doldurdu. Babam yemeğin tadına bakıp yüzünü ekşitti. "Bu lapayı tatlandırmak için Katolik Köşesi'nden bir şey getirmedi mi?" diye mırıldandı.

"Getiremedim. Tanneke benimle uğraşıp duruyordu ve Mutfaktan hep uzak durdum." Bu sözcükleri söyler söylemez, ağzımdan çıktıklarına pişman oldum.

"Neden? Ne yaptın?" Babam giderek daha fazla kusurumu bulmaya çalışıyor ve bazı zamanlar Tanneke'nin tarafını tutuyordu.

96 Tracy Chevalier

Çok çabuk düşündüm. "En iyi biralarını döktüm. Koca bir sürahiyi."

Annem sitemle bana baktı. Yalan söylediğimi anladı. Babam eğer bu kadar üzgün olmasaydı, bunu o da sesimden

anlayabilirdi.

Fakat yalan konusundaki yeteneğim giderek geliyordu.

Geri dönmek için dışarı çıktığımda, şiddetli ve soğuk bir

yağmur yağıyor olmasına karşın annem bana eşlik etmek

için ısrar etti. Rietveld Kanalı'na vardığımızda ve Pazar Mey-

danı'na doğru sağa döndüğümüzde şöyle dedi: "Yakında on

yedi yaşına basacaksın."

"Önümüzdeki hafta," diyerek onu onayladım. "Az kaldı." Kanalin üzerine düşen yağmur damllarına baktım. Gelecek hakkında düşünmekten hoşlanmazdım. "Kasabın oğlunun seninle ilgilendiğini duydum." "Bunu sana kim söyledi?"

Yanıt olarak yalnızca başlığındaki yağmur damllarını temizledi ve şalını silkeledi.

Omuz silktim. "Bana, diğer kızlara gösterdiği ilgiden daha fazlasını gösterdiğini sanmıyorum."

Annemin beni uyarmasını bekliyordum, bana iyi bir kız olmamı ve ailemizin adını kirletecek bir davranışta bulunmamamı söyleyeceğini umuyordum. Tam tersini yaptı. "Ona kaba davranma; gülümse ve onu hoş tut."

Sözleri beni şaşırtmıştı, ama gözlerinin içine baktığımda, bir kasabın oğlunun vereceği ete duyduğu açlığı gördüm. Gururunu neden bir kenara attığını anlamıştım.

En azından, evde söylediğim yalan hakkında beni sorgu-lamamıştı. Tanneke'nin bana neden kızgın olduğunu onlara anlatamazdım. Söylediğim yalan, çok daha büyük bir yalanı gizliyordu. Açıklaması çok uzun sürerdi.

inci Küpeli Kız 97

Tanneke, öğleden sonra dikiş dikmem gerekirken ne yaptığımı öğrenmişti.

Ona yardım ediyordum.

İki ay önce başlamıştı, Franciscus'un doğumundan kısa bir süre sonra Ocak ayında bir öğleden sonra. Hava çok soğuktu. Franciscus ve Johannes hasta gibiydiler, derinden ök-sürüyorlar ve soluk almakta güçlük çekiyorlardı. Bizler yemeklerin pişirildiği mutfakta ateşin yanında otururken, Cat-harina ve dadi, yan mutfakta onlarla ilgileniyordu.

Yalnızca o yanımızda değildi. Üst kattaydı. Soğuk onu etkilemiyor gibiydi.

Catharina, iki kapının arasındaki kapı eşiğine gelip dikildi. "Birinin eczaneye gitmesi gerek," dedi yüzü kızarmış bir hâlde. "Oğlanlar için bazı şeylere ihtiyacım var." Anlamlı bir biçimde bana baktı.

Genelde böyle bir iş için seçilecek en son kişi ben olurdum. Eczaneye gitmek, Catharina'nın Franciscus'u doğurmasından sonra yine bana bıraktığı kasaba ya da balıkçıya gitmek gibi değildi. Eczacı saygın bir doktordu ve Catharina ya da Maria Thins ona gitmekten hoşlanıyordu. Böyle bir lüks için bana izin yoktu. Fakat hava çok soğuk olduğunda, her iş, evin en önemsiz üyesine veriliyordu.

Maertge ve Lisbeth bu defa benimle gelmek için tutturmadılar. Catharina bana kuru mürver çiçeği ve öksürük otu şurubu almamı söylerken, üzerime yün bir manto ve şallar geçirdim. Cornelia kenarda durmuş, şalların içine tıklarırken beni izliyordu.

"Seninle gelebilir miyim?" diye sordu. Artık çok ustalaştığı ! ^asum bakışıyla bana gülümseyerek bakıyordu. Bazen ona 'd2İa sert davranıp davranmadığımdan emin olamıyordum.

Hayır," diye yanıt verdi Catharina benim yerime. "Hava Ç°k soğuk. Çocuklarımdan birinin daha hasta olmasına izin

98 Tracy Chevalier

veremem. Haydi sen de git artık," dedi bana dönüp. "Olabildiğince hızlı davran."

Ön kapıyı kapatıp sokağa adım attım. Ortalık çok sessizdi, insanlar haklı olarak evlerine kapanmışlardı. Kanal donmuştu, gökyüzü öfkeli bir griliğe bürünmüştü. Rüzgâr iliklerime işlerken ve burnumu yüzümü saran yün şalın kıvrımlarına daha da sokarken, birinin adımlarını seslendiğini duydum. Cornelia'nın peşimden gelmiş olabileceğini düşünerek çevre-! me bakındım. Ön kapı kapalıydı.

Başımı kaldırdım. Pencerelelerden birini açıp başını dışarı

çıkartmıştı. "Efendim?"

"Nereye gidiyorsun Griet?"

"Eczaneye efendim. Hanımefendi istedi. Oğlanlar için." "Benim için de bir şey alır mısın?" "Elbette efendim. Rüzgâr bir anda keskinliğini yitirmişti. "Bekle, bir kâğıda yazacağım. Pencereden çekildi ve bekledim. Bir süre sonra yeniden göründü ve aşağıya deri bir kese attı. "Eczacıya kesenin içindeki kâğıdı ver ve sana verdiklerini tekrar bana getir."

Başımı salladım ve bu gizli istekten hoşnut bir biçimde, keseyi şalımın kıvrımları arasına sakladım. Eczane, Rotter-dam Kapısı'nın yakınlarında Koornmarkt üzerindeydi. Fazla uzakta değildi, ama yol boyunca aldığım her nefes içimde donuyor gibiydi ve sonunda eczaneye varıp içeri girdiğimde, konuşacak durumda değildim.

Daha önce eczaneye hiç gelmemiştim, hizmetçi olmadan önce bile - tüm ilâçlarımızı bize annem yapardı. Eczacının dükkânı küçük bir oda kadardı, duvarlar, tavana dek uzanan raflarla kaplıydı. Raflarda her boyda şişeler, küçük leğenler ve toprak kaplar duruyordu. Her birinin üzeri özenle etiketlenmişti. Sözcükleri okuyabilsem bile, kapların

)'\$

İnci Küpeli Kız 99

içinde ne olduğunu anlayamayacağımı gördüm. Soğuk yüzünden kokular fazla duyulmasa da, burada, burnuma tanımadığım bir koku geliyordu; sanki bir ormanda, çürümekte olan yaprakların altında gizli bir şeyin kokusu.

Eczacıyı yalnızca bir kere görmüştüm, birkaç hafta önce Franciscus'un doğumu için verilen ziyafette. Kel ve ufak tefek olan bu adam, bana yavru bir kuşu anımsatıyordu. Beni görünce şaşırdı. Böyle bir soğukta çok az kişi dışarı çıkardı. Üzerinde bir dizi terazinin durduğu masasına oturdu ve konuşmamı bekledi.

Boğazım en sonunda konuşmama izin verecek kadar ısındığında, "Beyefendi ve hanımefendi için geldim," dedim. Anlamsız bir biçimde yüzüme bakınca ekledim. "Vermeerler."

"Ah. Kalabalık ailemiz nasıllar?"

"Bebekler hasta. Hanımefendi kuru mürver çiçeği ile öksürük otu şurubu istiyor ve beyefendi de -" ona deri keseyi uzattım. Keseyi şaşkın bir ifadeyle eline aldı, fakat içindeki kâğıdı okuduğunda başını salladı. "Kemik siyahı ve toprak rengi kalmadı," diye mırıldandı. "Ama kolay bulunur. Daha önce boyalan için kimseyi göndermezdi." Gözlerini kısarak kâğıdın üzerinden bana baktı. "Onları hep kendisi alırdı. Bu Çok şaşırtıcı."

Hiçbir şey söylemedim.

"Otur bakalım. Siparişlerini hazırlarken şu ateşin yanında "fraz ısın." Kavanozların kapaklarını açıp kurumuş çiçek tomurcuklarını tartmaya, küçük bir şişeye ölçerek şurup doldurmaya ve hazırladıklarını

büyük bir dikkatle kâğıda sarıp bağlamaya başladı. Deri kesenin içine bazı şeyler koydu. Oteki paketleri olduğu gibi bıraktı.

'üksek raflardan birine bir kavanoz yerleştirirken, "Tu-

e ihtiyacı var mı?" diye sordu omzunun üzerinden bana akarak.

100 Tracy CheuaUer

"Bunu bilmiyorum efendim. Benden yalnızca o kesenin içindeki kâğıtta yazılanları istedi."

"Çok şaşırtıcı, gerçekten çok şaşırtıcı." Baştan aşağı beni süzdü. Oturduğum yerde doğruldum - bakışları yüzünden daha uzun boylu olmayı arzulamıştım. "Neyse, hava çok soğuk. Zorunlu olmadıkça dışarı çıkmaması normal." Hazırladığı paketleri ve keseyi bana uzattı ve benim için kapıyı açtı. Sokağa çıktıktan sonra arkamı dönüp baktığımda, kapıdaki küçük bir pencereden hâlâ bana baktığını gördüm.

Eve vardığımda, önce Catharina'nın yanına gidip paketlerini verdim. Sonra aceleyle merdivenlere doğru gittim. Aşağı inmişti ve bekliyordu. Şalımın arasından keseyi çıkartarak ona uzattım.

"Teşekkür ederim Griet," dedi.

"Ne yapıyorsun?" Cornelia, koridorun ucundan bizi izliyordu.

Beni şaşırtarak kızına bir yanıt vermedi. Hiçbir şey olmamış gibi arkasını döndü ve merdivenlerden yukarı çıktı. Beni Cornelia ile yalnız bırakmıştı.

Gerçek, verilebilecek en kolay yanıttı, fakat Cornelia'ya gerçekleri söylemek benim için hep zor olmuştu. Edindiği bilgiyle ne yapacağını kestirmek olanaksızdı. "Baban için eczaneden biraz boya aldım," diye açıkladım. "Bunu senden o mu istedi?"

Bu sorusuna babası gibi yanıt verdim -şalım omzumdan indirerek mutfağa doğru gittim. Yanıt vermekten korkuyordum, çünkü ona zarar vermek istemiyordum. Onun için dışarıya çıktığımi kimsenin bilmemesinin en iyisi olacağını anlamıştım.

Cornelia'nın, gördüklerini annesine anlatıp anlatmayacağını merak ettim. Küçük olmasına karşın, büyük annesi gibi kurnazdı. Bu bilgiyi kendine saklayıp, en uygun bulduğu anda kullanabilirdi.

İnci Küpeli Kız 101

Cornelia, bu konudaki merakımı birkaç gün sonra kendisi giderdi.

Bir Pazar günüydü ve kilerde, eşyalarımı sakladığım çekmecede annemin benim için işlediği bir başlığımı arıyordum. Çekmeceyi açar açmaz eşyalarımın karıştırıldığını gördüm -yakalar düzgün katlanmamış, gömleklerimden biri yerinden kaldırılıp bir köşeye fırlatılmış ve bağa tokam içine sarılı olduğu mendilden dışarı çıkmıştı. Babamın yaptığı karonun sarılı olduğu mendil o kadar düzgün katlanmıştı ki, kuşkulandım. Mendili açtığımda, karonun iki parçaya ayrılmış olduğunu gördüm. Karo kırılınca, üzerinde erkek ve kız ayrılmıştı, erkek arkasında bir hiçliğe bakıyor, öteki parçada yapayalnız kalan kız ise, yüzünü başlığında gizliyordu.

Sonra ağladım. Cornelia, bunun beni ne kadar kıracağını tahmin edemezdi. Bunun yerine kafamı kopartsaydı, daha az üzülürdüm.

Benden, başka işler yapmamı istedi. Bir gün, balıkçı tezgâhlarından dönerken, eczacıdan beziryağı almamı söyledi. Beziryağını aldığımda, kendisi ve model rahatsız olmasın diye, onu merdivenlerin altına bırakacaktım. Bana öyle söylemişti. Belki de, alışılmadık bir saatte stüdyosuna çıkarsam, Maria Thins'in, Catharina'nın ya da Tanneke'nin -belki de Cornelia'nın- farkına varacağını düşünüyordu.

Sırların kolay gizlenebileceği bir ev değildi.

Başka bir gün de, benden kasaptan bir domuz mesanesi almamı istedi. Stüdyodaki temizliği bitirdikten sonra benden her gün boyalarını da dizmemi istediği güne kadar, bu domuz mesanesini neden istediğini anlamamıştım. Şövale-s'nin yanındaki dolabın çekmecelerini açıp, bana hangi boyaları nerede tuttuğunu gösterdi ve bu arada her boyanın

102 Tracy Chevalier

rengini söyledi. Bu kadar farklı sözcük duymamıştım -lacivert, kırmızı, sarı üstübeç. Kahverengi ve sarıya çalan toprak renkleri, kemik siyahı ve kurşun beyazı, kurumamaları için üzeri kâğıtlarla örtülü küçük toprak kaplarda duruyordu. Daha değerli renkler -maviler, kırmızılar ve sarılar- daha küçük miktarlarda olmak üzere domuz mesanelerinde saklanıyordu. Boyanın sıkıldığında dışarı çıkması için üzerlerine küçük bir delik açılmış ve delik bir çiviyle kapanmıştı.

Bir sabah temizliği yaparken içeri girdi ve hastalandığı

için gelemeyen fırıncının kızı yerine poz vermemi istedi.

"Şöyle bir bakmak istiyorum," dedi. "Orada birinin durması gerek."

İtiraz etmeden fırıncının kızının durduğu yere gittim. Elimden birini su kabının üzerine, ötekini de pencerenin çerçevesine koydum. Pencerenin kanadını hafifçe açtığımda yüzüme ve göğsüme soğuk bir esinti geldi.

Fırıncının kızı belki de bu nedenle hasta olmuştu, diye düşündüm.

Pencere kepenklerinin hepsini açmıştı. Odayı hiç bu kadar aydınlık görmemiştim.

"Başını öne eğ," dedi. "Ve aşağı bak, bana değil. Evet, iş-, te oldu. Hareket etme."

Şövalenin önünde oturuyordu. Paletini, bıçağını ya da fırçalarını eline almamıştı. Elleri kucağında öylece oturuyor vö' bana bakıyordu. ;

Yüzüm kızardı. Bana böylesine ilgiyle bakacağını tahmin etmemiştim.

Başka bir şey düşünmeye çalıştım. Pencereden dışarı bakıp kanalın üzerinde giden bir tekneyi izledim. Tekneyi süren adam, buraya ilk geldiğim gün kanala düşen kabı bana veren adamdı. O sabahtan beri ne çok değişti, diye düşündüm. O gün, onun resimlerinden birini daha görmemiştim. Şimdi de o resimlerden birinin içinde duruyordum.

"Baktığın şeye bakma," dedi. "Bunu yüzünde görebiliyorum. Senin dikkatini dağıtıyor."

Hiçbir şeye bakmadan, başka şeyler düşünmeye çalıştım. Ailemle birlikte, bitki toplamak için kıra çıktığımız bir günü düşündüm. Sarhoşken kızını öldüren bir annenin bir yıl önce Pazar Meydanı'nda gerçekleştirilen idamını düşündüm. Agnes'ı son gördüğüm andaki yüz ifadesini düşündüm.

"Çok düşünüyorsun," dedi oturduğu yerde kıpırdanarak.

Sanki bir leğen dolusu çarşaf yıkamış ve bunları gerektiği gibi temizleyememiştim, "Özür dilerim efendim. Ne yapacağımı bilemiyorum."

"Gözlerini kapamayı dene."

Kapadım. Bir süre sonra, ellerimdeki pencere çerçevesini ve su kabını hissettim. Sonra arkamdaki duvarı, solumdaki masayı ve pencereden gelen soğuk havayı hissettim.

Babam da böyle hissediyor olmalıydı, bir boşluğun içinde, bedeninin nerede bulunduğunu biliyordu.

"Güzel," dedi. "Bu iyi. Teşekkür ederim Griet. Temizliğine devam edebilirsin."

Bir tablonun, ilk yapılmaya başlandığı hâlini daha önce hiç görmemiştim. Ne görülüyorsa, onun resminin yapıldığını sanıyordum, görülen renkleri kullanarak.

Bana öğretti.

Fırincının kızının resmine, beyaz tuvalin üzerine soluk gri bir tabakayla başladı. Daha sonra tuvalin her tarafına, kızın, basanın, sürahinin, pencerenin ve haritanın yerlerini göstermek için kırmızımsı kahverengiyle işaretler koydu. Bundan s°nra, gördüklerinin resmini yapmaya başlayacağını düşündüm -bir kızın yüzü, mavi bir etek, sarı ve siyah bir korsaj, kahverengi bir harita, gümüş bir sürahi ve leğen, beyaz bir du-Vâr- Bunun yerine, tuvali biçimsiz renklerle kapladı -eteğinin

104 Tracy Chevalier

duracağı yerde siyah, korsaj ve duvardaki harita için toprak rengi, sürahi ve sürahinin içinde durduğu leğen için kırmızı, duvar içinse başka bir gri. Bunlar yanlış renklerdi -hiçbiri, nesnelerin kendi renkleri değildi. Yanlış renkler dediğim bu renkler üzerinde çok uzun zaman harcardı.

Bazen kız gelir ve saatlerce yerinde dururdu, fakat ertesi gün resme baktığımda, hiçbir şeyin eklenip çıkarılmadığını görürdüm. Yalnızca, ne kadar uzun bakarsam bakayım bir şeye benzetemediğim renkli bölgeler vardı. Bu renkli bölgelerin daha sonra ne olacağını bilmemin tek nedeni, resmi yapılan nesneleri benim temizlemem ve bir gün, büyük salonda Catharina'nın siyah ve sarı korsajını giyerken kızı gözetlemiş

olmamdı.

İsteddiği renkleri her sabah isteksizce hazırlıyordum. Bir gün, istediklerinin dışında bir de mavi hazırladım. Bunu ikinci yapışımda bana şunları söyledi: "Lacivert değil Griet. Yalnızca senden istediğim renkleri getir. Neden istemediğim hâlde bunu hazırladın?" Kızmıştı.

"Özür dilerim efendim. Ben yalnızca-" Derin bir soluk aldım, "-mavi bir etek giyiyor. Eteği siyah bırakmayacağınızı ve bunu isteyeceğinizi düşündüm." "Hazır olduğumda senden isterim." Başımla onayladım ve arslan başı oymalı sandalyeyi parlatmaya devam ettim. Yüreğim sızlamıştı. Bana sinirlenmesini istemiyordum.

Orta pencereyi açarak odayı soğuk havayla doldurdu. ;

"Buraya gel Griet."

Elimdeki toz bezini eşığe bıraktım ve yanına gittim.

"Pencereden dışarı bak."

Dışarı baktım. Rüzgârlı bir gündü, Yeni Kilise'nin ardındaki bulutlar dağılıyordu.  
, "Bu bulutların rengi ne?"

İnci Küpeli Kız 105

"Elbette beyaz, efendim."

Hafifçe kaşlarını kaldırdı. "Öyle mi?"

Bulutlara baktım. "Ve gri. Belki de kar yağacak."

"Haydi Griet, daha iyisini yapabilirsin. Sebzelerini düşün."

"Sebzelerimi mi efendim?"

Hafifçe başını salladı. Onu yine sinirlendiriyordum. Çenem gerildi.

"Beyazları nasıl ayırdığını düşün. Şalgamların ve soğanların -bunların beyazları aynı mıydı?"

Birden anladım. "Hayır. Şalgamın içinde yeşil var, soğanda da sarı."

"Kesinlikle. Şimdi, bulutlarda hangi renkleri görüyorsun?"

Bulutlara birkaç dakika dikkatle baktıktan sonra, "İçlerinde biraz mavi var," dedim. "Sarı da var. Biraz da yeşil!" O kadar heyecanlanmışım ki, elimle bulutları işaret ediyordum. Bulutlara tüm yaşamım boyunca bakmıştım, fakat o anda, onları ilk defa görmüş gibiydim.

Gülümsedi. "Bulutların içinde çok az saf beyaz olduğunu göreceksin, ama insanlar onların beyaz olduğunu söyler. Şimdi neden henüz maviyi kullanmadığımı anladın mı?"

"Evet efendim." Gerçekte anlamamıştım, ama bunu itiraf etmek istemiyordum. Neredeyse anladığımı hissediyordum.

Sonunda, yanlış renklerin üzerine renkler eklemeye başladığında, ne demek istediğini anladım. Kızın eteğinin üzerini açık bir maviyle boyadı ve arasında siyahlıkların Sorulduğu, masanın gölgesinin yanında daha koyu ve pencerenin yanında daha açık olan bir mavi oluştu. Duvarın bulunduğu bölgelere, arasında biraz grinin görüldüğü sarı toprak rengi ekledi. Beyaz değil, aydınlık bir duvar olmuş-tu' Üzerine ışık vuran duvarın beyaz değil, çok renkli olduğu anladım.

Sürahi ve leğen en karmaşık olanlarıydı -sarı oldular ve kahverengi ve yeşil ve mavi. Gerçek gümüş renkleri dışında her şeyi yansıtıyordu: Örtünün desenini, kızın korsajını, sandalyenin üzerine örtülmüş mavi kumaşı. Fakat yine de gerektiği gibi görünüyorlardı, bir sürahi ve bir leğen gibi.

Bundan sonra, gördüklerime bakmaktan kendimi alamadım.

Benden boyaları hazırlamasında kendisine yardım etmemi istediğinde, bu işi gizlemek giderek güçleşiyordu. Bir gün beni, stüdyonun yanındaki kilerden bir merdivenle çıkılan çatı katına götürdü. Daha önce buraya hiç çıkmamıştım. Dik bir çatısı ve Yeni Kilise'nin görülebildiği küçük bir penceresi olan ufak bir odaydı. Odada yalnızca küçük bir dolap ve bir masa vardı. Masanın içinde alçak bir bölme bulunuyordu ve bu bölmede, baş tarafı kesilmiş yumurtaya benzer bir taş vardı. Buna benzer bir masayı bir kere babamın seramik fabrikasında görmüştüm.

"Senden burada benim için bazı şeyler öğütmeni istiyorum, Griet," dedi. Bir dolabın çekmecesini açıp, içinden küçük parmağım büyüklüğünde siyah bir çubuk çıkardı. "Bu, ateşte kömür hâline gelene dek kavrulmuş bir fildişi parçası," diye açıkladı. "Siyah boya yapmak için."

Bunu masanın üzerindeki oyuk bölmeye attı ve üzerine, hayvansı bir kokusu olan yapışkan bir madde ekledi. Sonra da yumurtaya benzer bir taşı eline alıp, bana taşın nasıl tutulacağını ve masanın üzerine eğilip ağırlığımı taşı vererek oyuktaki maddeyi nasıl öğüteceğimi gösterdi. Birkaç dakika sonra, oyuktaki maddeler bir macun kıvamına girmişti.

"Şimdi de sen dene." Siyah macunu küçük bir kepçeyle alıp bir kaba koydu ve başka bir fildişi parçası çıkarttı. Öğütme taşını elime alıp, onun yaptığı gibi masanın üzerine eğildim.

"Hayır, ellerin şöyle olmalı." Elini ellerimin üzerine koydu. Dokunuşunun bende yarattığı şokla elimden düşen taş masanın üzerinde yuvarlanarak yere düştü.

) 4 i

'i

inci Küpeli Kız 107

Yerimden sıçrayıp ondan uzaklaştım ve taşı yerden almak için eğildim. "Özür dilerim, efendim," diye mırıldandım ve

taşı yeniden oyuğuna koydum. [

Bana bir daha dokunmaya çalışmadı. ,|

Bunun yerine, "Elini biraz yukarı kaldır," dedi. "İşte oldu. \

Şimdi, dönmek için omzunu kullan ve dönüşü bileğinle bitir." '

Fildişini benim öğütmem daha uzun bir zaman aldı, çün- lg(

kü sakarlık yapıyordum ve bana dokunmasının şaşkınlığını '

yaşıyordum. Ayrıca ondan daha ufak tefektim ve benden is- ı tenen hareketi yapmaya alışık  
değildim. Ama en azından

kollarım, sık çamaşır yıkadığım için güçlüydü. {

Kabın içine baktığında, "Biraz daha incelmeli," dedi. Ka- '

rışım onun istediği kıvama gelene kadar bir iki dakika daha ı

karıştırdım. Ne kadar iyi olduğunu anlamak için parmakları- s

mı karışıma batırmak zorunda kalıyordum. Sonra masanın t

üzerine birkaç kemik parçası daha koydu. "Yarın sana üs- , {

tübecin nasıl öğütüleceğini göstereceğim. Kemikten daha \

kolaydır." '

Fildişine baktım. \

"Ne oldu Griet? Birkaç kemik parçasından korkmuyor- f

sun, öyle değil mi? Saçını toplamak için kullandığın fildişi ta- \*\

raktan farkları yok." i

Asla böyle bir tarağa sahip olacak kadar zengin olamazdım. ,/

ı

"Sorun bu değil, efendim." Benden yapmamı istediği tüm j

öteki işleri yapmamda bir sorun yoktu ve bunları temizlik ya- \

Parken ya da sokağa çıktığımda yerine getirebiliyordum. \

Cornelia dışında kimse kuşkulanmamıştı. Fakat bu öğütme /

'Ş' zaman alacaktı -stüdyoyu temizlemem gereken zamanda i

bu işi yapamazdım ve zaman zaman, öteki işlerimi bırakıp \)

neden çatı katına çıkmak zorunda olduğumu ötekilere açık- ' (

Namazdım. "Öğütme işi biraz zaman alacak," dedim alçak

bir sesle. '

108 Tracy Cheoaher

"Bir kere alıştın mı, bugünkü kadar uzun sürmeyecektir." Onu sorgulamak ya da söylediklerine karşı çıkmaktan nefret ediyordum -o benim efendimdi. Ama aşağıdaki kadınların öfkesinden korkuyordum.

"Şimdi kasaba gitmem ve ütü yapmam gerek efendim. Hanımefendi için." Söylediklerim kulağa çok önemsiz geliyordu.

Hareket etmedi. "Kasaba mı?" Kaşlarını çatıyordu. "Evet efendim. Hanımefendi öteki işlerimi neden yap-a-j madiğimi bilmek isteyecektir. Yukarıda size yardım ettiğimi, bilmek isteyecektir. Ortada hiçbir neden yokken benim bura?) ya gelmem çok kolay değil."

Uzun bir sessizlik oldu. Yeni Kilise'nin çanları yedi kö^ çaldı.

Çanlar sustuğunda mırıldanarak, "Anlıyorum," dedi. "Bunu düşünmeme bir izin ver." Fildişi parçalarının birazını masanın üzerinden aldı ve çekmeceye yerleştirdi. "Şimdilik şu kadarını yap." Başıyla, masanın üzerindeki kalan parçaları gösterdi. "Çok fazla zamanını almaz. Dışarı çıkmam gerek. İşin bittiğinde burada bırakırsın."

Catharina ile konuşup ona yaptığım işten söz etmek zorunda kalacaktı. Onun için bu tür işler yapmam kolaylaşacaktı. Bekledim, fakat Catharina'ya hiçbir şey söylemedi.

Renklerle ilgili sorunun çözümü, beklenmedik bir biçimde Tanneke'den geldi. Franciscus'un doğumundan bu yana, dadı, Tanneke ile Çarmıha Gerilme odasında yatıyordu. Buradan, bebek uyandığında, onu emzirmek için kolaylıkla büyük odaya geçebiliyordu. Catharina bebeğini kendisi emzirme-mesine karşın, onun yanı başında beşiğinde uyumasını istiyordu. Bu bana tuhaf geliyordu, fakat Catharina'yı tanıdığım için, anneliğin gereklerini yerine getirmese de dışarıya karşı bir anne görünümü vermek istemesini anlıyordum.

inci Küpeli Kız 109

Tanneke, odasını dadı ile paylaşmaktan hoşnut değildi, dadının bebeği beslemek için çok sık yataktan kalkmasından ve uyuduğundaysa horlayıp durmasından yakınıyordu. Dinlenip dinlenmediğine aldırmadan bunu herkese söylüyordu. Ayrıca işini aksatmaya başlamıştı ve bunun nedeni olarak da yeteri kadar uyuyamadığını öne sürüyordu. Maria Thins, ona bu konuda yapılabilecek hiçbir şey olmadığını söyledi, fakat Tanneke söylenmeye devam etti. Arada sırada kötü kötü bana bakıyordu - ben bu eve gelmeden önce, bu gibi durumlarda Tanneke benim şu anda kaldığım bodrum katını kullanıyormuş. Dadının horlamaları yüzünden neredeyse beni suçlar gibiydi.

Bir akşam Catharina'ya bile yalvardı. Catharina, havanın soğuk olmasına karşın, van Ruijven'lerdeki bir akşam daveti için hazırlanıyordu. Morali yerindeydi -incilerini taktığında ve sarı mantosunu giydiğinde hep mutlu olurdu. Mantosunun üzerine, omuzlarını örten ve yüzüne sürdüğü pudranın mantoya dökülmesini engelleyen beyaz renkli geniş bir başlık geçirmişti. Tanneke yanı başında şikâyetlerini dile getirirken, Catharina yüzünü pudralamayı sürdürdü ve sonunda bir aynayla sonuca baktı. Saçları örülmüş, kurdelelerle tutturulmuştu ve yüzündeki mutlu ifadeyi koruduğu sürece çok güzel görünüyordu, sarı saçları ve açık kahverengi gözleri, ona egzotik bir hava veriyordu.

Sonunda elindeki pudra fırçasını Tanneke'ye doğru salladı. "Yeter!" diye bağırdı gülerek. "Dadıya ihtiyacımız var ve bana yakın bir yerde yatmalı. Kızların odasında yer yok, ama senin yanında var ve o da orada kalıyor. Yapılacak hiçbir şey yok. Neden bununla canımı sıkıyorsun?"

"Belki de yapılabilecek bir şey vardır," dedi efendim. Lis-°eth için bir önlük aradığım dolaptan başımı kaldırıp baktım. Kapı eşiğinde duruyordu. Ev işlerine çok az ilgi gösterirdi.

110 Tracy ChevaHer

"Çatı katına bir yatak koyun ve içinizden birisi orada yatsın. Belki Griet."

"Griet çatı katında mı? Neden?" diye bağırdı Catharina. "Böylece Tanneke, istediği gibi bodrumda yatabilir," diye açıkladı sakın bir ses tonuyla.

"Ama-" Catharina durdu, şaşırmıştı. Bu öneriye karşı çıkar gibiydi, fakat nedenini açıklayamıyordu.

Tanneke büyük bir istekle, "Ah, evet hanımefendi," diye araya girdi. "Bu, sorunu kesinlikle çözer." Bana baktı.

Zaten düzgün durmalarına karşın, çocukların giyeceklerini düzeltmeye devam ediyormuş gibi yaptım.

"Stüdyonun anahtarı ne olacak?" Catharina sonunda bir pürüz bulmuştu. Çatı katına yalnızca tek bir yerden giriş vardı, stüdyonun kilerindeki merdivenden. Yatağıma gitmek için, geceleri kilitli tutulan stüdyodan geçmek zorunda kalacaktım. "Anahtarı bir hizmetçinin eline veremeyiz."

"Anahtarı ona vermemize gerek yok," dedi efendim. "Yatmak için içeri girdiğinde kapıyı kilitleyebilirsiniz. Sabahları da siz gelip kapıyı açmadan önce temizliğini yapmış olur."

Çamaşırları katlamayı bıraktım. Geceleri odama kilitlenme düşüncesinden hoşlanmamıştım.

Ne yazık ki, bu öneri Catharina'nın hoşuna gitmiş gibiydi. Belki de kilitlendiğim zaman, beni hem denetimi altında hissedecek hem de beni gözünün önünde görmekten kurtulacaktı. "O zaman tamam," diye karar verdi. Kararlarının çoğunu böyle çabuk verirdi. Tanneke ve bana döndü. "Yarın siz ikiniz çatı katına bir yatak ayarlayın. Bu yalnızca geçici bir durum," diye de ekledi. "Dadıya gerek kalmayana dek."

Tıpkı kasaba ve balıkçıya benim gitmemin geçici olması gibi, diye düşündüm.

inci Küpeli Kız 111

"Benimle biraz stüdyoya gelsene," dedi. Eşine, artık tanıdığım bir bakışla bakıyordu -bir ressamın bakışıyla.

"Ben mi?" Catharina kocasına gülümsedi. Onu, stüdyosuna çok ender davet ederdi. Elindeki pudra fırçasını keyifle yerine koydu ve üzeri tozlanmış başlığını çıkartmaya başladı.

Efendim uzandı ve eşinin elini tuttu. "O kalsın." Bu, benim çatı katına taşınmamı önermesi kadar şaşırtıcıydı. Catharina'yı üst kata çıkartırken, Tanneke ile bakiştık. Ertesi gün, fırıncının kızı, poz verirken o geniş beyaz başlığı takmaya başladı.

Maria Thins'i kandırmak o kadar kolay olmadı. Sevinç içindeki Tanneke'den, onun bodruma, benim de çatı katıma taşınacağımı öğrendiğinde, piposundan derin bir soluk çekip kaşlarını çatı. "Siz ikiniz

yerlerinizi değiştirebilirdiniz-" pipo-suyla ikimizi gösterdi "-böylece Griet dadiyla yatar ve sen de bodruma giderdin."

Tanneke dinlemiyordu - hanımefendisinin sözlerindeki mantığı anlamayacak kadar sevinçliydi.

"Hanımefendi buna razı oldu," dedi yalnızca.

Maria Thins yan yan bana bakıp beni uzunca bir szdd.

atı katında uyuyor olmam, orada çalışmamı kolaylaştırdı, ama yine de buna çok az zamanım kalıyordu. Daha erken kalkıp daha geç yatabiliyordum, fakat bazı zamanlar bana o kadar çok iş veriyordu ki, normalde ateşin başında oturup dikiş işlerini yaptığım öğleden sonraları da yukarı çıkmam gerekiyordu. Mutfağın loşluğunda iğnemi gremediğimden yakınıp, çatı katındaki aydınlığa gerek duyduğumu söylemeye başladım ya da midemin ağrıdığını ne sürüp, biraz uzanmak istediğimi söylüyordum. Her bahanemde, Maria Thins bana dıynı biçimde yan yan bakıyor, fakat bir şey söylemiyordu.

Yalan söylemeye alışıyordum.

\\2 Tracy Chevalier

Efendim benim çatı katımda yatmamı sağlamıştı, fakat ona yardım edebilmem için öteki işlerimi bir düzene sokmak

bana kalıyordu.

Benim için yalan söyleyerek ya da ona ayıracak zamanı- ;.

mın olup olmadığını sorarak bana yardımcı olmuyordu. Sa- ]'l

bahları yapmam gereken işleri söylüyor ve ertesı gün işlerin )l

bitmiş olmasını istiyordu. |

Yaptığım işi gizlemeye çalışırken çektiğim güçlükleri, si

renklerin kendisi hafifletiyordu. Eczaneden getirdiği şeyleri -'>f

kemikler, üstübeç, kök boyası, sarı üstübeç- ğtmekten ve,'],

renkleri koyu ve parlak bir kıvama getirmekten hoşlanmayan

başlamıştım. Maddeler ne kadar iyi öğütülürse, rengin o ka-, |

dar koyu olacağını öğrendim. İri parçalı bir kök boyası, par- j

lak kırmızı bir toza dönüşüyordu ve beziryağı ile karıştırıldı^,

ğında çok daha ışlıtlı bir hâle geliyordu. Bunun gibi başkai

renkleri de yapmak büyülü bir işti. ||

Ondan ayrıca, bu boya maddelerini saf hâle getirmeyi v<^

gerçek renkleri ortaya çıkarmayı öğrendim. Birkaç deniz ka\*  
buğunu küçük kaplar olarak kullanıyor ve renkleri üst üstel  
bazen otuz kere durulayarak, içlerindeki tebeşiri, kumu ya da  
çakılları temizliyordum. Bu uzun ve yorucu bir işti, fakat renk?:  
leri her yıkayışında daha da temizlendiklerini ve istediğim so^  
nuca yaklaştıklarını görmek son derece tatmin ediciydi. \

Hazırlamama izin vermediği tek renk lacivertti. Lazuli ta^  
şı çok pahalıydı ve bu taştan saf bir mavi çıkartmak da çok  
güç olduğundan, bununla kendisi ilgileniyordu.

Onun yakınında olmaya alışmıştım. Bazen küçük odada yan yana dururduk, ben üstübeç öğütür, o da  
lapis taşlarını yıkar ya da ateşte toprak boylarını pişirirdi. Benimle çok az konuşurdu. Sessiz bir  
adamdı. Ben de konuşmazdım. Dışarıdaki aydınlığın pencereden içeri süzldüğü o anlar huzur  
doluydu. İşimiz bittiğinde birbirimizin ellerine su döker ve temizlenirdik.

inci Küpeli Kız 113

Beziryağını ısıtmak ya da renkleri pişirmek için kullandığı küçük ocağa karşın, çatı katı çok soğuktu ve  
benden istemedikçe orada bir ateş yakmaya da cesaret edemiyordum. Aksi takdirde Catharina ve  
Maria Thins'e, turba ve odunların neden bu kadar çabuk tükendiğini açıklamak zorunda kalırdım.

Yanımda olduğunda soğuğa o kadar aldırmıyordum. Bana yakın durduğunda, bedenindeki sıcaklığı  
hissedebiliyordum.

Bir öğleden sonra, aşağıdaki stüdyoda Maria Thins'in sesini duyduğumda, yeni öğüttüğüm bir miktar  
sarı üstübeci yıkıyordum. Beyefendi aşağıda resmi üzerinde çalışıyordu ve ona poz veren fırıncının kızı  
da ara ara iç geçiriyordu.

"Üşüdün mü kızım?" diye sordu Maria Thins.

"Biraz," diye yanıt verdi çekingen ses.

"Kızın ayağının altında neden bir ısıtıcı yok?"

Efendimin sesi o kadar alçak çıkmıştı ki, verdiği yanıtı duyamadım.

"Isıtıcı nasıl olsa resimde görünmeyecek, ayaklarının dibinde olacak. Kızın yeniden hastalanması  
işimize gelmez." Verdiği yanıtı yine duyamadım.

"Griet ona bir ısıtıcı getirsin," dedi Maria Thins. "Çatı katında olması gerek, midesi rahatsızdı. Ben onu  
bulurum."

Yaşlı bir kadın için, tahmin ettiğimden daha hızlıydı. Ben aşağı inmek için basamağa ilk adımımı attığımda, merdivenlerin yarısını tırmanmıştı bile. Geri çekilerek çatı katına girdim. Ondan kaçamazdım ve ortalıktaki malzemeleri gizleyecek zamanım da kalmamıştı.

Maria Thins yukarı çıkar çıkmaz, masanın üzerinde dizili olan küçük kapları, su sürahisini ve sarı üstübeç lekeleriyle kaph önlüğümü gördü.

"Demek bu işlerle uğraşıyordun, öyle mi? Bunu tahmin Emiştim/"

114 Tracy Chevalier

Başımı öne eğdim. Ne söyleyeceğimi bilemiyordum. "Mide ağrısı, gözlerin kızarıp yanması. Biz o kadar da aptal değiliz, biliyorsun."

İçimden, gidip ona sorması için yalvarıyordum. O benim efendim. Bu olanlardan o sorumlu.

Ama ona birşey sormadı. O da bir açıklama yapmak için

yukarı çıkmadı.

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Maria Thins şu soruyu sordu: "Ona ne kadar zamandır yardım ediyorsun?" "Birkaç haftadır hanımefendi."

"Şu son birkaç haftadır daha hızlı resim yaptığınızı gözlemledim."

Başımı kaldırdım. Maria Thins'in düşünen bir hâli vardı. "Senin yardımınla daha hızlı çalışıyor," dedi alçak bir sesle, "ve sen de burada kalmaya devam edeceksin. Şimdilik kızıma ya da Tanneke'ye hiçbir şey söyleme." "Peki hanımefendi."

Kıkırdadı. "Bunu tahmin etmeliydim, seni kurnaz tilki. Neredeyse beni bile kandırdın. Şimdi aşağıdaki şu zavallı kıza bir ısıtıcı indir."

Çatı katında yatmak hoşuma gidiyordu. Yatağımın başı ucunda asılı duran beni rahatsız edebilecek bir Çarmıha Gerilme tablosu falan yoktu. Odada hiç resim yoktu, yalnızca kök boyalarının ve bezir yağının temiz kokulan vardı. Pencereden görülen Yeni Kilise manzarasını ve sessizliği sevmiştim. Onun dışında kimse yukarı gelmiyordu. Kızlar, bodrum katında olduğu gibi beni ziyarete gelmiyorlar ya da gizlice eşyalarımı karıştıramıyorlardı. Gürültülü ev halkının tepesinde, onları uzaktan izliyor ve kendimi yalnız hissediyordum. Tıpkı onun gibi.

inci Küpeli Kız 115

Fakat işin en iyi yanı, stüdyoda daha fazla zaman harcaya-bilmemdi. Bazen bir battaniyeye sarınır ve gecenin bir yarısı herkes uykudayken sessizce aşağı inerdim. Mum ışığıyla üzerinde çalıştığı resme bakar ya da içeri ay ışığının girmesi için pencere kepenklerinden birini acırdım. Bazen de masanın yanına çekilmiş arslan başlı sandalyelerden birine oturur ve kolumu, sandalyenin üzerindeki mavi ve kırmızı renkli masa örtüsünün üzerinde dinlendirirdim. Siyah ve sarı renkli korsajı giydiğimi ve incileri taktığımı, elimde bir bardak şarapla masanın başında oturduğumu ve ona poz verdiğimi hayal ederdim.

Fakat çatı katının sevmediğim bir yanı vardı. Geceleri oraya kilitlenmek hoşuma gitmiyordu.

Catharina, stüdyonun anahtarlarını Maria Thins'ten almıştı ve kapıyı artık o açıp kilitliyordu. Bu yolla benim üzerimde bir denetim sağladığını hissediyor olmalıydı. Çatı katında kalıyor olmam onu rahatsız ediyordu -ona daha yakındım ve kendisinin girmesine izin verilmeyen bir alanda rahatça hareket edebiliyordum.

Bir eş için, bu durumu kabullenmek zor olmalıydı. Yine de bu düzen bir süre işledi. Bir süre boyunca öğleden sonraları ortadan kaybolup, onun için boyalan yıkayıp öğüttüm. Catharina öğleden sonraları uyuyordu -Francis-cus'un uykuları hâlâ düzene girmemişti ve çoğu geceler onun yüzünden uyandığı için gündüzleri uyumak zorunda kalıyordu. Tanneke de genellikle ateşin önünde uykuya dalıyordu ve Çoğu zaman herhangi bir neden göstermek zorunda kalmadan mutfaktan ayrılabilirdim. Kızlar Johannes ile ilgileniyordu, ona yürümeyi ve konuşmayı öğretiyorlardı ve benim yokluğumun farkına pek varmıyorlardı. Beni aradıklarında, Maria Thins onlara, bir iş için dışarı çıktığımı, bir şey al-mak için odalarına gittiğimi ya da çatı katının aydınlığında

'AİŞ işleri ile ilgilendiğimi söylüyordu. Onlar ne de olsa bi-rer Çocuktı, kendi dünyalarındaydılar ve kendilerini doğru-

an etkilemedikçe, çevrelerini saran yetişkinlerin yaşamı

116 Tracy Chevalier

onları ilgilendirmiyordu ya da ben öyle düşünüyordum. Bir öğleden sonra, çatı katında üstübeç yıkarken, Cornelia aşağıdan bana seslendi. Çabucak ellerimi sildim, boyalarla ilgilendiğim zaman giydiğim önlüğümü çıkardım ve merdivenlerden inip onun yanına gitmeden önce her zamanki önlüğü\* mü taktım. Üzerine basmak istediği bir su birikintisinin önünM; deymişçesine, stüdyo kapısının eşiğinde duruyordu. 'i1

"Ne oldu?" dedim biraz sert bir biçimde. "Tanneke seni istiyor." Cornelia arkasını döndü ve merdivene doğru gitti. Merdivenin başında duraksadı. "Bana yardım eder misin, Griet?" dedi yakınan bir sesle. "Önce sen in, ben düşersem beni tutarsın, merdivenler çok dik."

Çok kullanmadığı basamakların üzerinde bile olsa, Cornelia'nın korkması tuhaf bir durumdu. Bu isteği bana dokunaklı gelmişti; belki de yalnızca, ona sert davrandığım için kendimi suçlu hissediyordum. Merdivenlerden indim ve sonra dönüp ona kolumu uzattım. "Şimdi sen."

Cornelia elleri cebinde merdivenin başında duruyordu. Bir eli tırabzanın üzerinde, yumruk hâline getirdiği öteki eli de boşta kalacak biçimde basamakları inmeye başladı. Aşağı inmesine yalnızca bir iki basamak kaldığında, elini tırabzandan çekerek kendisini aşağı bıraktı ve üzerime düştü. Bana çarptığında karnım çok kötü acıdı. Ayağa kalktığındaysa, başını sallayıp gülmeye başladı. Bir yandan da, kahverengi gözlerini kısarak bana bakıyordu.

"Pis kız," diye mırıldandım ona yumuşak davrandığıma

pişman bir hâlde.

Tanneke'yi, kucağında Johannes ile mutfakta otururken

buldum.

"Cornelia beni çağırdığını söyledi." "Evet, yakalarından biri yırtılmış ve onu dikmeni istiyor-Benim dokunmama izin vermedi -neden bilmiyorum, yakalan en iyi benim onardığımı bilir." Tanneke yakayı bana uzatırken-gözleri önlüğüme takıldı. "O ne öyle? Bir yerin mi kanıyor?"

İnci Küpeli Kız 117

Aşağı baktım. Karnımın üzerinde kırmızı bir toz vardı. Aklıma bir an için baba ve oğul Pieter'ların kanlı önlükleri geldi.

Tanneke daha da eğildi. "Bu kan değil, toza benziyor. Oraya nasıl bulaştı?"

Lekeye baktım. Kök boyası, diye düşündüm. Bunu birkaç hafta önce öğütmüştüm.

Yalnızca, Cornelia'nın koridorda bastırmaya çalıştığı kahkahalarını duyabiliyordum.

Cornelia bunu uzun bir süredir planlamaktaydı. Ben du-raksadıkça, Tanneke'nin kuşkusu da arttı. "Beyefendinin eşyalarını mı karıştırıyordun?" diye sordu suçlayıcı bir ses tonuyla. Ne de olsa ona poz vermişti ve stüdyoda neler olduğunu biliyordu.

"Hayır, bu -" durdum. Eğer suçu Cornelia'nın üzerine atarsam gülünç duruma düşerdim ve bu, Tanneke'nin çatı katında ne yaptığımı öğrenmesini engelleyemezdi.

"Sanırım hanımefendi bunu görse iyi olur," dedi sonunda.

"Hayır," dedim hemen.

Tanneke, kucağında uyumakta olan çocuğun izin verdiği kadar yerinde doğruldu. "Önlüğünü çıkar," diye emretti. Bunu küçük hanıma göstereceğim."

"Tanneke," dedim ona son derece ciddi bir yüzle bakarak, "sonradan pişman olmak istemiyorsan, Catharina'yı rahatsız etmezsin, doğruca gidip Maria Thins ile konuşursun ve bunu çocukların önünde değil, tek başına yaparsın."

Tanneke ile aramdaki ilişkiye en büyük zararı veren işte bu tehdit dolu sözler oldu. Amacım tehdit etmek değildi -Urnutsuzluk içinde, onun Catharina ile konuşmasını engellemeye çalışıyordum. Fakat ona, benden aşağı ve önemsiz bi-'Vmış gibi davrandığım için beni asla affetmeyecekti.

118 Tracy Chevalier

Söylediklerim sonunda etkisini gösterdi. Tanneke sert ve öfkeli bir biçimde bana baktı, fakat bu bakışın arkasında belirsizlik vardı, olanları sevgili hanımına anlatmak için sabırsızlandığı belliydi. Bir yandan hanımıyla konuşmak istiyor, bir yandan da küstahlığını cezalandırmak için bunu yapmaktan kaçınıyordu.

"Hanımınla konuş," dedim yavaşça. "Ama onunla yalnız

konuş."

Sırtım kapıya dönüktü, fakat Cornelia'nın koridordan çekildiğini hissettim.

Tanneke, içgüdülerine yenik düştü. Taş gibi duygusuz bir yüzle Johannes'i bana verdi ve Maria Thins'i bulmaya gitti,,. Çocuğu kucağıma oturtmadan önce, önlüğümdeki kırmızı lekeyi bir bezle güzelce sildim ve sonra da bezi ateşe attım. Leke tam olarak gitmemişti. Kollarımı küçük çocuğa doladım ve yazgımı belirleyecek karan bekledim.

Maria Thins'in Tanneke'ye ne söylediğini, bu konuda sessiz kalması için ona nasıl tehditler savurduğunu ya da ne gibi sözler verdiğini asla öğrenemedim. Ama her ne olduysa işe yaradı - Tanneke, çatı katındaki işim hakkında küçük hanıma, kızlara ve bana hiçbir şey söylemedi. Fakat bana daha sert davranır oldu -her işimi, bilerek güçleştirmeye çalıştı. Morina almak için gönderdiği balıkçılardan geri geldiğimde, benden pisibalığı istemiş olduğuna dair yeminler ederek beni tekrar balıkçılara gönderdi. Yemek yaparken olabildiğince dikkatsiz davranmaya başladı, lekeyi çıkartmak için daha fazla uğraşayım diye, önlüğüne bilerek yemek sıçratıyordu. Kovaları bana boşalttırdı, mutfakta sarnıcı doldurmak için su taşımayı ve yerleri fırçalamayı bıraktı. Bir kenara oturup pis pis beni süzüyor, yerleri silerken ayaklarını kaldırmıyor ve bu nedenle, işim bittiğinde ayaklarını koyduğu yerler pis kalıyordu. Artık benimle dostça konuşmuyordu. İnsanlarla dolu bir evde kendimi yalnız hissetmeme neden oluyordu.

inci Küpeli Kız 119

İşte bu nedenle, babama götürmek için onun mutfağından küçük güzel şeyler alamıyordum ve annemlere, Oude Langendijck'te hayatımın ne kadar güçleştiğini, oradaki işimden olmamak için ne kadar dikkatli olmak zorunda kaldığımı söyleyemiyordum. Yaşamımdaki ufak tefek güzellikleri de kendime saklamak zorundaydım -hazırladığım renkleri, stüdyoda tek başıma oturduğum geceleri, onunla yan yana çalıştığımız ve onun varlığıyla kendimi güçlü hissettiğim anları.

Onlara anlatabildiğim tek şey, onun resimleriydi.

Bir Nisan sabahı, soğuk havaların artık sona erdiği günlerde, Koornmarkt yolunda eczaneye giderken genç Pieter yanıma gelip bana iyi günler diledi. Onu epeydir görmüyordum. Üzerinde temiz bir önlük vardı ve Koornmarkt'a götürdüğünü söylediği bir torba taşıyordu. Benimle aynı yöne gidiyordu ve bana eşlik etmek için izin istedi. Başımı salladım - hayır deme gücünü hissedememiştim. Kış boyunca onu bir ya da iki kez Et Pazarı'nda görmüştüm. Onunla göz göze gelmek benim için hep güçtü -gözleri, tenimin içine giren birer iğne gibiydi. İlgisi, beni endişelendiriyordu.

"Yorgun görünüyorsun," dedi yanımda yürürken. "Gözlerin kızarmış. Seni çok çalıştırıyorlar."

Gerçekten de beni çok çalıştırıyorlardı. Beyefendi bana öğütmem için o kadar çok kemik vermişti ki, hepsini bitirmek için sabah erkenden kalkmak zorunda kalmıştım ve bir Sece önce, mutfakta yere bir kap yağ döken Tanneke yüzünden, gece geç saatlere kadar yerleri fırçalamıştım.

Beyefendiyi suçlamak istemiyordum. "Tanneke bana kötü davranıyor," dedim bunun yerine. "Her geçen gün bana uaha fazla iş veriyor. Ayrıca bahar da geliyor ve tüm evde temizlik yapmamız gerekiyor." Bunu, durumumdan yakındığı-^' düşünmemesi için eklemiştim.

Tanneke tuhaf biri," dedi, "ama sadık."

120 Tracy Cheualier

"Evet, Maria Thins'e."

"Aileye de öyle. Catharina'yı deli ağabeyinden nasıl koruduğunu hatırlasana!"

Başımı salladım. "Neden söz ettiğini bilmiyorum."

Pieter şaşırmış göründü. "Et Pazarı'nda günlerce konuşuldu. Ama sen dedikodudan hoşlanmazsın, öyle değil mi? Gözlerini açık tutarsın, ama herhangi bir öykü anlatmaz, anlatılanı da dinlemezsin." Söylediklerini onaylıyor gibiydi. "Ama ben bütün gün et sırasında bekleyen insanların ağzından neler dinliyorum. Buna engel olamıyorsun."

Hakkımda söylediklerine karşın, "Tanneke ne yaptı?" diye sordum.

Pieter gülümsedi. "Küçük hanımın sondan bir önceki bebeğine hamileyken -adı neydi o çocuğun?" "Johannes. Babası gibi."

Pieter'in gülümsemesi, güneşin üzerini örten bir bulut gibi soldu. "Evet, babası gibi." Yeniden olayı anlatmaya başladı. "Bir gün Catharina'nın kardeşi VVillem, Oude Langen-dijck'in yakınlarına geldi. Catharina'nın karnı burnundaydı ve adam onu sokağın ortasında dövmeye başladı."

"Neden?"

"Söylediklerine göre kafasında bir iki çivisi eksikmiş. Hep vahşi davranırmış. Babası da öyle. Maria Thins'in eşiyle yıllar önce ayrıldığını biliyor musun? O da eşini dövermiş."

"Maria Thins'i mi dövermiş?" Çok şaşırmıştım. Maria Thins'in birisinden dayak yiyebileceğini daha önce hiç düşünemezdim.

"İşte VVillem sokağın ortasında Catharina'yı dövmeye yeltendiğinde, Tanneke aralarına girmiş ve hanımını korumuş. Hatta adamı iyi de bir benzetmiş."

Bu olay sırasında efendimin nerede olduğunu düşündüm. Stüdyosunda kalmış olamazdı. Hayır. Loncada olmalıydı ya da Leeuvvenhoek, Mechelen, belki de annesinin hanındaydı.

İnci Küpeli Kız 121

"Maria Thins ve Catharina, geçen yıl VVillem'ı tutuklattır-rnayı başardılar," diye devam etti Pieter. "Kapatıldığı yerden artık çıkamaz. Onu görmemenin nedeni de bu. Bu konuda gerçekten hiçbir şey duymadın mı? Evdekiler bu olaydan hiç söz etmiyor mu?"

"Bana etmiyorlar." Aklıma, Catharina ve annesinin Çarmıha Gerilme odasında baş başa konuşmaları ve ben içeri girdiğimde susmaları geldi. "Ayrıca kapı dinleme huyum da yoktur."

"Elbette yoktur." Pieter, sanki onunla şakalaşmışım gibi yine gülümsemeye başlamıştı. Herkes gibi o da, hizmetçilerin kapı dinlediğini düşünüyordu. İnsanlar, hizmetçilerin birçok özelliğini bana da yakıştırıyordu.

Günün geri kalanını çok sessiz geçirdim. Tanneke'nin, Catharina'nın arkasından söylediği onca şeye karşın bu kadar sadık ve yürekli olabileceğini, Catharina'nın birinden' dayak yiyebileceği ya da Maria Thins'in bir oğlunun olduğunu bilmiyordum. Kafamda, kendi erkek kardeşimin beni sokağın ortasında dövdüğünü canlandırmaya çalıştım, ama başaramadım.

Pieter bu konuda başka bir şey söylemedi - yüzümdeki şaşkınlığı görmüştü. Eczanenin önüne geldiğimizde, hafifçe dirseğime dokundu ve kendi yoluna devam etti. Bu duyduklarımın sonra kendime gelip sakinleşmek için bir süre kanalın koyu yeşil suyuna baktım ve arkamı dönüp eczanenin kapısını açtım.

Kafamdan, annemin mutfağında yere düşen bıçağın görüntüsünü silmeye çalışıyordum.

Bir Pazar günü genç Pieter bizim kilisemize geldi. İçeri bizden sonra gizlice girmiş olmalıydı. En arkaya oturmuştu. Onu ancak, dışarı çıkıp komşularla sohbet etmeye başladığımızda görmüştüm. Bir kenarda durmuş beni izliyordu. Onu

122 Tracy Chevalier

gördüğümde derin bir soluk aldım. En azından Protestan olduğunu düşünerek rahatladım. O ana kadar bundan emin değildim. Katolik Köşesi'ndeki evde çalışmaya başladığımdan bu yana, hiçbir konuda emin olamıyordum. Annem nereye baktığımı anladı. "Kim bu?"

"Kasabın oğlu."

Yarı şaşkınlık, yarı korku dolu bir yüzle, biraz da merakla bana baktı. "Yanına git," diye fısıldadı, "ve onu bize getir."

Dediğini yaptım ve Pieter'ın yanına gittim. "Neden buradasın?" diye sordum. Daha kibar olmam gerektiğini

biliyordum.

"Delft'teki her kiliseye gidip en çok hangisinin hoşuma gideceğini öğrenmeye çalışıyordum. Bu biraz zaman alıyor." Yüzümdeki ifadeyi gördüğünde ses tonunu değiştirdi -şakay- y la karışık konuşmak bana göre değildi. "Seni görmeye gel- ; dim ve ailenle tanışmaya."

Yüzüm kızarmış ve içimi ateş basmıştı. "Gelmemeni ter-,! cih ederdim," dedim alçak bir sesle. "Nedenmiş o?"

"Daha on yedi yaşındayım. Ben - ben henüz bu tür şeyleri düşünmüyorum."

"f "Aceleye gerek yok," dedi Pieter. ç Ellerine baktım -temizdiler, ama tırnaklarının arasında hâ-| lâ kan izleri görünüyordu. Efendimin, bana kemikleri öğüH, meyi öğretirken elimini üzerine koyduğu elini düşündüm vef ürperdim. ' Kilisenin yabancısı olduğu için insanlar bize bakıyordu. Ayrıca yakışıklıydı- bunu ben bile görebiliyordum, uzun kıvrıkcık saçları, parlak gözleri ve güzel bir gülümsemesi vardı. Çevredeki birkaç genç kız onunla göz göze gelmeye çalışıyordu.

"Beni ailenle tanıştıracak mısın?"

\ -

İnci Küpeli Kız 123

Onu isteksizce annemlerin yanına götürdüm. Pieter anneme başıyla selâm verdi ve rahatsız olmuş biçimde geri çekilen babamın elini sıktı. Görme yetisini yitirdiğinden bu yana, yeni insanlarla tanışmaktan utanır olmuştu ve daha önce, benimle ilgilenen bir erkekle hiç karşı karşıya gelmemişti.

Annem Pieter'ı bir komşuya tanıştıtırırken, babama fısıldayarak, "Endişelenme baba," dedim. "Beni kaybetmiyorsunuz."

"Seni çoktan kaybettik, Griet. Seni, hizmetçi olduğun anda kaybettik."

Gözlerime dolan yaşları göremediğine sevinmişim.

Pieter bizim kiliseye her hafta gelmiyordu, fakat her Pazar beni meraktan endişelendirecek kadar sık geliyordu. Eteğimi gereğinden fazla düzeltiyor ve kilisedeki sıramızda otururken, sinirden dudaklarımı birbirine bastırıyordum.

Babam her Pazar, başını bir o yana bir bu yana çevirerek, "Geldi mi? Burada mı?" diye sorup duruyordu.

Ben susunca yanıtı annem veriyordu. "Evet," diyordu. "Burada," ya da "Hayır, gelmedi."

Pieter, benimle konuşmadan önce hep annemlere selâm veriyordu. Önceleri onun yanındayken rahatsız oluyorlardı. Fakat Pieter, onların tuhaf yanıtlarını ve uzun sessizliklerini görmezden gelerek, onlarla rahatça konuşuyordu. Babasının tezgâhında edindiği deneyimle, insanlarla nasıl konuşulacağını iyi biliyordu. Birkaç Pazar ayininden sonra annemler ona alıştı. Babam, Pieter'ın söylediği bir şeye ilk kez güldüğünde, buna kendisi de o kadar çok şaşırmıştı ki, hemen kaşlarını çatmıştı. Fakat kısa bir aradan sonra, Pieter'ın söylediği başka bir şeye yine gülmüştü.

Pieter'ın annem ve babamla konuşmasından sonra, annemlerin geri çekildiği ve ikimizi yalnız bıraktığı bir an gelirdi- İlk birkaç görüşmede bu olmadı. Sonra bir Pazar, annem babamın kolundan tuttu ve ona "Haydi, gidip pederle konulalım," dedi.

124 Tracy Cheuher

Bunu izleyen birkaç Pazar boyunca, çevremdeki onca gözün beni Pieter'ın yanında izlemesine alışamadığım için, ikimizin yalnız kaldığı bu anlarda ben de kendimi rahatsız hissettim. Pieter bazen benimle şakalaşıyordu, fakat çoğu zaman bana hafta içinde ne yaptığımı soruyor ya da bana Et Pazarı'nda duyduğu dedikoduları anlatıyordu. Bazen de hayvan pazarında yapılan açık arttırmalardan söz ediyordu. Ben dilimi yutmuş gibi durduğumda ya da ona ters yanıtlar verip kötü davrandığımda, son derece sabırlı

davranıyordu.

Bana, efendim hakkında hiç soru sormuyordu. Onun için boya hazırladığımı Pieter'a hiç söylemedim. Bu konu hakkında soru sormadığı için mutluydum.

Pieter'ın geldiği Pazar günlerinde çok şaşkın bir hâle düşüyordum. Pieter'ı dinlemem gereken yerde, kendimi efen-ı dim hakkında düşünürken buluyordum.

Mayıs ayında bir Pazar günü, Oude Langendijck'teki evde çalışmaya başlamam üzerinden neredeyse bir yıl geçtiğinde, beni onunla yalnız bırakmadan önce, annem Pieter'a, "Önümüzdeki Pazar bize yemeğe gelir misin?" diye sordu.

Ben şaşkınlık içinde ona bakarken Pieter gülümsedi ve "Geleceğim," dedi.

Pieter'ın daha sonra söylediklerini duymadım bile. Sonunda yanımdan ayrıldığında ve annemlerle eve döndüğümde, bağdırmamak için dudaklarımı ısırđım. "Pieter'ı davet edeceğini bana neden söylemedin?" diye mırıldandım.

Annem yan yan bana baktı. "Onu çağdırmamızın zamanı gelmişti." dedi yalnızca.

Annem haklıydı - onu evimize davet etmemek kabalık olurdu. Bu oyunu bir erkekle daha önce oynamamıştım, fakat işlerin nasıl yürüdüğünü biliyordum. Eğer Pieter ciddiye, ailem de ona ciddi davranmalıydı.

inci Küpeli Kız 125

Öte yandan, Pieter'ı evlerine davet etmenin onlar için ne kadar güç bir durum olduğunu da biliyordum. Annemler artık çok yoksuldu. Hizmetçilikten aldığım paraya ve annemin başkaları için yün eğirerek kazandıklarına karşın, karınlarını güçlükle doyurabiliyorlardı ve fazladan bir mideyi -üstelik bir kasabın midesini- doyurmak onlar için çok güç olacaktı. Onlara yardım etmek için elimden bir şey gelmezdi -Tanne-ke'nin mutfağından yalnızca ufak tefek bir şeyler alabilirdim: Belki küçük bir odun parçası, biraz soğan ve ekmek. Pieter'ı düzgün bir biçimde ağırlamak için, o hafta daha az yemek yiyeceklerdi ve ateşi daha az yakacaklardı.

Fakat gelmesi için ısrar etmişlerdi. Bunu bana açıkça söylemiyorlardı, fakat Pieter onlar için, gelecekte karınlarını daha rahat doyurmalarını sağlayacak bir olanaktı. Bir kasabın eşi -ve onun anne babası- her zaman iyi yemekler yerdı. Kısa sürelik bir açlık, sonrasında karınlarının hep tok olmasını sağlayacaktı.

Daha sonra, ziyaretleri düzenli bir hâl aldığında, Pieter onlara et göndermeye başladı. Annem bunları Pazar günleri pişiriyordu. Fakat o ilk Pazar yemeğinde, annem yerinde bir karar vererek, kasabın oğluna et yemeğı yapmadı. Bu durumda, etin kalitesinden ne kadar yoksul olduklarını kolaylıkla anlayabilirdi. Bunun yerine annem, balık buğulama yaptı ve hatta, nasıl satın aldığını bana asla söylemediğı karides ve ıstakoz parçaları bile ekledi.

Eski görünümüne karşın, evimiz de annemin bakımı sayesinde ıslıl ıslıl görünüyordu. Babamın henüz satılmayan en güzel karolarını çıkartıp sırayla duvara asmıştı, böylece Pieter yemek yerken onlara bakabilecekti. Annemin yemeğinin çok izzetli olduğunu söyledi ve söyledikleri kulağı içten geliyordu. Annem buna çok memnun oldu, yüzü kızardı ve gülüm-Sedi, Pieter'ın tabağına biraz daha koydu. Pieter daha sonra babama karolar hakkında sorular sordu. Gördüğü her bir ka-r°yu, babam hangisi olduğunu anlayana dek tarif etti.

126 Tracy Chevalier

Odadaki her karodan söz ettikten sonra, "İçlerinden en güzeli Griet'te," dedi babam. "Karonun üzerinde onun ve ağabeyinin resmi var."

"Onu görmek isterim," diye mırıldandı Pieter. %

Kucağımdaki çatlak ellerime baktım ve yutkundum. Cor-İM nelia'nın karoma ne yaptığını onlara söylememiştim. ""j

Pieter ayrılırken, annem bana fısıldayarak onu sokağı | sonuna kadar geçirmemi söyledi. Komşularımızın görmesi! için onun yanında yürüdüm, oysa yağmurlu bir gündü ve dt-f; şanda çok az insan vardı. Ailemin beni sokağa ittiğini, biç antlaşma yapıldığını ve bir adamın ellerine teslim edildiğimi hissediyordum. Elleri yeteri kadar temiz olmasa da, en azından iyi biri, diye düşündüm.

Pieter, kolunu hafifçe belime dolayarak beni Rietveld Kanalı'nın yakınlarındaki bir sokağa götürdü. Çocukken, Agnes buraya gizlenirdi. Duvara yaslandım ve Pieter'in beni öpmesine izin verdim. O kadar istekliyd ki, dudaklarımı ısırdı. Sesimi çıkarmadım -tuzlu kanı emdim ve bedenini benimkine bastırırken, omzunun üzerinden karşıdaki ıslak tuğla duvara baktım. Gözüme bir yağmur damlası düştü.

İstediği her şeyi yapmasına izin veremezdim. Bir süre Sonra Pieter geri çekildi. Elini başıma uzattı. Geri çekildim. "Başlıklarını çok seviyorsun, öyle değil mi?" dedi. "Saçımı yaptırıp başlıksız gezecek kadar zengin değilim," dedim sertçe. "Ayrıca ben -" sözümü yarıda kestim. Ona, başka nasıl kadınların başlarını açtıklarını söylememe gerek

yoktu.

"Ama başlığın saçlarının hepsini örtüyor. Neden? Kadınların çoğu saçlarının birazını açıkta bırakıyor."

Yanıt vermedim.

"Saçın ne renk?"

"Kumral."

inci Küpeli Kız 127

"Açık mı koyu mu?"

"Koyu."

Pieter, bir çocukla oyun oynuyormuş gibi gülümsedi. "Düz mü kıvrıcık mı?"

"Hiçbiri. İkisi de." Şaşkınlık içinde gözlerimi kırptım.

"Uzun mu kısa mı?"

Duraksadım. "Omuzlarımın altında."

Bana bakıp gülümsemeye devam etti, sonra beni bir kere daha öptü ve arkasını dönüp Pazar Meydanı'na doğru ilerledi.

Duraksamıştım, çünkü yalan söylemek istemiyordum, fakat bilmesini de istemiyordum. Saçım uzundu ve onu kontrol edemiyordum. Başlığımı çıkardığımda başka bir Griet oluyordum - bir sokakta tanımadığı bir adamla tek başına duran, bu kadar sakin, sessiz ve temiz olmayan bir Griet. Başları açık gezmeye cesaret eden kadınlara benzeyen bir Griet. Saçımı işte bu nedenle tamamen kapalı tutuyordum -böylece öteki Griet'i kimse göremiyordu.

Fırıncının kızının resmini bitirdi. Bu defa resmin biteceğini önceden anlamıştım, çünkü artık benden boyaları öğütmemizi ve yıkamamı istemiyordu. Artık fazla boya kullanmıyordu ve inci kolyeli kadının resminde olduğu gibi son anda değişiklikler yapmıyordu. Değişiklikleri önceden yapmıştı, resimdeki sandalyelerden birini kaldırmış ve duvardaki haritayı da yeniden yerleştirmişti. Bu tür değişiklikler karşısında o kadar şaşırıyordum, çünkü artık bu konuda düşünecek zama-n'm oluyordu ve yaptıklarının, resmi daha da güzelleştirdiği-ni biliyordum.

Resme son bir defa bakmak için van Leeuvvenhoek'un ca-^era obscura'sını yine ödünç aldı. Onu stüdyosuna kurduğun-Qa> benim de bakmama izin verdi. Bu aletin nasıl çalıştığını

128 Tracy Cheualier

hâlâ anlayamasam da, içinde oluşan resimlerden, odadaki nesnelerin ters ve minyatür görüntülerinden hoşlanmaya başlamıştım. Sıradan nesnelerin renkleri daha yoğunlaşıyordu - masanın üzerindeki örtü daha koyu bir kırmızıya bürünüyor, duvara asılı harita, güneşe tutulmuş bir bira bardağı gibi alev alev yanıyordu. Bu aletin, resim yapmasında ona nasıl yardımcı olduğundan emin değildim, fakat giderek Ma-ria Thins gibi düşünür olmuştum, eğer onun daha iyi resim yapmasını sağlıyorsa, bunu sorgulamıyordum.

Fakat daha hızlı resim yapmıyordu. Elinde su kabı tutan kızın üzerinde beş ay harcamıştı. Maria Thins'in bir gün yanıma gelip, onun daha hızlı resim yapmasını sağlayamadığım için eşyalarımı toplayıp gitmemi söyleyeceğinden korkuyordum.

Bu korkum yersizdi. Maria Thins, efendimin o kış loncada ve Mechelen'de çok yoğun olduğunu biliyordu. Belki de biraz bekleyip, yazın olabilecek değişiklikleri görmeye karar vermişti. Belki de resim çok hoşuna gittiği için onu azarlamıyordu.

"Böylesine güzel bir resmin fırıncıya gitmesi ne kötü," dedi bir gün. "Van Ruijven için olsaydı daha fazla para alabilirdik." Resimleri efendim yapıyor olsa da, resimlerin satışlarıyla Maria Thins'in ilgilendiği çok açıktı.

Resmi fırıncı da beğendi. Resmin son hâlini görmek için yaptığı ziyaret, birkaç ay önce van Ruijven ve eşinin kendi resimlerini görmeye geldikleri resmi ziyaretten çok farklıydı. Fırıncı, birkaç çocuğu ve bir ya da iki kız kardeşi de dahil olmak üzere bütün ailesiyle birlikte gelmişti. Çalıştığı fırındaki ısı yüzünden yüzü her an kızarıp görünen ve una bulanmışa benzeyen saçları olan fırıncı, neşeli bir adamdı. Maria Thins'in ikram ettiği şarabı geri çevirdi ve onun yerine bir bardak bira istedi. Çocukları seviyordu ve hem kızların dördünün hem de Johannes'in stüdyoya gelmelerini

inci Küpeli Kız 129

istedi. Çocuklar da fırıncıyı seviyordu - fırıncı her ziyaretinde onlara koleksiyonlarına ekleyebilecekleri yeni bir deniz kabuğu getiriyordu. Bu sefer getirdiği deniz kabuğunun büyüklüğü elim kadar vardı, yer yer soluk sarı lekelerle bezeli beyaz dış yüzeyi sert ve sivri çıkıntılarla kaplıydı; iç tarafı ise cilalanmışçasına pırıldayan pembe ve turuncu karışımı bir renkteydi. Kızlar çok sevindiler ve hemen öteki deniz kabuklarını getirmek için koştular. Koleksiyonlarını yukarı çıkarttılar ve fırıncının çocuklarıyla birlikte kiler odasında kabukla- ' rıyla oynarlarken, ben de Tanneke ile stüdyodaki konuklara t hizmet ettim.

Fırıncı, resmi çok beğendiğini söyledi. "Kızım güzel görünüyor, benim için bu yeterli," dedi.

Maria Thins daha sonra, fırıncının resme van Ruijven kaç\* dar dikkatli bakmadığından yakındı. Ona göre adamın duyulan, içtiği bira ve düzensiz yaşamı yüzünden körelmişti. Ben f öyle olduğunu sanmıyordum, elbette bunu söylemedim. Ben- | ce fırıncı, resme büyük bir içtenlikle yaklaşmıştı. Van Ruij- ' \ ven, resimlere bakarken kendisini çok zorluyordu. Sözlerini \ ballandırıyor ve bakışlarını derinleştiriyordu. Çevresindeki insanların tepkisini izlediğinin fazlasıyla farkındaydı, fakat fırın- ' cı, yalnızca aklından geçenleri söylüyordu. ]

Kiler odasında oynayan çocuklara bir baktım. Deniz ka- i bukalarını yere yaymışlardı ve gruplara ayırıyorlardı, her yer A kum olmuştu. Kilerdeki dolaplar, kitaplar, çeşitli kaplar ve | yastıklar ilgilerini çekmiyordu. U

Cornelia, çatı katına çıkan merdivenden aşağı iniyordu. ; Alttan üç basamak yukarıdayken aşağı atladı ve yere indiğinden \ de zaferle bağırdı. Şöyle bir göz göze geldiğimizde, yüzünde ' bana meydan okuyormuşçasına bir ifade vardı. Fırıncının ' Aleydis'in yaşlarında olan bir oğlu da merdivenin yarısına ka- r dar tırmanıp yere atladı. Sonra aynı şeyi Aleydis ve sırasıyla ,t odadaki öteki çocuklar da denedi. üt

### 130 Tracu Chevalier

Cornelia'nın odama nasıl çıktığını ve önlüğümü lekeleyen kırmızı boyayı nasıl aşırıldığını bilmiyordum. Kurnazlık onun doğasında vardı; kimsenin dikkat etmediği bir anda gizlice işini yapabiliyordu. Maria Thins'e ya da efendime, onun gizlice odama girdiğinden hiç söz etmedim. Bana inanacaklarından emin değildim. Bunun yerine, çatı katı boş kaldığında boyaların da kilitli olmasına büyük özen gösterdim.

O sırada Maertge'nin yanında oturan Cornelia'ya bir şey söylemedim, fakat o gece eşyalarımı kontrol ettim. Her şey ' yerli yerindeydi -kırık karom, bağa tarağım, dua kitabım, işle-1 meli mendillerim, yakalarım, korsajlarım, önlüklerim ve baş- ;: ıkılarım. Hepsini saydım; düzenledim ve yeniden katladım.

Sonra da emin olmak için boyaları kontrol ettim. Onlar da yerli yerindeydi ve dolap da açılmaya çalışılmış gibi görünmüyordu.

Belki de yalnızca çocukça davranıyordu, merdivenden çıkıp tekrar yere atlıyor ve kötülük değil de, oyun peşinde koşuyordu. it

Fırıncı, resmini Mayıs'ta aldı, fakat efendim, bir sonraki resmine Temmuz ayına dek başlamadı. Bu gecikme beni endişelendirdi. Her ikimiz de bunun benim suçum olmadığını bilmemize karşın, Maria Thins'in bu konuda beni suçlayacağını düşünüyordum. Sonra bir gün, Maria Thins'i CatharH na'ya, van Ruijven'in bir arkadaşının eşinin inci kolyeli resmini gördüğünü ve bir aynaya değil de, resmin dışına bakma4 sı gerektiğini söylediğini anlatırken duydum. Van Ruijven de bu nedenle, eşinin yüzü ressama dönük hâlde bir resminin yapılmasına karar vermiş.

"Genelde modellerine böyle poz verdirtmez," dedi Maria Thins.

Catharina'nın yanıtını duyamadım. Kızların odasını süpü-r rürken bir an duraladım.

İnci Küpeli Kız 131

"Son resmi hatırlıyor musun?" diye anımsattı Maria Thins kızına. "Hizmetçi kız. Van Ruijven ve kırmızı elbise giymiş hizmetçi kızın resmini hatırlıyor musun?"

Catharina, homurtulu bir kahkaha attı.

"Bu, birisinin resimden dışarı baktığı son tablosuydu," diye devam etti Maria Thins. "Ne kadar büyük bir skandal olmuştu! Van Ruijven'in isteğini bu defa reddedeceğinden emindim, ama kabul etti."

Maria Thins'e bu konuda soru soramazdım, onları dinlediğimi anlardı. Artık benimle kesinlikle dedikodu yapmayan Tanneke'ye de soramazdım. Bu nedenle bir gün, tezgâhının fazla kalabalık olmadığı birgün Pieter'e, kırmızı elbiseli hizmetçi hakkında bir şey bilip bilmediğini sordum.

"Evet hatırlıyorum, Et Pazarı'nda duymayan kalmamıştı," diye yanıtladı kıkırdayarak. Tezgâhın önüne doğru eğilip, inek dillerini sergilemek için dizdi. "Bundan birkaç yıl önceydi. Anlatılanlara göre van Ruijven, evindeki hizmetçilerden birinin, kendisiyle birlikte bir resminin yapılması için poz vermesini istemiş. Hizmetçi kıza, van Ruijven'in eşinin elbiselerinden birini giydirmişler, kırmızı bir elbise. Van Ruijven ayrıca, kızın elinde bir şarap kadehi olsun istemiş ve her poz verişlerinde kız şaraptan içmek zorunda kalmış. Elbette, resim daha bitmeden, kız van Ruijven'den hamile kalmış."

"Kıza sonra ne oldu?"

Pieter omuz silkti. "Öyle kızlara ne olur sanıyorsun?"

Söyledikleri kanımı dondurdu. Buna benzer öyküleri elbette daha önce de duymuştum, fakat hiçbirini bana bu kadar yakın değildi. Catharina'nın elbiselerini giyme hayallerimi, van Ruijven'in koridorda çenemi tutuşunu ve efendime Onun resmini yapmalısın," deyişini anımsadım.

Pieter elindeki işini bıraktı, kaşları çatılmıştı. "O kıızı neden sordun?"

132 Tracv Chevalier

"Bir nedeni yok," dedim hemen. "Yalnızca kulak misafiri olduğum bir konu. Önemli değil."

Fırıncının kızının resmini yapmak için stüdyosunu düzenlerken onun yanında değildim - o günlerde ona yardım etrru- . yordum. Fakat şimdi, van Ruijven'in eşi ilk pozunu vermek için geldiğinde, çat, katında çal.şıyordum ve onun söyledik e-rL duyabiliyordum. Sessiz bir kadındı, fisinden -temini ses

ç,kartmadan yapıyordu. Şık ayakkabıları, yerde ya™ ken en ufak bir ses çıkartmıyordu. Kadını, kepenkleri aç k pencerenin önüne getirdi ve sonra, masanın yanına yerleştirilmiş arslan başlı sandalyelerden birine oturttu. Kepenkler-, den birkaçını kapattığını duydum. "Bu resim, öncekinden da-, ha karanlık olacak," dedi.

Kadın yanıt vermedi. Efendim sanki kendi kendine konu^ suyordu. Bir süre sonra bana seslendi. Yanına gittiğimde şoy-l le dedi, "Griet, eşimin sarı mantosunu ve inci kolyesiyle kur. pelerini getir." f

Catharina o gün arkadaşlarını ziyarete gitmişti, bu nedenle mücevherleri ondan isteyemezdim. Zaten evde olsaydı bile onun mücevherlerini istemekten korkardım. Bunun yerine Çarmıha Gerilme odasında oturan Maria Thins e gittim. Catharina nın mücevher kutusunu açtı ve kolyeyle küpeleri bana verdi. Sonra da, büyük odadaki dolaptan mantoyu aldım ve silkeleyerek güzelce katladım ve koluma astım. Una daha önce hiç dokunmamıştım. Burnumu kürke gomdum -çok yumuşaktı- tıpkı bir yavru tavşanın kürkü gibi.

Koridordan, üst kata çıkan merdivenlere doğru yürürken, bir an için, elimdeki zenginliklerle kaçıp gitmeyi düşündüm. Pazar Meydanı'ndaki yıldıza gider, kendime bir yon seçerdim ve bir daha asla geri gelmezdim.

Fakat bunun yerine van Ruijvenin eşinin yanına döndüm ve mantoyu giymesinde yardımcı oldum. Mantoyu, sanki

inci Küpeli Kız 133

kendisininmişçesine rahatça üzerine geçiriverdi. İnci küpeleri kulaklarındaki deliklere geçirdikten sonra, kolyeyi takmak için boynuna götürdü. Kolyesini bağlamak için elime kurdeleleri aldığım sırada, "Kolyeyi takma," dedi. "Masanın üzerinde kalsın."

Kadın yeniden oturdu. Efendim de sandalyesine oturup onu inceledi. Kadın buna aldırıyor gibiydi - boşluğa bakıyor, hiçbir şeyi görmüyordu, tıpkı bana yaptırmaya çalıştığı gibi.

"Bana bak," dedi efendim.

Ona baktı. Gözleri iri ve koyu renkliydi, neredeyse siyah.

Efendim, masanın üzerine bir örtü serdi, sonra ilk serdiğini mavi bir örtüyle değiştirdi. İnci kolyeyi ilk önce uzunlamasına, sonra tomar halinde, sonra yine uzunlamasına masanın üzerine yerleştirdi. Kadından ayağa kalkmasını, oturmasını, sonra tekrar oturmasını ve otururken öne eğilmesini istedi.

Tüm bu olanları benim bir köşeden izliyor olduğumu unuttuğumu düşünüyordum, fakat bir ara bana seslendi. "Griet, bana Catharina'nın pudra fırçasını getir."

Kadından, fırçayı yüzüne tutmasını, elinden bırakmadan masanın üzerinde tutmasını ya da masanın bir tarafına bırakmasını istedi. Sonra fırçayı yeniden bana verdi. "Onu geri götür."

Stüdyoya döndüğümde, kadının eline bir tüy kalem ve kâğıt vermişti. Masaya eğilmiş bir biçimde sandalyede oturuyordu, sağında bir mürekkep hokkası duruyordu. Efendim, pencerenin üst kepenklerinden bazılarını açıp, alttakileri kapattı. Oda daha karanlık oldu, fakat kadının alnına ve masaya dayadığı sarı mantoya sarılı sağ kolunun üzerine ışık vuruyordu.

"Sol elini hafifçe kaldır," dedi. "İşte."

Kadın bir şeyler yazdı.

"Bana bak," dedi efendim.

134 Tracy Chevalier

Kadın ona baktı.

Kilerden bir harita çıkartıp, kadının arkasındaki duvara astı. Sonra indirdi. Küçük bir manzara veya bir gemi resmi asmayı, sonra da duvarı boş bırakmayı denedi. Ardından alt kata inip gözden kayboldu.

Stüdyodan çıktıktan sonra, van Ruijven'in eşini yakından izledim. Belki kaba bir davranıştı, ama kadının ne yapacağını görmek istiyordum. Hareket etmedi. Verdiği poza daha da gömülürmüşçesine bir hâli vardı. Efendim, elinde müzik aletlerinin bir resmiyle geri döndüğünde, kadın sanki her zaman o masada oturuyormuş ve bir şeyler yazıyormuş gibi görünüyordu. Efendimin, kolyeli resimden önce bu kadının bir resmini daha yaptığını duymuştum, lavta çalarken. Artık, bir model olarak kendisinden neler beklendiğini iyice öğrenmiş olmalıydı. Belki de efendimin tam istediği bir modeldi.

Resmi arkasına astı ve kadını incelemek için tekrar yerine oturdu. Birbirlerine bakarlarken, kendimi orada değilmişim gibi hissettim. Oradan ayrılp, renklerimin yanına gitmek istiyordum, ama o ana zarar vermeye cesaret edemiyordum. "Bir dahaki gelişinde, saçına pembe yerine beyaz kurdeleler tak ve saçını arkadan topladığın yere sarı bir kurdele

bağla."

Kadın, başını o kadar hafifçe salladı ki, başı neredeyse hiç

hareket etmedi.

"Artık rahat oturabilirsin."

Efendim onu serbest bıraktığında, ben de odadan çıktım.

Ertesi gün, masanın yanına bir sandalye daha koydu. Bunu izleyen gün ise, Catharina'nın mücevher kutusunu getirip masanın üzerine yerleştirdi. Kutunun çekmecelerindeki anahtar deliklerinin çevresi, incilerle işlenmişti.

inci Küpeli Kız 135

Ben çatı katında çalışırken, camera obscura'sıyla van Le-euvvenhoek geldi. Efendime, o derin sesiyle, "Bir gün bundan bir tane de kendine almalısın," dediğini duydum. "Gerçi bunu getirerek, resminin ne durumda olduğunu görme şansını da elde ediyorum. Model nerede?"

"Gelemedi."

"Bu kötü oldu."

"Hayır. Griet," diye seslendi.

Merdivenden aşağı indim. Stüdyoya girdiğimde, van Le-euwenhoek şaşkınlık içinde bana baktı. Son derece berrak kahverengi gözleri vardı ve büyük gözkapakları, ona uykulu bir hava veriyordu. Fakat hiç de uykulu değildi, tetikte ve şaşkın bir hâli vardı, ağzı köşelerden hafifçe gergindi. Beni gördüğünde şaşırmasına karşın, sevecen bir havası vardı ve şaşkınlığını üzerinden attığında bana başıyla selâm bile verdi.

Daha önce hiçbir beyefendi bana selâm vermemişti. Kendimi tutamadım -gülümsedim.

Van Leeuwenhoek güldü. "Yukarıda ne yapıyordun tatlım?"

"Renkleri öğütüyordum, efendim."

Efendime döndü. "Bir asistan! Benim için daha başka ne gibi sürprizlerin var? Renkleri öğütmekten sonra ona kadınların resmini yapmayı da mı öğreteceksin?"

Efendim bunu eğlenceli bulmamıştı. "Griet," dedi. "Van Ruijven'in eşinin dün verdiği pozda otursana."

Çekinerek sandalyenin yanına gittim ve modelin yaptığı gibi öne eğilerek oturdum.

"Tüy kalemi eline al."

Kalemi aldım, ellerimle birlikte o da titriyordu, ellerimi modelin yaptığını anımsadığım biçimde yerleştirdim. Benden, van Ruijven'in eşi gibi bir şey yazmamı istememesi için içimden dua ettim. Babam bana adımı yazmayı öğretmişti,

136 Tracy Chevalier

ama daha fazlasını bilmiyordum. En azından tüy kalemi nasıl tutacağımı biliyordum. Masanın üzerindeki kâğıtlara baktım ve van Ruijven'in eşinin onlara ne yazdığını merak ettim. Dua kitabım gibi bildik metinlerden biraz okuyabiliyordum, ama bir hanımefendinin el yazısını okuyamazdım.

"Bana bak."

Ona baktım. Van Ruijven'in eşi olmaya çalıştım. Boğazını temizledi. "Sarı mantoyu giyecek," dedi, başıyla onaylayan van Leeuvenhoek'e.

Efendim ayağa kalktı ve ikisi birlikte, bana odaklayarak camera obscura'yı kurdular. Sonra da sırayla baktılar. Başlarının üzerine siyah kumaşı geçirip kutunun önüne eğildiklerinde, onun benden istediği gibi hiçbir şey düşünmeden ve daha rahat oturabiliyordum.

Van Leeuvenhoek'ten, arka duvardaki resmin yerini, duruşundan mennun kalana dek birkaç kez değiştirmesini, sonra da, başı hâlâ siyah örtünün altındayken, pencerelerin ke-penklerini açıp kapamasını istedi. En azından hoşnut görünüyordu. Doğruldu ve sandalyenin arkasındaki örtüyü katladı. Sonra yazı masasına gitti; bir parça kâğıt aldı ve bunu van Leewenhoek'e uzattı. Kâğıtta yazılanları tartışmaya başladılar -birlikte düşünce alışverişinde bulundukları Lonca işleri. Uzunca bir süre konuştular.

Van Leeuvenhoek başını kaldırdı. "Tanrı aşkına dostum, kızı bırak da işine geri dönsün."

Efendim, elimde kalemle hâlâ masada oturduğuma şaşırarak bana baktı. "Griet, gidebilirsin."

Oradan ayrılırken, van Leeuwenhoek'ün yüzünde hafif bir acıma görür gibi oldum.

Camera obscura, stüdyoda birkaç gün kurulu kaldı. Birkaç kez kendi başıma kutunun içine baktım ve masanın üzerindeki

inci Küpeli Kız 137

nesneleri inceledim. Resmini yapacağı görüntüde, canımı sıkan bir şey vardı. Sanki, duvara eğri asılmış bir resme bakar gibiydim. Bir şey değiştirmek istiyordum, ama değiştirmek istediğimin ne olduğunu bilmiyordum. Bunun yanıtını kutuda da bulamıyordum.

Bir gün van Ruijven'in eşi geldi ve efendim uzunca bir süre, camera obscura'dan ona baktı. Başının üzeri örtülüyken stüdyodan geçiyordum ve onları rahatsız etmemek için elimden geldiğince sessiz olmaya çalışıyordum. Resmini yaptığı köşeye bakmak için bir süre onun arkasında durdum. Kadın beni görmüş olmalıydı, ama koyu gözleriyle efendime bakmayı sürdürdü ve hiçbir belirti göstermedi.

O anda anladım ki, resmi yapılan sahne çok düzenliydi. Düzene büyük önem vermeme karşın, onun öteki resimlerinden, masanın üzerinde bir düzensizliğin, insanın gözüne takılacak bir şeyin olması gerektiğini biliyordum. Her bir nesne üzerinde düşündüm -mücevher kutusu, mavi masa örtüsü, inciler, mektup, mürekkep hokkası- ve neyi değiştireceğime karar verdim. Sessizce çatı katına geri döndüm, bu cüretkâr düşüncelerim karşısında şaşırmışım.

Resimde nasıl bir değişiklik yapması gerektiğine karar verdiğimde, bu değişikliği yapması için onu bekledim.

Masada bir değişiklik yapmadı. Pencere kepenklerini hafifçe düzeltti, kadının başının duruşunu ve kaleminin açısını ayarladı. Ama ondan değiştirmesini umduğum şeyi değiştirmede.

Çarşafı çitilerken, Tanneke'ye mutfakta yardım ederken, mutfağın yerini temizlerken ve renkleri öğütürken, yapılması gereken bu değişikliği düşünüyordum. Geceleri yatağında yatarken bunu düşünüyordum. Bazen, yeniden bakmak için kalkıyordum. Hayır, yanılmıyordum.

Camera obscura'yı van Leeuvenhoek'e geri gönderdi.

Resmin yapıldığı sahneye ne zaman baksam, yüreğim damlıyordu, sanki bir şey beni sıkıyordu.

138 Tracy CheuaUer

Şövalenin üstüne bir tuval yerleştirdi ve bir tabaka kurşun beyazı, bir tutam tebeşir ve kahverengiyle karıştırılmış sarı toprak rengi ile boyadı.

Heyecanım artarak onu beklemeye koyuldum. Kırmızıya çalan bir kahverengiyle, kadının ve nesnelerin dış hatlarını çizdi.

Anlamsız renklerle büyük bloklar boyamaya başladığında,;! heyecandan, içi çok fazla unla doldurulmuş bir çuval gibi pat!\$ layacağımı hissettim. ;|

Bir gece yatağında yatarken, bu gerekli değişikliği kenfip' dim yapmam gerektiğine karar verdim. /\$

Ertesi sabah köşeyi temizledim; mücevher kutusunu diki katlice yerine koydum; incileri yeniden dizdim; mektub|| yerleştirdim ve mürekkep hokkasını parlatarak yerine koydum. Göğsümdeki sıkışıklığı hafifletmek için derin bir nefes aldım. Sonra, hızlı bir hareketle, masanın üzerindeki mavi örtüyü bir köşesinden çektim. Masanın altındaki karanlık gölgelerden çıkan örtüyü, mücevher kutusunun önünde kıvrımlar oluşacak biçimde öylesine bıraktım. Kıvrımları hafifçe düzelttim ve geri çekildim. Örtünün kıvrımları, van Ru-ijven'in eşinin masanın üzerine dayadığı kolunun biçimini andırıyordu.

Evet, diye düşündüm ve hafifçe dudaklarımı ısırdım. Bu değişikliği yaptığım için beni kovabilirdi, ama bu haliyle daha

güzeldi.

O gün öğleden sonra çatı katına çıkmadım, oysa orada yapacak birçok işim vardı. Tanneke ile dışarıdaki sıranın önüne oturdum ve gömleklerin söküklerini onardım. Efendim o sabah stüdyosuna değil, Loncaya gitmiş ve van Leeuwenhoek ile yemek yemişti. Yaptığım değişikliği henüz görmemişti.

Kaygıyla sırada bekledim. Bugünlerde beni görmezden gelen Tanneke bile bir şeyler sezinlemişti. "Kızım senin derdin

inci Küpeli Kız 139

ne?" diye sordu. Bana, hanımefendisi gibi "kızım" diye seslenir olmuştu. "Mezbahaya gideceğini bilen bir tavuk gibi davranıyorsun."

"Bir şey yok," dedim. "Söylesene, Catharina'nın erkek kardeşi buraya en son geldiğinde neler olmuştu? Bu olayı pazarda duydum," dedim. Onun dikkatini çekmek ve övmek için ve bana sorduğu sorudan ne kadar aptalca bir biçimde kaçtığımı anlamaması için, "Hâlâ senden söz ediyorlar," diye de ekledim.

Tanneke bir an yerinde doğruldu; sonra bu soruyu kendisine kimin sorduğunu anladı. "Bu seni ilgilendirmez," diye kestirip attı. "Bu, aileyi ilgilendiren bir konu, senin gibileri değil."

Birkaç ay önce olsa, kendisini ön plâna çıkartan bir olayı anlatmak için can atardı. Fakat soruyu soran bendim ve övünme fırsatını kaçırdığına üzülmesine karşın, artık bana güvenmiyor ve benimle dostluk kurmayı kabul etmiyordu.

Sonra onu gördüm - Oude Langendijck'in yukarisından bize doğru yürüyordu. Yüzünü bahar güneşinden korumak için şapkasını öne eğmişti ve siyah pelerini omzunun gerisine atmıştı.

"Tünaydın efendim," diye seslendi Tanneke tamamen farklı bir ses tonuyla.

"Merhaba Tanneke. Güneşin tadını mı çıkartıyorsun?"

"Ah, evet efendim. Güneşi yüzümde hissetmek çok güzel."

Başımı, elimdeki dikişten kaldırmadım. Bana baktığını hissedebiliyordum.

İçeri girdiğinde Tanneke öfkeyle fısıldadı. "Seninle konuştuğunda beyefendiye selâm vermelisin kızım. Çok terbiyesizsin."

"O seninle konuştu."

"Çünkü öyle olması gerekiyor. Fakat bu kabalıklarnı sürdürürsen kendini sokakta bulursun ve buradaki işini kaybedersin."

140 Tracy Chevalier

Şu anda üst katta olmalıydı, diye düşündüm. Yaptığımı görmüş olmalıydı.

Bekledim, elimdeki iğneyi güçlükle tutuyordum. Tepkisi hakkında hiçbir fikrim yoktu. Beni Tanneke'nin önünde azarlar mıydı? Evine yerleşmemden bu yana ilk kez sesini mi ; yükseltecekti? Resminin mahvolduğunu mu söyleyecekti?

Belki de yalnızca, mavi örtüyü aşağı çekip düzletecekti ya da bana hiçbir şey söylemeyecekti.

Akşamın ilerleyen saatlerinde, yemek için aşağı indiğinde onu şöyle bir gördüm. Durumunda herhangi bir değişiklik yoktu, mutlu ya da kızgın; kayıtsız ya da kaygılı değildi. Beni görmezden gelir bir hâli yoktu, ama yüzüme de

bakmıyordu.

Yatmaya giderken, masa örtüsünü ben dokunmadan önceki hâline getirip getirmediğine baktım.

Örtüye dokunmamıştı. Elimdeki mumu şövaleye doğru tuttum. Kırmızıya çalan kahverengi boyayla, örtünün kıvrımlarını eklemişti. Yaptığım değişikliği resmine eklemişti.

Ertesi sabah, mücevher kutusunun çevresini temizlerken stüdyoya girdi. Daha önce, beni ellerimle nesneleri ölçerek temizlerken hiç görmemişti. Kolumu masanın bir kenarına dayamış ve kutuyu yerinden kaldırarak çevresini temizlemeye başlamıştım. Başımı kaldırdığımda bana baktığını gördüm. Bir şey söylemedi. Ben de sessiz kaldım -kutuyu tamamen eski konumunda yerleştirmekle meşguldüm. Sonra da masa örtüsünün mavi kıvrımlarını ıslak bir bezle aldım, kendi yarattığım bu kıvrımlara özel bir dikkat gösteriyordum. Bunları yaparken ellerim sürekli titriyordu. İşimi bitirdiğimde ona baktım.

"Söylesene Griet, masa örtüsünü neden değiştirdin?" Ses tonu, annemin mutfağında bana sebzelerim hakkında soru sorarken kullandığı ses tonuyla aynıydı.

inci Küpeli Kız 141

Bir süre düşündüm. "Sahne bir düzensizlik olmalı, kadının dinginliğiyle karşıtlık oluşturacak bir şey," diye açıkladım. "Bakan kişinin gözüne takılacak bir şey ve bu, aynı zamanda göze hoş gelmeli, bu kıvrım gibi, çünkü örtünün kıvrımı ve kadının kolu benzer bir açı oluşturuyor."

Uzun bir sessizlik oldu. Masaya bakıyordu. Ellerimi önlüğümle kurularak bekledim.

"Bir hizmetçiden ders alacağım aklıma hiç gelmezdi," dedi sonunda.

Pazar günü, yeni resmi babama anlatırken, annem de dinledi. Pieter da bizimleydi ve gözlerini, yere yansıyan bir güneş ışığına dikmişti. Efendimin resimleri hakkında ne zaman konuşsam, hep sessiz kalıyordu.

Onlara, efendimin hoşuna giden değişikliğimden söz etmedim.

"Bence onun resimleri insan ruhu için iyi değil," dedi annem birdenbire. Kaşlarını çatmıştı. Daha önce onun yapıtları hakkında hiç yorum yapmamıştı.

Babam, şaşkınlık içinde yüzünü anneme çevirdi.

"Daha çok kesesi için iyi," diye araya girdi Frans. Bizi ziyarete geldiği o ender Pazar'lardan biriydi. Son zamanlarda yalnızca para düşünür olmuştu. Oude Langendijck'teki evde bulunan eşyaların değerleriyle ilgili bana sorular sorup duruyordu; inciler, resimdeki manto, ince işlemeli mücevher kutusu ve içindekiler, duvarlarda asılı resimlerin sayısı ve büyüklüğü merakını çeliyordu. Ona fazla bir şey anlatmıyordum. Fakat erkek kardeşim için üzülmüyordum, yaşamını kazanmak için bir seramik fabrikasında çırak olarak çalışmanın dışında yol-'ar aramasından endişeleniyordum. Yalnızca hayal kurduğunu

142 Tracy Chevalier

düşünüyordum, fakat onun bu hayallerini, belki de kız kardeşi aracılığıyla ulaşabileceği bu zenginlik nesneleri ile ateşlemek istemiyordum.

"Ne demek istiyorsun, anne?" diye sordum Frans'ı duymazdan gelerek.

"Onun resimleri için yaptığın betimlemelerde, tehlikeli olan bir şeyler var," dedi. "Onların dinsel resimler olduklarını söylüyorsun. Mektup yazan o kadından, Bakire Mer-yem'miş gibi söz ediyorsun. Resme, gerçekte sahip olmadığı ya da hak etmediği bir anlam yüklüyorsun. Delft'te binlerce resim var. Onları her yerde görebilirsin, zengin bir adamın duvarında ya da herhangi bir handa. İki haftalık bir hizmetçi ücretiyle pazardan bir resim satın alabilirsin."

"Eğer böyle bir şey yaparsam," diye yanıtladım, "Sen ve babam iki hafta yemek yiyemezsiniz ve satın aldığım resmi göremeden ölürsünüz."

Babam yüzünü buruşturdu. Elindeki bir ipliğe düğümler atıp duran Frans, birden hareketsizleşti. Pieter bana baktı.

Annem etkilenmemiş göründü. Aklından geçenleri çok sık söylemezdi. Bunu yaptığındaysa, sözcükleri altın değerinde olurdu.

"Özür dilerim anne," diye kekeledim. "Ben yalnızca-" "Onların yanında çalışmak senin aklını başından almış," diye sözümü kesti. "Kim olduğunu ve nereden geldiğini unutuyorsun. Gereksinimlerimizi zenginliklere ya da moda göre ayarlamayan, mütevazî bir Protestan ailesiyiz."

Söylediklerinin altında ezilerek başımı öne eğdim. Bunlar bir annenin sözleriydi, eğer gerçekten iyiliğini istiyorsam, benim de kendi kızıma söyleyeceğim sözlerdi. Bu sözleri söylediği ve onun resminin değerini sorguladığı için ona kızsanı da, sözlerinde doğruluk payı olduğunu biliyordum.

inci Küpeli Kız 143

Pieter o Pazar, sokakta benimle fazla zaman geçirmedi.

Ertesi sabah resme bakmak bana acı verdi. Sahte renk blokları boyanmıştı ve kadının gözleri, geniş alını ve mantosunun kıvrımlarından bir bölümü belirginleşmeye başlamıştı. Özellikle o zengin sarı renk, içimi, annemin suçladığı o zevkle doldurdu. Bu duyguyu üzerimden atmak için, Baba Pi-eter'ın tezgâhında asılı, on guilden'e satılık olan, mektup yazan bir kadının basit resmini düşünmeye çalıştım.

Bunu yapamadım.

O gün öğleden sonra keyfi yerindeydi, öyle olmasaydı ona sormazdım. Keyfinin yerinde olup olmadığını anlayabili-yordum, az konuşmasından ya da yüzündeki ifadeden değil -zaten yüzünü fazla göstermiyordu- stüdyoda ve kilerdeki hareketlerinden anlıyordum. Mutlu olduğu ve iyi çalıştığı zamanlarda, kararlı bir biçimde, hiç duraksamadan bir ileri, bir geri yürürdü; hiçbir hareketi amaçsız görünmezdi. Eğer müziğe yakınlık duyan biri olsaydı, kendi kendine mırıldanır, ısıklıklar ya da alçak sesle bir şarkı söylerdi. İşler iyi gitmediğinde, öylece durur; pencereden dışarı bakar; aniden ayağa kalkar; çatı katına çıkmak için merdivenden çıkar, fakat basamakların yarısında tekrar aşağı inerdi.

Öğüttüğüm üstübece beziryağı katmak için çatı katına geldiğinde, "Efendim," diye söze başladım. Mantonun kürklü kolu üzerinde çalışıyordu. Model o gün gelmemişti, fakat kadın orada olmadan da, bazı bölümlerinin resmini yapabildiğini görmüştüm.

Kaşlarını kaldırdı. "Evet Griet."

Bu evde bana adımla seslenenler yalnızca o ve Maertge idi.

"Sizin resimleriniz Katolik mi?"

E>urdu, beziryağı şişesini, içinde üstübeç olan deniz kabusunun üzerine doğru tutuyordu. "Katolik resimler," diye yineledi. Elini aşağı indirdi ve şişeyi hafifçe masanın üzerine ^fdu. "Katolik resimle ne demek istiyorsun?"

144 Tracy Cheualier

Düşünmeden konuşmuştum. Şimdi de ne söyleyeceğimi . bilmiyordum. Başka bir soru sormayı denedim. "Katolik kiliselerinde neden resimler var?" \, "Bir Katolik kilisesinin içine hiç girdin mi Griet?" ?

"Hayır, efendim."

"O hâlde bir kilisede asılı olan resimleri ya da heykelleri ve vitrayları görmedin?"  
! ;.!

"Hayır."

"Yalnızca evlerde, dükkânlarda ya da hanlarda asılı olans resimleri gördün?"  
, \*s

"Ve bir de pazarda." ! : \i>

"Evet, pazarda. Resimlere bakmaktan hoşlanıyor müş' sun?"

"Evet efendim." Bana yanıt vermeyeceğini, yalnızca sorul\* lar sorup duracağını düşünmeye başlamıştım. !'.\*

"Bir resme baktığında ne görüyorsun?" "Ne olacak, ressam ne yaptıysa onu." Başını salladı, ama istediği yanıtı vermediğimi anlamıştım. "Peki ya aşağıdaki stüdyoda duran resme baktığında ne görüyorsun?"

"Bakire Meryem'i görmüyorum, bu kesin. Bunu, onun sorusuna yanıt olarak değil, daha çok anneme baş kaldırmak için söylemiştim.

Şaşkınlık içinde bana baktı. "Bakire Meryem'i görmeyi mi umuyordun?"

"Hayır efendim, hayır," diye yanıtladım şaşkınlıkla.

"Sence o resim Katolik mi?"

"Bilmiyorum efendim. Annemin dediğine göre -"

"Annen resmi görmedi, öyle değil mi?"

"Hayır."

inci Küpeli Kız 145

"Bu durumda, senin gördüğünün ya da görmediğinin ne olduğu konusunda bir şey söyleyemez."

"Hayır." Haklıydı, ama annemi eleştirmesini istemiyordum.

"Katolik ya da Protestan olan resim değildir," dedi. "Bunu belirleyen, resme bakan insanlar ve bu insanların resimden bekledikleridir. Bir kilisedeki resim, karanlıkta yanan bir mum gibidir -onu daha iyi görmek için kullanırız. Bizimle Tanrı arasında bir köprüdür. Ama bu, Katolik ya da Protestan bir mum değildir. Yalnızca bir mumdur."

"Biz, Tanrıyı görmek için bu gibi şeylere gerek duymayız," diye karşı çıktım. "Onun Sözlerine sahibiz ve bu da yeterli."

Gülümsedi. "Griet, biliyor musun? Ben Protestan olarak yetiştirildim. Evlendiğimde Katolik oldum. Bu nedenle bana vaaz vermek zorunda değilsin. Bu sözleri daha önce de duydum."

Ona bakakaldım. Protestanlıktan ayrılan birini daha önce hiç görmemiştim. İnsanın mezhep değiştirebileceğini aklım almıyordu. Ama o değiştirmişti.

Benim konuşmamı bekler gibiydi.

"Bir Katolik kilisesinde hiç bulunmadım," diye başladım yavaşça, "Ama böyle bir resim görürsem, İncil'de sözü edilen olayları anlatmasa da ya da Bakire Meryem ve Çocuğu ya da Çarmıha Gerilme sahneleri olmasa da, bu resmin sizin resimlerinize benzeyeceğini tahmin ediyorum." Kilerde yatağımın başı ucunda asılı duran tabloyu düşünerek ürperdim.

Şişeyi yeniden eline aldı ve dikkatlice, deniz kabuğunun içine birkaç damla yağ akıttı. Palet bıçağıyla, boya, ılık bir günde mutfakta dışarıda bırakılmış tereyağı kıvamına gelene dek, beziryağını ve üstübeci karıştırdı. Krem rengi boyanın içine batırılmış gümüşümsü bıçağın hareketi beni büyümüş gibiydim.

146 Tracy Cheoalier

"Katolik ve Protestan resim anlayışları arasında bir fark ; vardır," diye açıkladı işine devam ederken, "ama bu, senin ? sandığın kadar büyük bir fark değil. Resimler, Katolikler'ini gözünde ruhsal bir amaca hizmet edebilirler, ama Protestan-lann da Tanrıyı her yerde ve her şeyde gördüklerini unutma.:{ Günlük nesnelerin resmini yaparak -masaları, sandalyeleri;: kapkacakları, askerleri ve genç kızları- aynı zamanda Tanrının yaratıklarını da kutsamış olmuyorlar mı?"

Annemin, onun sözlerini duymuş olmasını arzuladım. Annemin bile anlamasını sağlayabilirdi.

;f,

f Catharina, mücevher kutusunun stüdyoda kalmasından hoşlanmıyordu, istediği zaman onu alamıyordu. Benden kuşkulanıyordu, bunun bir nedeni beni sevmemesiydi. Bir nedeni de, hanımefendilerinden gümüş kaşıklar çalan hizmetçiler hakkında hepimizin duyduğu hikâyelerden etkilenmiş olmasıydı. Hırsızlık yapmak ve evin beyini baştan çıkartmak -bunlar, hanımefendilerin hizmetçilerinde aradığı temel

özelliklerdi.

Fakat van Ruijven hakkında anlatılanlardan öğrendiğim gibi, hizmetçilerin peşinde koşan taraf genelde erkekler oluyordu. Efendim, hizmetçisini hiçbir çaba göstermeden elde

etmişti.

Ev işlerinde kocasına çok az danışsa da, Catharina onun yanına gidip bu konuda bir şey yapılmasını istedi. Bu konuda konuştuklarını ben duymadım - bana bir sabah Maertge söyledi. Maertge ile iyi geçiniyorduk. Birdenbire büyümüştü; öteki çocuklara olan ilgisi azalmıştı. Sabahlan işimi yaparken benim yanımda durmayı tercih ediyordu. Benden, güneşte beyazlamaları için çamaşırların üzerine su serpmeyi, lekeleri yumuşatarak çıkartmak için üzerlerine tuz ve şarap karışımı dökmeyi, çamaşırlara yapışıp onları yakmaması için ütüye

inci Küpeli Kız 147

tuz sürmeyi öğrenmişti. Elleri, suda çalışamayacak kadar narindi -beni izleyebilirdi, ama ellerini ıslatmasına izin vermiyordum. Benim ellerimse çok kötü durumdaydı; annemin tüm çabalarına karşın sertleşmiş, kızarmış ve çatlaklarla kaplanmıştı. İşçi ellerine sahiptim ve henüz on sekiz yaşında bile değildim.

Maertge biraz kız kardeşim Agnes gibiydi -canlı, devamlı sorular soran, ne düşündüğüne anında karar veren biri. Fakat aynı zamanda kardeşleri içinde en büyük olanıydı ve en büyüklerin sahip olduğu ciddiyete sahipti. Benim erkek ve kız kardeşlerime baktığım gibi, o da kız kardeşlerine bakmıştı. Bu da bir kızı, değişimler karşısında ihtiyatlı olmaya zorluyordu.

Et Pazarı 'na giderken geçtiğimiz Pazar Meydanı 'ndaki yıldızın yanından yürürken, "Annem mücevher kutusunu geri istiyor," dedi. "Bu konuda babamla konuştum."

"Babana ne dedi?" Yerdeki yıldızın köşelerine bakarak, bu konuyla o kadar da ilgilenmiyor muş gibi görünmeye çalıştım. Son günlerde, sabahları stüdyonun kapısını açarken, Catharina'nın kapıdan başını uzatıp, mücevherlerinin durduğu masaya göz attığını fark etmiştim.

Maertge duraksadı. "Annem, senin geceleri mücevherle-riyle aynı odada kilitli kalmandan hoşlanmıyor," dedi en sonunda. Catharina'nın endişesinin gerçek nedenini ekleme-mişti -yani masanın üzerindeki incileri ve mücevher kutusunu alarak sokağa kaçıp, yeni bir şehirde yeni bir yaşama başlayacağım yönündeki endişesi.

Maertge kendince beni uyarmaya çalışıyordu. "Senin yeniden alt katta uyumanı istiyor," diye devam etti. "Dadı yakında gidecek ve senin de artık çatı katında yatmana gerek kalmayacak. Ya senin ya da mücevher kutusunun üst kattan Çıkması gerektiğini söyledi."

"Peki ya baban ne dedi?"

148 Tracy Chevaier

"Bir şey söylemedi. Bu konuda düşünecek." Yüreğim daralır gibi oldu. Catharina ondan, benim ve mücevher kutusu arasında bir seçim yapmamı istemişti. Her ikisine de aynı anda sahip olamazdı. Fakat beni çatı katında tutmak için, mücevher kutusunu ve incileri resimden çıkartmayacağını biliyordum. Bunun yerine benim yerimi değiştirecekti. Artık ona işlerinde yardım edemeyecektim.

Adımlarımı yavaşlattım. Önümde, yıllarca sürecektir, içinde hiçbir güzellik ya da renk olmayan, su taşıma, çamaşır çitleme, yerleri silme ve pislik temizlemekle dolu uzun yıllar, denizin görüldüğü; ama asla ulaşamadığı düz ve renksiz bir arazi gibi uzanıyordu. Eğer renkler üzerinde çalışamazsam, onun yanında olamazsam, o evde çalışmaya nasıl devam edebileceğimi bilmiyordum.

Kasabın tezgâhına geldiğimizde ve genç Pieter'ın orada olmadığını gördüğümde, gözlerim beklenmedik bir biçimde yaşlarla doldu. Onun o sevecen ve yakışıklı yüzünü bu kadar çok görmek istediğimi fark etmemiştim. Onun hakkında karmaşık duygular beslesem de, o benim için bir kaçıştı. Bana, üyesi olabileceğim başka bir dünyanın daha var olduğunu anımsatıyordu. Belki de masalarına et de koymak isteyen, onun sayesinde korunmak isteyen annem ve babamdan çok

da farklı değildim.

Pieter'ın babası, gözyaşlarımı görünce çok sevindi. "Oğluma, onu göremediğin için ağladığını söyleyeceğim," dedi, et kestiği tahtanın üzerindeki kanları temizlerken.

"Böyle bir şey yapmayın," diye mırıldandım. "Maertge, bugün ne istiyoruz?"

"" , ^

"Biftek," diye yanıt verdi hemen. "Bir buçuk kilo." \* Önlüğümün köşesiyle gözlerimi sildim. "Gözüme âhhek kaçtı," dedim aceleyle. "Buralar çok temiz değil galiba.fi5' İlkler sinek topluyor."

İnci Küpeli Kız 149

Pieter'ın babası içtenlikle güldü. "Sineklerden söz ediyor, burada! Pislik! Elbette sinek olur -kan için geliyorlar, pisliğe değil. En iyi et, en kanlı olandır ve sinekler de buna üşüşür. Bunu bir gün sen de öğreneceksin. Bize caka satmanıza gerek yok hanımefendi." Maertge'ye göz kırptı. "Siz ne

düşünüyorsunuz küçük hanım? Sizce Griet, birkaç yıl içinde kendisinin de çalışacağı bir yeri kötüleyerek iyi mi ediyor?"

Maertge, şaşırmış görünmemeye çalıştı, fakat her zaman ailesinin yanında kalmayacağım düşüncesi, kesinlikle beklediği bir şey değildi. Pieter'in babasına yanıt vermeyecek kadar sağduyuluydu, bunun yerine, yandaki tezgâhta duran kadının kucağındaki bebekle ilgilendi.

"Lütfen," dedim Pieter'in babasına alçak bir sesle, "ona ya da ailesinden birine böyle şeyler söylemeyin, şaka bile olsa. Ben onların hizmetçisiyim. Başka hiçbir şey değil. Bunun dışında şeylerden söz ettiğinizde, saygısızlık olarak algılayabilirler."

Pieter'in babası dikkatle bana baktı. Gözleri, üzerine yansıyan her ışıktaki renk değiştiriyordu. Bu rengi, efendimin bile resimde yakalayabileceğini sanmıyordum. "Belki de haklısın," dedi sonunda. "Seninle şakalaşırken daha dikkatli olmaya çalışacağım. Ama sana şunu söyleyeyim -sineklere alış-san iyi edersin."

Mücevher kutusunu kaldırmadı ve benim ayrılmamı da istemedi. Bunun yerine, kutuyu, incileri ve küpeleri her akşam Catharina'ya indirdi. Catharina da eşyalarını büyük odada, sarı mantosunu koyduğu dolaba kilitledi. Sabahları beni çıkartmak için stüdyonun kapısını açtığında, kutuyu ve mücevherleri bana veriyordu. Stüdyodaki ilk işim, kutuyu ve incileri masaya yeniden yerleştirmek ve eğer van Ruijven'in eşi Seleckse, küpeleri hazırlamak olmuştı.

150 Tracy Chevaier

Kollarım ve ellerimle ölçümler yaparken, Catharina kapıdan beni izlerdi. Hareketlerim başka birine tuhaf görünüyormuş olmalıydı, ama ne yaptığımı hiç sormadı. Buna cesareti yoktu.

Cornelia'nın, mücevher kutusu ile ilgili sorundan haberi olmalıydı. Belki de Maertge gibi, anne ve babasını bu konuyu tartışırken duymuştu. Catharina'nın sabahları kutuyu yukarı çıkarttığını ve babasının da akşamları aşağı indirdiğini görmüş; bir şeylerin ters gittiğini anlamış olmalıydı. Gördüğü ya da anladığı her ne ise, kazanı bir kez daha karıştırmaya karar vermişti.

:>

Ortada belli bir neden yokken, bana karşı belli belirsiz bit nefret duygusu besliyor ve benden hoşlanmıyordu. Bu yo-' nüyle tıpkı annesi gibiydi.

Plânına, yırtık yaka ve kırmızı lekeli önlük olaylarında olduğu gibi bir ricayla başladı. Yağmurlu bir sabah, Catharina saçını yapıyor ve Cornelia'da onun yanı başında öylece durup oyalanıyordu. Ben mutfakta çamaşırları kolaladığım için konuşmalarını duymuyordum. Ama annesine, saçına bağa tokalarını takmasını öneren büyük olasılıkla oydu. Birkaç dakika sonra Catharina, iki mutfak arasındaki kapı eşiğine geldi. "Bağa tokalarımın biri eksik. İçinizde onu gören oldu mu?" Sorusunu hem Tanneke'ye hem de bana yöneltmiş olmasına karşın, sert bir biçimde bana bakıyordu.

Yemek pişirmekte olduğu mutfaktan büyük bir ağırbaşlılıkla gelen Tanneke, "Hayır efendim," dedi ve hanımının yaranda benim karşıma dikildi.

"Hayır efendim," dedim ben de. Cornelia'nın, o çok doğal işgüzar bakışıyla koridordan içeri baktığını gördüğümde, ucu yine bana dokunacak bir şey bildiğini anladım.

Beni bu evden çıkartana dek buna devam edecek, diye

düşündüm.

"İçinizden biri bu tokenın yerini biliyor olmalı," dedi Catharina.

inci Küpeli Kız 151

"Dolabı bir daha aramanıza size yardım edeyim mi hanımefendi?" diye sordu Tanneke. "Yoksa başka bir yerde mi arayalım?" diye de imâli bir biçimde ekledi.

"Belki de mücevher kutunuzdadır," dedim.

"Belki."

Catharina koridora geri döndü. Cornelia onu izledi.

Önerime dikkat etmeyeceğini düşünmüştüm, çünkü benden çıkmıştı. Fakat basamaklardan yukarı çıktığını duyduğumda, stüdyoya gittiğini anladım. Aceleyle onun yanına gittim, bana ihtiyacı olacaktı. Öfkeli bir biçimde stüdyo kapısının önünde bekliyordu, Carnelia da onun arkasına dikilmişti.

"Kutuyu bana getir," diye buyurdu Catharina sessizce. Odaya giremediği için duyduğu aşağılık duygusu, sesine daha önce duymadığım bir ton katmıştı. Genelde yüksek sesle ve öfkeli konuşurdu. Sesini bu şekilde alçaltıp kontrol altına alması çok daha korkutucuydu.

Onun çatı katında olduğunu duyabiliyordum. Ne yaptığını biliyordum -masa örtüsünü boyamak için lapis öğütüyordu.

Kutuyu alıp Catharina'ya getirdim, incileri masanın üzerinde bıraktım. Hiçbir şey söylemeden kutuyu aşağı indirdi ve Cornelia da, kendisine yemek verileceğini bilen bir kedi gibi onun peşinden gitti. Büyük odaya gidecek ve tüm mücevherlerine bakıp, bir eksik olup olmadığını kontrol edecekti. Belki başka eksiklikler de vardı - kötülük etmeye kararlı yedi yaşındaki bir çocuğun neler yapabileceğini tahmin etmek gücü.

Tarağı kutusunda bulamayacaktı. Nerede olduğunu biliyordum.

Catharina'yı izlemedim, bunun yerine çatı katına çıktım.

Şaşkınlık içinde bana baktı, ellerinde boya kapları vardı, fakat bana neden yukarı geldiğimi sormadı. Yeniden öğütme 'Sine koyuldu.

152 Tracy Cheualier

Eşyalarımı koyduğum çekmeceyi açtım ve mendile sarılı tarağı çıkarttım. Tarağı çıkartıp elime almazdım bile -o evde bunu takmam ya da beğenmem için bir neden yoktu. Bu tarak bana, bir hizmetçi olarak asla sahip olamayacağım bir yaşamı anımsatıyordu. Şimdi elimde tuttuğum tarağa dikkat- , le baktığımda, onun büyük annemin tarağı olmadığını göre- ; biliyordum, fakat onunkine çok benziyordu. Arka tarafı daha uzun ve kıvrıktı. Tarağın her iki tarafında, küçük testere dişi-ni andıran çıkıntılar vardı. Büyük annemin tarağından birai daha güzeldi.

> •

Büyük annemin tarağını bir daha görüp göremeyeceğimi

merak ettim.

Kucağımda tarakla yatağın üzerinde uzunca bir süre oturmuş olmalıyım ki, efendim öğütme işini yeniden bıraktı.

"Sorun nedir Griet?"

Sesi yumuşaktı. Bu, söylemek zorunda olduğum şeyi söylememi daha kolaylaştırdı.

"Efendim," dedim en sonunda. "Yardıma ihtiyacım var." Efendim, Catharina ve Maria Thins ile konuşurken ve Cornelia'nın sonra da kızların eşyaları arasında büyük annemin tarağını ararlarken, ben çatı katında yatağımın üzerinde oturup bekledim. Tarağı sonunda Maertge buldu, fırıncının resmini görmeye geldiği gün çocuklara getirdiği büyük deniz kabuğunun içinde. Cornelia, tarakları büyük bir olasılıkla o gün değiştirmişti, öteki çocuklar oyun oynarken çatı katından inmiş ve gördüğü ilk şeye tarağını saklamıştı.

Cornelia'yı dövme işi Maria Thins'e bırakıldı -efendim, bunun kendisinin görevi olmadığını açıkça belirtti ve Catharina, Cornelia'nın cezalandırılması gerektiğini kabul etse de, bu işi üstlenmedi. Maertge daha sonra, Cornelia'nın ağlamadığını, fakat dayak boyunca dudağını büktüğünü söyledi.

Beni çatı katında görmeye gelen de Maria Thins oldu.

inci Küpeli Kız 153

"Pekâlâ kızım," dedi, boya öğüttüğümüz masaya yaslanarak, "sonunda evi birbirine katmayı basardın."

"Ben bir şey yapmadım," diye karşı çıktım.

"Hayır, fakat kendine birkaç düşman edinmeyi basardın. Bunun nedeni nedir? Başka hizmetçilerle böyle sorunlarımız olmamıştı." Kıkırdadı, fakat gülüşünün ardında bir ciddiyet vardı. "Fakat seni korudu, kendince," diye devam etti. "Ve bu, Catharina, Cornelia ya da Tanneke'nin ve hatta benim bile, senin aleyhine söyleyebileceğim her şeyden daha güçlü."

Büyük annemin tarağını kucağıma fırlattı. Onu bir mendi-e sarıp, çekmeceme koydum. Sonra Maria Thins'e döndüm. Eğer ona şimdi sormasaydım, bir daha asla soramazdım. Bu, bana yanıt vermek isteyebileceği tek andı. "Hanımefendi, beyefendi benim hakkında ne söyledi acaba?"

Maria Thins bilgiççe bana baktı. "Havalara girme kızım. Senin hakkında çok az şey söyledi. Ama her şey açıktı. Yalnızca aşağı inmesi ve bu durumla ilgilenmesi bile, her şeyi ortaya koyuyordu - kızım, senin tarafını tuttuğunu hemen anladım. Çocuklarını iyi yetiştiremediği için onu eleştirdi. Seni övmek yerine onu eleştirmesi çok daha akıllıca, öyle değil mi?"

"Şey, ona yardım ettiğimi söyledi mi?"

"Hayır."

Neler hissettiğimi belli etmemeye çalıştım, fakat bu soru bile duygularımı açığa çıkarmış olmalıydı.

"Fakat yanımızdan gider gitmez, bunu kızıma ben söyledim," diye ekledi Maria Thins. "Evde sinsice dolaşman, kızılın kendi evinde ondan gizli işler çevirmen çok saçma." Betti suçluyormuş gibi konuşuyordu, ama sonra mırıldanırcası-na devam etti. "Onun daha akıllı bir adam olduğunu sanır-<sup>^</sup>!"n." Sonra sustu, bana bu kadar çok şey söylemiş olmak-an pişman olmuş gibiydi.

154 Tracy Cheualier

"Kızınız bu durumu nasıl karşıladı?" "Bundan elbette hoşlanmadı, ama onun öfkesinden de korkuyor." Maria Thins duraksadı. "Bu konuyla ilgilenmeme-sinin bir nedeni daha var. Bunu sana söyleyebilirim. Karnında bir çocuk daha taşıyor."

"Yine mi?" Bu şaşkınlık ifadesi ağzımdan kaçmıştı. Aile para sıkıntısı çekerken Catharina'nın bir çocuk daha doğuracak olmasına şaşırmıştım.

Maria Thins kaşlarını çatarak bana baktı. "Hareketlerine

dikkat et, kızım."

"Özür dilerim hanımefendi." Şaşkınlığımı belli ettiğim için pişman olmuştum. Ailelerinin ne kadar kalabalık olacağına karar verecek kişi ben değildim. "Hanımefendi doktora göründü mü?" diye sordum, gerginliği yumuşatmak için.

"Buna gerek yok. Belirtileri biliyor, bu süreci çok yaşadı." Bir anlığına, Maria Thins'in yüzü de duygularını açığa vurdu - bu kadar çok çocuk konusunda o da endişeleniyordu. "Sen işlerinle ilgilen, kızımdan uzak dur ve ona yardım et, fakat evin içinde bununla böbürlenme. Buradaki görevinden de o kadar emin olma."

Başımı salladım ve Maria Thins'in piposunu yakmak üzere olan boğum boğum ellerine baktım. Piposunu yaktı ve bir süre dumanını tüttürdü. Sonra kıkırdadı. "Daha önce hiçbir hizmetçiyle bu kadar sorunumuz olmamıştı. Tanrı

bizi korusun!"

Pazar günü tarağı anneme geri verdim. Neler olup bittiğini ona anlatmadım - yalnızca, bunun bir hizmetçi için fazla lüks olduğunu söyledim.

Tarak olayından sonra evdeki yaşamımda bazı değişiklikler oldu. Beni en çok şaşırtan da, Catharina'nın bana gösterdiği tutum oldu. Bana artık daha kötü davranacağını tahmin

inci Küpeli Kız 155

ediyordum -bana daha fazla iş vereceğini, beni her an azarlayacağını ve elinden geldiğince rahatımı kaçıracaklarını düşünüyordum. Bunun yerine benden korkar gibi bir hâli vardı. Stüdyonun anahtarını, beline astığı o değerli anahtar yığınınından çıkartıp Maria Thins'e verdi ve stüdyonun kapısını bir daha asla açıp kapamadı. Mücevher kutusunu da stüdyoda bıraktı ve kutuyu istediğinde, kendisine getirmesi için annesini göndermeye başladı. Elinden geldiğince benden uzak durmaya çalışıyordu. Bunu anladığımda, ben de ondan uzak durmaya çalıştım.

Öğleden sonraları çatı katında yaptığı iş hakkında bir şey söylemedi. Maria Thins, benim yardımım sayesinde onun daha fazla resim yapacağı konusunda kızını ikna etmiş olmalıydı. Böylece karnındaki çocuk ve ötekiler için daha fazla para gelecekti. Kocasının çocukları hakkında söylediği sözleri ve kendisine yönelttiği eleştiriyi ciddiye almış; çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmeye başlamıştı. Maria Thins'in yüreklendir mesiyle, Maertge ve Lisbeth'e okuma - yazma öğretmeye bile başlamıştı.

Maria Thins daha zekiydi, fakat bana karşı o da değişmişti, bana daha fazla saygı gösteriyordu. Hâlâ yalnızca bir hizmetçiydim, ama beni eskisi gibi azarlamıyor ya da Tanneke'ye yaptığı gibi görmezden gelmiyordu. Benim görüşümü soracak kadar da ileri gitmiyordu, fakat beni daha az dışlar olmuştu.

Tanneke'nin bana karşı yumuşaması da beni çok şaşırttı. Bana olan öfkesini sürdürmekten ve bana karşı kin beslemekten zevk aldığını düşünüyordum, fakat belki de bundan yorulmuştu ya da beyefendinin benim tarafımı tuttuğunu gö-rünce, bana kötü davranmamasının daha iyi olacağına karar vermişti. Belki evdeki herkes böyle hissediyordu. Nedeni her ne ise, kasıtlı sakarlıklarıyla evi pisleterek bana fazladan iş çıkartmayı, beni azarlamayı ve bana kötü kötü bakmayı bırak-'' Tam olarak dostum olmamıştı, ama onunla çalışmak daha ^Olay olmuştu.

]56 Tracy Chevalier

acımasızca gelebilir,

„ 1 l~.'''it

ona karşı bir sa-

ama vaş kazanmış gibiydim. Benden büyüktü ve benden dana uzun bir süre bu evin bir parçası olmuştu, fakat beyefendinin benim yanımda olması, bağlılıktan ve deneyimden daha önemliydi. Efendisinin bu tutumu onu derinden etkilemiş olmalıydı, fakat yenilgiyi, tahmin ettiğimden daha ko-, lay kabul etmişti. Tanneke, gerçekte basit bir yaratıktı ve şansını fazla zorlayan biri değildi. Onun için en kolayı, beni kabul etmekte.

Annesi onunla daha fazla ilgilenmeye başlasa da, Corne-lia değişmedi. Catharina'nın en gözde kızıydı, bunun nedeni belki de karakter olarak kendisine en çok benzeyen kızı olmasıydı. Catharina da onu adam etmek için fazla çaba göstermiyordu. Bazen, saçının kızıl bukleleri yüzüne düşmüş bir hâlde başını eğerek açık kahverengi gözleriyle bana bakardı ve Maertge'nin bana anlattığı, Cornelia'nın dayak yediği sıradaki o dudak büküşünü hayal ederdim. Bu evdeki ilk günümde olduğu gibi, bu kızın başıma daha büyük dertler açacağını düşündüm.

Bunu belli etmesem de, Cornelia'dan, annesiyle olduğu? gibi uzak durmaya çalışıyordum. Damarına basmak istemiyordum. Bana karşı kullanmasın diye, kırık karomu, annemin benim için yaptığı en iyi dantel yakamı ve işlemeli mendilimi gizledim.

Tarak olayından sonra, efendimin bana davranışlarında bir değişiklik olmadı. Benim adıma konuştuğu için ona teşekkür ettiğimde, sanki sinek kovalarcasına başını salladı.

Ona farklı duygularla bakmaya başlayan ben olmuştum. Kendimi ona borçlu hissediyordum. Sanki benden bir şey yapmamı istediğinde, ona hayır diyemeyecektim. Benden, karşı çıkabileceğim ne gibi bir şey isteyebileceğini bilmi yordum, fakat yine de, içine düştüğüm durumdan hoşnut değildim.

Bunu aklıma getirmek istemiyordum, fakat beni düş kırıklığına uğratmıştı. Ona yardım ettiğimi Catharina'ya kendisinin söylemesini istemiştım, beni desteklediğini açıkça göstermekten korkmadığını göstermeliydi.

İstedğim buydu.

Ekim ayının ortasında bir öğleden sonra, van Ruijven'in eşinin resmi neredeyse tamamlandığında, Maria Thins onu görmeye stüdyoya geldi. O sırada çatı katında çalıştığımı ve onu duyabileceğimi biliyor olmalıydı, ama yine de onunla doğrudan konuşmaya başladı.

Bundan sonra nasıl bir resim yapacağını sordu. Yanıt vermeyince şöyle dedi, "Daha büyük bir tablo yapmalısın, eskiden yaptığın gibi içinde daha çok insan olan bir resim. Kendi düşünceleriyle baş başa kalan yalnız bir kadın resmi değil. Van Ruijven resmini görmeye geldiğinde, ona yeni bir öneride bulunmalısın. Belki de ona önceden yaptığın resimlerden birinin ikinci bir versiyonunu yapmalısın. Buna razı olacaktır - genelde karşı çıkmaz. Hem de sana daha fazla ödeyecektir."

Hâlâ bir yanıt vermedi.

"Borcumuz giderek artıyor," dedi Maria Thins sözünü sakınmadan. "Paraya ihtiyacımız var."

"Resimde onun olmasını isteyebilir," dedi. Sesi çok alçaktı, ama ne söylediğini duyabiliyordum. Fakat ne demek istediğini çok sonra anlayabildim.

"Eee?"

"Hayır. Bu hoşuma gitmiyor."

"Bu konuyu zamanı gelince düşünürüz, şimdi bununla ilgilenecek hâlimiz yok."

Birkaç gün sonra, van Ruijven ve eşi resmi görmeye geldiler. Sabah, efendimle birlikte, stüdyoyu ziyaretleri için düzenledik.

15S Tracv Chevalier

Ben öteki eşyaları kaldırırken ve sandalyeleri düzenlerken, incileri ve mücevher kutusunu Catharina'ya indirdi. Sonra da şövaleyle resmi, sahnenin olduğu köşeye götürdü ve benden tüm pencereleri açmamı istedi.

O sabah Tanneke'ye, konuklara özel bir yemek hazırlaması için yardım ettim. Onları görmek zorunda kalacağımı düşünmüyordum ve öğlen gelip de stüdyoda toplandıklarında, şaraplarını Tanneke götürdü. Fakat geri döndüğünde, artık onlarla birlikte sofraya oturacak kadar büyüyen Maertge yerine, servis sırasında kendisine benim yardım edeceğimi söyledi. "Buna büyükhanım karar verdi," diye

de ekledi.

Buna şaşırııştım -bundan önceki ziyaretinde, Maria Thins beni van Ruijven'den uzak tutmaya çalışıyordu. Fakat bunu Tanneke'ye söylemedim. "Van Leeuvvenhoek da orada mı?" diye sordum bunun yerine. "Koridorda onun sesini duymuş gibi oldum."

Tanneke kayıtsız bir biçimde başını salladı. Sülün rostosunun tadına bakıyordu. "Fena değil," diye mırıldandı. "En az van Ruijven'in aşçıları kadar gururlanabilirim."

Tanneke üst kata çıktığında, sülünü fırından çıkartıp bir güzel baharatladım ve tuzladım.

Yemek için aşağı indiklerinde ve herkes yerine oturduğunda, Tanneke ile tabakları doldurmaya başladık. Catharina dik dik bana bakıyordu. Düşüncelerini gizlemekte çok başarısızdı, yemek servisini benim yaptığımı görünce çok korkmuştu. Efendim de, beni gördüğünde, yüzü hoşnutsuz bir ifadeye bürünmüştü. Ağzına götürdüğü şarap kadehinin ardından ka\* yıtsız bir görüntü sergilemeye çalışan Maria Thins'e soğuk

soğuk baktı.

!"

Fakat van Ruijven sırtıyordu. "Ah, iri gözlü hizmet Ç> diye bağırırdı. "Nerelere gittiğini merak etmiştim. Nas»sl

inci Küpeli Kız 159

"İyiyim efendim, teşekkür ederim," dedim mırıldanırcası-na. Tabağına bir dilim sülün koydum ve elimden geldiğince hızlı bir biçimde yanından uzaklaştım. Fakat yeteri kadar hızlı olamamıştım -elini kalçama değdirmeyi başarmıştı. Dokunuşunu birkaç dakika boyunca hissetmiştim.

Van Ruijven'in eşi ve Maertge olanların farkında değildi, fakat van Leeuwenhoek her şeyi görmüştü - Catharina'nın öfkesini, efendimin hoşnutsuzluğunu, Maria Thins'in omuz silkisini, van Ruijven'in sarkıntılık yapan elini. Servis sırası ona geldiğinde, basit bir hizmetçinin ortalığı nasıl bu kadar karıştırabileceğini anlamak istercesine yüzüne baktı. Ona şükran duyuyordum -yüzünde suçlayıcı bir ifade.

Neden olduğum karmaşanın farkına Tanneke de varmıştı ve bir kere olsun bana yardım etmeye karar vermişti. Mutfakta bir şey söylemedik, fakat sosu götürmek, kadehleri doldurmak, tabakları yeniden doldurmak için yemek salonuna giden o oldu. Ben de mutfakla ilgilendim. Masaya yalnızca bir kez gitmek zorunda kaldım, Tanneke ile birlikte tabakları kaldırmak için. Tanneke doğruca van Ruijven'in tabağını almaya gitti, ben de masanın öteki tarafındaki tabakları aldım. Van Ruijven'in gözleri her yerde beni izliyordu.

Efendimin de öyle.

Onları görmezden gelmeye çalıştım ve Maria Thins'i dinledim. Bir sonraki resmi tartışıyordu. "Müzik dersini gösteren tablodan hoşnut kalmıştınız, öyle değil mi?" dedi. "Böyle bir resmin arkasından yine müzikle ilgili bir resim ne güzel olur! Yme bir ders olabilir ya da bir konser, belki içinde daha faz-3 insanla, birkaç da izleyici."

izleyici olmaz," diye sözünü kesti efendim. "Ben izleyici-erin resmini yapmam."

ar'a Thins, sorgularcasına onun yüzüne baktı.

Wp ka'")rnayın lütfen," diye neşeyle araya girdi van Leeu-ci d .0ek> "İzleyiciler, müzisyenlerin kendileri kadar ilgi çeki-e9İl1er kuşkusuz."

260 Tracy Cheua her

Efendimi savunduğunda memnun olmuşum. "İzleyiciler beni ilgilendirmiyor," dedi van Ruijven. "Ama resimde ben olmak isterim. Lavta çalacağım." Biraz duraksa-dıktan sonra ekledi. "Resimde onu da istiyorum." Beni işaret ettiğini anlamak için ona bakmama gerek yoktu.

Tanneke bana bakıp başıyla mutfağı işaret etti ve masadan topladığım birkaç parçayla oradan kaçtım. Geri kalanını ; Tanneke toplayacaktı. Efendime bakmak istiyordum, ama buna cesaret edemedim. Yanlarından ayrılırken, Cathari-na'nın neşeli bir sesle şöyle dediğini duydum: "Ne güzel bir fikir! Tıpkı kırmızı elbiseli hizmetçiyle yaptırdığınız resim gibi. Onu hatırlıyor musunuz?"

Pazar günü, mutfakta baş başayken, annem benimle ko-, nuşmaya başladı. Biz akşam yemeğini hazırlarken, babam dışarıda oturmuş, Ekim güneşinin tadını çıkartıyordu. "Pazar dedikodularına karışmadığımı bilirsin," diye söze başladı. "Fakat dedikodulara kendi kızımın adı karıştığında dinlememek zor oluyor."

Aklıma hemen genç Pieter geldi. Sokakta yaptığımız şey dedikoduya değer bir şey değildi. Bundan emindim. "Ne demek istediğini anlamıyorum, anne," dedim içtenlikle.

Annemin ağzı hafiften gerildi. "Söylediklerine göre beyefendin senin resmini yapacaktı." Bu sözcükleri büyük bir hoşnutsuzluk içinde söylemişti.

Başında dikildiğim tencereyi karıştırmayı bıraktım. "Bunu kim söylüyor?"

Annem iç geçirdi, kulaktan dolma haberleri iletmek hoşuna gitmiyordu. "Elma satan birkaç kadın."

Yanıt vermeyince, sessizliğimi en olumsuz yanıt biçiminde algıladı. "Bana neden söylemedin Griet?"

"Anne, bunu ben bile duymadım. Bana kimse bir şey söylemedi!"

inci Küpeli Kız 161

Bana inanmıyordu.

"Bu doğru," diye üsteledim. "Efendim hiçbir şey söylemedi, Maria Thins söylemedi. Ben yalnızca onun stüdyosunu temizliyorum. Onun resimlerine ancak bu kadar yaklaşabiliyorum." Çatı katındaki işimden ona hiç söz etmemiştim. "Elma satan yaşlı kadınlara mı inanacaksın, bana mı?"

"Pazarda bir dedikodu çıkmışsa, anlatılanlar doğru olmasa bile, genellikle bunun bir nedeni olur." Annem, babamı çağırmak için mutfaktan çıktı. Bu konuyu o gün tekrar açmayacaktı, fakat haklı olabileceğinden korkmaya başlamıştım -bu durum en son bana söylenecek gibiydi.

Ertesi gün Et Pazarı'nda, Pieter'in babasına bu dedikoduların aslını sormaya karar verdim. Bunu oğluyla konuşmaya cesaret edemezdin. Dedikodular annemin kulağına kadar gitmişse, kesin o da

biliyordu. Bu durumdan hoşlanmayacağını biliyordum. Bana bunu hiç söylememiş olsa da, efendimi kıskandığı çok açıktı.

Genç Pieter tezgâhta değildi. Babasının bir şey söylemesi

için fazla beklememe gerek kalmadı. Yaklaştığını görünce,

i; "Bu duyduklarımın aslı nedir?" diye sordu sırtarak. "Demek

'resmini yaptıracaksın, öyle mi" Gelecekte, oğlum gibilerle

'arkadaşlık edemeyecek kadar önemli biri olacaksın, öyle mi?

enin yüzünden Hayvan Pazarı'nda somurtup durdu."

"Bana ne duyduğunuzu anlatın."

"Ah, demek yeniden duymak istiyorsun?" Sesini yükseltti. "Birkaç dinleyici daha katıp bunu güzel bir öykü hâline getireyim mi?"

"Hişşt," dedim fısıldayarak. Bu neşeli görüntüsünün altında bana kızgın olduğunu hissedebiliyordum. "Yalnızca bana ne duyduğunuzu anlatın."

Pieter'ın babası sesini alçattı. 'Van Ruijven'ı, aşçısı. efendisiyle birlikte senin bir resminin yapılacağını söyledi. hepsi bu."

162 Tracy Chevali

'Benim bundan haberim yok," dedim kendimden emin bir sesle, fakat annemle yaptığım konuşmada olduğu gibi, bunun hiçbir etkisi olmadı. Pieter'ın babası, eliyle birkaç do- ' mîxî böbreği aldı.

"Konuşman gereken kişi ben değilim," de-î di böbrekleri elinde tartarak. \

Maria Thins ile konuşmadan önce birkaç gün bekledim.;) Birilerinin olan biteni önce bana söylemesini istiyordum.;1 Onu bir öğleden sonra, Catharina uyurken ve Maertge kızf larla Hayvan Pazarı'ndayken, Çarmıha Gerilme odasında buldum. Tanneke mutfakta dikiş dikiyor ve Johannes ile Franciscus'a gözkulak oluyordu.

"Sizinle biraz konuşabilir miyim hanımefendi?" dedim alçak bir sesle.

"Ne oldu?" Pipoşunu yaktı ve dumanların arasından beni

süzdü. "Yine bir sorun mu var?"

"Bilmiyorum hanımefendi. Fakat tuhaf bir şey duydum."

"Hepimiz tuhaf şeyler duyarız."

"Duyduğuma göre -bir resmim yapılacaktı. Van Ruvj-

ven ile."

Maria Thins kıkırdadı. "Evet, bu tuhaf bir durum. Pazarda konuşuyorlar, öyle değil mi?" Başımı salladım.

Koltuğuna yaslandı ve piposunu tüttürdü. "Söylesene, bir resimde yer alma konusunda ne düşünüyorsun?"

Ne yanıt vereceğimi bilmiyordum. "Ne mi düşünüyorum, efendim?" diye yineledim aptalca.

"Başkası olsa bu soruyu sormazdım. Örneğin Tanneke, onun resmini yaptığında, Tanneke kendinden hoşnut bir biçimde, kafasından tek bir düşünce geçmeden aylarca süt dökerken ona poz verdi. Tanrı onu korusun! Ama sen -hayır, sen birçok şey düşünüyorsun ve hiç konuşmuyorsun. Bu düşünceleri merak ediyorum?"

inci Küpeli Kız 163

Ona, anlayabileceği tek bir mantıklı söz söyledim. "Van Ruijven ile resmimin yapılmasını istemiyorum hanımefendi. Niyetinin iyi olduğunu düşünmüyorum." Sözlerim oldukça katıydı.

"Söz konusu genç kadınlar olduğunda onun niyeti hiçbir-zaman iyi değildir."

Ellerimi gergin bir biçimde önlüğüme sildim.

"Görünüşe göre onurunu koruyacak bir kahramana sahipsin," diye devam etti. "Van Ruijven ile resminin yapılmasına, damadım da en az senin kadar karşı çıkıyor."

Rahatladığımı gizlemeye çalışmadım.

"Fakat," diye uyardı Maria Thins, "van Ruijven onun patronu ve zengin, güçlü bir adam. Onun isteklerine karşı çıkma lüksümüz yok."

"Ona ne söyleyeceksiniz hanımefendi?"

"Hâlâ karar vermeye çalışıyorum. Bu arada, dedikodulara katlanmak zorundasın. Onlara yanıt verme - van Ruij-ven'in, onunla resminin yapılmasını istemediğini duyması bizim için kötü olur."

Rahatsız görünmüş olmalıydım. "Endişelenme kızım," diye gürledi Maria Thins ve piposunu masanın üzerine vurarak temizledi. "Bu konuyla ilgileneceğiz. Sen başını eğ ve işinin başına git, kimseye tek laf etme!"

"Peki efendim."

Fakat bu konuyu bir kişiye açtım. Bunu yapmak zorunda hissediyordum.

Genç Pieter'la neyse ki karşılaşmamıştım -Hayvan Paza-rı nda hafta boyunca, yazın ve sonbaharda kırlarda semiril-^iş; kıştan önce kesilmeye hazır hayvanların açık arttır mala-1 vardı. Pieter her gün satışlara gitmişti.

Maria Thins ile konuştuğum günün öğleden sonrasında, vden dışarı çıkıp, Oude Langendijck'in hemen köşesindeki

hayvan pazarında onu aramaya gittim. Burası, öğleden sonra, açık arttırmaların yapıldığı sabah saatlerine göre daha sakindi. Hayvanların çoğu yeni sahipleri tarafından götürül- ; müştü ve insanlar, meydandaki çınar ağaçlarının altında dur- • muş, paralarını sayıyor ve yaptıkları satışları konuşuyordu, ağaçların yaprakları sararmıştı ve bazıları dallarından kopup,; <; daha Pazar meydanına gelmeden kokusunu aldığım yerdeki hayvan pisliklerine karışmıştı.

Genç Pieter, meydandaki meyhanelerin birinin önünde bir adamla oturuyordu ve önünde bir bira bardağı vardı. Sessizce masasına yaklaşıp durduğumda, yanındaki adamla konuştuğu için farkıma varmadı. Başını kaldırıp bana bakan ve Pieter'ı dürten, yanındaki adam oldu.

"Seninle biraz konuşmak istiyorum," dedim, Pieter'in şaşkınlığını belli etmesine bile izin vermeden.

Arkadaşı hemen yerinden kalktı ve bana sandalyesini gösterdi.

"Yürüyebilir miyiz?" dedim meydanı göstererek. "Elbette," dedi Pieter. Arkadaşına başını salladı ve peşimden sokağa geldi. Yüzündeki ifadeden, beni gördüğüne sevinip sevinmediğini anlayamıyordum.

"Bugün satışlar nasıldı?" diye sordum çekinerek. Günlük sohbetlerde hiç iyi değildim.

Pieter omuz silkti. Bir hayvan pisliğinin yanından geçerken bana yardımcı olmak için dirseğimden tuttu, sonra elini

aşağı indirdi.

Pes ettim. "Pazarda benim hakkımda dedikodular çıkmış," deyiverdim.

"İnsanlar herkes hakkında dedikodu yapabilir," dedi soğuk bir ses tonuyla.

Söyledikleri doğru değil. Van Ruijven ile resmim yap1"

mayacak."

inci Küpeli Kız 165

"Van Ruijven senden hoşlanmış. Babam söyledi."

"Ama onunla bir resmim yapılmayacak."

"O çok güçlü."

"Bana inanmalısın Pieter."

"O çok güçlü," diye yineledi, "ve sen yalnızca bir hizmetçisin. Bu oyunu kimin kazanacağını sanıyorsun?"

"Benim de kırmızı elbiseli hizmetçi gibi olacağımı mı düşünüyorsun?"

"Eğer onun şarabını içersen." Pieter, tartarcasına bana baktı.

"Efendim, van Ruijven ile resmimin yapılmasını istemiyor," dedim bir süre sonra isteksizce. Pieter'ın yanında onun adını anmak istemiyordum.

"Bu iyi. Onun senin resmini yapmasını da istemiyorum."

Durdum ve gözlerimi kapadım. Ağır hayvan kokusu midemi bulandırmaya başlamıştı.

"Bulunmaman gereken bir yerdesin ve bir ağa yakalanmak üzeresin Giret," dedi Pieter daha sevecen bir sesle. "Sen onların dünyasına ait değilsin."

Gözlerimi açtım ve ondan bir adım uzaklaştım. "Sana, bu dedikoduların asılsız olduğunu açıklamaya geldim, beni suçlamam için değil. Şimdi, sana bunu açıklama gereği duyduğum için pişmanım."

"Pişman olma. Sana inanıyorum." İç geçirdi. "Ama başına gelecekler konusunda senin elinden bir şey gelmez. Sanı-nm bunu görüyorsun?"

Ben yanıt vermeyince ekledi: "Eğer efendin, senin van Ruijven ile resmini yapmak istese, ona hayır diyebilecek misin?"

Bu, benim de kendime sorduğum, ama yanıtını veremediğim bir soruydu. "Ne kadar çaresiz bir durumda olduğumu "ana hatırlattığın için teşekkür ederim," dedim alaylı bir ses tonuyla.

166 Tracy Chevalier

"Benim yanımda çaresiz olmazdın. Kendi işimizi yürüttürdük, kendi paramızı kazanırdık, kendi yaşamımızı sürerdik. İstedğin bu değil mi?"

Ona baktım, parlak mavi gözlerine, sarı buklelerine, istekli yüzüne. Kuşku duyarak aptallık ediyordum.

"Buraya bu konuyu konuşmaya gelmedim. Ben daha çok küçüğüm." Eski bahaneyi öne sürmüştüm. Bir gün gelecek ve bu bahaneyi kullanamayacak kadar büyük olacaktım.

"Kafandan neler geçtiğini hiç anlamıyorum Griet," diyerek yeniden denedi. "Çok sakın ve sessizsin, hiç konuşmuyorsun. Ama içinde bir şeyler var. Bazen, onları gözlerinden okuyorum."

Başlığımı düzelttim ve parmaklarımla dışarı çıkan saçlarımı içeri soktum. "Söylemek istediğim tek şey, bir resim olmayacak," dedim ve söylediklerine kulak asmadım. "Maria Thins bana bu konuda söz verdi. Ama bundan kimseye söz etmeyeceksin. Eğer pazarda sana benim hakkımda bir şeyler söylerlerse, hiçbir yanıt verme. Beni savunmaya kalkma. Yoksa van Ruijven bunu duyabilir ve her şey istemediğimiz biçimde gelişir."

Pieter mutsuz bir biçimde başını salladı ve ayağıyla kirli bir saman yığınınına vurdu.

Her zaman böyle uyumlu olmayacak, diye düşündüm. Bir gün vazgeçecek.

Bu mantıklı davranışını ödüllendirmek için, beni, Hayvan Pazarı'nın yanındaki iki ev arasındaki boşluğa götürüp ellerini bedenimde gezdirmesine ve kalçalarımı okşamasına izin verdim. Bundan keyif almaya çalıştım, ama hayvan pisliklerinin kokusu beni hâlâ rahatsız ediyordu.

Pieter'a söylediğim onca söze karşın, Maria Thins'in, resmimin yapılmayacağına yönelik sözünü yeteri kadar inandırıcı bulmuyordum. Zor bir kadındı, para işlerinde akıllıydı, konumunu iyi biliyordu, ama van Ruijven değildi.

inci Küpeli Kız 167

Onun isteklerine nasıl karşı çıkabileceklerini bilmiyordum. Eşinin, resimden dışarı bakan bir resmini istemişti ve efendim de yapmıştı. Kırmızı elbiseli hizmetçinin resmini de elde etmişti. Eğer şimdi istediği bense, neden beni de elde etmesindi?

Bir gün, daha önce görmediğim üç adam, özenle bir yük arabasına bağlanmış bir klavsenle eve geldiler. Arkalarından, elinde kendisinden daha büyük bir bas keman taşıyan bir çocuk geldi. Bu çalgılar van Ruijven'in değildi, müziğe düşkün akrabalarından geliyordu. Bütün ev, adamların klavseni dik merdivenlerden stüdyoya çıkartmasını izlemek için toplandı. Cornelia, merdivenin hemen altında duruyordu, adamlar eğer çalgıyı düşürürse, doğrudan onun tepesine düşecekti. Uzanıp onu geri çekmek istedim, başka bir çocuk olsa hiç duraksamazdım. Ama olduğum yerde kaldım. Sonunda, daha güvenli bir yerde durması için ısrar eden Cat-harina oldu.

Üst kata ulaştıklarında klavseni stüdyoya yerleştirdiler, adamları efendim yönlendiriyordu. Adamlar gittikten sonra Catharina'ya seslendi. Maria Thins de kızının peşinden gitti. Bir süre sonra klavsenin çalındığını duyduk. Kızlar basamaklara oturdu, Tanneke ile ben de koridordan müziği dinledik.

"Hanımefendi mi çalışıyor? Yoksa senin hanımın mı?" diye sordum Tanneke'ye. İki kadının da çalgı çalabileceği aklıma gelmiyordu ve efendimin çaldığını, Catharina'yı da yalnızca dinlemesi için çağırdığını düşünüyordum.

"Elbette ki küçük hanım," dedi Tanneke. "Yoksa onu neden üst kata çağırırsın ki? Küçük hanım çok iyi çalar. Genç kızken öğrenmiş. Fakat büyük hanım kocasından ayrıldığında babası klavseni vermemiş. Bir müzik aleti alamadığı için küçük hanımın yakındığını hiç duymadın mı?"

168 Tracy Cheua/ier

"Hayır." Bir süre düşündüm. "Sence eşinin resmini yapacak mı? Van Ruijven'e yapacağı bu resim için?" Tanneke, pazardaki dedikoduları duymuş olmalıydı, ama bu konuda bana hiçbir şey söylemiyordu.

"Ah, efendim asla onun resmini yapmaz. Hareketsiz duramıyor ki!"

Bunu izleyen birkaç günde, resmini yapacağı köşeye bir masa ve birkaç sandalye yerleştirdi. İç tarafında, kayaların, ağaçların ve gökyüzünün görüldüğü bir resim olan klavsenin kapağını açtı. Ön tarafta duran masanın üzerine bir örtü yaydı ve altına da bas kemanı yerleştirdi.

Bir gün Maria Thins beni Çarmıha Gerilme odasına çağırdı. "Şimdi kızım," dedi. "Bu öğleden sonra, benim için dışarıda birkaç iş yapmanı istiyorum. Eczaneden kuru mürver çiçeği ve öksürük otu şurubu alacaksın, havalar soğuduğu için Franciscus yine öksürmeye başladı. Sonra da yaşlı Mary'den, Aleydis'e bir yaka yapmaya yetecek kadar yün al. Fark ettin mi bilmiyorum, onun yünleri daha dayanıklı." Durdu, sanki bir yerden bir yere gitmemin ne kadar süreceğini hesaplıyor gibiydi. "Sonra da Jan Mayers'in evine gidip, kardeşinin Delft'e ne zaman geleceğini sor. Rietveld Kulesi'nin orada oturuyor. Annenlerin evine yakın, öyle değil mi? Onları da ziyaret edebilirsin."

Maria Thins daha önce, Pazar günleri dışında anneleri ziyaret etmeme hiç izin vermemişti. Sonra bir tahminde bulundum. "Van Ruijven mi geliyor hanımefendi?"

"Sakin ona görünme," diye yanıt verdi sertçe. "En iyisi evde hiç bulunmaman. Böylece seni sorduğunda iş için dışarı gittiğini söyleyebiliriz."

Bir an için gülmek istedim. Van Ruijven hepimizi -Maria Thins'i bile- köpeklerden kaçan tavşanlara döndürmüştü.

Annem öğleden sonra beni gördüğüne şaşırmıştı. Neyse ki bir komşusu gelmişti ve bana fazla soru soramadı. Babam

inci Küpeli Kız 169

pek ilgilenmedi. Benim evden ayrılmamdan ve Agnes'in ölümünden bu yana çok değişmişti. Sokağının dışındaki dünyaya artık fazla bir merak duymuyordu ve Oude Langendijck'te ya da pazarda olup bitenler hakkında bana fazla soru sormuyordu. Hâlâ ilgi gösterdiği tek konu resimlerdi.

"Anne," dedim ateşin yanında otururken, "Efendim geçen gün bana sorduğun yeni resmine başlıyor. Van Ruijven geldi ve bugün stüdyoyu düzenliyorlar. Resimde yer alacak herkes şu an orada."

Parlak gözlü yaşlı bir kadın olan ve dedikodudan hoşlanan komşumuz, sanki önüne lezzetli bir yiyecek atmışçasına bana baktı. Annem kaşlarını çattı - ne yaptığımı biliyordu.

İşte, diye düşündüm. Bu, dedikoduları durdururdu.

O akşam çok huysuzdu. Yemekte Maria Thins'e çıkıştığını duydum, evden daha geç çıktı ve döndüğünde üzerinde meyhane kokusu vardı. Yüzü yorgun ve kızarmış bir hâlde bana baktı. Yüzündeki ifade kızgın değildi, fakat yorgundu, kesmesi gerek bir odun yığınına gören bir adam ya da dağ gibi çamaşırıla baş başa kalan bir hizmetçi gibiydi.

Ertesi sabah stüdyoya girdiğimde, dün öğleden sonra olanlar hakkında bazı ipuçları edindim. İki sandalye yerleştirilmişti, biri klavsenin önüne, biri de sırtı ressama gelecek biçimde. Sandalyenin üzerinde bir lavta vardı ve soldaki masanın üzerinde de bir keman. Bas keman hâlâ, masanın altındaki gölgelerin arasındaydı. Yapılan düzenlemeden, resimde kaç kişinin yer alacağını anlamak zordu.

Daha sonra Maertge bana, van Ruijven'in kız kardeşi ve kızlarından biriyle geldiğini söyledi.

"Kızı kaç yaşında?" diye sormaktan kendimi alamadım.

"Sanırım on yedi."

Benim yaşımda.

Birkaç gün sonra yeniden geldiler. Sabah Maria Thins beni yine bir yerlere gönderdi ve oyalanmamı söyledi. Ona,

170 Tracy Chcualier

resim için her geldiklerinde evden çıkamayacağımı söylemek istiyordum -hava, sokaklarda oyalanılmayacak kadar soğuyordu ve yapılacak bir sürü iş vardı. Fakat bir şey söylemedim. Bunu açıklayamıyordum, ama yakında bir şeylerin değişeceğini sezinliyordum. Nasıl olacağını bilmiyordum.

Annemlere bir daha gidemezdim -bir sorun olduğunu düşünürlerdi ve onları aksine inandırmaya çalışmak, daha kötü bir sorun olduğu izlenimini uyandırır. Bunun yerine Frans'ın çalıştığı fabrikaya gittim. Oude Langendijck'teki değerli eşyalar hakkında beni sorguladığından bu yana onu görmemiştim. Sorulan beni kızdırmıştı ve onu ziyaret etmek için özel bir çaba harcamamıştım.

Kapıdaki kadın beni tanımadı. Frans'ı görmek istediğimi söylediğimde omuz silkti ve bana bir şey söylemeden yerinden kalkıp gitti. Frans yaşında çocukların uzun masalara dizilip, karoları boyadıkları alçak bir binaya gittim. Üzerinde çalıştıkları desenler basitti; babamın karolarındaki incelik hiçbirinde yoktu. İçlerinden çoğu daha resim bile yapmıyordu, yalnızca köşelerdeki çiçek desenlerini, yaprakları ve kıvrımları boyuyor, ortadaki boşluğa gelecek resmi de daha usta birinin ellerine bırakıyorlardı.

Beni gördüklerinde koro hâlinde yüksek sesle bir ısıklık çaldılar. Kulaklarımı tıkamak istedim. En yakın çocuğun yanına gidip kardeşimin nerede olduğunu sordum. Yüzü kızardı ve başını öne eğdi. Onlar için hoş bir misafir olsam da, kimse soruma yanıt vermek istemiyordu.

İlk girdiğimden daha küçük ve daha sıcak olan başka bir bina buldum. Burada fırın vardı. Frans tek başınaydı, gömleğini çıkartmıştı; her tarafından terler akıyordu ve yüzünde sert bir ifade vardı. Kollarındaki ve göğsündeki kaslar geliştirmişti. Bir erkek oluyordu.

Ellerini ve kollarını, kendisini tuhaf gösteren bezlere sarı mıştı, fakat karoları fırının içine sokup çıkartırken, ustalığı

inci Küpeli Kız 171

gözler önüne seriyor ve bir tarafını yakmıyordu. Ona seslenmeye korkuyordum, çünkü ırkilebilir ve elindeki bir tepsiyi yere düşürebilirdi. Ama seslenmeme gerek kalmadan beni gördü ve hemen elindeki tepsiyi bıraktı.

"Griet, burada ne yapıyorsun? Anneme ya da babama bir şey mi oldu?"

"Hayır, hayır, ikisi de iyi. Öylesine ziyarete geldim." "Ah." Frans kollarındaki bezleri çıkarttı, başka bir bezle yüzünü sildi ve bir bardaktan bira içti. Duvara yaslandı ve kanaldaki teknelerden yük indirme işini bitiren ve kaslarını gerip rahatlatan adamlar gibi, omuzlarını oynattı. Daha önce böyle bir hareket yaptığını hiç görmemiştim.

"Hâlâ fırında mı çalışıyorsun? Seni başka bir işe vermediler mi? Sırlama ya da öteki binadaki çocuklar gibi boyama falan?"

Frans omuz silkti.

"Ama o çocuklar seninle aynı yaşta. Sen -" Yüzündeki ifadeyi gördüğümde, sözümü bitiremedim.

"Bu bir ceza," dedi alçak bir sesle.

"Neden? Neyin cezası?"

Frans yanıt vermedi.

"Frans, olanları bana anlatmalısın, yoksa annemlere başının dertte olduğunu söylerim."

"Başım dertte değil," dedi hemen. "Fabrikanın sahibini azdırdım, hepsi bu."

"Nasıl?"

"Karısının hoşuna gitmeyecek bir şey yaptım." "Ne yaptın?" u Frans duraksadı. "İlk başlatan oydu," dedi alçak bir sesle. âna ilgi gösterdi, anlıyor musun? Ama ben de ona ilgi gös-rc"9imde, gidip kocasına anlattı. Babamın arkadaşı olduğu

1 il Tracy Chevalier

için beni işten çıkartmadı. Bu yüzden, beni affedene kadar fırında çalışacağım."

"Frans! Nasıl bu kadar aptal olabilirsin? O kadının sana göre olmadığını biliyorsun. Buradaki işini böyle bir nedenle

tehlikeye sokmak!"

"Nasıl olduğunu anlamıyorsun," diye mırıldandı Frans. "Burada çalışmak, çok yorucu, sıkıcı. İnsanın düşünebileceği bir şeydi, hepsi bu. Senin beni eleştirmeye hakkın yok. Kasabınla evlenip rahat bir hayat süreceksin. Benim önümde yalnızca karolar ve uzun yorucu günler uzanırken, yaşamımın nasıl olması gerektiği konusunda konuşmak senin için çok kolay. Yanıma gelen güzel bir yüzün keyfini neden çıkartmayayım?"

Karşı çıkmak istedim, onu anladığımı söylemeyi arzuladım. Akşamları bazen, ne kadar çitilesem, kaynatsam ve ütü-lesem de asla azalmayan çamaşır yığınlarını düşündüğüm

olurdu.

"Kapıda duran kadın mıydı?" diye sordum bunun yerine. Frans omuz silkti ve birasından bir yudum daha aldı. Kafamda kadının çirkin yüzünü canlandırdım ve böyle bir yüzün Frans'ı nasıl baştan çıkartabileceğini düşündüm.

"Buraya neden geldin peki?" diye sordu. "Katolik Köşesi'nde olman gerekmiyor mu?"

Geliş nedenim için bir bahane hazırlamıştım, bir iş için bu tarafa yolumun düştüğünü söyleyecektim. Fakat kardeşim için o kadar üzülmüştüm ki, kendimi, van Ruijven ve resim hakkında olanları anlatırken buldum. Ona açılmak beni rahatlattı.

Dikkatle dinledi. Anlatacaklarım bittiğinde şöyle dedi: "Görüyorsun, durumlarımız farklı değil, tepemizdeki insanların dikkatini çekiyoruz."

"Ama ben van Ruijven'i yüreklendirmedim ve böyle bir

niyetim de yok."

inci Küpeli K\z 173

"Ben van Ruijven'den söz etmiyorum," dedi Frans. Yüzüne birdenbire bilgiç bir ifade takınmıştı. "Dediğim o değil. Ben beyefendinden söz ediyorum."

"Beyefendiye ne olmuş?" diye sordum şaşkınlık içinde.

Frans gülümsedi. "Bak Griet, kendini zor bir duruma sokma!"

"Kapa çenenini! Ne demek istiyorsun? O asla -"

"Buna gerek yok. Bu yüzünden belli. Onu istiyorsun. Bunu annemlerden ve kasap sevgilinden saklayabilirsin, ama benden değil. Seni daha iyi tanıyorum."

Haklıydı. Beni daha iyi tanıyordu.

Konuşmak için ağzımı açtım, ama tek bir sözcük çıkmadı.

Aralık ayı ve havanın soğuk olmasına karşın, Frans için kaygılanarak öylesine hızlı yürüdüm ki, Katolik Köşesi'ne, gerekenden daha erken vardım. Sıcaklamıştım ve yüzümü serinletmek için şallarımı çözüyordum. Oude Langendijck yolu üzerinde yürürken, van Ruijven ve efendimin bana doğru geldiklerini gördüm. Başımı eğip karşı tarafa geçtim, böylece van Ruijven'in değil, efendimin yanından geçecektim, ama bu hareketim van Ruijven'in ilgisini çekmekten başka bir işe yaramadı. Durdu ve efendim de onunla birlikte durmak zorunda kaldı.

"Sen -iri gözlü hizmetçi," diye seslendi bana dönerek. "Bana dışarıda olduğunu söylediler. Galiba benden kaçıyorsun. Senin adın ne?"

"Griet efendim." Gözlerimi efendimin ayakkabılarına diktim. Cilalı ve siyahtılar -Maertge onları daha bu sabah benim yanımda boyayıp cilalamıştı.

"Pekâlâ Griet, benden kaçıyor muydun?" "Ah, hayır efendim. Dışarıda yapmam gereken işler vardı." Frans'ı ziyaret etmeden önce Maria Thins için aldıklarımın bulunduğu torbayı gösterdim.

174 Tracy Chevalier

"O hâlde seni daha sık görmeyi umuyorum." "Evet efendim." İkisinin arkasında iki kadın duruyordu. Yüzlerine şöyle bir baktığımda, resimde poz veren van Ruij-ven'in kız kardeşi ve kızı olduklarını tahmin ettim. Kızı bana

bakıyordu.

"Umarım sözünü unutmadın," dedi van Ruijven efendime. Efendim, başını bir kukla gibi salladı.

"Hayır," dedi bir süre sonra.

"Güzel. Umarım bir sonraki gelişimize kadar buna başlarsın." Van Ruijven'in gülümsemesiyle ürperdim.

Uzun bir sessizlik oldu. Efendime baktım. Sakin görünmeye çalışıyordu, ama kızgın olduğunu biliyordum.

"Evet," dedi en sonunda, gözlerini karşı taraftaki eve dikmişti. Bana bakmıyordu.

-I Sokaktaki bu konuşmayı anlamadım, ama benimle ilgili ;| olduğunu biliyordum. Ertesi gün, işin iç yüzünü öğrendim. ;s Sabah, benden öğleden sonra stüdyoya gelmemi istedi. Konser resmine başlayacağı için, bana boyalarla ilgili bir iş yaptıracağını tahmin ettim. Stüdyoya gittiğimde orada değildi. Doğruca çatı katına çıktım. Renkleri öğüttüğümüz masanın üzeri boştu -benim için hiçbir şey bırakılmamıştı. Kendimi bir aptal gibi hissederek merdivenden aşağı indim.

İçeri gelmişti ve stüdyoda durmuş, pencereden dışarı bakıyordu.

"Lütfen otur Griet," dedi sırtı bana dönük dururken. Klavsenin yanındaki sandalyeye oturdum. Ona dokunmadım - temizlemek dışında daha önce hiçbir müzik aletine dokunmamıştım. Beklerken, klavsenin arkasındaki duvara astığı ve konser resminin bir bölümünü oluşturacak tabloları inceledim. Solda bir manzara asılıydı, sağdaki resimde de üç

inci Küpeli Kız 1 75

kişi vardı -lavta çalan ve göğsünün büyük bir bölümünü açıkta bırakan bir elbise giymiş bir kadın, kolunu kadına dolamış bir beyefendi ve yaşlı bir kadın daha. Adam kendini kadına beğendirmeye çalışıyordu, yaşlı kadın da adamın uzattığı parayı alıyordu. Resim Maria Thins'e aitti ve bana, adının "Genelev Patroniçesi" olduğunu söylemişti.

"O sandalye değil." Pencereden dönmüştü. "Orası van Ruijven'in kızının oturduğu yer."

Resimde olsaydım, acaba ben nereye otururdum? Arslan başlı sandalyelerden birini daha aldı ve üzerine oturanın yüzü pencereye bakacak biçimde şövalenin yakınına koydu. "Buraya otur."

"Ne istiyorsunuz, efendim?" diye sordum otururken. Şaşkındım - daha önce birlikte oturmamıştık. Üşümememe karşın ürperdim.

"Konuşma." Kepenklerden birini açtı ve ışık doğrudan yüzüme geldi. "Pencereden dışarı bak." Şövalenin önündeki sandalyeye oturdu.

Yeni Kilise'nin kulesine baktım ve yutkundum. Çenemin gerildiğini ve gözlerimin irileştiğini hissedebiliyordum. "Şimdi bana bak."

Başımı çevirdim ve sol omzumun üzerinden ona baktım. Gözleri, gözlerime kenetlendi. Gözlerinin griliğinin bir istiridye kabuğunun içine benzemesinden başka bir şey düşünemiyordum.

Bir şey bekliyor gibiydi. Yüzüm, ona istediği şeyi veremediğim endişesiyle gerilmeye başladı.

"Griet," dedi alçak bir sesle. Söylediği tek şey buydu. Gözlerim, yanaklarımdan süzülmeyen yaşlarla doldu. Artık atamıştım.

Benim resmimi yapacaktı.

"Beziryağı kokuyorsun."

Babamın sesinde şaşkınlık vardı. Yalnızca bir ressamın stüdyosunu temizlemekle, kokunun, elbiselerime, tenime ve saçıma sinebileceğine inanmıyordu. Haklıydı. Sanki beziryağı ile aynı odada yattığımı, saatlerce poz verdiğimi ve devamlı bu kokunun içinde olduğumu tahmin eder gibiydi. Tahmin ediyor, fakat bunu söyleyemiyordu. Körlüğü, kendine olan güvenini yok etmişti ve bu nedenle, kafasından geçenlere güvenemiyordu.

Bir yıl önce olsa ona yardım ederdim, ne düşündüğünü sorar ve şakalaşarak kafasındakini söylemesi için uğraşırdım. Fakat şimdi, sessizce çabalamasını izliyordum, tıpkı sırtüstü dönmüş ve tekrar ayağa kalkmaya çalışan bir böcek gibi.

Annem de tahmin etmişti, ama ne tahmin ettiğini bilmiyordu. Bazen doğrudan gözlerine bakamıyordum. Baktığım-daysa, zor bastırıldığı bir öfke, merak ve kırgınlık görüyordum. Kızına ne olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Beziryağının kokusuna alışmıştım. Hatta yatağımın başında küçük bir beziryağı şişesi bile vardı. Bazı sabahlar, giyinirken şişeyi cama tutup rengine bakıyordum. İçine birkaç damla üstübeç sarısı damlatılmış limon suyu rengindeydi.

Babama, artık bu rengi giyiniyorum, demek isterdim. Resmimi bu renkle yapıyor.

Bunun yerine, babamın dikkatini başka bir yöne çekmek 'Çın, efendimin üzerinde çalıştığı yeni resmi anlatmaya başla-011X1 • "Genç bir kadın, klavsenin başına oturmuş müzik çalıyor.

180 Tracy Cheualier

Üzerinde sarı ve siyah renkte bir korsaj var -fırıncının kızının giydiğiyle aynı- beyaz saten bir etek ve saçında da beyaz kurdeleler var. Klavsenin kıvrımında başka bir kadın daha var, elinde bir kâğıt tutuyor ve şarkı söylüyor. Yeşil, kenarları kürk işlemeli bir hırka ve mavi bir elbise giyiyor. Kadınların arasında da, sırtı bize dönük bir adam oturuyor-" "Van Ruijven," diye sözümü kesti babam. "Evet, van Ruijven. Yalnızca sırtı, saçları ve elinde tuttuğu

lavtası görünüyor."

"Lavtayı iyi çalamaz," diye ekledi babam ilgiyle. "Evet, çok kötü. Bu yüzden sırtı bize dönük, lavtayı doğru düzgün tutamadığı görünmesin diye."

Babam kıkırdadı, keyfi yerine gelmişti. Zengin bir adamın kötü bir müzisyen olması onu hep eğlendirdi.

Onun keyfini yerine getirmek her zaman bu kadar kolay olmuyordu. Evde geçirdiğim Pazar günleri o kadar güç olmaya başlamıştı ki, Pieter'ın bizimle yemek yediği günler seviniyordum. Annemin bana yönelttiği endişe dolu bakışları, babamın aksi yakınmalarını, zaman zaman aramıza giren tuhaf sessizlikleri fark etmiş olmalıydı. Fakat bu konuda hiçbir şey söylemedi, kaşlarını çatıp bakmadı ya da kendisi de sessizliğe bürünmedi. Bunun yerine babamla dostça şakalaştı, anneme övgüler yağdırdı ve bana gülümsedi.

Pieter, neden beziryağı koktuğumu sormadı. Herhangi bir şey gizliyor olmam onu endişelendirmişe benzemiyordu. Bana güvenmeye karar vermişti.

İyi bir insandı.

Fakat buna engel olamıyordum. Her zaman, tırnaklarının

arasında kan olup olmadığına bakıyordum.

Ellerini tuzlu suya batırması gerektiğini düşünüyordum' Bir gün bunu ona söyleyecektim.

inci Küpeli Kız 181

İyi biriydi, ama sabrı giderek tükeniyordu. Bunu söylemiyordu, ama bazı Pazarlar, Rietveld Kanalı'nın yanındaki sokakta, ellerindeki sabırsızlığı hissedebiliyordum. Kalçalarımı gereğinden daha sıkı

kavırıyordu, avuçlarıyla beni büyük bir güçle kendine çekip, elbiselerin içinde olsak da şişkinliğini hissettiğim kasıklarına dayıyordu. Hava o kadar soğuktu ki, birbirimizin tenine dokunmuyorduk - yalnızca yünlü giyeceklerimizin kabartılarına, kol ve bacaklarımızın kaba hatlarına dokunabiliyorduk.

Pieter'ın dokunuşu beni her zaman tiksindirmiyordu. Bazen, omzunun üzerinden gökyüzüne baktığımda ve bir bulutun içinde başka renkler de bulduğumda ya da boyaları öğüttüğümü hayal ettiğimde, göğüslerim ve belim tatlı bir biçimde ürperiyor ve kendimi ona yaslıyordum. Yanıt verdiğimde çok seviniyordu. Yüzüne ve ellerine bakmaktan kaçındığımı fark etmiyordu.

Beziryağının konuşulduğu ve babamla annemin şaşkın ve mutsuz görüldüğü o Pazar, Pieter beni sokağa daha geç götürdü. Orada, göğüslerimi avuçlamaya ve elbisemin altından göğüs uçlarımı çekmeye başladı. Sonra birdenbire durdu, sinsice bana baktı ve ellerini omuzlarımda gezdirip boynuma getirdi. Ona engel olamadan, ellerini başlığımın altına soktu ve saçlarıma doladı.

İki elimle başlığımı tuttum. "Hayır!" Pieter bana gülümsedi, gözleri, sanki çok uzun güneşe bakmış gibi kamaşmıştı. Saçımın bir tutamını dışarı çıkartmayı başardı ve parmaklarıyla kendine doğru çekti. "Bir gün Griet, bunun hepsini göreceğim. Benim için her zaman bir sır olarak kalmayacaksın." Ellerinden birini belimden aşağı doğru gezdirdi. "Önümüzdeki ay on sekiz olacaksın. Babanla konuşacağım."

Bir adım geri attım -sanki sıcak ve karanlık bir odadaydım ve nefes alamıyordum. "Ben daha çok gencim. Bunun için Çok genç."

182 Tracy CheuaUer

Pieter omuz silkti. "Kimse daha fazla büyümeyi beklemiyor. Ayrıca ailenin bana ihtiyacı var." Bu, ailemin yoksulluğundan ve kendisine duyulan gereksinimden ilk söz edişiydi - benim de uymak zorunda olduğum bir gereksinim. Bu nedenle Pieter'in getirdiği etleri kabul ediyor ve Pazar günleri ' onunla bu sokağa gelmeme izin veriyorlardı. :

Kaşlarımı çattım. Üzerimizde kurduğu gücünü anımsat- r masından hoşlanmamıştım.

>;,

Pieter, bu konuda bir şey söylememesi gerektiğini sezinle-! di. Hatasını telafi etmek için, parmaklarıyla tuttuğu saç tuta' \ mini başlığımdan içeri soktu ve yanaklarıma dokundu, "Seni; mutlu edeceğim Griet," dedi. "İnan bana." /•;

Yanımdan ayrıldıktan sonra, soğuğa karşın kanal boyun--ca yürüdüm. Teknelerin geçebilmesi için buzlar kırılmıştı,' ama yüzeyde ince bir tabaka daha oluşmuştu. Çocukken^ Frans ve Agnes ile bu ince buz tabakaları kırılana ve her parçası suya gömülene dek kanala taş atardık. Bunun üzerinde\*! çok uzun zaman geçmiş gibiydi. "t

4i

\* \* \*

Bir ay önce, benden stüdyosuna gelmemi istemişti, <,|: Öğleden sonra, odakilere, "Ben çatı katında olacağırif'

dedim.

Tanneke başını dikişinden kaldırmadı. "Gitmeden önce

ateşe biraz daha odun at," diye buyurdu.

Kızlar, Maertge ve Maria Thins'in gözetiminde dantel işlerini yapıyordu. Lisebth sabırlıydı ve yetenekli parmakları vardı, iyi iş çıkartıyordu, fakat Aleydis, ince örgüler yapamayacak kadar küçüktü ve Cornelia da çok sabırsızdı. Kedi ateşin önünde, Cornelia'nın ayaklarının dibinde oturuyordu. Cornelia arada sırada elindeki ipi hayvanın önüne uzatıp

inci Küpeli Kız 183

onunla oyun oynuyordu. Sonunda kedinin elindeki danteli patisiyle yakalayıp parçalamasını umuyordu.

Ateşi besledikten sonra, soğuk mutfak fayanslarının üzerinde bir kapla oynayan Johannes'in yanından dolandım. Mutfaktan çıktığımda elindeki kabı öfkeyle fırlattı ve kap doğruca ateşin içine düştü. Cornelia kahkahalarla gülerken o ağladı ve Maertge, bir maşayla çocuğun oyuncağını alevlerden kurtarmaya çalıştı.

Maria Thins, "Hişt, Catharina ve Franciscus'u uyandıracaksınız," diyerek çocukları uyardı. Onu duymadılar bile.

Bu gürültüden kurtulduğuma sevinerek, çok soğuk olacağını bildiğim stüdyoya gittim.

Stüdyonun kapısı kapalıydı. Kapıya yaklaştığımda dudaklarımı ısırdım; kaşları düzelttim ve parmaklarımı, yanaklarımın ve çenemin üzerinde gezdirdim. Sanki bir elmanın sert ve taze olup olmadığını kontrol eder gibiydim. Ağır tahta kapının önünde duraksadım ve sonra hafifçe tıklattım. Bir yanıt gelmedi, ama orada olması gerektiğini biliyordum -beni bekliyordu. Yeni yılın ilk günüydü. Resmimin ilk tabakasını neredeyse bir ay önce boyamıştı, ama o zamandan beri hiçbir şey eklemişti -biçimleri gösteren kırmızımsı çizgiler, sahte renkler, zemin ya da aydınlık bölümler oluşmamıştı. Boş tuval yalnızca, sarımsı bir beyaz renkle kaplıydı. Onu, temizlik yaparken her sabah görüyordum.

Kapıyı daha güçlü tıklattım.

Kapı açıldığında kaşlarını çatıyordu, gözlerini benden kaçıırıyordu. "Kapıyı çalma Griet, yalnızca sessizce içeri gel," dedi ve arkasını dönüp, renklerini bekleyen boş tuvalin durduğu şövalenin önüne oturdu.

Kapıyı yavaşça arkamdan kapattım, alt kattan gelen çocuk gürültülerinin önünü kestim ve odanın ortasına doğru yürüdüm. Beklediğim an sonunda gelmişti, fakat şaşırtıcı derecede sakindim. "Beni çağırmışsınız, efendim."

184 Tracy Cheuher

"Evet. Orada dur." Öteki kadınların resmi yaptığı köşeyi gösterdi. Konser tablosu için kullandığı masa da oradaydı, fakat üzerindeki müzik aletlerini kaldırmıştı. Bana bir mektup uzattı. "Şunu oku," dedi.

Elimdeki kâğıdı açtım ve başımı öne eğdim, okuyormuş gibi yaptığımı anlar diye korku içindeydim. Kâğıtta hiçbir şey yazmıyordu.

Bunu söylemek için başımı kaldırdım, ama durdum. Onun yanında sessiz kalmak daha iyiydi. Başımı yeniden mektubun

üzerine eğdim.

"Bir de bunu dene," diye önerdi ve elime bir kitap uzattı. Eskimiş bir deriyle kaplıydı ve sırtı birkaç yerden yırtılmıştı. Rastgele bir sayfasını açtım ve sayfaya baktım. Sözcüklerin hiçbirini anlamıyordum.

Beni elimde kitapla oturttu, sonra da kitap elimde ayağa kaldırıp kendisine baktırdı. Kitabı elimden aldı, metal başlıklı sürahiyi uzatıp, şarap kadehi dolduruyormuş gibi durmamı istedi. Ayakta durup, yalnızca pencereden dışarı bakmamı istedi. Bu süre boyunca şaşkın bir hâldeydi, sanki birinden bir öykü dinlemişti ve sonunu anımsayamıyordu. "Giyecekler," diye mırıldandı. "Sorun bu." Anladım. Benden bir hanımefendinin yaptığı şeyleri yapmamı istiyordu, ama üzerimde hizmetçi giyecekleri vardı. Sarı mantoyu; sarılı siyahlı korsajı düşündüm ve bana hangisini giydireceğini merak ettim. Fakat bunları giyecek olmam beni heyecanlandıracağı yerde, kendimi rahatsız hissettim. Bunun tek nedeni, Catharina'nın giyeceklerini giydiğimi ondan saklayamayacak olmam değildi. Elimde kitaplar ve mektuplarla, kendime şarap doldururken ya da daha önce hiç yapmadığım başka şeyleri yaparken kendimi rahat hissetmiyordum. Mantonun o yumuşak kürkünü boynumda hissetmeyi çok arzulasam da, bu her zaman giydiğim bir şey değildi.

inci Küpeli Kız 185

"Efendim," dedim en sonunda, "Belki de bana başka şeyler yaptırmalısınız. Bir hizmetçinin yaptığı şeyleri."

"Bir hizmetçi ne yapar?" diye sordu yumuşakça. Kollarını birbirine kavuşturmuş ve kaşlarını kaldırmıştı.

Yanıt vermeden önce bir süre beklemek zorunda kaldım -çenem titriyordu. Pieter ile sokakta geçirdiğimiz anlar aklıma geldi ve yutkundum. "Dikiş," diye yanıtladım. "Yerleri süpür-mek ve silmek. Su taşımak. Çamaşır yıkamak. Ekmek kesmek. Pencere pervazlarını silmek."

"Seni elinde paspasınla mı çizmemi istiyorsun?"

"Buna ben karar veremem efendim. Benim resmim değil."

Kaşlarını çattı. "Hayır, senin değil." Sanki kendi kendine konuşur gibiydi.

"Resmimi elimde paspasla yapmanızı istemiyorum." Bu sözler, ağzımdan farkında olmadan çıkmıştı.

"Evet. Evet, haklısın Griet. Senin resmini elinde paspas tutarken yapmam."

"Fakat eşinizin giyeceklerini giyemem."

Uzun bir sessizlik oldu. "Hayır, böyle bir şey istemiyorum," dedi. "Ama resmini bir hizmetçi olarak yapmayacağım."

"Peki ya ne yapacaksınız?"

"Seni ilk gördüğüm gibi çizeceğim, Griet. Yalnızca seni."

Şövalesinin yanına, orta pencerenin hizasında bir sandalye koydu ve oturdu. Oranın benim yerim olacağını biliyordum. Bir ay, resmimi yapmaya karar verdiği zamanki pozumu bulacaktı.

"Pencereden dışarı bak," dedi.

Puslu kış gününe baktım ve fırıncının kızı yerine poz verdiğim günü anımsadım. Hiçbir şey görmemeye ve düşüncelerimi dindirmeye çalıştım. Bu çok zordu, çünkü onu ve onun 'Çin poz verdiğimi düşünüyordum.

186 Tracy Chevalier

Yeni Kilise'nin çanları iki kez çaldı.

"Şimdi başını yavaşça bana çevir. Hayır, omuzlarını değil. Bedenin pencereye dönük kalsın. Yalnızca başını döndür. Yavaş, yavaş, dur. Biraz daha, işte oldu -dur. Şimdi hareket etme."

Hareketsiz durdum.

Başlangıçta gözlerine bakamadım. Baktığımda, aniden," parlayan bir ateşe bakmış gibi oluyordum. Bunun yerine güç-;| lü çenesini ve ince dudaklarını inceledim. v|

"Griet, bana bakmıyorsun."

Doğrudan gözlerine bakmaya çalıştım. Yine yanıyormu-şum gibi hissettim, ama dayandım -benden bunu istiyordu.

Bir süre sonra gözlerine bakmak daha kolaylaştı. Bana| sanki beni görmüyormuş gibi bakıyordu, başka birini görür yor gibiydi ya da başka bir şeyi -sanki bir resme bakıyordu, j| Doğrudan yüzüme değil, yüzüme bakan ışığa bakıyor, diye düşündüm. Fark buydu.

Sanki orada değilmişim gibiydi. Bunu hissettiğimde biraz rahatladım. Düşüncelerim gezinmeye başladı -yemekte yediğimiz tavşanı, Lisbeth'in bana verdiği dantel yakayı, Pieter'ın geçen gün bana anlattığı öyküyü. Sonra hiçbir şey düşünmedim. İki kere kalkıp, kepenklerden birini ayarladı. Farklı fırçalar ve renkler seçmek için birkaç kez dolabına gitti. Ben, sanki sokakta durmuş, pencereden içeriği gözetliyordum.

Kilise çanları üç kez çaldı. Gözlerimi kırptım. Bu kadar zaman geçtiğini hissetmemiştim. Sanki büyüünün etkisi altındaydım.

Ona baktım -gözleri benimleydi. Bana bakıyordu. Birbirimize bakarken, bedenime bir sıcaklık yayıldı. Fakat bu defa bakışlarımı ondan ayırmadım, sonunda başka tarafa baktı ve boğazını temizledi.

İnci Küpeli Kız 187

"Pekâlâ Griet. Hepsi bu. Üst katta öğütmen için biraz kemik var."

Başımı salladım ve yüreğim çarparak odadan çıktım. Benim resmimi yapıyordu.

"Başlığını yüzünden kaldır," dedi bir gün.

"Yüzümden kaldırayım mı, efendim?" Sorusunu aptalca yineledim ve sonra buna pişman oldum. Konuşmamı istemiyor, yalnızca söylediklerini yapmamı istiyordu. Konuştuğumda, sözlerimin bir değeri olmalıydı.

Yanıt vermedi. Başlığımın onun tarafında olan bölümünü yanağımın üzerinden çektim. Kolalı kenarı hafifçe boynumu sıyırdı.

"Biraz daha," dedi. "Yanağının hattını görmek istiyorum."

Duraksadım, sonra biraz daha çektim. Gözleri yanağıma odaklandı.

"Bana kulağını göster."

Bunu istemiyordum. Başka seçeneğim yoktu.

Ellerimle saçlarımı düzelterek, birkaç tutamı kulağımın arkasına gizledim. Sonra da, kulağımın alt bölümü açıkta kalacak biçimde şapkayı biraz daha çektim.

Yüzünde, iç geçiriyormuş gibi bir ifade vardı, ama ses çıkarmadı. Kendi boğazımdan bir ses çıkacakmış gibi oldu, ama kendimi tuttum ve sesi içeri hapsettim.

"Başlığını," dedi. "Onu çıkart."

"Hayır, efendim."

"Hayır mı?"

"Lütfen benden bunu istemeyin, efendim." Başlığımı 9eri çektim ve kulağımla yanağım yeniden kapandı. Yere baktım, gri ve beyaz karolar, tertemiz ve dümdüz önüme uzanıyordu.

"Başını açmak istemiyor musun?"

188 Tracy Cheuaher

"Hayır."

"Ama bir hizmetçi olarak, başlığınla ve elinde paspasınla görünmek de istemiyorsun; kürklü saten giyecekler giyen, saç yapıları bir hanımefendi de olmak istemiyorsun."

Yanıt vermedim. Ona saçımı gösteremezdim. Ben saçını açan kızlardan değildim.

Sandalyesinde kıpırdandı, sonra ayağa kalktı. Kilere gittiğini duydum. Döndüğünde, elinde bir sürü kumaş vardı. Hepsini kucağıma koydu.

"Pekâlâ Griet, bunlarla neler yapabilirsin bir bak. Bunların içinden başını sarabileceğin bir kumaş seç, böylece ne bir hizmetçi ne de bir hanımefendi gibi görünürsün." Sinirleri! miş miydi yoksa bunu eğlenceli mi bulmuştu anlamadım. Odadan dışarı çıktı ve kapıyı arkasından kapattı.

Kumaşları incelemeye başladım. Uç başlık vardı, fakat hepsi de benim için çok güzeldi ve başımı tamamen örtmeyecek kadar küçüktüler. Catharina'nın yaptığı elbiselerden ve ceketlerden arta kalan kumaş parçaları vardı, sarılar, kahverengiler, maviler ve griler.

Ne yapacağımı bilmiyordum. Stüdyoda çevreme bakıp bir yanıt aradım. Gözlerim, "Genelev Patroniçesi" resmine takıldı -genç kadının başı açıktı, saçını arkadan kurdelerle bağlamıştı, fakat yaşlı kadın, başına bir kumaş dolamıştı. Kumaşın kıvrımları birbirine dolanmıştı. Belki de istediği budur, diye düşündüm. Belki de ne hanımefendi ne de hizmetçi olan kadınlar, başlarına bunu takıyorlardır.

Kahverengi bir kumaş parçasını seçip, duvarda bir aynanın asılı olduğu kilere gittim. Başlığımı çıkarttım ve elimden gelen en iyi biçimde kumaşı başıma doladım. Arada bir duvardaki resme bakıp, yaşlı kadını taklit etmeye çalıştım. Çok

tuhaf görünmüştüm.

Resmimi elimde paspasla yapmasına izin vermeliyim, diye düşündüm. Gururum beni kibirli bir hâle getirmişti., ^

','-i

inci Küpeli Kız 189

İçeri girdiğinde ve başımdakini gördüğünde güldü. Onu gülerken çok görmemiştim -bazen çocuklarla gülerdi, bir kere de van Leeuwenhoek'un yanında gülmüştü.

"Sadece istediğinizi yaptım, efendim," diye mırıldandım.

Kıkırdamayı bıraktı. "Haklısın Griet, özür dilerim. Ve yüzün, yüzünü şimdi daha iyi görüyorum, yüzün -" Durdu, cümlesini hiç tamamlamadı. O an ne söylemek üzere olduğunu hep merak ettim.

Sandalyemin üzerinde bıraktığım kumaşların başına gitti. "Burada başka renkler varken," dedi, "Neden kahverengiye seçtin?"

Yeniden hizmetçiler ve hanımefendiler hakkında konuşmak istemiyordum. Ona, mavilerin ve sarıların hanımefendilerin rengi olduğunu anımsatmak istemiyordum. "Kahverengi en çok kullandığım renktir," dedim yalnızca.

Aklımdan geçenleri tahmin etmiş gibi görünüyordu. "Birkaç yıl önce resmini yaptığımda Tanneke mavi ve sarı giyinmişti," dedi.

"Ben Tanneke değilim efendim."

"Hayır, elbette değilsin." Mavi renkli uzun ve ince bir kumaş parçası aldı. "Yine de, bunu denemeni istiyorum."

Kumaşı inceledim. "Bu parça başımı örtmeye yetmez."

"O zaman bunu da kullan." Kenarında, ilk verdiği kumaşın mavisinde çizgiler olan sarı bir kumaş parçası daha aldı ve bana uzattı.

İsteksizce iki kumaş parçasını alıp, denemek için kiler odasına gittim. Mavi kumaşla başımın çevresini sardım, açıkta kalan tepesini de sarı kumaşı döndürerek kapattım. Kumaşın ucunu resimde görünmeyecek taraftaki kıvrımların birine tıktırdım. Öteki birkaç kıvrım ile kat yerlerini de düzelttim ve alnımın üzerindeki mavi kumaşı da düzelterek stüdyoya adım attım.

Bir kitaba bakıyordu ve sandalyeme oturduğumun farkına varmadı. Daha önce oturduğum pozisyona geldim. Sol kolumun üzerinden ona bakmak için başımı çevirdiğimde, bana baktı. Aynı anda, san kumaş yerinden çıkıp omzumun üzerine sarktı.

"Ah," dedim korkarak, bir an, kumaşların düşüp saçlarımı açığa çıkaracağını sandım. Ama düşmediler - yalnızca sanj kumaşın ucu çözülmüştü. Saçım görünmüyordu. j

"Evet," dedi o sonra. "İşte oldu Griet, evet."

\* \* \*

Resmi görmeme izin vermiyordu. Onu, kapının yanında duran ikinci bir şövalenin üzerine koydu ve bakmamamı söyledi. Bakmayacağıma dair söz verdim, fakat bazı geceler yatağımda yatarken, battaniyeme sarınıp, resmime bakmak için gizlice alt kata inmeyi düşünüyordum. Baktığımı asla bilmezdi.

Ama tahmin ederdi. Günlerce karşısında oturup ona poz verirken, resme baktığımı tahmin ederdi. Ondandır hiçbir şeyi gizleyemezdim. Bunu istemiyordum.

Bir yandan da, beni nasıl gördüğünü öğrenme konusunda fazla istekli değildim. Bunun bir sır olarak kalması daha iyiydi. Benden karıştırmamı istediği renkler, ne yaptığı konusunda hiçbir ipucu vermiyordu. Siyah, toprak rengi, üstübeç, sarı, mavi, kırmızı - hepsi de daha önce bildiğim renklerdi ve konser resmi için de kullanılmışlardı.

Aynı anda iki resim üzerinde çalışması, alışıldık bir durum değildi. İki resim arasında gidip gelmekten hoşlanmasa da, bu yolla, benim resmimi yaptığını diğerlerinden gizleyebiliyordu. Bunu birkaç kişi biliyordu. Van Ruijven'in haberi vardı - efendimin benim resmimi onun isteği üzerine yaptığının emindim. Efendim, yanımda van Ruijven'in bulunmaması,

inci Küpeli Kız 191

yalnızca benim resmimi yapması için onu ikna etmiş olmalıydı. Resmimin sahibi van Ruijven olacaktı.

Bu düşünce hoşuma gitmiyordu. Bundan efendimin de hoşlandığını sanmıyordum.

Resimden, Maria Thins'in de haberi vardı. Van Ruijven ile anlaşılan o olmalıydı. Ayrıca, hâlâ stüdyoya istediği gibi girip çıkabiliyordu ve benim bakmamın yasaklandığı resme bakabiliyordu. Bazen, gizleyemediği meraklı bir ifadeyle yan yana bana bakardı.

Cornelia'nın da resimden haberi olduğundan kuşkulanıyordum. Onu bir gün, bulunmaması gereken bir yerde, stüdyoya çıkan merdivenlerde yakaladım. Sorduğumda, oraya neden çıktığını söylemedi ve onu Maria Thins'in ya da Cat-harina'nın yanına götürmektense gitmesine izin verdim. Benim resmimi yaparken, ortalığı karıştırmaktan korkuyordum.

Van Leeu/enhoek'un da resimden haberi vardı. Bir gün camera obscura'sını getirip stüdyoya kurdu, böylece ikisi birlikte resmime bakabilecekti. Beni sandalyemde otururken gördüğünde şaşırmadı - efendim onu uyarmış olmalıydı. Basımdaki tuhaf örtüye baktı, fakat bir yorumda bulunmadı.

Camera'ya sırayla baktılar. Hareket etmeden, düşünmeden ve onun bakışlarından rahatsız olmadan oturmayı öğrenmiştim. Fakat karşımda bana dönük duran siyah bir kutunun önünde bunu yapmak daha zordu. Bana dönük gözler, herhangi bir yüz ya da beden olmadan, yalnızca siyah bir kutu ve öne eğilmiş bir sırtı örten kumaşın önünde kendimi rahatsız hissediyordum.

Fakat, yüzlerini görmesem de, iki beyefendi tarafından böylesine yakından incelenmenin heyecan verici olduğunu yadsıyamam.

Efendim, makinenin merceklerini temizleyebileceği bir bez Parçası bulmak için odadan dışarı çıktı. Van Leuu/enhoek, bendimin ayak seslerini merdivenlerde duyana dek bekledi

192 Tracy Cheualier

ve sonra yumuşak bir sesle şöyle dedi: "Kendine dikkat et, tatlım."

"Ne demek istiyorsunuz, efendim?" "Resmini, van Ruijven'i hoşnut etmek için yaptığını bilmelisin. Van Ruijven'in sana gösterdiği ilgi yüzünden, efendin seni korumaya başladı."

Başımı salladım, kuşkulandığım şeyin onaylanmasına içten içe sevinmiştim.

"İkisi arasındaki savaşa karışma. Canın yanabilir." Hâlâ, resim için verdiğim pozu koruyordum. Fakat omuzlarım, sanki üzerlerinde duran bir şaldan kurtulmak istercesine istemsizce kıpırdanmaya başlamıştı. "Bana zarar vereceğini hiç sanmıyorum, efendim."

"Söylesene tatlım, sen erkekleri ne kadar tanıyorsun?" Yüzüm kızardı ve başımı çevirdim. Pieter ile sokakta yaptıklarımız aklıma gelmişti.

"Biliyorsun, rekabet erkekleri kızıştırır. Sana ilgi duymasının bir nedeni, van Ruijven'in de seninle ilgilenmesi."

Yanıt vermedim.

"O, sıra dışı bir adam," diye devam etti van Leeuvenho-ek. "Gözleri, bir oda dolusu altına bedel. Fakat bazen, dünyayı yalnızca görmek istediği gibi görüyor, olduğu gibi değil. Kendi savunduğu görüşün başkalarını nasıl etkileyeceğine aldırılmaz. Yalnızca kendisini ve yapıtını düşünür, seni değil- Sen de dikkat edip -" Sustu. Merdivenlerde efendimin ayak

sesleri duyuldu.

"Dikkat edip ne yapmalıyım, efendim?" diye fısıldadım.

"Olduğun gibi kalmaya dikkat et."

Çenemi kaldırarak ona baktım. "Bir hizmetçi olarak mı, efendim?"

"Demek istediğim bu değil. Resimlerindeki kadınlar - onları kendi dünyasına hapseder. Orada kaybolabilirsin."

Efendim odaya girdi. "Griet, hareket etmişsin," dedi.

" z r dilerim efendim." Yeniden eski duruşuma girdim.

Benim resmime başladığında, Catharina altı aylık hamileydi. Karnı çoktan şişmiş ve kilo almıştı; yavaş hareket ediyordu; duvarlara dayanıyor, sandalyelerin arkasından destek alıyor, derin bir soluk alarak kendisini koltuklara atıyordu. Hamile olmayı, bunu defalarca yaşamasına karşın bu kadar zor bir işmiş gibi göstermesine şaşırıyordum. Yüksek sesle yakınmasa da, karnı irileştiğinde, her hareketini, katlanmak zorunda kaldığı bir cezaymış gibi gösteriyordu. Franciscus'a hamileyken, eve yeni geldiğim ve her sabah önüme yığılan  amaşırlardan başka bir şey d ş nemediğim günlerde bunun farkına varmamıştım.

Karnı büyüdükçe, Catharina giderek daha fazla kendi içine gömüldü. Maertge'nin yardımıyla hâlâ çocuklara bakıyordu. Hâlâ ev işleriyle ilgileniyor ve Tanneke'yle bana emirler yağdırıyordu. Maria Thins ile ev için alışverişe çıkmaya devam ediyordu, fakat bir yanıyla başka yerlerdeydi, karnında taşıdığı bebeği düşünüyordu. Sert tavırları eskisi gibi belirgin değildi. Yavaşlamıştı ve sakar olmasına karşın daha az şey kırıp döküyordu.

Benim resmimin yapıldığını öğrenmesinden korkuyordum. Neyse ki, stüdyoya çıkan merdivenler, onun için artık çok dik gelmeye başlamıştı, bu nedenle beklenmedik bir anda stüdyoya girip beni sandalyede poz verirken, eşini de şövalenin başında yakalama şansı çok azdı ve kiş olduğu için,  ocuklarla, Tanneke ve Maria Thins ile birlikte ateşin başında oturuyor ya da battaniyelerin ve k rklerin altında uyuyordu.

Gerçek tehlike, resmimin yapıldığını van Ruijven'den  ė-fenmesiydi. Resmimin yapıldığını bilenler içinde, bunu gizli tutamayacak biri varsa o da van Ruijven idi. Maria Thins beni artık dışarı göndermiyor ya da o geldiğinde ortalardan yok

194 Tracy Chevalier

olmamı istemiyordu. Bu benim için de iyi olmazdı -yapabileceğim işlerin miktarı sınırlıydı. Maria Thins bir yandan da, resmimin yapıldığı için van Ruijven'in memnun olacağını ve beni artık rahat bırakacağını düşünüyordu.

Beni rahat bırakmadı. Bazen, mutfakta çamaşır yıkarken  t  yaparken ya da Tanneke ile yemek pişirirken beni arardı. Yanımda birileri olduğunda o kadar kötü değildi - yanımda Maertge ya da Tanneke ve hatta Aleydis bile olsa, yalnızca bana seslenmekle yetinirdi. "Merhaba tatlım," der ve beni rahat bırakırdı. Fakat, birkaç dakikalığına da olsa kiş güneşi görsünler diye avluda çamaşır astığım zamanlarda olduğu gibi beni yalnız gördüğünde, hemen avluya dalar, ipe astığım bir çarşafın ya da efendimin g mleklerinden birinin önünde durur ve bana dokunurdu. Bir hizmetçi bir beyefendiyi ne kadar kibarca itebilirse, onu kendimden uzaklaştırmaya çalışırdım. Yine de, elbiselerimin altındaki göğüslerim ve kalçalarım ile kendince bir yakınlık kurmayı başardı. Bana, unutmaya çalıştığım sözler söyledi, kimsenin önünde ağzıma alamayacağım sözler.

Van Ruijven, stüdyodan çıktıktan sonra her seferinde Cat-harina'yı birkaç dakikalığına ziyaret ederdi, kızı ve kız kardeşi sabırla, onun dedikodularının ve gönül eğlendirmelerinin bitmesini bekledi. Maria

Thins, resim hakkında Cathari-na'ya bir şey söylememesi konusunda da onu uyarsa da, sessizce sır saklayacak biri değildi. Benim bir resmime sahip olacağı için çok mutluydu ve kimi zamanlar bunu Catharina'ya

çıtlatır gibi oluyordu.

Bir gün koridorda yerleri silerken, Catharina'ya şöyle dediğini duydum: "Dünyada her istediğinin resmini yapabilse, eşinizin kimin resmini yapmasını isterdiniz?"

"Ah, ben bu konulara kafa yormam," diye güldü yanıt olarak. "İsteddiği şeyin resmini yapar."

inci Küpeli Kız 195

"Bunu bilemem." Van Ruijven, sinsi görünmek için o kadar çaba harcıyordu ki, yaptığı göndermeyi Catharina bile anlayabilirdi.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Catharina.

"Hiçbir şey, hiçbir şey. Ama ondan bir resim istemelisiniz. Size hayır demeyecektir. Çocuklardan birinin resmini yapabilir - belki Maertge'nin. Belki de sevgili eşi olarak sizin resminizi yapar."

Catharina sessiz kaldı. Van Ruijven hemen konuyu değiştirdi, onu üzecek bir şey söylediğini anlamış olmalıydı.

Başka bir zaman, Catharina ona resim için poz vermekten hoşlanıp hoşlanmadığını sorduğunda, van Ruijven şöyle yanıtladı: "Yanımda güzel bir kız otursaydı daha çok hoşlanırdım. Ama yakında nasıl olsa onu elime geçireceğim ve şimdilik bu da işimi görecektir."

Catharina, birkaç hafta önce yaptığından farklı olarak bu sözlerle aldırmadı. Belki de, resim hakkında bir şey bilmediği için hiç kuşkulananmamıştı. Fakat çok korkmuştum ve van Ruijven'in söylediklerini Maria Thins'e anlattım.

"Kızım, sen kapı dinlemeye mi başladın?" diye sordu.

"Ben -" Bunu yadsıyamazdım.

Maria Thins yüzünü ekşiterek gülümsedi. "Seni, hizmetçilerin yaptığı şeyleri yaparken yakalamamın zamanı geldi galiba. Yakında herhalde gümüş kaşıkları da çalarsın."

Geri çekildim. Özellikle Cornelia ve tarak olayından sonra, bu söz kaldıramayacağım kadar ağırdı. Fakat başka bir seçeneğim yoktu -Maria Thins'e çok şey borçluydum. Bu acımasız sözleri söylemesine izin verilmeliydi.

"Ama haklısın, van Ruijven'in ağzı, bir orospunun kesesi kadar gevşek," diye devam etti. "Onunla yeniden konuşacağım."

Fakat onu uyarmak işe yaramadı -bu uyarıdan sonra Catharina'ya daha fazla ipucu verme isteği iyice arttı. Maria

196 Tracy Chevaier

Thins, van Ruijven'in ziyaretleri sırasında, onun diline hakim olmasını sağlamak için kızının yanında durmaya başladı.

Resmimin yapıldığını öğrendiğinde Catharina'nın ne yapacağını bilmiyordum ve bir gün bunu öğrenecekti -kendi evinde olmasa bile, van Ruijvenler'de yemek yerken başını kaldırdığında, duvardan kendisine baktığını görecekti.

Benim resmim üzerinde her gün çalışmıyordu. Van Ruij-ven ve yanındaki kadınlar olsa da olmasa da, konser resmiyle de ilgileniyordu. Poz vermeye gelmediklerinde, çevrelerindeki nesnelerle ilgileniyordu ya da benden, kadınlardan birinin yerinde durmamı istiyordu - klavsende oturan kızın ya da klavsenin yanında ayakta durup elindeki kâğıttan şarkı söyleyen kızın yerine geçiyordum. Onların elbiselerini giymiştim. Orada yalnızca bir beden görmek istiyordu. Bazı zamanlar iki kadın, yanlarında van Ruijven olmadan geliyorlardı ve bu günler, efendimin en verimli çalıştığı günler oluyordu. Van Ruijven zor bir modeldi. Çatı katında çalıştığım sırada onu duyabiliyordum. Yerinde duramıyor ve konuşmak ya da lavtasını çalmak istiyordu. Efendim ona, tıpkı bir çocuğa gösterdiği sabrı gösteriyordu, ama bazen sesinde bir öfke hissediyor ve o gece meyhaneye gideceğini, eve parıldayan kaşıkları andıran gözlerle döneceğini anlıyordum.

Öteki resim için, her defasında bir ya da iki saat olmak üzere, haftada üç ya da dört kez poz veriyordum. Bu, haftanın en sevdiğim zamanıydı, gözlerini saatlerce üzerimden ayırmıyordu. Sarı kumaş parçasını yeniden sallandırmak ve yüzümü, ona bakmak için daha yeni döndürmüşüm izlenimini uyandırmak için başımı defalarca ona çevirip durmamı istediğinde kızmıyordum. Benden ne istiyorsa yapıyordum.

Fakat mutlu değildi. Şubat geçti, buzlu ve güneşli günleri-le Mart geldi ve o mutlu değildi. Neredeyse iki aydır resim üzerinde çalışıyordu ve resmi henüz görmüş olmasam da, bitmek

inci Küpeli Kız 197

üzere olduğunu düşünüyordum. Resim için benden artık renkleri karıştırmamı istemiyordu, artık yalnızca, küçük miktarlarda boya kullanarak, ona poz verirken küçük fırça darbeleriyle ufak değişiklikler yapıyordu. Benim nasıl olmamı istediğini anladığımı düşünüyordum, ama artık bundan emin değildim. Bazen öylece oturur ve sanki bir şey yapmamı bekler-cesine bana bakardı. O anlarda bir ressam gibi değil, bir erkek gibi görünürdü ve böyle olunca ona bakmak zor olurdu.

Bir gün birdenbire, ben sandalyemde otururken şöyle dedi: "Bu, van Ruijven'in hoşuna gidecek, ama benim değil."

Ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Resmimi görmeden ona yardım edemezdim. "Resme bakabilir miyim, efendim?"

Meraklı gözlerle bana baktı.

"Belki yardımcı olabilirim," diye ekledim, sonra bunu söylememiş olmayı diledim. Fazla cüretkâr davranmış olmaktan korkuyordum.

"Pekâla," dedi bir süre sonra.

Ayağa kalktım ve arkasında durdum. O dönmedi, fakat hiç hareket etmeden öylece durdu. Yavaş ve sabit soluk alışverişlerini duyabiliyordum.

Resim, ötekilere hiç benzemiyordu. Yalnızca ben vardım, başım ve omuzlarım görünüyordu, ortamı yumuşatacak ya da göze batacak masalar, perdeler, pencereler veya pudra fırçaları yoktu. Gözlerimi iri yapmıştı, ışık yüzüme vuruyordu, fakat yüzümün sol tarafı gölgede kalıyordu. Üzerimde mavi, sarı ve kahverengi giyecekler vardı. Başıma sardığım kumaş, beni farklı biri gibi gösteriyordu, sanki başka bir kentte, hatta tamamen başka bir ülkede yaşayan bir Griet gibiydim. Arka plân siyahtı ve bu beni yapayalnız gösteriyordu, fakat birisine baktığım belliydi. Sanki, asla gerçekleşmeyeceğini bildiğim bir şey bekler gibiydim.

Haklıydı -resim van Ruijven'in hoşuna gidebilirdi, ama eksik olan bir şey vardı.

198 Tracy Cheoalier

Eksikliğin ne olduğunu ondan önce anladım. Neyin gerekli olduğunu anladığımda -öteki resimlerinde kullandığı, insanın gözünü alan bir parlaklık noktası- ürperdim. Bu her şeyin sonu olacak, diye düşündüm. Haklıydım.

Bu defa, van Ruijven'in eşinin mektup yazdığı resimde olduğu gibi ona yardım etmedim. Gizlice stüdyoya girip bir şeyleri değiştirmedim -oturduğum sandalyenin yerini değiştirmedim ya da pencerenin kepenklerini daha fazla açmadım. Mavi ve sarı kumaşları başıma farklı bir biçimde bağla- ; mayı denemedim ya da korsajımın üstünü gizlemedim. Daha ' kırmızı olsunlar diye dudaklarımı ısırmadım ya da yanaklarımı çimdiklemedim. Kullanılabileceğini düşündüğüm renkler hazırlamadım. f\*

Yalnızca ona poz verdim ve benden istediği renkleri öğü-!'; tüp karıştırdım.

Gerekli değişikliği her nasılsa kendisi bulacaktı. Bu, beklediğimden de uzun sürdü. Eksik olanın ne oldu-r ğunu anlayana kadar, ona iki kat daha uzun süre poz verme? ye başlamıştım. Her poz verişimde, yüzünde hoşnutsuz bir ifadeyle çalışıyor ve beni erkenden salıveriyordu.

Bekledim.

Yanıtı bana Catharina'nın kendisi verdi. Bir öğleden sonra, öteki kızlar büyük odada toplanıp annelerinin doğum şöleni için giyinmesini izlerlerken, Maertge ile ben mutfakta ayakkabıları cilalıyorduk. Aleydis ve Lisbeth'in sevinç içinde çığlık attıklarını duyunca, annelerinin çok hoşlarına giden incilerini çıkarttığını anladım.

Sonra koridorda onun adımlarını duydum, sessizlik, sonra alçak sesler. Bir süre sonra seslendi. "Griet, eşime bir bardak şarap getir."

inci Küpeli Kız 199

Beyaz sürahiyi ve belki eşiyle birlikte o da içmek ister diye iki bardağı bir tepsiye yerleştirdim ve büyük odaya gittim. İçeri girdiğimde kapı eşiğinde duran Cornelia'ya çarptım. Sürahiyi yakalamayı başardım ve bardaklar da kırılmadan göğsüme dayanıp birbirlerine çarptılar. Cornelia sırttı ve yolumdan çekildi.

Catharina, pudra fırçası, tarakları ve mücevher kutusu ile masasında oturuyordu. Üzerinde incileri ve karnına göre yeniden ayarlanmış yeşil ipek elbisesi vardı. Masasına bir bardak koydum ve şarabını doldurdum.

"Siz de ister misiniz efendim?" diye sordum başımı kaldırarak. İpek perdelerle çevrili yatağın yanında duran dolaba yaslanmıştı. Perdelerin kumaşının, Catharina'nın üzerindeki elbisenin kumaşıyla aynı olduklarını ilk kez fark ediyordum. Yüzünde bir ressamın ifadesi vardı.

"Aptal kız, üzerime şarap döktün!" Catharina masadan kalktı ve eliyle karnını temizlemeye çalıştı. Elbisesine birkaç damla kırmızı şarap dökülmüştü.

"Özür dilerim hanımefendi. Islak bir bez getireyim."

"Ah, boş ver. Çevremde dolaşıp durmana dayanamıyorum. Yanımdan git yeter."

Ona bir bakış fırlattım ve tepsiyi aldım. Gözleri, eşinin inci küpelerine odaklanmıştı. Catharina, yüzünü biraz daha pudralamak için başını çevirdiğinde, küpeleri de ileri geri salınıyor ve pencereden gelen ışıktaki pırıltıyordu.

Bu, hepimizin dikkatini onun yüzüne çeviriyordu ve inciler, gözleri gibi ışığı yansıtıyordu.

"Biraz üst kata çıkmalıyım," dedi Catharina'ya. "Fazla uzun sürmez."

İşte oldu, dedim içimden. Aradığı yanıtı buldu.

Ertesi gün öğleden sonra benden stüdyoya gelmemi istediğinde, ona poz vermek üzere olduğum zamanlardaki gibi

200 Tracy Chevalier

heyecanlanmadım. Bu işten ilk defa çekiniyordum. O sabahki çamaşırlar gözüme her zamankinden çok daha zorlu görünmüştü ve ellerim, onları doğru dürüst sıkamayacak kadar güçsüzdü. Mutfak ve avlu arasında yavaşça hareket ediyordum ve dinlenmek için iki üç kere durmak zorunda kalmıştım. Maria Thins, mutfaktan bir tava almak için geldiğinde beni otururken yakalamıştı. "Ne oldu kızım? Hasta mısın?"

diye sordu.

Ayağa sıçradım. "Hayır, hanımefendi. Yalnızca biraz yorgunum."

"Demek yorgunsun? Hizmetçiler yorgun olmaz, hele sabahlan!" Bana, inanmayan gözlerle bakıyordu.

Ellerimi suya daldırıp Catharina'nın korsajlarından birini çıkardım. "Bu öğleden sonra benden dışarıda yapmamı istediğiniz bir iş var mı hanımefendi?"

"Dışarı işi mi? Bu öğleden sonra? Sanmıyorum. Eğer yorgunsan bana bunu neden soruyorsun?" Gözlerini kısarak bana baktı. "Başın dertte değil, öyle değil mi? Van Ruijven seni yalnızken yakalamadı, değil mi?"

"Hayır hanımefendi." Aslında yakalamıştı, daha iki gün önce, ama ondan kaçmayı başarmıştım.

"Seni üst katta gören biri mi oldu?" Maria Thins, başıyla stüdyoyu işaret ederek alçak sesle sordu.

"Hayır hanımefendi." Bir an için ona küpe sorununu anlatmak istedim. Ama bunun yerine, "Yediğim bir şey mideme dokunmuş olmalı, hepsi bu," dedim.

Maria Thins omzunu silkti ve arkasını döndü. Bana hâlâ inanmıyordu, ama buna aldırıyordu.

O öğleden sonra üst kata isteksizce çıktım ve stüdyonun kapısı önünde durdum. \$ , ona poz verdiğim öteki zamanlara benzemeyecekti. Benden bir şey isteyecekti ve ben ona borçluydum.

inci Küpeli Kız 201

Kapıyı ittim. Şövalesinde oturmuş, fırçalarından birinin ucunu inceliyordu. Başını kaldırıp bana baktığında, yüzünde daha önce hiç görmediğim bir şey gördüm. Endişeliydi.

Bu bana, söylediğim şeyi söyleme cesareti verdi. Sandalyemin yanına gidip durdum ve elimle, arslan başlarından birini tuttum. "Efendim," diye söze başladım sert ve soğuk oymayı tutarak. "Bunu yapamam."

"Neyi Griet?" Gerçekten çok şaşırmıştı.

"Benden yapmamı isteyeceğiniz şeyi. Onu takamam. Hizmetçiler inci takmaz."

Uzunca bir süre bana baktı, sonra birkaç kez başını salladı. "Ne kadar tuhafısın! Beni hep şaşırtıyorsun!"

Parmaklarımı arslanın burnunda, ağzında ve oradan da girintili yelesinde gezdirdim. Gözleri parmaklarımı izliyordu.

"Biliyorsun," diye mırıldandı. "Resmin buna ihtiyacı var, incinin yansıttığı ışığa. Yoksa tam bir resim olamaz."

Biliyordum. Resme çok bakmamıştım -kendimi görmek çok tuhaftı- ama bakar bakmaz inci küpenin gerekli olduğunu anlamıştım. O olmadan resimde yalnızca, birbirinden ayrı parçalar hâlindeki gözlerim, ağzım, korsajı-mın yakası, kulağımın arkasındaki karanlık bölge olacaktı. Küpe, bu parçaların hepsini bir araya getirecekti. Resmi tamamlayacaktı.

Aynı zamanda beni de kapının önüne koyacaktı. Van Ru-ijven'den, van Leeuvenhoeek'ten ya da başka birinden bir inci küpe ödünç almayacağını biliyordum. Catharina'nın küpesini görmüştü ve benden onu takmamı isteyecekti. Resimleri için istediği her şeyi kullanıyordu, sonuçlarını düşünmeden. Van Leeuvenhoeek bu konuda beni uyarmıştı.

Catharina resimde kendi küpesini gördüğünde patlayacaktı. Beni mahvetmemesi için ona yalvarmalıydım.

202 Tracy Chevalier

"Resmi van Ruijven için yapıyorsunuz," dedim bunun yerine, "Kendiniz için değil. Bu kadar önemli mi? Kendi ağzınızla, van Ruijven'in resmi beğeneceğini söylediniz." I; Yüzündeki ifade sertleşti ve yanlış şeyi söylediğimi anladım. < "Kim için yapıyor olursam olayım, gerçekten tamamlan- dığını

hissetmeden bir resim üzerinde çalışmayı bırakmam," / dedi mırıltıyı andıran alçak bir sesle. "Benim çalışma biçimim j

bu değil."

"Hayır efendim." Yutkundum ve yerdeki karolara baktım. Aptal kız, diye düşündüm çenem gerilerek.

!!

"Git ve hazırlan."

Başımı öne eğerek, sarı ve mavi kumaşlarımı koyduğum kilere gittim. Hoşnutsuzluğunu daha önce hiç bu kadar yoğun bir biçimde hissetmemiştim. Buna dayanabileceğimi sanmıyordum. Başlığımı çıkardım ve saçımı bağladığım kurdelenin gevşediğini hissederek onu çözdüm. Saçımı yeniden toplamak için ellerimi arkaya uzatıyordum ki, stüdyodaki gevşek karolardan birinin onun adımıyla gıcırdağını duydum. Dondum. Ben hazırlanırken daha önce kilere hiç gelmemişti. Benden bunu hiç istememişti.

Ellerim hâlâ saçlarımda, arkamı döndüm. Kapı eşiğinde durmuş bana bakıyordu.

Ellerimi indirdim. Sonbahardaki tarlalar gibi kahverengi saçlarım dalgalar hâlinde, omuzlanma düştü. Bunu, benden başka kimse görmemişti.

"Saçların," dedi. Artık kızgın değildi. Sonunda, gözleriyle gitmeme izin verdi.

Artık saçlarımı gördüğü için, beni açık hâlde gördüğü için, saklayacak değerli bir şeyim olduğunu hissetmiyordum. Onunla olmasa bile başka biriyle daha özgür olabilirdim. Ne yaptığım ve ne yapmadığımı artık önemli değildi.

inci Küpeli Kız 203

O akşam evden gizlice çıkıp, genelde kasapların toplandığı Et Pazarı'nın yanındaki meyhanelerin birinde Pieter'ı buldum. Islıklara ve atılan laflara aldırmadan yanına gittim ve benimle gelmesini istedim. Gözleri irileşmiş bir hâlde birasını masaya bıraktı ve peşimden dışarı geldi. Elinden tutup, onu, yakındaki bir sokağa götürdüm. Orada eteğimi kaldırdım ve istediğini yapmasına izin verdim. Ellerimi boynuna kenetledim ve o, içime girip ritmik bir biçimde iterken ona asıldım. Bana acı verdi, ama stüdyoda omzuma dökülen saçlarımı anımsadığımda, biraz keyif alır gibi de oldum.

Daha sonra, Katolik Köşesi'ne geri döndüğümde, sirkeyle temizlendim.

Resme bir daha baktığımda, mavi kumaşın altından, sol gözümün üzerinde dışarı çıkmış bir iki tel saç eklediğini gördüm.

Bir sonraki poz verişimde, küpelerden söz etmedi. Korktuğum gibi küpeleri elime vermedi ya da pozisyonumu değiştirmede; resmini de bırakmadı.

Ayrıca saçlarımı görmek için bir daha kilere de gelmedi.

Palet bıçağıyla paletinde renkleri karıştırarak uzunca bir süre oturdu. Paletinde kırmızı ve toprak rengi vardı, ama en çok beyaz renk karıştırıyordu ve arada bir biraz siyah katıyordu, renklerin üzerinde yavaşça ve dikkatle çalışıyordu, bıçağın gümüşümsü elması, gri boyanın içinde pırıldıyordu.

"Efendim?" dedim.

Bıçağı hareketsizleşti ve bana baktı.

"Bazen model burada olmasa da resmini yaptığınız oluyordu. Küpenin resmini ben takmadan yapamaz mısınız?"

Palet bıçağı hâlâ hareketsizdi. "Yani küpeyi taktığını hayal etmemi ve hayal ettiğim şeyin resmini yapmamı mı istiyorsun?"

"Evet efendim."

Yeniden paletine baktı ve bıçağı yeniden hareketlendi. Şam'ım biraz gülümsemişti. "O küpeyi taktığını görmek istiyorum."

204 Tracy Cheuher

"Ama sonrasında ne olacağını biliyorsunuz, efendim." "Resmin tamamlanacağını biliyorum." Beni mahvedeceksin, diye düşündüm. Bunu yine söyleye-medim. Tüm cesaretimi toplayarak, "Eşiniz tamamlanan resmi gördüğünde ne diyecek?" diye sordum bunun yerine.

"Resmi görmeyecek. Onu doğrudan van Ruijven'e vereceğim." Bu resmi gizlice yaptığını ve gerçekte bu durumun Cat-harina'nın hoşuna gitmeyeceğini açıkça ilk kez belirtiyordu.

"Küpeyi bir kere takman yeterli," diye ekledi beni rahatlatmak istercesine. "Bir sonraki poz verişinde onu yanımda getireceğim. Önümüzdeki hafta. Catharina küpesinin yokluğunu bir öğleden sonra içinde fark etmez."

"Ama efendim," dedim, "Benim kulağım delik değil." Hafifçe kaşlarını çattı. "O zaman bu sorunu halletmen gerekecek." Bu, açıkça kadınlarla ilgili bir ayrıntıydı, ilgilenme gereği duyduğu bir konu değildi. Bıçağını hafifçe palete vurdu ve bir bezle sildi. "Şimdi işimize başlayalım. Başını biraz öne eğ." Bana baktı. "Dudaklarını ıslat Griet." Dudaklarımı ıslattım. "Ağzını biraz arala."

Bu isteğine o kadar şaşırıştım ki, ağzım kendiliğinden açıldı. Gözyaşlanımı geri ittim. Saygın kadınlar, resimlerde ağızlarını açmazlardı.

Sanki Pieter ile sokaktayken, o da yanımdaydı. Beni mahvettin, diye düşündüm. Dudaklarımı yeniden ıslattım.

"Güzel," dedi.

Bunu kendim yapmak istemiyordum. Acıdan korkmuyordum, ama kendi kulağıma bir iğne sokmak istemiyordum.

İnci Küpeli Kız 205

Bunu benim için yapacak başka birini seçme şansım olsaydı, bu annem olurdu. Ama bu isteğimi asla anlamazdı ya da nedenini öğrenmeden kabul etmezdi ve ona nedenini söy-lediğimdeyse, dehşete düşerdi.

Tanneke'den ya da Maertge'den de isteyemezdim.

Maria Thins'e sormayı düşündüm. Henüz küpe olayını bilmiyordu, ama yakında öğrenirdi. Ama kendimi küçük düşürecek bu olayda, gidip onun yardımını isteyemezdim.

Bunu yapabilecek ve anlayacak tek kişi Frans'tı. Ertesi gün öğleden sonra, Maria Thins'in bana verdiği iğne kutusunu alarak evden çıktım. Fabrikanın önünde oturan kadın, Frans'ı sorduğumda sırtıttı.

"Çoktan gitti ve iyi de oldu," diye yanıtladı. Verdiği haberden keyif alıyordu.

"Gitti mi? Nereye gitti?"

Kadın omuz silkti. "Söylediklerine göre Rotterdam'a doğru ve sonra, kimbilir? Belki de denizlere açılıp şansını dener, tabi Rotterdam'lı bir fahişenin bacakları arasında ölmezse." Bu son acımasız sözleri, kadına dikkatle bakmama neden oldu. Kadın hamileydi.

Cornelia, üzerinde Frans'ın ve benim resmim olan karoyu kırdığında, iki kardeşin gerçekten de ayrılacağını, Frans'ın benden ve ailesinden ayrılacağını bilmiyordu. Onu bir daha görebilecek miyim? diye düşündüm. Peki ya anneler ne diyecekti? Kendimi her zamankinden daha yalnız hissediyordum.

Ertesi gün balık tezgâhlarından dönerken kendi başıma eczaneye gittim. Eczacı artık beni tanımıştı ve bana adımla selâm bile veriyordu. "Bugün ne istiyor bakalım?" diye sordu. "Tuval? Kırmızı? Toprak? Beziryağı?"

"Bir şey istemiyor," diye yanıt verdim endişe içinde. "Hanımım da bir şey istemiyor. Ben -" Bir an, ondan kulağımı delmesini istemeyi düşündüm. Ağzı sıkı birine benziyordu, kimseye bir şey söylemeden ve nedenini sormadan bunu yapabilirdi.

206 Tracy Chevalier

Bir yabancından böyle bir şeyi isteyemezdim. "Tenimi uyuşturacak bir şey istiyorum," dedim. "Tenini uyuşturacak bir şey mi?" "Evet. Buz gibi." "Tenini neden uyuşturacaksın?"

Omuz silktim ve yanıt vermedim. Adamın arkasında duvar raflara dizili şişeleri inceledim.

\\

"Karanfil yağı," dedi en sonunda bir iç geçirerek. Küçüle bir şişe almak için arkasına uzandı. "İstedığın yere biraz şiş' ve birkaç dakika beklet. Ama uzun sürmez." ,1

"Biraz almak istiyorum, lütfen." ;j'

"Peki parasını kim ödeyecek? Efendin mi? Çok değerli, biliyorsun. Uzaklardan geliyor." Sesinde hoşnutsuzluk ve merak vardı.

"Ben ödeyeceğim. Çok az istiyorum." Önlüğümün bir kese çıkardım ve tezgâhın üzerine değerli paralar sayarak koydum. Pazar günü haftalığımı aldığımda ödeyeceğimi söyleyerek Tanneke'den biraz para almıştım.

O Pazar anneme her zamankinden az olan haftalığımı uzattığımda, ona bir el aynasını kırdığımı ve parasını ödemek zorunda kaldığımı söyledim.

"Bunu ödemek için iki günlük çalışman boşa gitmiş. Ne yapıyordun? Aynada kendine mi bakıyordun? Ne kadar dikkatsizsin!"

"Evet," dedim. "Çok dikkatsizim."

Geç saate dek, evde herkesin uykuya daldığından emin olana kadar bekledim. Akşamları kilitlendikten sonra stüdyoya genelde kimse gelmezdi, ama yine de birinin beni, ayna, iğne ve karanfil yağı ile yakalamasından korkuyordum. Kilitli stüdyo kapısının ardında durup dinledim. Catharina'nın

inci Küpeli Kız 207

aşağıdaki koridorda bile bir ileri bir geri gidip geldiğini duyabiliyordum. Artık uyumakta güçlükle çekiyordu -bedeni, yatakta rahat yatmasına izin vermeyecek kadar hantallaşmıştı. Sonra bir çocuk sesi duydum; bu, alçak sesle konuşmaya çalışan, ama tiz sesini bastıramayan bir kız sesiydi. Cornelia annesinin yanındaydı. Ne konuştuklarını duyamıyordum ve stüdyoda kilitli olduğumdan onları daha iyi duyabilmek için merdivenlerin başına da gidemiyordum.

Kilerin yanındaki odasında, Maria Thins de hareket halindeydi. Huzursuz bir evdi ve bu beni de huzursuz yapıyordu. Beklemek için arslan başlı sandalyeme oturdum. Uykum yoktu. Daha önce hiç bu kadar canlı hissetmemiştim.

Sonunda Catharina ve Cornelia yataklarına gitti ve Maria Thins de yan tarafta hareketsizleşti. Ev sessizleşirken ben sandalyemde kaldım. Yapmak zorunda olduğumu yapmaktansa, orada oturmak daha kolaydı. Artık daha fazla oyala-namayacağıma karar verdim ve ayağa kalktım. Önce şöyle bir resme baktım. O anda görebildiğim tek şey, küpenin olması gereken yerdeki karanlık bölgeydi. Bu boşluğu benim doldurmam gerekiyordu.

Mumumu elime aldım, kilerdeki aynayı buldum ve çatı katına tırmandım. Aynayı, öğütme masasının üzerine koyup duvara dayadım ve mumu da yanına koydum. İğne kutusunu aldım ve en ince iğneyi seçerek, ucunu mum alevinde ısıttım. Sonra, karanfil yağının bulunduğu şişenin kapağını açtım, çoğu ilaç gibi burnuma ekşi ve tatsız bir kokunun geleceğini sandım. Fakat tuhaf ve tatlı bir kokusu vardı; güneşte bırakılmış ballı bir kek dilimi gibi kokuyordu. Çok uzaklardan geliyordu, belki de Frans'ın gemiyle gittiği yerlerden. Bir bezin ucuna birkaç damla damlattım ve sol kulak mememe sürdüm. Eczacı haklıydı, birkaç dakika sonra kulağıma dokunduğumda, sanki çok soğuk bir havada soğuktan uyuşmuş gibiydi.

208 Tracy Chevalier

İğneyi alevden çıkardım ve iğnenin alev rengindeki kırmızı ucunun önce donuk bir turuncuya sonra da siyaha dönüşmesini bekledim. Aynaya doğru eğildiğimde, bir süre kendime baktım. Gözlerim mum ışığında pırıl pırıldı, korku doluydu.

Bunu çabucak yap, dedim kendi kendime. Geciktirmenin bir anlamı yok.

Kulak mememi çektim ve tek bir hareketle iğneyi etime

soktum.

Bayılmadan hemen önce, her zaman inci küpeler takmak istediğimi düşündüm.

Kulağımı her akşam temizledim ve deliği açık tutmak için her defasında biraz daha büyük bir iğne soktum. Kulağımın ucu mikrop kapıp şişene kadar fazla acımıyordu. Sonra, ne kadar karanfil yağı sürersem süreyim, iğneyi deliğe geçirdiğimde gözümünden yaşlar akıyordu. Küpeyi yeniden bayılmadan nasıl takacağımı bilemiyordum.

Şişmiş ve kızarmış kulak mememi, başlığım sayesinde kimse görmüyordu ve buna çok seviniyordum. Çamaşıruları almak için eğildiğimde, boyalan öğütürken ya da kilesede Pi-eter ve annemlerle otururken zonkluyordu.

Van Ruijven beni sabah avluda çarşafıan asarken yakaladığında ve korsajımı omuzlarımdan aşığı indirip göğüslerimi açmaya çalıştığında zonkluyordu.

"Bana karşı koymamalısın, tatlım," diyordu ben ondan kurtulmaya çalışırken. "Rahat durursan daha fazla hoşlanacaksın ve biliyorsun, o resmi aldığında her zaman elimin altında olacaksın." Beni duvara dayadı; dudaklarını göğsüme indirdi ve göğüslerimi elbisemden çıkartmaya çalıştı.

"Tanneke!" diye bağırdım çaresizlik içinde. Fırıncıdan erken dönmesini umuyordum. "Ne yapıyorsun?"

İnci Küpeli Kız 209

Cornelia kapı eşiğinden bizi izliyordu. Onu gördüğümde sevineceğim hiç aklıma gelmezdi.

Van Ruijven başını kaldırdı ve geri çekildi. "Bir oyun oynuyoruz, küçük kız," dedi gülümseyerek. "Yalnızca bir oyun. Büyüdüğünde sen de oynayacaksın." Pelerinini düzelitti ve Cornelia'nın yanından geçerek eve girdi.

Cornelia'nın gözüne bakamıyordum. Titreyen ellerimle korsajımı içeri soktum ve elbisemi düzelttim. Sonunda başımı kaldırıp baktığında gitmişti.

On sekiz yaşına bastığım günün sabahı, her zamanki gibi kalktım ve stüdyoyu temizledim. Konser tablosu bitmişti -van Ruijven önümüzdeki günlerde gelip resme bakacak ve onu görecekti. Artık buna gerek olmasa da, stüdyoda konser resmi için kurulan köşeyi büyük bir özenle temizliyordum, klavsenin ve kemanların tozunu alıyor, masanın üzerindeki örtüyü ıslak bir bezle temizliyordum. Sandalyeleri parlatıyor, gri ve beyaz yer karolarını paspaslıyordum.

Bu resmi ötekiler kadar sevmemiştim. İçinde üç kişı olduğu için daha değerli olmasına karşın, kadınları tek başlarına çizdiği resimlerini seviyordum -bu resimleri daha saf, daha yalındı. Konser tablosuna uzun uzun bakmak ya da içindeki insanların kafalarından neler geçtiğini düşünmek içimden gelmiyordu.

Bir sonraki resminin ne olacağını merak ediyordum.

Alt katta, ısınması için ocağın üzerine su koydum ve Tanneke'ye kasaptan ne istediğini sordum. Evin önündeki merdivenleri ve karoları süpürüp temizliyordu. "Biraz biftek," dedi süpürgesine yaslanarak. "Ah, neden güzel bir şey alınmaz ki?" Belini sıvazladı ve inledi. "En azından ağrılarımı unutturdum."

"Yine belin mi ağrıyor?" Sempatik görünmeye çalışıyordum, ama Tanneke'nin beli her zaman ağrırdı. Bir hizmetçinin beli her an ağrırdı. Bu bir hizmetçinin yaşamıydı.

Et Pazarı'na giderken Maertge de benimle geldi, bu hoşuma gitmişti, çünkü o akşam sokakta yaşadıklarımızdan sonra, Pieter ile yalnız kalmaktan utanıyordum. Bana nasıl davranacağından emin değildim. Fakat yanımda Maertge olursa, söylediklerine ve yaptıklarına dikkat etmek zorunda kalırdı.

Pieter orada değildi -yalnızca, bana sırtıtp duran babası vardı. "Ah, doğum günü kızımız gelmiş!" diye bağırdı. "Senin için önemli bir gün."

Maertge şaşkınlık içinde bana baktı. Aileye, doğum gününden söz etmemiştim, buna gerek yoktu."

"Bunun hiçbir önemli yanı yok," diyerek kestirip attım. "Oğlum böyle düşünmüyor. Şimdi bir iş için gitti. Birini görmeye." Pieter'in babası bana göz kırptı. Kanım dondu. Bir şey söylemeye çalışıyordu, anlamam gereken bir şey.

"En iyi bifteğinden istiyorum," dedim, ona aldır mamaya karar vermiştim.

"Demek kutlama var?" Bu adamın dikkatini başka yöne çekmek olanaksızdı.

Yanıt vermedim. Siparişimi hazırlayana kadar bekledim, paketi sepetime koydu ve arkamı dönüp oradan uzaklaştım. Et Pazarı'ndan ayrılırken, Maertge fısıldayarak sordu. "Bugün gerçekten doğum günün mü Griet?" "Evet."

"Kaç yaşındasın?" "On sekiz."

"On sekiz neden bu kadar önemli?" "Önemli değil. O adamın söylediklerine aldıрма -aptalın biri." Maertge inanmış görünmüyordu. Ben de öyle. Adamın sözleri kafamı karıştırmıştı.

Bütün sabah çamaşırları kaynatıp çitilemekle uğraştım. Kaynayan suyun başında otururken aklımdan bir sürü şey geçiyordu.

inci Küpeli Kız 211

Frans'ın nerede olduğunu ve annemlerin onun Delft'ten ayrıldığından haberleri olup olmadığını merak ediyordum. Pieter'in babasının ne demek istediğini merak ediyordum ve Pieter'in nerede olduğunu. Sokaktaki akşamı düşündüm. Resmimi düşündüm ve ne zaman biteceğini ve başıma neler geleceğini merak ettim. Bu arada kulağım zonklayıp duruyordu ve başımı her hareket ettirişimde bıçak gibi bir acı saplanıyordu.

Beni çağırmaya gelen Maria Thins oldu.

Arkamdan, "Kızım, çamaşırı bırak," dediğini duydum. "Seni üst kata istiyor." Kapı eşiğinde duruyordu ve elinde bir şey sallıyordu.

Şaşkınlık içinde ayağa kalktım. "Şimdi mi, hanımefendi?" "Evet, şimdi. Benim yanımda rol yapma kızım. Nedenini biliyorsun. Catharina bu sabah dışarı çıktı, artık doğumu yaklaştığı için dışarı pek çıkamıyor. Elini uzat."

Ellerimden birini önlüğümle kuruladım ve uzattım. Maria Thins, avcuma bir çift inci küpe bıraktı.

"Onları da yanında yukarı çıkart. Çabuk."

Hareket edemedim. Fındık büyüklüğünde ve su damlası biçiminde iki inci tutuyordum. Güneş ışığında bile gümüşümsü gri renkleydiler, ama üzerlerinde çok parlak beyaz bir pırıltı vardı. İncileri daha önce elime almıştım, onları van Ruijven'in eşi için stüdyoya çıkartırken, boynuna takarken ve masanın üzerine koyarken. Ama kendim için hiç tutmamıştım.

"Haydi kızım," diye gürledi Maria Thins sabırsızca. "Catharina, söylediğinden daha erken gelebilir."

Çamaşırı öylece bırakarak koridora girdim. Kanaldan getirdiği suyu taşıyan Tanneke'nin ve koridorda misket oynayan Aleydis ile Cornelia'nın önünde basamaklardan yukarı çıktım. Hepsini de başlarını kaldırıp bana baktılar.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu Aleydis. Gri gözleri ilgiyle pırıldıyordu.

212 Tracy Chevaier

"Çatı katına," diye yanıt verdim alçak bir sesle. "Seninle gelebilir miyiz?" diye sordu Cornelia alaylı bir tonda.

"Hayır."

"Kızlar, yolumu kesiyorsunuz." Tanneke, asık yüzüyle kızları kenara çekti.

Stüdyonun kapısı aralıktı. Dudaklarımı ısırarak içeri adım attım, midem kasılıyordu. Kapıyı arkamdan kapattım. • Beni bekliyordu. Elimi ona uzatıp küpeleri avcuna bıraktım. Bana gülümsedi. "Gidip saçını sar." Kilerde üzerimi değiştirdim. Saçıma bakmaya gelmedi. Döndüğümde, duvardaki "Genelev Patroniçesi" resmine baktım. Adam, sanki pazar yerinde armutların iyi olup olmadığını anlamak için yoklarcasına genç kadına bakıp gülümsüyordu. Ürperdim.

Küpelerden birini halkasından tutmuştu. Gözüm, pencereden küpenin üzerine yansıyan, inciyi bembeyaz parlatan

ışığa takıldı.

"İşte Griet." İnciyi bana uzattı.

"Griet! Griet! Biri seni görmek istiyor!" Maertge, alt kattaki merdivenlerin başından bana bağıırıyordu.

Pencerenin yanına gittim. O da yanıma geldi ve birlikte

aşağı baktık.

Pieter, sokak kapısının önünde duruyordu, kollarını önüne kavuşturmuştu. Başını kaldırıp baktığında, ikimizin pencerede durduğunu gördü. "Aşağı gel Griet," diye seslendi. "Seninle konuşmak istiyorum." Oradan sanki hiç ayrılmayacak-mış gibi görünüyordu.

Pencereden çekildim. "Özür dilerim efendim," dedim alçak bir sesle. "Fazla uzun sürmez." Aceleyle kilere gittim, başımda-kileri çıkarttım ve başlığımı taktım. Ben stüdyodan çıkarken, o hâlâ, sırtı bana dönük bir biçimde pencerede duruyordu.

Kızlar kapının önündeki sıvaya dizilmiş oturuyorlar, açıkça Pieter'a bakıyorlardı, Pieter da onlara bakıyordu.

"Haydi köşeye gidelim," diye fısıldadım ve Molenpoort'a doğru yöneldim. Pieter yerinden kıpırdamadı, kollarını hâlâ önünde kavuşturmuş öylece duruyordu.

"Demin ne giyiyordun öyle" diye sordu. "Başındaki neydi?"

Durdum ve arkamı döndüm. "Başlığımı."

"Hayır, mavi ve sarı renkliydi."

Beş çift göz bizi izliyordu -sırada oturan kızlar ve üst kattaki pencereden de o. Sonra kapıda Tanneke göründü ve beni izleyenlerin sayısı altıya yükseldi.

"Lütfen Pieter," diye fısıldadım. "Buradan biraz uzaklaşalım."

"Söyleyeceğim şey herkesin önünde söylenebilir. Gizleyecek hiçbir şeyim yok." Sarı buklelerini kulaklarının arkasına atmak için başını savurdu.

Onu susturamayacağımı anlamıştım. Herkesin önünde, söylemesinden korktuğum şeyi söyleyecekti.

Pieter sesini yükseltmedi, ama söylediklerini hepimiz duyduk. "Bu sabah babanla konuştum ve on sekiz yaşına bastığın için artık evlenebileceğimizi söyledi. Buradan ayrılabilir ve bana gelebilirsin. Bugün."

Öfkeden mi, utançtan mı bilmiyorum, ama yüzümün yandığını hissettim. Herkes benim konuşmamı bekliyordu.

Derin bir soluk aldım. "Burası, böyle şeyleri konuşmak için uygun bir yer değil," diye yanıt verdim sertçe. "Sokağa ortasında böyle olmaz. Buraya gelmekle hata ettin." Yanıtını beklemedim, ama içeri girerken arkamı dönüp baktığımda yüzündeki gerginliği gördüm.

"Griet!" diye bağırdı.

Tanneke'nin yanından geçtim. Çok alçak bir sesle bir şey mırıldandı. Söylediklerini doğru işitip işitmediğimden emin değildim. "Orospu!"

214 Tracy Chevalier

Stüdyoya giden merdivenlerden çıktım. Kapıyı kapattığımda hâlâ pencerede duruyordu. "Üzgünüm efendim," dedim. "Başımı hemen değiştirdim."

Arkasını dönmedi. "Hâlâ aşağıda," dedi. Döndüğümde, pencerenin yanına gittim, ama Pieter beni, mavi ve sarı kumaşlara sarılı başımı görmesin diye çok yaklaşmadım.

Efendim artık sokağa bakmıyordu, karşıdaki Yeni Kilise'nin kulesine bakıyordu. Gizlice aşağı baktım - Pieter gitmişti. Arslan başlı sandalyenin üzerine oturdum ve bekledim. Sonunda arkasını dönüp bana baktığında, gözleri perdeliydi. Neler düşündüğü, daha önce hiç bu kadar gizli görünmemişi.

"Demek buradan ayrılacaksın," dedi. "Ah, efendim. Bilmiyorum. Sokağın ortasında bu biçimde söylenmiş sözlerle aldırmayın." "Onunla evlenecek misin?" "Lütfen bana onun hakkında soru sormayın." "Evet, belki de sormamalıyım. Şimdi işimize geri dönelim." Arkasındaki dolaba uzandı, küpelerden birini aldı ve ba-

na uzattı.

"Bunu sizin yapmanızı istiyorum." Bu kadar cüretkâr olabileceğimi tahmin edemezdim.

Buna o da şaşırmıştı. Kaşlarını kaldırdı ve konuşmak için ağzını açtı, fakat bir şey söylemedi.

;;

Sandalyemin yanına geldi. Çenem gerilir gibi oldu, ama ,, başımı hareketsiz tutmayı başardım. Uzandı ve hafifçe kulağıma dokundu.

Suyun altında nefesimi tutuyormuş gibi soluksuz kalmıştım; Şişmiş kulak mememi parmaklarıyla ovaladı ve sonra hafifçe çekerek gerdi. Öteki eliyle küpenin tel halkasını deliğe soktu. İçimi güçlü bir acı dalgası kapladı ve gözlerimden yaş geldi.!

İnci Küpeli Kız 215

Elini çekmedi. Parmakları boynumda ve çenemde gezindi. Yanaklarımı okşayarak yüzüme dokundu ve baş parmağıyla gözlerimden akan yaşları sildi. Başparmağını altdudağı-ma sürdü. Dudağıma yaladığımda tuz tadını aldım.

Gözlerimi kapadım ve parmaklarını yüzümden çekti. Gözlerimi yeniden açtığımda şövaesine gitmiş ve eline paletini almıştı.

Sandalyemde oturdum ve omzumun üzerinden ona baktım. Kulağım yanıyordu, incinin ağırlığı acıyı daha da arttırıyordu.

Bana baktı, ama resme dokunmuyordu. Ne düşündüğünü merak ettim.

Sonra, yeniden arkasındaki dolaba uzandı. "Ötekini de takmalısın," dedi ve ikinci küpeyi alıp bana uzattı.

Bir an konuşamadım. Onun resmi değil, beni düşünmesini istiyordum.

"Neden?" dedim en sonunda. "Resimde görünmeyecek ki!"

"İkisini de takmalısın," diye diretti. "Yalnızca bir tanesini takman çok gülünç."

"Fakat -öteki kulağım delik değil," dedim kekeleyerek.

"O hâlde bu sorunla ilgilenmelisin." Küpeyi hâlâ uzatıyordu.

Elimi uzatıp onu aldım. Bunu onun için yaptım. İğnemi ve karanfil yağımı çıkartıp, öteki kulağıma da deldim. Ağlamadım, bayılmadım ve bir ses çıkarmadım. Sonra bütün sabah oturdum, onun görebildiği inci küpenin resmini yapmasını bekledim, göremediği öteki küpe ise, kulağımda bir ateş topu gibi sallanıyordu.

Mutfakta suya batırdığım çamaşırlar soğumuş, su grileşmiş-ti. Tanneke mutfakta söylenip duruyor, kızlar dışarıda bağrışıyordu; biz, kapalı kapımızın ardında oturmuş birbirimize bakıyorduk ve o resmini yapıyordu.

216 Tracy Cheualier

Sonunda paletini ve fırçasını bıraktığında, gözlerim yan yan bakmaktan ağrımaya başlasa da duruşumu bozmadım. Hareket etmek istemiyordum.

"Bitti," dedi boğuk bir sesle. Arkasını döndü ve bir bezle paletini silmeye başladı. Bıçağa baktım - üzerinde beyaz boya vardı. )%!

"Küpeleri çıkart ve aşağı indiğinde Maria Thins'e gerf| ver," diye ekledi.

Sessizce ağlamaya başladım. Ona bakmadan ayağa kalktım ve kilere gittim. Mavi ve sarı bezleri kafamdan çıkarttım. Saçlarım omzumun üzerinde bir süre bekledim, ama gelmedi. Artık resim bitmişti ve beni istemiyordu.

Küçük aynada kendime baktım ve küpeleri çıkarttım. Her iki kulağımda kanıyordu. Bir bez parçasıyla her ikisini de temizledim. Sonra saçımı bağladım ve kulaklarım da altta kalacak biçimde başlığımı taktım. Kulak memelerim, yanaklarımın yanında salınıyor gibiydi.

Kilerden dışarı çıktığımda gitmişti. Stüdyonun kapısını benim için açık bırakmıştı. Bir an, ne yaptığını görmek için resmime bakmayı düşündüm. Küpenin eklendiği son hâlini görmek istiyordum. Fakat birinin gelmesinden endişe etmeden rahatça bakabilmek için geceyi beklemeye karar

verdim.

Stüdyodan çıktım ve kapıyı arkamdan kapattım.

Bu kararımdan hâlâ pişmanlık duyarım. Resmin son hâlini asla doğru dürüst göremedim.

Catharina, küpeleri, onları hemen mücevher kutusuna koyan Maria Thins'e vermemden yalnızca birkaç dakika sonra geldi. Tanneke'ye yemeği hazırlamasında yardımcı olmak için aceleyle mutfığa gittim. Yüzüme doğrudan bakmıyordu, ama arada sırada yan yan bakıp başını sallıyordu.

İnci Küpeli Kız 21 7

Yemeğe gelmedi -dışarı çıkmıştı. Sofrayı topladıktan sonra avluya gidip çamaşırları yıkama işime geri döndüm. Yeniden su ısıtmak zorunda kalmıştım. Ben çalışırken Catharina büyük odada uyuyordu. Maria Thins ise Çarmıha Gerilme odasında pipo içerek mektup yazıyordu. Tanneke ön kapıda oturmuş dikiş dikiyordu. Maertge de onun yanında dantel örüyordu. Aleydis ve Lisbeth ise onların yanında deniz ka-buklarıyla oynuyorlardı.

Cornelia ortalıkta yoktu.

Maria Thins'in "Nereye gidiyorsun?" dediğini duyduğumda, avluda bir önlük asıyordum. Durmama neden olan söyledikleri değil, sesinin tonuydu. Sesi, kulağa endişeli geliyordu.

Sessizce koridora geldim. Maria Thins merdivenlerin başında durmuş yukarı bakıyordu. Tanneke de sabah yaptığı gibi ön kapının eşiğinde durmuştu, fakat bu defa evin içine bakıyor ve hanımını

seyrediyordu. Basamakların çıtırtısını ve Catharina'nın derin soluk alıp verişini duydum. Catharina yukarı çıkıyordu.

O an, ne olacağını anladım - Catharina'ya, ona, bana.

Cornelia orada, diye düşündüm. Annesini resme götürüyor.

O anda, çekeceğim acıyı azaltabilirdim. Çamaşırı yarım bırakıp kapıdan çıkar ve arkama bakmadan gidebilirdim. Ama hareket edemiyordum. Merdivenlerin başında donup kalan Maria Thins gibi, bende donup kalmıştım. Ne olacağını o da biliyordu ve buna engel olamıyordu.

Yere çöktüm. Maria Thins beni gördü, ama bir şey söylemedi. Kuşkuyla yukarı bakmaya devam etti. Sonra basamaklardaki gürültü sona erdi ve Catharina'nın ağır adımlarının stüdyonun kapısına yöneldiğini duyduk. Maria Thins hızla yukarı çıktı. Dizlerimin üzerinde öylece duruyordum, kalkamayacak kadar güçsüzdüm. Tanneke ön kapının önünde durarak ışığın önünü kapıyordu. Kollarını birbirine kenetlemiş, ifadesiz bir yüzle beni izliyordu.

218 Trac^ Chevalier

Kısa bir süre sonra öfke dolu bir çığlık duyuldu ve hemen bastırılan yüksek sesli konuşmalar.

Cornelia aşağı indi. "Annem babamın eve gelmesini istiyor," dedi Tanneke'ye.

;.\*:

:i',

Tanneke hafifçe arkasını dönüp kapının önündeki sıraya k baktı. "Maertge, Loncaya gidip babanı bul," dedi. "Çabuk ol. ! Ona önemli olduğunu söyle."

Cornelia çevresine bakındı. Beni gördüğünde yüzü aydınlandı. Ayağa kalktım ve hemen avluya girdim. Çamaşırları , asıp beklemekten başka yapacak bir şeyim yoktu.

Eve geldiğinde, avluya gelip, çamaşırların arasında beni ' bulacağını düşündüm. Bunu yapmadı - basamaklardan yukarı çıktığını duydum, sonra hiçbir şey.

İlik tuğla duvara yaslandım ve yukarı baktım. Aydınlık, bulutsuz bir gündü, gökyüzünde yanıltıcı bir mavi vardı. Çocuk-, ların sokaklarda koşturup durduğu ve bağırduğu, çiftlerin kent kapılarında, kanallarda ve yel değirmenlerinin yanında kol-kola gezdiği, yaşlı kadınların gözlerini kapatıp güneşin altına oturdukları bir gündü. Babam da büyük olasılıkla, yüzünü güneşin sıcaklığına çevirmiş, evinin Önünde oturuyordu. Yarın hava çok soğuk olabilirdi, ama bugün bahardı.

Beni çağırması için Cornelia'yı gönderdiler. İpe asılı çamaşırların arasında görüldüğünde ve yüzünde acımasız bir sırıtişla bana baktığında, buraya geldiğim ilk gün yaptığım gibi yüzüne bir tokat atmak istedim. Fakat bunu yapmadım; ellerim kucağımda, omuzlarım çökük, öylece oturdum ve onun bana karşı kazandığı zaferle gururlanmasını izledim. Güneş, kızıl saçlarındaki altın telleri -annesinin izleri- yakalıyordu.

"Yukarıdan isteniyorsun," dedi resmî bir sesle. "Seni görmek istiyorlar." Arkasını döndü ve eve girdi.

Önüme uzanıp ayakkabımın tozunu sildim. Sonra ayağa kalktım, eteğimi ve önlüğümü düzelttim, başlığımı sıkılaştırdım ve saçlarımın dışarı taşıp taşmadığını kontrol ettim.

inci Küpeli Kız 219

Dudaklarımı ıslatıp hafifçe ısırdım, derin bir soluk aldım ve Cornelia'nın peşinden gittim.

Catharina ağlamıştı -burnu kızarmış, gözleri şişmişti. Genelde şövalesinin önüne koyduğu sandalyede oturuyordu -sandalye duvarın ve fırçalarıyla paletlerini koyduğu dolabın yanına çekilmişti. Odaya girdiğimde ayağa kalktı, uzun ve iri görünüyordu. Öfkeyle bana bakıyordu, ama bir şey söylemedi. Kollarını belinin üzerine kenetlemişti ve yüzünü buruşturmuştu.

Soğukkanlı, fakat sabırsız görünen Maria Thins, şövalenin yanında duruyordu. Sanki ilgilenmesi gereken daha önemli işler varmış gibiydi.

O, yüzü ifadesiz bir biçimde eşinin yanında duruyordu, ellerini iki yanına salmış resme bakıyordu. Birinin söze başlamasını bekliyordu -Catharina'nın, Maria Thins'in ya da benim.

Ben, kapının hemen önünde duruyordum. Cornelia ise arkamda dolanıp duruyordu. Durduğum yerden resmi göre-miyordum.

Sonunda konuşan Maria Thins oldu.

"Pekâlâ, kızım, bu küpeleri nasıl olup da taktığını öğrenmek istiyor." Herhangi bir yanıt vermemi istemiyormuş gibi bir hâli vardı.

Maria Thins'in yaşlı yüzüne baktım. Küpeleri almam için bana yardım ettiğini itiraf etmeyecekti. O da itiraf etmeyecekti, bunu biliyordum. Ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Ben de bir şey söylemedim.

"Mücevher kutumun anahtarını çalıp küpelerimi mi aldın?" Catharina, kendi ağzından çıkanlara kendisi inanmak ister gibiydi. Sesi titriyordu.

"Hayır, hanımefendi." Onları çaldığımı söylersem herkesin işinin kolaylaşacağını biliyordum, ama kendim hakkında Valan söyleyemezdim.

220 Tracy Chevalier

"Bana yalan söyleme. Hizmetçiler hep hırsızlık yapar. Kü- ! pelerimi sen aldın!"

"Şu anda yerlerinde değiller mi hanımefendi?" Catharina bir an için şaşırılmış göründü, hem benim ona bir soru sormuş olmama hem de sorunun kendisine. Resmi gördükten sonra mücevher kutusunu kontrol etmediği çok açıktı. Küpelerin yerinde durup durmadığı hakkında hiçbir fikri yoktu. Fakat soru sormamdan hoşlanmamıştı. "Kapa çenen, hırsız. Seni hapse tıkacaklar," dedi öfkeyle. "Bir daha yıllarca güneşin yüzünü göremeyeceksin." Yeniden yüzünü buruşturdu. Bir sorunu var gibiydi. "Fakat hanımefendi -"

"Catharina, öfkelenmemelisin," diye sözümü kesti. "Van Ruijven, kurur kurumaz resmi alacak ve sen de bunu aklından çıkart artık."

Konuşmamı o da istemiyordu. Kimse konuşmamı istemiyor gibiydi. Söyleyeceklerimden bu kadar korkmalarına karşın beni neden üst kata çağırdıklarını merak etmiştim.

"Bu resmi yaparken kocanızın saatlerce beni izlemesine ne dersiniz?" diyebilirdim.

"Sizin arkanızdan gizli işler çevirip sizi aldatan annenize ve kocanıza ne demeli?" diye sorabilirdim ya da yalnızca, "Kocanız bana dokundu, burada, bu odada," diyebilirdim. Ne söyleyeceğimi bilmiyorlardı.

Catharina aptal değildi. Asıl sorunun küpeler olmadığını biliyordu. Böyle olmasını isterdi, sorunu küpelere çevirmek için de elinden geleni yaptı, ama kendine engel olamıyordu. Kocasına döndü. "Neden," diye sordu, "Neden benim resmimi hiç yapmadın?"

Birbirlerine bakarlarken, Catharina'nın ondan daha uzun boylu ve daha güçlü olduğunu anladım.

inci Küpeli Kız 221

"Sen ve çocuklar bu dünyanın bir parçası değilsiniz," dedi. "Olamazsınız."

"Peki o?" diye bağırdı Catharina tiz bir çığlık atarcasına ve yüzünü öfkeyle bana çevirdi. "O bu dünyanın bir parçası mı?"

Yanıt vermedi. Maria Thins, Cornelia ve benim Çarmıha Gerilme odasında ya da Pazarda olmamızı diledim. Bu, bir karı kocanın yalnız başına tartışacakları bir konuydu.

"Ve benim küpelerimle?"

Yine sessiz kaldı ve bu, Catharina'yı daha da öfkeliendirdi. Kafasını sallamaya başladı ve sarı bukleleri kulaklarına çarptı. "Evimde böyle bir şeyi kabul edemem," dedi. "Kabul edemem!" Saldırmak istercesine çevresine bakındı. Gözleri palet bıçağına takıldığında, her tarafım ürperdi. Dolaba uzanıp bıçağı eline alırken ben de bir adım öne yaklaştım. Durdum; bundan sonra ne yapacağından emin değildim.

Fakat Catharina'nın ne yapacağını o biliyordu. Eşini iyi tanıyordu. Catharina resme doğru giderken hemen yanına gitti. Bıçağın elmas ucunu resme doğru kaldırdığında onu bileğinden yakaladı. Bıçağı, tam gözüme saplanacağı anda yakaladı. Durduğum yerden, iri gözümü, yeni eklediği küpenin pırıltısını ve resme yaklaşan bıçağın ışıltısını görebiliyordum. Catharina bocaladı ama onu sıkıca tuttu ve bıçağı yere atmasını bekledi. Catharina birden inlemeye başladı. Bıçağı fırlatıp, eliyle belini kavradı. Bıçak yerde yuvarlanıp ayağımın dibine geldi ve giderek yavaşlayarak dönüp durdu.

Bıçağı yerden almam gerekiyordu. Hizmetçilerden beklenen davranış buydu - beyefendilerinin ve hanımefendilerinin eşyalarını toplayıp, onları yerlerine koymak.

Başımı kaldırıp onun gözlerini yakaladım. Uzun uzun, o Sri bakışına kenetlendim. Bunun son kez olduğunu biliyordum. Başka birine bakmadım.

Gözlerinde pişmanlık görür gibi oldum.

222 Tracy Cheualier

,i

Bıçağı yerden almadım. Arkamı dönüp odadan dışarı çık- ! tim, merdivenlerden indim, Tanneke'yi iterek yanından geçtim ve kapıdan dışarı çıktım. Sokağa çıktığımda, arkamı dö- : nüp sırada oturduklarını bildiğim çocuklara ya da onu itmiş' olduğum için kaşlarını çattığını tahmin ettiğim

Tanneke'ye bakmadım. Yukarıdan bana bakıyor olabilirdi, ama başımı kaldırıp pencerelere de bakmadım. Oude Langendijck boyunca koşarak köprüden geçtim ve Pazar Meydanı'na gittim. Yalnızca hırsızlar ve çocuklar koşar. Meydanın ortasına vardım ve sekiz köşeli yıldızın olduğu ı" karolarla kaplı çemberin üzerinde durdum. Annemlerin yanına gidebilirdim.

Et Pazarı'nda Pieter'ı bulabilir ve onunla evlenmeyi kabul edebilirdim.

Van Ruijvenler'in evine gidebilirdim -beni seve seve alırdı. Van Leeuwenhoek'a gidip, bana acımasını isteyebilirdim. Rotterdam'a gidip Frans'ı arayabilirdim. Tek başıma uzaklara gidebilirdim. Katolik Köşesi'ne geri dönebilirdim. Yeni Kilise'ye gidip, bana yol göstermesi için Tanrı'ya dua edebilirdim.

Düşünürken bir yandan dönüp durarak çemberin ortasında bekledim.

Seçimimi yaptığımda, vermek zorunda olduğumu bildiğim kararı verdiğimde, ayaklarımı dikkatle yıldızın o köşesine koydum ve emin adımlarla, bana gösterdiği yöne doğru ilerledim.

Başımı kaldırıp onu gördüğümde, elimdeki bıçağı neredeyse yere düşürüyordum. Onu on yıldır görmüyordum. Hemen hemen hiç değişmemişti, yalnızca biraz toplamış ve çiçek hastalığından kalan izlerle kaplı yüzünün bir tarafına bir de yanık izleri eklenmişti -beni ara sıra hâlâ ziyaret eden Maertge, kazadan bana söz etmişti, kızarttığı etten sıçrayan sıcak yağ.

Et kızartmayı hiç beceremezdi.

Özellikle beni görmeye gelip gelmediğini anlayamayacağım kadar uzakta duruyordu. Fakat bunun rastlantı olamayacağını biliyordum. On yıl boyunca, bu fazla büyük olmayan kentte benimle karşılaşmamak için özen göstermişti. Et Pa-zan'nda, Pazar Meydanı'nda ya da kanal boyunca uzanan yollarda ona bir kere bile rastlamamıştım. Gerçi ben de Ou-de Langendijck yolu üzerinden hiç geçmiyordum.

İsteksizce tezgâha yaklaştı. Bıçağımlı bıraktım ve kanlı ellerimi önlüğüme sildim. "Merhaba Tanneke," dedim sakince, sanki onu birkaç gün önce görmüş gibiydim. "Nasılsın?"

"Hanımefendi seni görmek istiyor," dedi kaşlarını çata-îrak. "Bu öğleden sonra eve geleceksin."

Birinin bana bu ses tonuyla emir vermesinin üzerinden uzun yıllar geçmişti. Müşteriler siparişlerini verirdi, ama bu farklıydı. Duyduklarım hoşuma gitmezse, onları redde-

fdebilirdim.

I "Maria Thins nasıl?" diye sordum, kibarlığımı korumaya

I çalışıyordum. "Peki ya Catharina?"

226 Tracy Chevalier

"Olanlardan sonra ne kadar iyi olunabilirse öyleler." "Umarım bunun üstesinden gelebilirler."

"Hanımefendi bazı mallarını satmak zorunda kaldı, fakat ticari konularda akıllıca davranıyor.

Çocuklara bir şey olmayacak." Tanneke, geçmişte olduğu gibi Maria Thins'i övebileceği her fırsatı değerlendiriyordu, bunun için, karşısındakine gereğinden fazla ayrıntı vermek zorunda kalsa bile.

İki kadın Tanneke'nin arkasına gelmiş, sıralarını bekliyordu. Bir taraftan Tanneke'ye daha fazla soru sorabilmek, ondan başka ayrıntılar öğrenmek ve daha fazla bilgi alabilmek için onların orada bulunmamalarını diliyordum. Ama başka bir taraftan -yıllardır koruduğum sağduyulu tarafım- onunla hiç ilgilenmemem gerektiğini düşünüyordum. Duymak istemiyordum.

Hâlâ kaşlarını çatan, ama yüzündeki ifade biraz yumuşayan Tanneke öylece tezgâhın önünde dikilip durdukça, arkadaki kadınlar kıpırdanmaya başladı.

"Bir şey satın almak istiyor musun?" diye sordum. Sorum, onu eski hâline getirdi. "Hayır," diye mırıldandı. Etlerini artık, pazarın arka tarafında kalan bir tezgâhtan alıyorlardı. Pieter'in yanında çalışmaya başladığım gün, kasaplarını değiştirmişlerdi -bu o kadar ani olmuştu ki, hesaplarını bile kapatmamışlardı. Bize hâlâ on beş guilder borçları vardı. Pieter bu parayı onlardan hiç istemiyordu. "Bu, senin için ödediğim bedel," diye dalga geçiyordu bazen. "Artık bir hizmetçinin kaç mal olacağını biliyorum." Bunu söylediğinde gülmüyordum.

Elbisemi çekiştiren küçük bir el gördüm ve aşağı baktım. Küçük Frans beni bulmuş, eteğimi çekiştiriyordu. Babası gibi sapsarı buklelerle dolu kafasını okşadım.

Birlikte koca bir biftek parçası taşıyan Pieter ve babası göründü. Eti tezgâhın arkasında masaya attılar ve bıçaklarını aldılar.

inci Küpeli Kız 227

Jan ve küçük Frans ellerindeki kemiği bırakıp onları izlemeye koştular. Annem geri çekildi -bu kadar çok et görmeye hiç alışamamıştı. Alışveriş sepetini eline alarak, "Ben gidiyorum," dedi.

"Bu öğleden sonra oğlanlara bakabilir misin? Benim birkaç işim var."

"Nereye gidiyorsun?"

Kaşlarımı kaldırdım. Anneme daha önce, çok fazla soru sorduğu için yakınmışım. Ortada kuşkulananak hiçbir şey yokken, her şeyden kuşkulanıyordu. Ama şimdi, ondan gizlemem gereken bir şey olduğu hâlde, kendimi tuhaf biçimde sakın bulmuştum. Sorusuna yanıt vermedim.

Pieter ile her şey daha kolaydı. Başını şöyle bir kaldırıp bana baktı. Ona başımı salladım. Çok uzun zaman önce, dile getirmedığım düşüncelerimin olduğunu bilmesine karşın soru sormamaya karar vermişti. Düğün gecemizde başlığımı çıkarttığı ve kulaklarımdaki delikleri gördüğünde soru sormamıştı.

Delikler çoktan iyileşmişti. Geriye kalan tek iz, kulak memelerime parmaklarımla bastırdığımda hissedebildiğim sert et yumrucuklarıydı.

Haberi duyalı iki ay olmuştu. İki aydan beri, Delft sokaklarında, onunla karşılaşp karşılaşmayacağımı merak etmeden yürüyebiliyordum. Aradan geçen yıllarda, onu uzaktan da olsa gördüğüm oluyordu, Loncaya ya da annesinin hanına gidip gelirken ya da Et Pazarı'na yakın olan van Leeu-wenhoek'un evine giderken. Onun yanına hiç yaklaşmıyordum, beni hep görüp görmediğinden de emin değildim. Gözlerini uzaktaki bir noktaya dikerek sokaklarda ve meydanlarda yürüyordu -bunu kabalığından değil, başka dünya-tarda yaşadığı için yapıyordu.

Başlangıçta benim için çok zordu. Onu gördüğümde olduğum yerde donakalıyor, göğsüm sıkışıyor ve soluk alamıyordum. Bu tepkilerimi Pieter'den, babasından, annemden ve meraklı Pazar ahalisinden gizlemek zorunda kalıyordum.

Uzunca bir süre, onun için hâlâ bir şeyler ifade edebileceğimi düşündüm.

Fakat bir süre sonra, gerçekte benden çok resimle ilgilendiğini kabullendim.

Jan doğduğunda bunu kabullenmek daha da kolay oldu. Oğlum beni aileme döndürmüştü, tıpkı hizmetçi olmadan önce benim aileme yaptığım gibi. Onunla o kadar meşguldüm ki, çevreye bakınacak zamanım yoktu. Kucağımdaki bebek, meydandaki yıldızın çevresinde dolanıp her bir köşesinin nereleri gösterdiğini düşünecek zaman bırakmıyordu. Meydanın karşı tarafında eski efendimi gördüğümde, kalbim göğsümde bir yumruk gibi sıkışmıyordu. Artık incileri ve kürkleri düşünmüyor, onun resimlerini görmeyi arzulamıyordum. Bazen sokaklarda ötekilere rastlıyordum - Catharina, çocuklar, Maria Thins. Catharina ile asla yüz yüze bakmıyorduk. Böylesi daha kolaydı. Cornelia, düş kırıklığına uğramış gözlerle bana bakıyordu. Sanırım hayatımı tamamen mahvetmeyi ummuştum. Lisbeth oğlanlarla ilgilendiği için meşguldü ve oğlanlar da beni hatırlamayacak kadar küçüktü. Aley-dis ise babası gibiydi -gri gözleri, çevresindeki hiçbir şey üzerinde odaklanmıyordu. Bir süre sonra, tanımadığım başka çocuklar belirdi, bu yeni çocukları yalnızca annelerinden aldıkları saçlardan ya da babalarından aldıkları gözlerinden tanıyordum.

İçlerinde yalnızca Maria Thins ve Maertge bana selâm veriyordu, Maria Thins beni gördüğünde hafifçe başını sallıyor ve Maertge de benimle konuşmak için gizlice Et Paza-n'na geliyordu. Evde kalan eşyalarımı bana getiren Maertge idi -kırık karoyu, dua kitabımı, yakalarımı ve başlıklarına-

inci Küpeli Kız 229

Babaannesinin öldüğünü ve onun, hanın işleriyle ilgilenmek zorunda kaldığını söyleyen ve giderek artan borçlarından, Tan-neke'nin mutfakta geçirdiği kazadan söz eden Maertge idi.

Maertge bir gün neşeyle yanıma gelip şöyle dedi: "Babam benim resmimi yapıyor, tıpkı seninkisi gibi. Yalnızca beni, omzumun üzerinden ona bakarken. Biliyorsun, böyle bir resim hiç yapmamıştı."

Tıpkı benimki gibi değil, diye geçirdim içimden. Kesinlikle benimki gibi değil. Fakat yine de şaşırmıştım, resimden haberi olması ve onu görmüş olması beni şaşırtmıştı.

Maertge ile ilişkilerime dikkat etmeliydim. Aradan geçen zamanın büyük bir bölümünde, yalnızca küçük bir kızdı ve ona ailesi hakkında fazla soru sormayı uygun bulmuyordum. Bana ilginç haberler getirmesi için sabırla zamanın geçmesini bekledim. Benimle daha dürüst olacak kadar büyüdüğünde, artık kendime ait bir ailem olduğu için, onun ailesiyle ilgilenmiyordum.

Pieter onun ziyaretlerini hoş görüyordu, ama bu ziyaretlerden rahatsız olduğunu biliyordum. Bir ipek tüccarının oğluyla evlenmesi nedeniyle Maertge'nin ziyaretleri seyrekleştiğinde ve etini başka bir kasaptan satın almaya başladığında, Pieter sevinmişti.

Şimdi, on yıl sonra, aniden terk ettiğim eve yeniden çağırıyordum.

İki ay önce, tezgâhta dil keserken, dedikodu yapan iki kadının konuşmalarını duydum. "Evet, düşünsene, on bir çocuğunu ve dul eşini onca borcun içinde bırakıp ölüp gitmek."

Başımı şaşkınlıkla kaldırdım ve bıçak avcumu kesti. Fakat kim hakkında konuştuklarını sorana dek, acıyı hissetmedim ve kadınlar yanıtladı. "Ressam Vermeer öldü."

Tezgâhtaki işim bittiğinde, tırnaklarımın arasını her zamankinden daha büyük bir özenle temizledim. Ellerimi ikide

230 Tracy Chevalier

bir sıkı sıkıya temizlemekten vazgeçeli çok olmuştu ve Pi-eter'ın babası da bu nedenle benimle eğleniyordu. "Bak, sineklere nasıl alıştıysan, lekeli ellere de alıştın işte," diyordu. "Artık dünyayı daha iyi tanıyorsun ve ellerini hep temiz tutmak zorunda olmadığını biliyorsun. Nasıl olsa yeniden kirleniyorlar. Temizlik, hizmetçi olduğun günlerde düşündüğün kadar önemli değilmiş, öyle değil mi?" Fakat bazı zamanlar, Et Pazarı'nda olmadığım zamanlarda bile üzerime sindiğini hissettiğim et kokusunu bastırmak için, biraz lavanta ezip korsajımın altına gizlerdim.

Alışmak zorunda kaldığım birçok şey olmuştu. Üzerime başka bir elbise giydim, temiz bir önlük taktım ve başıma, yeni kolalanmış bir başlık geçirdim. Başlığımı hâlâ aynı biçimde takıyordum ve büyük olasılıkla, hâlâ, hizmetçi olduğum ilk günkü gibi görünüyordum. Yalnız gözlerim eskisi kadar iri ve masum değildi.

Aylardan Şubat olmasına karşın, hava o kadar da soğuk değildi. İnsanların çoğu Pazar Meydanı'ndaydı - müşterilerimiz, komşularımız, bizi tanıyan insanlar ve on yıldan bu yana Oude Langendijck'e ilk defa adım attığımı anında gören insanlar. Eninde sonunda Pieter'a oraya gittiğimi söylemek zorunda kalacaktım. Henüz, ona, oraya neden gittiğim hakkında yalan söyleme gereği duyup duymayacağımı bilmiyordum.

Meydandan geçtim, sonra kanalın üzerinden Oude Langendijck'e uzanan köprüyü arkamda bıraktım. Çevrenin dikkatini çekmek istemediğim için tereddüt etmiyordum. Karav-lı bir biçimde sokağa girip yürümeye devam ettim. Ev uzak ta değildi -yarım dakika içinde kapının önüne gelmiştim- a"1' bana uzak gibi gelmişti, sanki uzun yıllar ziyaret etmediğ1 tuhaf bir kentte geziniyordum.

İlık bir gün olduğu için kapı açıktı ve kapının önündeki rada çocuklar oturuyordu -ikisi kız, ikisi oğlan dört çocuW

inci Küpeli Kız 231

on yıl önce buraya ilk geldiğim günde olduğu gibi, ablalarını hatırlatırcasına büyükten küçüğe doğru sıralanmışlardı. En büyükleri, Maertge gibi, köpükten baloncuk çıkartıyordu, fakat beni görür görmez durdu. On ya da on bir yaşlanndaydı. Bir süre sonra onun Franciscus olması gerektiğini anladım, fakat bebeklik hâinden hiçbir iz kalmamıştı. Gerçi gençlik yıllarımda bebekler üzerinde fazla düşünmüyordum. Arada sırada kız kardeşlerinin yanında sokaklarda rastlamam dışında ötekileri tanımiyordum. Hepsi de bana bakıyordu.

Franciscus'a seslendim. "Büyük annene, Griet'in onu görmeye geldiğini söyler misin?"

Franciscus, yanında duran iki kızıdan büyüğüne seslendi. "Beatrix gidip Maria Thins'i bul."

Kız uysal bir biçimde yerinden kalkıp içeri gitti. Maertge ve Cornelia'nın uzun zaman önce benim geldiğimi haber vermek için birbirleriyle itişmelerini anımsadım ve kendi kendime güldüm.

Çocuklar bana bakmaya devam etti. "Senin kim olduğunu biliyorum," dedi Franciscus.

"Beni hatırlayabileceğim sanmıyorum. Ben seni tanıdığımda daha küçücük bir bebektin."

Sözlerime aldırmadı -kendi dünyasındaydı. "Sen resimdeki kadınsın."

Şaşkınlık içinde bakakaldım ve Franciscus zaferle gülümsedi. "Evet, sen osun, ama resimde başlık takmıyorsun, mavi ve sarı renkli ilginç bir kumaş sarmışsın."

"Resim nerede?"

Bu soruyu sorduğuma şaşırmış göründü. "Nerede olacak? Van Ruijven'in kızında. Biliyorsun, van Ruijven geçen

yı öldü.-

"U haberi Et Pazarı'nda duymuş ve içten içe rahatlamış-1X1 | Evden ayrılmamdan sonra van Ruijven bir daha peşime

232 Tracy Chevalier

düşmemişti, ama yıllık gülümsemesi ve aç elleriyle bir gün yine karşıma çıkmasından hep korkmuştum.

"Peki resim van Ruijven'in evindeyse onu nasıl gördün?" "Babam resmi kısa bir süreliğine ödünç almıştı," diye açıkladı Franciscus. "Babam öldükten sonra annem onu van Ruijven'in kızına geri gönderdi."

Titreyen ellerle mantomu yeniden düzelttim. "Yani resmi yeniden mi görmek istedi?" diye sordum alçak bir sesle.

"Evet kızım." Maria Thins kapıya gelmişti. "Bu durum hiç de hoşumuza gitmedi, bundan emin olabilirsin. Ama o sırada öyle bir hâldeydi ki, ona hayır diyemedik. Catharina bile ona karşı çıkamadı." Hiç değişmemişti - asla yaşlanmıyordu. Bir gün sıradan bir uykuya dalacak ve bir daha uyanmayacaktı.

Onu başımla selâmladım. "Kaybınız ve sorunlarınız için üzgünüm, hanımefendi."

"Evet, yaşam bir aldatmaca. Eğer yeteri kadar uzun yaşarsan, hiçbir şeyin şaşırtıcı olmadığını öğreniyorsun."

Böyle sözlerle nasıl yanıt vereceğimi bilmiyordum ve bu nedenle, yalnızca doğru olduğunu bildiğim bir şey söyledim. "Beni görmek istemişsiniz, hanımefendi." "Hayır, seni görmek isteyen Catharina." "Catharina mı?" Sesimdeki şaşkınlığı gizleyemedim. Maria Thins pis pis gülümsedi. "Düşüncelerini kendine saklamayı hâlâ öğrenemedin, öyle değil mi? Boş ver, umarım kasabınla iyi geçiniyordursun, tabi senden fazla şey istemiyorsa."

Konuşmak için ağzımı açtım, sonra kapadım. "Güzel. Öğreniyorsun. Şimdi, Catharina ve van Leeuwenhoek büyük odadalar. Vasiyetin şahidi, biliyorsun."

Bilmiyordum. Ona ne söylemeye çalıştığını ve van Leeu-vvenhoek'un neden orada olduğunu sormak istedim, ama buna cesaret edemedim. "Evet hanımefendi," dedim.

inci Küpeli Kız 233

Maria Thins hafifçe kıkırdadı. "Bir hizmetçiyle daha önce hiç bu kadar uğraşmamıştık," diye mırıldandı ve içeriye girip gözden kaybolmadan önce başını salladı.

Koridora girdim. Duvarlarda hâlâ bir sürü resim asılıydı, bazılarını tanımıştım, bazılarıysa yeniydi. Manzaraların ve deniz resimlerinin arasında kendi tablomu görmeyi arzuladım, ama elbette ki, orada değildi.

Stüdyoya çıkan merdivenlere baktım ve durdum, göğsüm sıkışmıştı. Yeniden evin içinde olmak, orada olmadığını bilmeme karşın onun çalıştığı odanın yakınına gelmek, sandığımdan daha güçtü. Yıllardan beri, onun yanı başında renkleri öğütterek geçirdiğim saatleri, pencerelerin yanında oturduğum anları ve onunla yüz yüze baktığımız saatleri aklımdan çıkartmaya çalışmıştım. İki aydan bu yana ilk kez, onun öldüğünü tam anlamıyla hissetmiştim. O ölmüştü ve artık resim yapmayacaktı. Çok az resmi vardı -Maria Thins'in ve Catharina'nın istediği gibi, asla hızlı resim yapmadığını duymuştum.

Çarmıha Gerilme odasından bir kız başını uzatıp bana baktığında, kendimi toparlamak zorunda kaldım ve derin bir soluk alıp ona doğru yürüdüm. Cornelia, benim ilk hizmetçi olduğum zamanki yaşımıdaydı. On yıl içinde kızıl saçları ko-yulaşmıştı ve üzerinde, kurdeleleri ya da işlemeleri olmayan basit bir elbise vardı. Zaman içinde bana karşı biraz yumuşamıştı. Aslında ona neredeyse acıyordum -yüzünde, onun yaşındaki bir kızı çirkin gösterecek kurnaz bir ifade vardı.

Ona ne olacağını merak ediyordum, onlara ne olacaktı? Tanneke'nin işleri ayarlama konusunda hanımına duyduğu Süvene karşın, çok borçları olan kalabalık bir aileydiler. Pazarda duyduğuma göre, fırıncıya olan borçlarını üç yıldır ödememişlerdi ve efendimin ölümünden sonra fırıncı onlara acı-y\*P, borçları karşılığında onlardan bir resim almıştı. Bir an

234 Tracy Cheualier

için Catharina'nın, Pieter'a olan borcunu kapatmak için bana da bir resim verip vermeyeceğini merak ettim.

Cornelia başını tekrar içeri soktu ve ben de büyük odaya girdim. Orada çalıştığım günlerden bu yana oda fazla değişmemişti. Fildişi kaplı dolap oradaydı, masa ve İspanyol tarzı deri sandalyeler ve Catharina ile onun aile resimleri hâlâ duruyordu. Her şey daha eski, tozlu ve yıpranmış görünüyordu. Kırmızı ve yeşil karolar yer yer kırılmış ve eksilmişti. Van Le-euvvenhoek, sırtı kapıya dönük, ellerini arkasında kavuşturmuş duruyor ve duvarda asılı olan, meyhanede içki içen askerleri gösteren resmi inceliyordu. Arkasını dönüp bana selâm verdi, hâlâ bir beyefendi.

Catharina masada oturuyordu. Sandığım gibi üzerinde siyah bir elbise yoktu. Bunu benimle alay etmek için mi yapıyordu bilmiyorum, ama üzerinde kenarı kürklü sarı mantosu vardı. Bu mantonun da eskimiş bir hâli vardı, sanki gereğinden fazla giyilmiş gibiydi. Kolları, beceriksizce dikilmiş yamalarla doluydu ve kürklü kısımları da yer yer güvelerce yenmiş gibiydi. Yine de, evin gösterişli ve alımlı hanımefendisi gibi davranıyordu. Saçını özenle yapmıştı ve yüzüne pudra sürmüş, boynuna da inci kolyesini takmıştı. Küpeleri takmamıştı.

Yüzü, zarafetine uymuyordu. Ne kadar pudra sürerse sürsün, yüzündeki sert öfkeyi, keyifsizliğini ve korkuyu giz-leyemezdi. Beni görmek istemiyordu, ama bunu yapmak zorundaydı.

"Beni görmek istemişsiniz, hanımefendi." Konuşurken onun yüzüne değil Leeuwenhoek'a bakarak söz söylemeyi daha uygun bulmuştum.

"Evet." Catharina, başka bir konuğuna yapması gerektiği gi" bi benden sandalyeye oturmamı istemedi. Beni ayakta bıraktı. O masada otururken ve ben ayakta dikilirken, herkesin onun konuşmasını beklediği sırada tuhaf bir sessizlik oldu-

inci Küpeli Kız 235

Konuşmak için çabaladığı çok açıktı. Van Leeuwenhoek yerinde kıpırdanıyordu.

Ona yardım etmeye çalışmadım. Zaten bunu yapamazdım. Masanın üzerindeki kâğıtları karıştıran ellerini izledim, dirseğinin dibinde duran mücevher kutusunun kenarlarına dokundu, pudra fırçasını eline aldı ve tekrar yerine koydu. Ellerini beyaz bir beze sildi.

"Kocamın iki ay önce öldüğünü biliyorsun?" diye söze başladı en sonunda.

"Evet hanımefendi, duydum. Haberi aldığımda çok üzüldüm. Tanrı onu affetsin."

Catharina bu sözlerime aldırmaşa benzemiyordu. Akli başka bir yerdeydi. Fırçayı yeniden eline aldı ve parmaklarını tüylerinin arasında gezdirdi.

"Biliyorsun, bizi bu duruma getiren Fransa'da süren savaş oldu. O dönemde van Ruijven bile resim satın almak istemedi. Annem de kiralalarını toplamakta sorunlar yaşadı. O da annesinin hanındaki ipoteği kaldırmak zorunda kaldı. Yani tüm bu yaşadıklarımız beklenmedik bir durum değil."

Catharina'dan en son beklediğim şey, borç içinde kalmalarının nedenini açıklamasıydı. Aradan bunca zaman geçtikten sonra on beş guilden'in artık önemli olmadığını söylemek istedim. Pieter bu paradan vazgeçmişti. Bunu düşünmelerine artık gerek yoktu. Ama sözünü kesmeye cesaret edemedim.

"Elbette çocuklar da vardı. On bir çocuğun ne kadar ekmek yediğini biliyor musun?" Bir an yüzüme baktı, sonra yeniden pudra fırçasına eğildi.

Bir tablo, üç yıllık ekmek ediyor, diye geçirdim aklımdan. Çok güzel bir resim ve anlayışlı bir fırıncı.

Koridorda bir karonun çıtırtısını duydum ve bir elbisenin hışırtısını. Cornelia, diye düşündüm, hâlâ kapı dinliyor. Bu drama da o da rolünü almıştı.

236 Tracy Chevalier

Van Leeuwenhoek sonunda konuştu. "Griet, bir vasiyet açıldığında," diye söze başladı derinden gelen sesiyle, "borçların ve ailenin tam mal varlığının bir listesi yapılır. Fakat bundan önce, Catharina'nın halletmek istediği bazı özel şeyler var." Catharina'ya baktı. Hâlâ, elindeki pudra fırçasıyla oynuyordu.

Birbirlerinden hâlâ hoşlanmıyorlardı. Elleri olsa, aynı odada bile bulunmazlardı.

Van Leeuwenhoek, masanın üzerinden bir kâğıt aldı. "Bu mektubu bana ölmeden on gün önce yazdı," dedi bana bakarak. Sonra Catharina'ya döndü. "Bunu siz yapmalısınız," dedi. "Çünkü onu verecek

sizsiniz, ben değil. Vasiyetin şahidi olarak burada bile bulunmamam gerekiyor, ama o arkadaşımı ve isteğinin yerine getirildiğini görmem gerek."

Catharina kâğıdı elinden öfkeyle aldı. "Kocam hasta biri değildi, biliyorsun," dedi bana. "Ölümünden bir iki gün öncesine kadar sapasağlamdı. Onu ölüme götüren, borçlar yüzünden çıldırmasıydı."

Efendimi çıldırmış hâlde hayal edemiyordum.

Catharina bir mektuba, bir van Leeuu/enhoek'a baktı, sonra mücevher kutusunu açtı. "Bunları sana vermemi istedi." Küpeleri çıkarttı ve anlık bir duraksamadan sonra masanın üzerine koydu.

Bayılacak gibi oldum ve gözlerimi kapattım, destek almak için hafifçe arkamdaki sandalyeye tütündüm.

"Onları bir daha takmadım," dedi Catharina acı bir ses tonuyla. "Takamadım."

Gözlerimi açtım. "Küpelerinizi alamam, hanımefendi-"

"Neden? Onları bir kere aldın. Ayrıca bunun kararını vermek sana düşmez. Senin ve benim için o kararını verdi. Bunlar artık senin, al onları."

inci Küpeli Kız 237

Duraksadım, sonra uzandım ve küpeleri aldım. Serin ve pürüzsüzdüler, hatırladığım gibiydiler, gri ve beyaz kıvrımlarında bir dünya yansıyordu.

Onları aldım.

"Şimdi git," dedi Catharina, sesinde, bastırmaya çalıştığı gözyaşlarının boğukluğu vardı. "Benden istediğini yaptım. Daha fazlasını yapamam." Ayağa kalktı, kâğıdı buruşturdu ve ateşe attı. Sırtı bana dönük durarak kâğıdın yanmasını izledi.

Onun için gerçekten üzüldüm. Gerçi bunu göremedi, ama başımı eğerek ona saygıyla selâm verdim ve sonra, bana gülümseyen van Leeuvenhoek'u selâmladım. Uzun zaman önce, "Olduğun gibi kalmaya dikkat et," diyerek beni uyarmıştı. Olduğum gibi kalıp kalmadığımı merak ediyordum. Bunu bilmek o kadar kolay değildi.

Küpelerimi avucumda sıkarak kapıya doğru yürüdüm, gevşemiş karolar birbirine çarpıyordu. Kapıyı arkamdan yavaşça kapattım.

Cornelia koridorda duruyordu. Üzerindeki kahverengi elbisenin birkaç yerinde yamalar vardı ve olması gerektiği gibi temiz değildi. Yanından geçerken, istekli ve alçak bir sesle, "Onları bana verebilirsin," dedi. Açgözlü bakışları gülüyordu.

Uzandım ve ona bir tokat attım.

Pazar Meydanı'na geri döndüğümde, ortadaki yıldızın yanında durdum ve ellerimdeki incilere baktım. Bunları tutamazdım. Ne yapacaktım? Bunların elime nasıl geçtiğini Pi-eter a söyleyemezdim - uzun zaman önce olan her şeyi an-'atmak zorunda kalırdım. Bu küpeleri takamazdım da - bir kasabın karısı, bir hizmetçi gibi, böyle şeyler takmazdı.

Birkaç kere yıldızın çevresinde dolandım. Sonra, adını uyduğum, ama hiç gitmediğim bir yerde karar kıldım ve Ye-1 Kilise'nin arkasındaki bir sokağa daldım. On yıl önce böy-le bir yere asla gelmezdim.

238 Tracy Chevalier

Adamın işi sır tutmaktı. Bana soru sormayacağını ve ona gittiğimi kimseye söylemeyeceğini biliyordum. Gözünün önünden o kadar çok değerli mal gelip geçiyordu ki, bu nesnelerin ardındaki öyküleri artık merak etmiyordu. Küpeleri ışığa tuttu, ısırdı ve gün ışığında incelemek için dışarı çıktı. "Yirmi guilders," dedi.

Başım la onayladım, bana uzattığı paraları aldım ve arkama bakmadan dükkândan çıktım.

Nereden geldiğini açıklayamayacağım beş guilders fazla; vardı. Paralardan beş tanesini ayırıp sıkıca elimde tuttum, i. Bunları, Pieter'in ve çocuklarımın asla bakmayacağı bir yerşy saklayacaktım, yalnızca benim bildiğim sıra dışı bir yere. Bu parayı asla harcamayacaktım. ;;

Pieter, geriye kalan paraları görünce, borcun kapatıldığına sevinecekti. Benim için bir bedel ödemiş olmayacaktı. Bedavaya gelen bir hizmetçi.

#### TEŞEKKÜR

On yedinci yüzyıl Hollandası üzerine okunabilecek en yetkin kaynaklardan biri, Simon Schama'nın 1987 yılında yayınlanan "The Embarrasment of Riches: An Interpretation of Dutch Culture in the Golden Age" (Zenginliklerin Utancı: Altın Çağında Flemenk Kültürü) adlı kitaptır. Vermeer'in yaşamı ve ailesi hakkında günümüze ulaşan az sayıdaki veri, John Mantias'ın "Vermeer and His Milieu" (Vermeer ve Çevresi, 1989) adlı kitapta eksiksiz bir biçimde sıralanmıştır. 1996 yılında Vermeer sergisinin katalogu, ressamın resimlerinin güzel kopyalarını ve açık bir dille yazılmış analizlerini içermektedir.

Vermeer'in yapıtlarının belli özellikleri hakkında benimle konuşan Philip Steadman, Nicole Costaras, Humphrey Ocean ve Joanna VWoodall'a teşekkür etmek isterim. Romanın yazım aşamasında, Mick Bartram, Ora Dresner, Nina Killham, Dale Reynolds ve Robert ile Angela Royston, yardımlarını ve yorumlarını benden esirgemediler. Son olarak, ajansım Jonny Geller'a ve editörüm Susan VVatt'a, işlerini bu kadar iyi yaptıkları için teşekkürler.